

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09594

DER PLONTER FUN GEFILN

Stefan Zweig

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ס ט ע פ א ן צ ו ו י י ג
ד ע ר פ ל אָ נ ט ע ר ס ו ן ג ע מ י ל ן

ד' קייט

א נאוועלד־קרייז

*

דער ערשטער רינג:

ד ע ר ו א כ ו נ ג

געשיכטן פון סינדערלאנד

*

דער צווייטער רינג:

א מ א ק

נאוועלן פון א ליידנשאפט

*

דער דריטער רינג:

דער פלאנטער פון געפילן

דריי נאוועלן

סטעפאן צווייג

דער פלאַנמער פון געפירן

דריי נאָוועלן

אויטאָריזירטע איבערזעצונג
חיים בראַקאווע

טארלאַנג יוסף גירשטעלד

בוענאָס איירעס
1942

Hecho el depósito
que marca la ley

Printed in Argentine

STEFAN ZWEIG

●
La Confusión de los Sentimientos

Tres novelas

Traducción autorizada: CH. BRAKAEZ

●
Editor: J. CHIRSFELD

Buenos Aires 1942

Tall. Gráf. JULIO GLASSMAN — Corrientes 1976

פיר און צוואנציק שעה פון א פרויס לעבן

X
 ין דעם קליינעם פענסיאָנאַט ביי דער ריווערע, וווּ איך האב
 אַמאָל, צען יאָר פאַר דער מלחמה, געווינט, איז ביי אונזער טיש
 אויסגעבראַכן אַ היציקע דיסקוסיע, וואָס האָט אומגעריכט אויפגע-
 ברויזט די געמיטער און געדראָעט זיך צו פאַרוואַנדלען אין מחלוקת און באַ-
 ליידיקונגען. ס'רוב מענטשן האָבן אַ טעמפע פּאַנטאָזיע. זאַכן, וואָס רירן זיי
 דירעקט נישט אָן, וואָס רייסן זיך נישט אַרײַן ווי אַ פאַרשפּיצטער קליין
 אין זייערע חושים, זענען נישט מסוגל זיי אויפצוטרייסלען; דערפאַר
 אָבער, אַז עס געשעט אַמאָל עפעס, אַפילו אַ ווייניק וויכטיקע זאַך, האַרט
 פאַר זייערע אויגן, אָנטאָפּעוודיק נאָענט צו זייער געפיל, דערוועקט עס
 אין זיי באַלד אַ שלל פון ליידנשאַפטן. זיי פאַרניטיקן אַזוי אַרום אין אַ
 געוויסער מאָס די זעלטנקייט פון זייער מיטגעפיל דורך אַ נישט אויסגע-
 נוצטער און איבערגעטריבענער היציקייט.

און אַזוי איז אויך געווען מיט אונזער לויטער בירגערלעכער טיש-
 געזעלשאַפט, וואס פלעגט געווענלעך צווישן זיך תמיד רואיק פלוידערן,
 זיך איבערוואַרפן מיט לייכטע, קליינע שפּאַסן און ס'רוב באַלד נאָכן עסן
 זיך פונאנדערגיין: דאָס דייטשע פאַרפאַלק צו די עקסקורסיעס און אַמאַטאָר-
 רישע פאַטאָגראַפיעס, דער בנעימותדיקער דענער צום לאַנגווייליקן פיש-
 פאַנג, די פאַרנעמע ענגלישע דאַמע צו אירע ביכער, דאָס איטאַליענישע
 פאַרפאַלק צו עסקאַפּאַדן קיין מאָנטע קאַרלאָ און איך צו פוילענצוועווען
 אויף אַ נאָרטן-שטול אָדער צו ארבעט. דאָס מאָל אָבער זענען מיר צוליב
 דער פאַרביטערטער דיסקוסיע אלע געבליבן ווי צוגעבונדן צואַנאַנדער;
 און אויב עמעצער פון אונז פלעגט פּלוצלינג אויפשפּרינגען, איז דאָס נישט
 געווען ווי געווענלעך, כּדי זיך העפלעך צו געזענענען, נאָר אין אויפגע-
 קאַכטער פאַרביטערטקייט, וועלכע, ווי איך האָב שוין פריער באַמערקט,
 האָט אָנגעהויבן אָנצונעמען ווילדע פאַרמען.

דאָס געשעעניש, וואָס האָט אַזוי אויפגעוודערט אונזער קליינע טיש-

געזעלשאפט, איז יעדנפאלס געווען גענוג משונהדיק. דער פענסיאָנאַט. אין וועלכן מיר האָבן געוווינט זאָלבע זיבן, האָט אויסערלעך אַפילו אויס- געווען ווי אַן אַפגעזונדערטע ווילע — אַך, ווי ווונדערלעך איז געווען דער אויסבליק דורך די פענסטער אויף דעם פעלזיקן ים ברעג! — נאָר אין דער אמתן איז עס בלויז געווען אַ ביליקערע אָפטיילונג פון דעם גרויסן פּאַלאַס האַטעל און מיט אים דירעקט פאַראייניקט דורך דעם נאָרטן, אזוי אַז מיר זענען תמיד געווען מיט די געסט פון האַטעל אין קאָנטאַקט. אַט אינם דאָזיקן האַטעל איז מיט אַ טאָג פריער פאַרגעקומען אַ גאַנץ נישט קשה- דיקער סקאַנדאַל. 12 אַזויגער מיט 20 מינוט נאָך מיטאָג (איך גיב בכיוון פּינקטלעך אָן די צייט, ווייל דאָס איז וויכטיק סיי פאַרן דאָזיקן עפּיזאָד אַליין, סיי פאַר דער טעמע פון יענעם היציקן וכוח) איז אָנגעקומען מיט דער באַן אַ יונגער פּראַנצויז און האָט געדונגען אַ צימער מיט די פענס- טער צום ים אַרויס: דאָס אַליין האָט שוין באַדייט אַ געוויסע פאַרמעג- לעכקייט. אָבער דער דאָזיקער יונגערמאַן האָט אַרויסגערופן צו זיך אַן אָנגענעמע אויפּמערקזאַמקייט, נישט בלויז צוליב זיין דיסקרעטער עלע- גאַנץ, נאָר קודם כל צוליב זיין אויסערגעווענלעכער און דורכאויס סימ- פּאַטישער שיינקייט: אינמיטן אַ צאַרט מיידלש פנים האָבן בלאַנדזיי- דענע וואָנסעלעך געגלעט זינלעך וואַרעמע ליפּן; איבער דעם ווייסן שטערן האָבן זיך געקרייזלט ווייכע, ברוינלעכע האָר, מילדע אויגן האָבן געלאָש- טשעט מיט יעדן בליק — אַלץ אין זיין וועזן איז געווען ווייך, גלעטנדיק, ליבלעך, אָבער אַן שום געקינסטלטיקייט און אומנאַטירלעכקייט. הגם אויפן ערשטן בליק פונדערווייטנס האָט ער אַ ביסל דערמאָנט אָן די ראַזע- קאַלירטע וואַקסענע פיגורן, וואָס מען זעט שטיין אין די שוויפענסטער פון גרויסע מאָדע-געשעפטן מיט אַן עלעגאַנטן שטעקן אין דער האַנט, כלומרשט פאַרשטעלנדיק דעם אידעאַל פון מענלעכער שיינקייט—איז אָבער ביים באַטראַכטן פון דער נאָענט פאַרשוונדן געוואָרן דער דאָזיקער נישט געשמאַקער איינדרוק, וואָרום דאָ איז (אַ זעלטענער פּאַל!) די ליבלעכקייט געווען אַ נאַטירלעך אָנגעבוירענע, גלייך ווי זי וואַלט פון אים אַרויסגע- וואַקסן. ער פלעגט פאַרבייגייענדיק יעדן איינעם באַגריסן אויף אַ באַ- שיידענעם און גלייכצייטיק האַרציקן אופן, און עס איז באַמת געווען אַך גענעם צו זען, ווי זיין תמיד גרייטע איידלסקייט פלעגט זיך אַרויסווייזן ביי יעדער געלעגנהייט אויף אַן אומגעצווינגענעם אופן. אויב אַ דאַמע האָט

זיך געלאָזט גיין צו דער גארדערקאָבע, פלעגט ער אייליק אויפשפרינגען, כדי פאר איר דעם מאַנטל אָפצונעמען, פאר יעדן קינד האָט ער תמיד געהאַט אַ פריינטלעכן בליק אָדער עפעס אַ וויציק ווערטל, ער איז געווען צוגע-לאָזן צו מענטשן און אין דער זעלבער צייט דיסקרעט — קורץ, ער האָט זיך אויסגעוויזן פאַר איינעם פון יענע געבענטשטע מענטשן, וואס שוין דאָס זיכערקייט־געפיל, אז זייער הייטער פנים און יוגנטלעכער הן וועקט ביי מענטשן סימפאטיע, פאַרוואַנדלט די דאָזיקע זיכערקייט אין אַ נייעם חן. אויף דעם רוב עלטערע און קרענקלעכע געסט פון האָטעל האָט זיין קעגנווארט געווירקט פשוט ווי אַ ווילטאַט, און מיט דעם זיגערישן טריט פון דער יוגנט, מיט דעם שטורעם פון לייכטקייט און לעבנספרישקייט, מיט וועלכער טייל מענטשן זענען אזוי מילד באַשאַנקען, האָט ער זיך דערוואַרבן אַלעמענס סימפאטיע. צוויי שעה נאָך זיין אַנקומען האָט ער שוין געשפילט אין טענים מיט ביידע טעכטער פון דעם ברייטן, בעל־גופיקן ליאָנער פאַבריקאַנט, מיט דער צוועלפיעריקער אַנעט און דער דרייציעריקער בלאַנש, און זייער מוטער, די איידעלע, צאַרטע, אין זיך פארשלאָסענע מאַדאַם אַנריעט, האָט שמייכלענדיק זיך צוגעקוקט, ווי אירע צוויי נאָך נישט דערוואַקסענע טעכטערלעך פלירטעווען אומבאווסט־זיניק קאָקעטיש מיטן פרעמדן יונגמאַן. אין אַוונט האָט ער געקיבעצט מיט אונז בערך אַ שעה צייט ביים שאַכטיש, דערציילנדיק בעת מעשה אויף אַ דיסקרעטן אופן עטלעכע געלונגענע אַנעקדאָטן, דערנאָך ווידער האָט ער אַ לענגערע צייט אַרומשפאַצירט מיט דער מאַדאַם אַנריעט הין און צוריק אויף דער טעראַסע, אין דער צייט, וואָס איר מאַן האָט דערווייל געשפילט אין דאָמינאַ מיט זיינעם אַ געשעפטס־פריינט. שפעט אין אַוונט האָב איך אים נאָך געזען אין אַ ווינקל פון ביורא־צימער פירן אַ פאַר־דעכטיק אינטימען שמועס מיט דער סעקרעטאַרין פון האָטעל. אויף צו־מאַרגנס אינדערפרי האָט ער באַגלייט מיין דענישן שכן צום פיש־פאַנג, ארויסוויזנדיק דערביי ממש דערשטוינלעכע זאַכקענטעניש, דערנאָך האָט ער געפירט אַ לאַנגן שמועס מיטן ליאָנער פאַבריקאַנט וועגן פּאָליטיק, ביי וואָס ער האָט זיך ווידער אַרויסגעוויזן פאַר אַ גוטן געזעלשאַפטער, ווארום מען האָט געהערט דאָס ברייטע געלעכטער פונם דיקן הער קלינגען איבערן גאַנצן ברעג. נאָכן עסן — כדי צו פארשטיין די סיטואַציע, איז אומבאַדינגט נויטיק, איך זאָל גענוי איבערגעבן אַלע פאַזן פון דער צייט,

וואָס ער האָט פאַרבאַכט מיט אונז — איז ער ווידער אַ שעה צייט גע-
זעסן אַליין מיט דער מאַדאַם אַנריעט אין גאַרטן ביי אַ שוואַרצער
קאַווע, דערנאָך האָט ער ווייטער געשפּילט מיט אירע טעכטער אין טענים,
דאָן ווידער געפּלוידערט אביסל מיטן דייטשן פּאַרפּאַלק אויף דער ווע-
ראַנדע. אַרום זעקס אַזוייגער האָב איך אים געטראָפּן ביי דער באַן, ווהיין
איך בין געגאַנגען אַוועקשיקן אַ בריוו. ער איז מיר אייליק אַנטקיינגעקור-
מען און דערציילט, גלייך ווי ער וואָלט מחויב געווען זיך צו אַנטשולדיקן,
אַז מען האָט אים פּלוצלינג אַרויסגערופּן, אָבער אין צוויי טעג אַרום קומט
ער ווידער צוריק. אין אָונט איז ער טאַקע נישט געווען אין עסזאַל, אָבער
בלויז די פּערזאָן זיינע איז נישט געווען, וואָרום ביי אַלע טישן האָט מען
בלויז וועגן אים גערעדט און זייער געלויבט זיינע אַנגענעמע, ליבלעכע
מאַניערן. ביינאַכט, עס האָט געקאַנט זיין אַן ערך עלף אַזוייגער, בין איך
געזעסן אין מיין צימער און געהאַלטן ביים פאַרענדיקן לייענען אַ בוך. פּלוצ-
לינג האָב איך דורכן אָפּענעם פּענסטער אין גאַרטן אַרײַן דערהערט אַן
אומרויט שרייען און רופּן, און אין האַטעל האָט מען דייטלעך געקאַנט
באַמערקן עפעס אַ טומל. ניכער באַאומרויטקייט איידער נייגערײַס בין איך
שנעל אַריבערגעלאָפּן די פּופּציק טריט צום האַטעל און האָב אַנגעטראָפּן
די געסט מיטן האַטעל־פּערסאָנאַל אין אַ שטאַרקער צעטראַנגקייט. פּרוי
אַנריעט איז נישט צוריקגעקומען פון איר געווענלעכן אָונט־שפּאַציר
איבער דער טעראַסע ביים ברעג (איר מאַן האָט דערווייל לויט זיין גע-
ווינטער פּינקטלעכקייט געשפּילט אין דאָמינאַ מיט זיין נאַמורער פּריינט)
און מען האָט זיך געשראַקן, אַז עס איז געשען אַן אומגליקס־פּאַל. אַזוי
ווי אַ ווילדער אַקס איז דער תּמיד געלאַסענער און שווערלייביקער מאַן
כסדר אַרומגעלאָפּן איבערן ברעג און מיט אַ צעשראַקענער שטים אַרײַן
געשרינגן אין דער נאַכט אַרײַן „אַנריעט! אַנריעט!“ אינס דאָזיקן
געשריי האָט אָפּגעהילכט עפעס אַן אימה און פּרימיטיווקייט פון אַ שטערב-
לעך פּאַרווונדעטער ריזיקער חיה. קעלנערס און באַים זענען צעטראַנגענע
געלאָפּן אַרויף און אַראָפּ איבער די שטינגן, מען האָט אויפגעוועקט אַלע
געסט און טעלעפּאָנירט צו דער פּאַליציי. און אינמיטן דעם דאָזיקן געטומל
האַט וואַקלענדיק זיך און מיט שווערע טריט כסדר אַרומגעשפּאַנט דער
דיקלייביקער מאַן מיט אַ צעעפּנטער וועסט און שוין גאַנץ זינלאָז געהאַלטן
אין איין אויסשלוכצן און אויסשרייען דעם נאָמען „אַנריעט! אַנריעט!“

אין דער נאכט אריין. דערווייל זענען די קינדער אויבן אויפגעקומען פון שלאָף און אין די נאכטהעמדער צוגעלאָפן צום פענסטער און גערופן די מוטער; דער פאָטער איז דאָן ווידער שנעל אַרויף צו זיי, כדי זיי צו באַרויסקן.

און דעמאָלט איז געשען עפעס אזא מוראדיקע זאך, וואָס לאָזט זיך קוים איבערדערציילן, ווארום די שטארקע געשפּאַנטקייט אין אויגנבליקן פון שרעקלעכע איבערלעבענישן גיט אָפטמאָל צו דער האַלטונג פונם מענטש אזא מין טראַגישן אויסדרוק, וועלכן מען איז נישט בכוח איבער-צוגעבן נישט מיט קיין בילד און נישט מיט קיין וואָרט. דער שווערליי-ביקער, בעל-גופיקער מאן איז פּלוצלינג אראָפּגעגאַנגען פון די סקר-פענדיקע שטיגן מיט א פאַרענדערט, זייער מיד און צאָרנדיק פנים. ער האָט געהאַלטן א בריוו אין דער האַנט. „רופט אלע צוריק!“ האָט ער אַ זאָג געטון צום שעה פון פּערסאָנאַל: „רופט אלע צוריק. עס איז שוין נישט נויטיק. מײן פרוי איז פון מיר אַוועק“.

עפעס אַ מין כוח האָט געשטעקט אין דער האַלטונג פונם דאָזיקן טיר-דערשיטערטן מענטש, עס איז געווען אַן איבערמענטשלעך אָנגע-שטרענגט באַהערשן זיך פאַר די אלע ארומיקע מענטשן, וואס האָבן זיך ניי-גערק געשטופט אים אָנצוקוקן און פּלוצלינג באַלד צוריקגעטרעטן דער-שראָקענע, פאַרשעמטע און צעטומלטע. ער האָט נאָך גענוג כוח געהאַט אַ וואַקלענדיקער זיך פאַרבייזשלייבן פאַר אונז, קיינעם נישט אָנקוקנדיק און אויסצולעשן דאָס ליכט אינם לייענציימער. דאָן האָט זיך דערהערט, ווי זיין שווערער, מאַסיווער גוף איז מיט א פאַרטויבטן קלאַפ אריינגע-פאלן אין אַ פּאָטעל און עס האָט זיך דערטראַגן צו אונז אַ ווילד היהש שלוכצן, אזוי ווי עס קאָן נאָר וויינען אַ מאַן, וואָס האָט נאָך קיינמאָל נישט געוויינט. און דער דאָזיקער עלעמענטאַרער ווייטיק האָט אויף יעדן אפילו אויף דעם מינדסטן פון אונז, געמאַכט אַן אומגעווענלעך שטאַרקן רושם. קיינער פון די קעלנער, קיינער פון די געסט, וואָס זענען אהערגע-קומען צוליב נייגריקייט, האָט נישט געוואַגט אַ שמייכל צו טון, אָדער אפילו אַ באַדויערונגס-וואָרט אַרויסצוזאָגן. שטיל-שווייגנדיק, ווי פאַרשעמט טע פון דער דאָזיקער צעשמעטערנדיקער געפיל-עקספּלאָזיע, האָבן מיר זיך איינער נאָכן אַנדערן צוריק אריינגעשלייכט אין אונזערע צימען.

און בלויז אינעווייניק אין פינסטערן זאל האָט געצאָפּלט און געשלוכצט דאָס צעווייטיקטע שטיק מענטש, פּאַריתומט און אַליין מיט זיך אין גאַנצן הויז, וווּ דאָס ליכט האָט ביסלעכווייז זיך אָנגעהויבן צו פאַרלעשן און עס האָט זיך פּונאנדערגעטראָגן א פליסטערן און א סודן זיך, א שטיל צישעריי און געמורמל.

מען קאָן זיך משער זיין, אַז אַזאַ פּלוצלינג געשעעניש, וואָס האָט זיך אַראָפּגעלאָזט ווי אַ בליץ האַרט פאַר אונזערע אויגן, איז מסוגל געווען שטאַרק אויפצוטרייסלען מענטשן, וואָס זענען געווענלעך צוגעוויינט גע-ווען צו לאַנגווייליקייט און זאָרגלאָזן צייטפּאַרטרייב. אָבער הַגם ביי דער דיסקוסיע, וואָס איז אזוי שטורמיש אויסגעבראַכן ביי אונזער טיש און דערפּירט געוואָרן צו די גרענעצן פון שאַרפע מחלוקת, האָט די דאָ-זיקע זעלטענע געשעעניש פיגורירט פאַר אַן אויסגאַנגפּונקט, איז עס אָבער אין תּוך גיכער געווען אַ פּרינציפּיעלע חילוקי דעות, אַ צאָרנדיקע מחלוקה פון צוויי פּיינטלעכע לעבנס־אַנשוואונגען. צוליב דער אומדיס-קרעטקייט פון אַ דינסטמיידל, וואָס האָט איבערגעלייענט יענעם בריוו — דער אינגאַנצן נידערשלאָגענער מאַן האָט אים אין אָנמעכטיקן צאָרן גע-האַט אַוועקגעשלידערט ערגעץ אויף דער ערד — האָט מען זיך שנעל דערוואַסט, אַז פּרוי אַנריעט איז אַוועק נישט אַליין, נאָר זיך צונויפּגע-רעדט מיטן יונגן פּראָנצויז (צו וועלכן די סימפּאַטיע האָט ביים רוב געסט גיך אָנגעהויבן צו פאַרשווינדן). מילא, אין פּלוג וואָלט עס נאָך פאַר-שטענדלעך געווען, וואָס די דאָזיקע מאַדאַם באַוואַרי אין קליינעם פאַר-מאַט האָט איינגעטוישט איר בעל־גופּיקן, קליינשטעטלדיקן מאַן אויף אַן עלעגאַנטן, שיינעם יונגמאַן. דאָס גרויסע חידוש פאַר אַלע איז אָבער געווען דאָס, וואָס נישט דער פאַבריקאַנט, נישט זיינע טעכטער, נישט אַפילו פּרוי אַנריעט אַליין האָבן דעם דאָזיקן לאַוועלאַס קיינמאַל נישט געזעען פּריער; הייסט עס אַלזאָ, אַז יענער צוויישהדיקער שמועס אין אָונט אויף דער טעראַסע און דאָס שפּעטערדיקע פאַרברענגען אַ שעה אין גאָרטן ביי אַ שוואַרצער קאַווע האָט געוואָלט גענוג זיין, כדי צו דערפירן אַ דריי און דרייסיק יעריקע אַנשטענדיקע פּרוי, זי זאָל איבער נאַכט פאַרלאָזן אַ מאַן מיט צוויי קינדער און אַוועק אין דער וועלט אַריין אויף גאָטס באַראַט מיט אַ ווילד־פּרעמדן יונגן עלעגאַנט. אַט דעם דאָזיקן מכלומרשט קלאָרן פּאַקט האָט אונזער טיש־געזעלשאַפּט איינשטימיג אָפּ-

געוואָרפֿן, האַלטנדיק אז דאָס איז בלויז געווען אַ מיאוסע אָפּגאַרעריי און כיטערע מאַנעווער מצד דעם פּאַרליכטן פּאַרל: מסתמא איז פרוי אַנ־ריעט שוין פון לאַנג געשטאַנען אין געהיימע באַציאונגען מיטן יונגמאַן און ער איז דאָ בלויז אַהערגעקומען, כדי אָפּצושמועסן די לעצטע פּרטים פון זייער אַנטלויפֿן, וואַרום—אזוי האָבן זיי מסביר געווען— עס איז נאָנץ אומ־מעגלעך, אז אַן אַנשטענדיקע פרוי זאָל בלויז נאָך אַ צוויי שעהדיקער באַקאַנט־שאַפט, פשוט אויפֿן ערשטן פייה נעמען און אַנטלויפֿן. מיר איז פון שפּאַס וועגן איינגעפּאַלן אַרויסצוזאָגן אַן אַנדערע מיינונג, און איך האָב אָנגע־הויבן צו דערווייזן, אז אַזא מיין זאָך איז נאָנץ מעגלעך, אָדער אַפילו זואַרשיינלעך ביי אַ פרוי, ביי וועלכער אַ יאָרנלאַנג אַנטטוישט און לאַנג־ווייליק צוזאַמענלעבן מיט אַ מאַן האָט אינערלעך צוגעגרייט אַ גינסטיקן באַדן פאַר יעדער ענערגישער אַטאַקע. דורך מייַן אומגעריכטער אָפּאַ־זיציע האָט זיך די דיסקוסיע גאָר ניד נאָך מער צעפּלאַקערט און עס איז דערנאָנגען דערצו, אז די ביידע פאַרפעלקער, דאָס דייטשע און דאָס איטאַ־ליענישע האָבן פשוט מיט אַ באַליידיקנדיקער פאַראַכטונג אָפּגעוואָרפֿן די עקזיסטענץ פון אַ coup de foudre, אָנרופּנדיק עס טפּשות און גע־שמאַקלאָזע ראַמאַנען־פּאַנטאַזיע.

עס איז דאָ נישט וויכטיק איבערצוזוהרן מיט אַלע פּרטים דעם שטור־מישן פּאַרלויף פון אַ דיסקוסיע צווישן זופ און פּודינג: בלויז פּראָפעסיאָ־נאַלן פון טאַבלדאָט זענען שאַרפּזיניק, און אַרגומענטן, אָן וועלכע מען באַפּט זיך אָן איז דער היץ פון אַ צופעליקן טיש־זוכה, זענען על פי רוב באַנאַל, ווייל אויפגעכאַפט אין איילעניש און כלאחר יד. עס איז אויך שווער צו דערקלערן, פאַרוואָס אונזער דיסקוסיע האָט אזוי שנעל אָנגע־נומען אַ באַליידיקנדיקע פאַרעם; איך רעכן, אז די דאָזיקע צערייצטקייט האָט זיך גענומען דערפון, וואָס ביידע מענער האָבן אומבאַווסטזיניק זיך געוואָלט באַרוואַיקן, אז זייערע פּרויען זענען נישט אויסגעשטעלט אויף אַזעלכע אָפּגרונטן און סכנות. ליידער האָבן זיי אָבער נישט געפונען דערצו קיין בעסערע פאַרעם, ווי מיר אויפצוווייזן, אז אזוי קאָן רעדן נאָר אַזעל־כער, וואָס אורטיילט וועגן דער פרויס נשמה לויט די צופעליקע און לייכטע בחורישע דערפּאָלנן: דאָס האָט מיר שוין אַכיסל פאַרדראַסן, און ווען די דייטשע דאַמע האָט נאָך די דאָזיקע תורה באַנאַסן מיט דעם געלערנטן

סאָס, אז עס זענען פארהאן פון איין זייט אמתע פרויען און פון דער אנדערער זייט „זונה נאטורן“, צו וועלכע אויך פרוי אנרייכט האָט לויט איר מיינונג געמוזט געהערן, דאן האָב איך שוין אינגאנצן פארלוירן דאָס געדולד און בין פון מוין זייט אויך געוואָרן אנרעסיוו. דאָס נישט וועלן מודה זיין אין דעם באַשיינפערלעכן פאָסט, אז אַ פרוי איז אין געוויסע תקופות פון איר לעבן געגן איר וויסן און ווילן אונטערגעוואָרפן געהיימע כוחות, איז בלויז אַ סימן פון באַהאַלטענער מורא פארן אייגענעם אינ-סטינקט, פאַר דעם דעמאָנישן אין אונזער נאטור, און טייל מענטשן האָבן אפנים הנאה זיך צו האַלטן פאַר שטאַרקער, אָרנטלעכער און ריינער, ווי די „לייכטע צום פארפירן“. איך פערזענלעך אָבער האַלט פאַר ערלעכער, ווען אַ פרוי גייט נאָך איר אינסטינקט פריי און ליידנשאַפטלעך, איידער, ווי עס פירט זיך געווענלעך, אָפצונאַרן דעם מאַן אין זיינע אָרעמס מיט פאַרמאַכטע אויגן. אזוי בערך האָב איך געזאגט, און וואָס מער די אנדערע זענען אין דעם זיך צעפלאַקערנדיקן שמועס אָנגעפאַלן אויף פרוי אנרייכט, אַלץ ליידנשאַפטלעכער האָב איך זי פאַרטיידיקט (אינדעראמתן אַ סך מער ווי איך האָב עס אינערלעך געפילט). די דאָזיקע באַגייסטערונג האָט אָבער צערייצט די ביידע פאַרפעלקער, און זיי האָבן זיך אַ לאָז גע-טון אויף מיר מיט אַזאַ סאָלידאַרישער פאַרביטערטקייט, אז דער אַלטער דענער, וואָס איז געזעסן געבן אונז מיט אַ הייטערער מינע און ווי אַ שידסריכטער ביי אַ פוטבאָל מאַטש מיט אַ שטאַפער זייגער אין האַנט, האָט פון צייט צו צייט געמוזט קלאַפן אין טיש אַריין: „דזשענטלעמען פליז“. נאָר דאָס פלעגט אָבער העלפן בלויז אויף אַ רגע. שוין דריי מאָל איז איינער פון די הערן אַ צעפלאַמטער אויפגעשפרונגען פון טיש און קוים מיט מי צוריק איינגעשטילט געוואָרן דורך זיין פרוי — קורץ, נאָך עטלעכע מינוט, און אונזער דיסקוסיע וואָלט זיך געקאָנט ענדיקן מיט אַ סקאַנדאַל, ווען די מרס. צ. זאָל נישט געווען פלוצלינג ווי מיט פיינעם אייל איינשטילן די צעשווימטע כוואַליעס פון דעם שמועס.

מרס. צ., די גרייזנרויע, בכבודיקע, אַלטע ענגלישע דאַמע, איז געד-ווען די נישטגעוויילטע ערנפרעזידענטין פון אונזער טיש. עס פלעגט שוין ריין פיזיש ווירקן אנגענעם בלויז דאָס זעען זי ויצן אַן אויסגעגלייכ-טע אויף איר פלאַץ, גלייך פריינטלעך צו יעדן, שטילשווייגנדיק און דאָך מיט אַן אנגענעמער פאַראינטערעסירונג זיך צוהערנדיק צום שמועס. אַ

וונדערבארע קאנצענטרירטקייט און רואיקייט האָט ארויסגעשטראַלט פון איר אַריסטאָקראַטיש צוריקגעהאַלטן וועזן. זי פלעגט זיך פון אַלעמען האַלטן ביז אַ געוויסן גראַד פונדערווייטנס, הגם זי האָט מיט איר פיינעם טאַקט פאַרשטאַנען ארויסצוווייזן יעדן איינעם אַ באַזונדערע פריינטלעכ-קייט. דאָס רוב פלעגט זי זיצן אין גאַרטן מיט אַ בוך, טיילמאָל פלעגט זי שפילן אויפן קלאַוויר, בלויז זעלטן האָט מען זי געזעען אין געזעלשאַפט אָדער כאַטייליקט אין אַן אינטענסיוון שמועס. מען פלעגט זי קוים באַ-מערקן, און דאָך האָט זי געהאַט עפעס אַ מאָדנע מאַכט איבער אונז אַלע. ווארום ווי נאָך זי האָט זיך אַצינד צום ערשטן מאָל אַריינגעמישט אין אונזער שמועס, איז אונז אַלע באַפאַלן עפעס אַ פיינלעך געפיל, וואָס מיר האָבן זיך פאַרהאַלטן אַזוי טומלדיק און צעהיצט.

מַרס צי. האָט אויסגענוצט די פיינלעכע פּוּזע, וואָס איז אַנטשטאַנען צוליב דעם דייטשן הערס היציקן אויפשפּרינגען און שטילן צוריקפירן אים צום טיש. זי האָט אומגעריכט אויפגעהויבן אירע קלאַרע, גרויע אויגן, אָנגעקוקט מיך אַ רגע אומאַנטשלאָסן און דאָן מיט אַ כמעט זאַכלעכער קלאַרקייט ווידער אָנגעקניפט דעם שמועס אויף דער פריערדיקער טעמע.

„איר האַלט, הייסט עס, אויב איך האָב אייך ריכטיק פאַרשטאַנען, אַז פרוי אַנריעט, אַז יעדע פרוי קאָן אומשולדיק אַריינפאַלן אין אַן אומגעריכטער אוואַנטורע; אַז עס זענען פאַרהאַן האַנדלונגען, וועלכע אַזא פרוי וואָלט מיט אַ שעה פריער אַליין געהאַלטן פאַר אוממעגלעך און פאַר וועלכע מען קאָן זי קוים פאַראַנטוואָרטלעך מאַכן?“

„איך האַלט אומבאַדינגט אַזוי, גנעדיקע פרוי.“

„אויב אַזוי וואָלט דאָך קיין שום מאָראַלישער אורטייל נישט געהאַט קיין זין און יעדעס אַרויסטרעטן פון די זיטלעכע גרענעצן וואָלט געווען גערעכטפאַרטיקט. אויב איר האַלט באַמת, אַז דאָס crime passionel* צו וואָסזשע ווי די פראַנצויזן רופן עס אָן, איז בלל נישט קיין crime, צו וואָסזשע באַדאַרף מען נאָך אינגאַנצן די מלוכה-יוסטיץ? עס איז דאָך גאַרנישט נויטיק קיין סך גוטן ווילן — און איר פאַרמאָגט דאָך נראַד זייער אַ סך גוטן ווילן“, האָט זי לייכט שמייכלענדיק צוגעגעבן — „כדי אין יעדן

(* פאַרברעכו צוליב ליידיגשאַפט.

מארברעכן אויסצוגעפינען א ליידנשאפט און אדאנק דער דאָזיקער ליידנ-
שאפט מוחל צו זיין".

דער קלאָרער און צו גלייכער צייט כמעט פריילעכער טאָן, מיט
וועלכן זי האָט אַרויסגעזאָגט די דאָזיקע ווערטער, האָט אויף מיר געווירקט
אומגעווענלעך אנגענעם, און נישט ווילנדיק נאָכאמענדיק איר זאָלעכן
שטייגער רעדן, האָב איך אויך געענטפערט האַלב אין שפּאַס און האַלב
אין ערנסט: „די מלוכה־יוסטיץ משפט די דאָזיקע זאכן זיכער שטרענגער
ווי איך; אויף איר ליגט דאָך דער חוב אָן שום רחמנות אָפּצוהיטן און
באַשיצן די אַלגעמיינ אָנגענומענע זיטן און מנהגים; דעריבער איז זי
געצווונגען צו פארמשפטן אנשטאט מוחל צו זיין. איך אָבער אַלס פּרווואַט
פּערזאָן זע נישט איין, פּאַרוואָס איך זאָל פּרוויוויליק נעמען אויף מיר
די דאָלע פּון אַ באַשולדיקער: מיר געפעלט בעפּער דער פּאַרטידיקער-
באָרוף. מיר פּערזענלעך איז אַ סך ליבער צו פּאַרשטיין די מענטשן
איידער זיי צו משפטן“.

מרים. צ. האָט מיך אָנגעקוקט אַ לענגערע צייט מיט אירע קלאָרע,
גרויע אויגן און געשוויגן. איך האָב שוין מורא געהאַט, אַז זי האָט מיך
נישט אינגאַנצן פּאַרשטאַנען און האָב מיך געגרייט איבערצוהערן אויף
ענגליש דאָס פּריער געזאָגטע. נאָר זי האָט אָבער מיט אַ מאַדנעם ערנסט,
ווי ביי אַן עקזאַמען, ווייטער אָנגעהויבן צו שטעלן פּראַגן.

„האַלט איר נישט פּונדעסטוועגן, אַז עס איז געמיינ אָדער מיאוס,
ווען אַ פּרוי פּאַרלאָזט איר מאַן און אירע צוויי קינדער און לאָזט זיך אוועק
מיט אַ פּרעמדן מענטש, וועגן וועלכן זי ווייסט נאָך אפילו נישט, צי ער
איז ווערט איר ליבע? קאָנט איר באמת מוחל זיין אַזאַ אומבאַרעכנטע און
לייכטיניקע האַנדלונג פּון אַ פּרוי, וואָס איז שוין סוף כל סוף נישט קיין
נאָר יונגיטשקע און וועלכע וואָלט בלויז שוין אירע קינדער צוליב באַ-
דאַרפט אָפּהיטן דעם אייגענעם כבוד?“

„איך זאָג אייך נאָכאַמאָל, געדיקע פּרוי“, בין איך געבליבן ביי דעם
מייניקן, „אז אין דעם דאָזיקן פּאַל האַלט איך מיך אָפּ צו משפטן אָדער
צו פּאַרמשפטן. פאַר אייך קאָן איך מיך רואיק מודה זיין, אַז איך האָב
פּריער אַביסל איבערגעטריבן — די דאָזיקע אָרימע פּרוי אַנרעכט איז
געוויס נישט קיין העלדין, אפילו נישט קיין אוואַנטוריסטישע נאַטור און

נאך ווייניקער א *grande amoureuse* (1), זי ווייזט זיך מיר אויס, אויף וויפיל איך קען זי, פאר א מיטלמעסיקע, שוואכע פרוי, פאר וועלכער איך האב אביסל דרך ארץ, ווייל זי איז מוטיק נאכגענאנגען איר ווילן, אָבער גלייכצייטיק באדויער איך זי, ווארום זי וועט אוודאי מאַרגן, אויב נישט שוין היינט, זיך פילן טיף אומגליקלעך. איר האַנדלונג איז אפשר נאָריש, נישט איבערגערעכנט, אָבער בשום אופן נישט נידריק און געמיינ, און איך האַלט מיך פעסט ביי דער מיינונג, אז קיינער האָט נישט קיין רעכט, די דאָזיקע אָרימע, אומגליקלעכע פרוי צו פאַראַכטן.

„און איר אליין, צי האָט איר נאָך פאַר איר פונקט דעם זעלבן דרך ארץ און די זעלבע אַכטונג? מאַכט איר נאָרנישט קיין חילוק צווישן דער פרוי, וועלכע איר האָט נאָך אייערנעכטן געקענט פאַר אַ בכבודיקע פרוי, און יענער אַנדערער, וואָס איז נעכטן אַנטלאָפן מיט אַ ווילד־פרעמדן מענטש?“

„קיין שום חילוק, נישט דעם קלענסטן, נישט דעם מינדסטן.“
„Is that so?“ (2) נישט ווילנדיק האָט זי זיך אַרויסגעכאַפט אויף ענגליש: דער שמועס האָט זי אַפנים שטאַרק פאַראינטערעסירט און נאָך אַ קורצן ישוב הדעת האָט זי ווידער אָנגעשטעלט אויף מיר איר קלאָרן בליק מיט אַ פראַגע.

„און ווען איר זאָלט די מאַדאם אַנריעט מאַרגן באַגעגענען, זאָגן מיר למשל אין ניצא, צוזאַמען מיט יענעם יונגמאַן, וואָלט איר זי נאָך באַגריסן?“

„פאַרשטייט זיך.“

„און מיט איר גערעדט?“

„פאַרשטייט זיך.“

„און צי וואָלט איר — אויב איר... אויב איר זאָלט זיין אַ באַווייב־טער, צי וואָלט איר אזא פרוי פאַרגעשטעלט פאַר אייער פרוי, פונקט אזוי ווי עס זאָל גאָרנישט האָבן געשעען?“
„פאַרשטייט זיך.“

„Would you really?“ (3) האָט זי ווידער געזאגט אויף ענגליש

(1) „גרויסע ליבהאבערין.“

(2) איז דאס טאַקע אויף?

(3) וואָלט איר דאס באמת געטון.

פול מיט אומגלויביקער, פארווונדערטער דערשטוינונג.
"Surely I would", (1) , האָב איך אויך נישט ווילנדיק געענטפערט
אויף ענגליש.

מ'ר. צ. האָט געשוויגן. עס האָט אויסגעזען, ווי זי וואָלט נאָך אַלץ
אינטענסיוו נאָכגעטראַכט, און פּלוצלינג האָט זי אַ זאָג געטון, קוקנדיק
בשעת מעשה אויף מיר, ווי דערשטוינט פון איר אייגענעם מוט:
"I don't know, if I would. Perhaps I might do it also" (2)

און מיט יענער אומבאַשרייבליכער זיכערקייט, מיט וועלכער בלויז
ענגלענדער קענען אנטגילטיק און דאָך אָן גראָבער אומפריינטלעכקייט
אַפּהאַקן אַ שמעס, איז זי אויפגעשטאַען און מיר דערלאַנגט די האַנט.
דורך איר השפעה איז ווידער רואיק געוואָרן צווישן אונז, און מיר אַלע
האָבן איר אין האַרצן געדאַנקט, וואָס מיר, נאָר-וואָס נאָך געגנער, האָבן
איצט געקאָנט מיט א געוויסער העפּלעכקייט זיך געזעגענען איינער מיטן
אַנדערן און די שוין סכנתדיקע אָנגעשפּאַנטקייט זאָל דורך אַ פּאָר לייכטע
שפּאַס-ווערטער ווידער אויפגעלייזט ווערן.

*

דאָס אונזער דיסקוסיע האָט זיך לפנים פאַרענדיקט אויף אַ העפּ-
לעכן אופן, איז פון יענער צערייצטער פאַרביטערונג דאָך געבליבן אַ
געוויסע פרעמדקייט צווישן מיר און מיינע געגנער. דאָס דייטשע פּאָר-
פּאַלק האָט זיך געהאַלטן אביסל פונדערווייטנס, דאָס איטאַליענישע דאַגען
האָט הנאה געהאַט מיך כּסדר שפּאַטיש צו פרעגן, צי איך האָב נישט עפעס
געהערט פון דער "cara signora Henrietta" (2) . נישט קוקנדיק אויף
אונזערע כלומרשט העפלעכע באַציאונגען, איז דאָך עפעס פון דער לאַיאַלער
און פרייער ליבליכקייט ביי אונזער טיש אויף תמיד צעשטערט געוואָרן.
אַבער די איראַנישע קילקייט פון מיינע געגנער איז פאַר מיר נאָך
בולטער געוואָרן דורך דער גאַנצ באַזונדערער פריינטלעכקייט, וואָס מ'ר.
צ. האָט מיר אַרויסגעוויזן זינט יענער דיסקוסיע. תמיד אַ צוריקגעהאַלטענע

(1) געוויס וואָלט איר עס געטון.

(2) איר ווייס נישט, צי איך וואָלט, אפשר וואָלט איר עס אויך געקענט טון.

(3) טייערע מאַדאַם אנריעט.

און זעלטן געניינט צו א שמועס מיט עמעצן פון די טיש-באקאנטע אוי-סער די מאָלצייטן, פלעגט זי אצינד א סך מאָל אָנקניפן מיט מיר א שמועס אין גאַרטן און — איך קאָן כמעט זאָגן: מיך אויסצייכענען דורך איר אויפמערקזאַמקייט, ווארום ביי איר פאָרנעמער צוריקגעהאַלטנקייט איז אַ פּריוואַטער שמועס שוין געווען אַ באַווייז פון אַ באַזונדערער גינציקייט. יאָ, כדי אויפריכטיק צו זיין, מוז איך נאָך צוגעבן, אז זי האָט מיך פשוט געזוכט און אויסגענוצט יעדע געלעגנהייט, כדי מיט מיר צו פאַרבינדן אַ שמועס, און דאָס פלעגט געטון ווערן אויף אַזאַ אָפּענעם אופן, אַז עס וואָלטן מיר געקאָנט קומען אין קאָפּ אַריין גאָוהדיקע און אויסטערלישע מחשבות, ווען זי זאָל נישט געווען זיין קיין אַלטע, גרייז-גרויע פרוי. אָבער אַלע מאָל פלעגן מיר אין אונזערע שמועסן אומפאַרמיידלעך צוקומען צו יענעם פונקט: צו מאַדאַם אנריעט; עס האָט אויסגעזעען, ווי עס וואָלט איר פאַרשאַפט עפעס אַ פאַרבאָרגענע הנאה צו באַשולדיקן יענע פרוי אין צעלאַזנקייט און לייכטזיניקייט. גלייכצייטיק אָבער איז זי אפנים צופרידן געווען פון דער פעסטקייט, מיט וועלכער איך האָב מיך געהאַלטן ביי מיין סימפּאַטיע צו יענער צאַרטער, סובטעלער פרוי, און וואָס קיין זאָך איז נישט בכוח געווען מיך צו באַוועגן, איך זאָל מיך פון דער דאָזיקער סימפּאַטיע אָפּזאָגן. תמיד און כסדר פלעגט זי אונזערע שמועסן קירעווען אין יענער ריכטונג, אזוי אז איך האָב ענדלעך שוין נישט געוואוסט, וואָס צו טראַכטן פון דער דאָזיקער משונהדיקער, כמעט אויסערגעווענלעכער עקשנות.

דאָס האָט אזוי געדויערט עטלעכע טעג, פינף אָדער זעקס, און זי פלעגט זיך קיינמאל נישט ארויסכאַפן מיט קיין איינציק וואָרט אפילו, פאַרוואָס דער דאָזיקער מין שמועס איז פאַר איר אזוי וויכטיק. אז דאָס אָבער איז אזוי געווען, איז פאַר מיר גאַנץ קלאָר געוואָרן, בעת איך האָב איינמאָל ביי אַ שפּאַציר דרך אגב באַמערקט, אז די צייט פון מיין פאַר-ברענגען דאָ לאָזט זיך אויס און אז איך רעכנן איבערמאַרנן אַוועקצופאַרן. איר געווענלעך תמיד אויסגעלייטערט פנים האָט פלוצלינג באַקומען אַ משונהדיק געשפאַנטן אויסדרוק, אירע ים-גרויע אויגן זענען ווי פאַרוואָלקנט געוואָרן: „וואָס פאַר אַ שאַד! איך וואָלט נאָך מיט אייך געוואָלט אזוי פיל רעדן.“ און פון דער דאָזיקער רגע אָן האָט אַ געוויסע צעשמירריטקייט און אומרואיקייט אין איר געלאָזט דערקענען, אַז בעתן רעדן האָט זי אינ-

זינען געהאט אן אנדערע זאך, וואָס האָט שטאַרק באַשעפטיקט אירע מחשבות. ענדלעך אָבער איז איר אַליין אפנים די דאָזיקע צעשטרייטקייט געוואָרן נישט ניהא, ווארום זי האָט נאָך אַ פּלוצלינגען אַנטשוויגן ווערן אומגעריכט מיר אַ דערלאַנג געטון די האַנט:

„איך זע, אַז איך קאָן נישט קלאָר אַרויסרעדן דאָס, וואָס איך וואָלט אייך איינגעטלעך געוואָלט זאָגן. איך וועל אייך ליבער שרייבן.“ און מיט שנעלערע טריט, ווי איך פלעג ביי איר געווענלעך זען, האָט זי זיך גע-לאָזט גיין אין שטוב אַריין.

און באמת, אין אַוונט, קורץ פאַרן עסן, האָב איך אין מיין צימער געפונען אַ בריוו, געשריבן מיט איר ענערגישער, קלאָרער האַנטשריפט. צום באַדויערן בין איך מיך זייער לייכטזיניק באַגאַנגען מיט די שריפטלעכע דאָקומענטן פון מיין יוגנטצייט, אַזוי אַז איך קאָן נישט איבערהערן גענוי די ווערטער, נאָר בלוזן בערך איבערגעבן דעם תמצית פון איר אָנפראַגע, צי זי מעג מיר דערציילן עפעס פון איר לעבן. יענער עפּיזאָד, האָט זי גע-שריבן, איז געשען שוין אַזאָ לאַנגע צייט צוריק, אַז ער האָט שוין כמעט קיין שייכות נישט מיט איר איצטיקן לעבן, און דאָס, וואָס איך פאַר שוין איבערמאַרן אַוועק, מאַכט איר לייכטער מיט מיר צו רעדן וועגן אַ זאָך, וואָס גייט איר נישט אַרויס פון זינען און פייניקט זי אינערלעך שוין מער ווי צוואַנציק יאָר. אויב אַלזאָ איך האַלט נישט אַזאָ מין שמועס פאַר קיין צודרינגלעכקייט, וואָלט זי מיך גערן געבעטן איר צו ווידמען אַ שעה צייט.

דער בריוו, פון וועלכן איך גיב דאָ בלוזן איבער דעם טרוקענעם אינ-האַלט, האָט מיך געוואַלדיק פאַסצינירט: שוין דאָס ענגליש אַליין האָט אים צוגעגעבן אַ הויכע מדרגה פון קלאָרקייט און אַנטשלאַסנקייט. פונדעסט-וועגן איז מיר נישט לייכט אָנגעקומען דער ענטפער. איך האָב צעריסן דריי קאָנצעפטן, איידער איך האָב געענטפערט:

„עס איז פאַר מיר אַ כבוד, וואָס איר שענקט מיר אַזויפיל צוטרוי, און איך זאָג אייך צו ערלעך צו ענטפערן, אויב איר וועט עס פון מיר פאַר-לאַנגען. איך טאָר אייך נאָטירלעך נישט בעטן, איר זאָלט מיר דערציילן מער, וויפיל איר אַליין ווילט, אָבער וואָס איר וועט דערציילן, דערציילט

עם זיך און מיר אמתדיק. איך בעט אייך, גלויבט מיר, אז איך באטראכט
איער צוטרוי פאר א גרויסן כבוד.

דאָס צעמל האָט אין אַוונט אַריבערנעוואַנדערט צו איר אין צימער,
צומאַרננס אינדערפרי האָב איך געהאַט אַן ענטפּער:
„איר זענט פּולשטענדיק גערעכט: אַ האַלבער אמת איז גאַרנישט
ווערט, בלויז נאָר דער גאַנצער. איך וועל צוזאַמעננעמען אַלע מיינע כוחות,
כדי גאַרנישט צו פאַרשווייגן, נישט פאַר מיר אַליין און נישט פאַר אייך.
קומט נאָכן עסן צו מיר אין צימער אריין — ביי זיבן און זעכציק יאָר
דאַרף איך נישט מורא האָבן שלעכט פאַרשטאַנען צו ווערן. ווארום אין
גאַרטן אָדער אין דער גאַענטקייט פון מענטשן קאָן איך נישט רעדן. איר
מעגט מיר גלויבן, עס איז מיר בכלל נישט לייכט געווען זיך דערויף צו
אַנטשליסן“.

בייטאָג האָבן מיר זיך נאָך באַגעגנט ביים טיש און העפּלעך גע-
שמועסט וועגן גלייכגילטיקע זאַכן. אָבער בעת מיר האָבן זיך דערנאָך
געטראָפן אין גאַרטן, האָט זי מיך מיט אַ קענטיקער צעטראַגנקייט אויסגע-
מיטן, און איר האָב געהאַט אַ פיינלעך און גלייכצייטיק רירנדיק געפיל,
זעענדיק די דאָזיקע אלטע גרייזגרויע דאַמע אַנטלויפן פאַר מיר מיט אַ
מידלשער פאַרשעמטקייט אין אַ פיניענביימער-אַלע.

אין אַוונט, צו דער באַשטימטער שעה, האָב איך אָנגעקלאַפט אין איר
טיר. מען האָט מיר באלד געעפנט. דאָס צימער איז געווען פאַרזונקען אין
אַ בוי-השמשותדיק ליכט, בלויז אַ קליין לעמפל אויפן טיש האָט געוואָרפן
אַ געלן עיגול אין דעם האַלב-טונקעלן חלל אַריין. מרס. צ. איז מיר אַנט-
קיינגעגאַנגען אָן דער מינדסטער צעטראַגנקייט, זי האָט מיר אָנגעוויזן אַ
פּאַטעל און זיך אַנידערגעזעצט קיינאַיבער מיר. איך האָב געשפירט, אז
יעדע פון די דאָזיקע באַוועגונגען זענען געווען אינערלעך צוגעגרייט,
פונדעסטוועגן איז דאָך אָנגעקומען אַ פּויע, משמעות געגן איר ווילן, אַ
לאַנגע, שווערע פּויע פון ישוב הדעת, וועלכע איך האָב מיך נישט דער-
וועגט איבערצורייסן מיט אַ וואָרט, וויל איך האָב געשפירט, אז דאָ
קומט פאַר אַ געראַנגל צווישן אַ שטאַרקן ווילן מיט אַ שטאַרקן ווידער-
שטאַנד. פון זאַל אונטן האָבן זיך טיילמאַל דערטראָגן אָפּגעריסענע טע-
נער פון אַ וואַלצער, איך האָב מיך אָנגעשטרענגט איינגעהערט, גלייך ווי

איך וואָלט מיר דערמיט וועלן אביסל לייכטער מאַכן די שווערע משא פון דעם שטילשווייגן. איר אפנים האָט שוין אויך אָנגעהויבן פיינלעך צו ווערן דאָס דאָזיקע אומנאַטירלעך אָנגעשפּאַנטע שווייגן. ווארום זי האָט זיך פּלוצלינג אָנגענומען מיט מוט און אָנגעהויבן:

„בלויז דאָס ערשטע וואָרט איז שווער. שוין צוויי טעג גרייט איך מיך צו זיין אינגאַנצן קלאָר און אויפריכטיק: מסתמא וועט עס מיר געלינגען. איר פּאַרשטייט נאָך איצט אפשר נישט, צו וואָס איך דערצייל דאָס אלץ איך, א פרעמדן מענטש, עס גייט אָבער נישט פּאַרביי קיין טאָג, קיין איין שעה כמעט, אז איך זאָל נישט טראַכטן וועגן דעם דאָזיקן באשטימטן געשעעניש, און איר מענט מיר, דער אַלטער פרוי, גלויבן, אז עס איז אומדערטרעגלעך גאַנצע יאָרן צו גלאַצן אויף איין איינציקן פונקט פון דעם אייגענעם לעבן, אויף איין איינציקן טאָג. ווארום אלץ, וואָס איך וויל איך דערציילן, נעמט אַרום אַ צייט־שטח פון פיר און צוואַנציק שעה, אַרויסגענומענע פון זיבן און זעכציק יאָר, און איך האָב עס מיר אַליין שוין אָפט ביז צו משוגע ווערן איבערגעחזרט, וואָס פאַר אַ באַדייט האָט דען, אויב מען האָט אַמאָל איין רגע געהאַנדלט אומזיניק. אָבער מען קאָן נישט פטור ווערן פון דעם, וואָס מיר באַצייכענען עס מיט דעם אומבאַ־שטימטן אויסדרוק געוויסן, און בעת איך האָב איך אזוי זאכלעך גע־הערט רעדן וועגן דער געשעעניש מיט אנריעטען, האָב איך אַ טראַכט געטון: אפשר וואָלט א סוף גענומען צום דאָזיקן אומזיניקן נאָכטראַכטן און אומאויפהערלעכער זעלבסטבאַשולדיקונג, אויב איך זאָל קענען אַמאָל פּוועלן ביי זיך פריי צו רעדן מיט עמעצן וועגן דעם דאָזיקן איינעם טאָג פון מיין לעבן. ווען איך זאָל נישט זיין קיין אַנגליקאַנערין, נאָר אַ קאַטוילין, וואָלט מיר דאָס מתודה זיין שוין לאַנג געגעבן אַ געלעגנהייט זיך פון האַרץ אַראָפּצורעדן — אונז אָבער איז נישט באַשערט די דאָזיקע טרייסט, מאַך איך דעריבער היינט דעם דאָזיקן מאָדנעם פרוו אַליין מיך צו באַפרייען, דערמיט וואָס איך וועל מיך פאַר איך אויסרעדן. איך ווייס, אז דאָס אלץ איז זייער משונהדיק, אָבער איר זענט אָן שום שהיות איינגעגאַנגען אויף מיין פּאַרשלאַג, און איך דאַנק איך דערפאַר.

אַלזאָ, איך האָב שוין געזאָגט, אז איך וויל איך דערציילן בלויז איין איינציקן טאָג פון מיין לעבן — דאָס גאַנצע איבעריקע ווייזט זיך מיר

אויס אומבאדייטנדיק און לאַנגווייליק פאַר יעדן אנדערן. וואָס מיט מיר
איז געשעען ביז צו מיין צוויי און פערציקסטן יאָר, איז מיט קיין איין
טריט נישט אַוועק ווייטער פון דעם געווענלעכן לעבנסשטייגער. מייענע
עלטערן זענען געווען רייכע גוטבאזיצער אין שאַטלאַנד, מיר האָבן פאַר-
מאָנט פאַבריקן און פאַכטן. דעם גרעסטן טייל פון יאָר פלעגן מיר, לויטן
שטייגער פונם אַדל ביי אונז אין לאַנד, פאַרברענגען אין אונזערע גיטער
און דעם „סיון“ אין לאַנדאָן. ווען איך בין אַלט געווען אַכצן יאָר, האָב איך
אין אַ געזעלשאַפט זיך באקאנט מיט מיין מאַן. ער איז געווען דער צוויי-
טער זון פון דער באקאנטער פאַמיליע ר... און האָט צען יאָר געהאַט גע-
דינט ביים מיליטער אין אינדיע. מיר האָבן גיך חתונה געהאַט און געפירט
דאָס זאָרגלאָזע לעבן פון אונזער געזעלשאַפטס־ספּערע: א פּערטל יאָר אין
לאַנדאָן, א פּערטל יאָר אין אונזערע גיטער; די איבעריקע צייט אין די
האַטעלן פון איטאַליע, שפּאַניע און פראַנקרייך. קיין מינדסטער שאַטן
האַט קיינמאָל נישט פאַרטונקלט אונזער צוזאַמענלעבן. די צוויי זין, וואָס
זענען אונז געבוירן געוואָרן, זענען שוין היינט דערוואַקסן. ווען איך בין
אַלט געווען פּערציק יאָר, איז מיין מאַן פּלוצלינג געשטאַרבן. ער האָט
זיך פון די טראַפישע לענדער מיטגעבראַכט אַ לעבער־ראַנקהייט: איך
האַב אים פאַרלוירן נאָך צוויי שרעקלעכע וואָכן. מיין עלטערער זון איז
שוין דעמאָלט געווען אין דינסט, דער יינגערער אין אוניווערסיטעט —
אַזוי בין איך איבער נאַכט געבליבן איינע אַליין, און דאָס דאָזיקע אַליינזיין
איז פאַר מיר, וואָס איז תמיד געוויינט געווען צו אַ צערטלעך צוזאַמענ-
לעבן, געוואָרן אַ שרעקלעכע פיין. צו בלייבן אין דעם ליידיק געוואָרענעם
הויז, וווּ יעדע זאַך האָט מיך דערמאַנט אָן דעם טראַגישן פאַרלוסט פון
מיין געליבטן מאַן, האָט זיך מיר אויסגעוויזן פאַר אוממעגלעך אפילו אויף
איין טאַג: האָב איך דעריבער באַשלאָסן אַ סך ארומצורייזן אין די נאַענט-
סטע יאָרן, אַזוי לאַנג ווי מייענע זין וועלן נישט חתונה האָבן.

איינגטלעך האָב איך פון יענער רגע אָן באַטראַכט מיין לעבן פאַר
פּולשטענדיק אומזיניק און איבריג. דער מאַן, מיט וועלכן איך פלעג אין
משך פון דריי און צוואַנציק יאָר טיילן יעדע שעה און יעדן געדאַנק, איז
געווען טויט; מייענע סינדער האָבן זיך אין מיר נישט גענויטיקט, איך האָב
מורא געהאַט, אַז איך וועל נאָך פאַראומערן זייערע יונגע יאָרן מיט מיין

נידערשלאַנגקייט און מעלאַנכאָליע — פאר מיר אַליין ווידער האָב איך שוין גאַרנישט געוואָלט און קיין זאָך נישט באַגערט. איך האָב מיך צוערשט אַריבערגעצויגן קיין פאַריז און בין דאָרט פאַר לאַנגווייליקייט אַרומגע- גאַנגען איבער די געשעפטן און מוזעאומס; אָבער די שטאָט און דאָס גאַנצע אַרומיקע לעבן איז מיר געווען פּרעמד. מענטשן האָב איך אויסגע- מיטן, ווייל איך האָב נישט געקאָנט פארטראָגן זייערע העפּלעך באַדויערנ- דיגע בליקן אויף מינע טרויער-קליידער. ווי אַזוי יענע חדשים פון פאַר- טעמפטן און פאַרפינסטערטן אַרומבלאָנדזשען זענען פאַרבייגעגאַנגען, ווייס איך שוין אַצינד נישט צו דערציילן; איך ווייס בלוז, אַז איך האָב תמיד געהאַט דעם פאַרלאַנג צו שטאַרבן, עס האָט מיר אָבער געפּעלט כּוח אַליין צוצואייילן דעם דאָזיקן הייסן באַגער.

אין צווייטן טרויעריגאַר, דאָס הייסט אין צוויי און פּערציקסטן פון מיין לעבן, נאָך נישט וועלנדיק זיך מודה זיין, אַז איך אַנטלוף פון אַן עקזיסטענץ, וואָס איז געוואָרן ווערטלאָז און אָן אינהאַלט, בין איך אַוועק קיין מאַנטע קאַרלאָ. דעם אמת געזאָגט: איך האָב עס געטון צוליב לאַנג- ווייליקייט, צוליב אַ פּיינלעכער אינערלעכער פּוסטקייט, וואָס וויל זיך לפּחות שפּייזן מיט קליינע אויסערלעכע רייצימיטלען. וואָס שוואַכער עס איז געוואָרן אין מיר מיין אייגן געפיל, אלץ שטאַרקער האָט עס מיך גע- צויגן אַהין, וווּ דאָס געווייבל פון לעבן האָט זיך געדרייט צום שנעלסטן: פאַר דעם, וואָס האָט נישט קיין אייגענע איבערלעבענישן, איז די ליידנ- שאַפטלעכע אומרויאיקייט פון אנדערע אַן עמאַציע, ווי טעאַטער אָדער מוזיק.

דערפאַר בין איך טאַקע אָפט געגאַנגען אין קאַזינאָ. עס האָט מיך גערייצט צוצוקוקן, ווי איבער די פּנימער פון אַנדערע מענטשן שוועבן אומרויאיק אַרום די אויסדריקן פון פּרייד אָדער דערשלאַנגקייט, בעת אין מיר אַליין האָט געהערשט אַ מוראדיקער שטילשטאַנד. דערצו נאָך פּלעגט מיין מאַן, גאָר נישט זייענדיק לייכטזיניק, ביי אַ געלעגנהייט גערן זיין אַ גאַסט אין שפּילזאַל, און איך האָב מיט אַ געוויסער אומבאַווסטזיניקער פּיעטעט טריי אָפּגעהיטן אלע זיינע פּריערדיקע געווינהייטן. און דאָרט האָבן זיך אָנגעהויבן יענע פיר און צוואַנציג שעה, וואָס זענען געווען

מער אויפברויזנדיק, איידער דאָס גאַנצע שפּילן און וועלכע האָבן מיין לעבן אויף יאָרן ארויס פאַראומערט.

מיטאַג האָב איך געגעסן צוזאַמען מיט דער הערצאַגין מ., א קרובה פון מיין פאַמיליע. נאָכן אוונט־עסן האָב איך מיך נאָך נישט געפילט גענוג מיד, צו קענען שלאָפן גיין. בין איך דעריבער אוועק אין שפּיל־זאַל, אַרומ־געשלייכט זיך, אַליין נישט שפּילנדיק, הין און הער צווישן די טישן און האָב מיך צוגעקוקט צו דער צונויפגעמישטער שפּיל־געזעלשאַפט אויף א גאַנץ באַזונדערן אופן. איך זאָג: אויף אַ באַזונדערן אופן, נעמלעך אויף אַזעלכן, ווי עס האָט מיך אַמאָל מיין פאַרשטאַרבענער מאַן געלערנט, ווען איך פלעג מיד ווערן פון צוקוקן זיך צו די שפּילער און מיך באַקלאַנגן, אַז עס איז מיר לאַנגווייליק צו גלאַצן כסדר אויף די זעלבע פּנימער: אויף די אַלטע, אויסגעטרוקנטע פרויען, וואָס זיצן אָפּ שעהן לאַנג אויף זייערע שטולן, איידער זיי באַשליסן זיך איינצושטעלן א זשעמאַן, אויף די דורכ־געטריבענע פּראָפּעסיאָנאַלן, האַזאַרד־שפּילערישע קאָקאַטעס, אויף יענעם גאַנצן פינסטערן, צונויפגעלאָפּענעם ערב רב, וואָס איז, ווי איר ווייסט מסתמא, א סך ווייניקער מאלעריש און ראָמאַנטיש, ווי ער ווערט געשיל־דערט אין די שלעכטע ראָמאַנען שעור נישט אַלס fleur d'élégance און אַריסטאָקראַטיע פון אייראָפּע. דערצו נאָך, מיט צוואַנציק יאָר צוריק, ווען עס האָט זיך נאָך ביים שפּילן אַרומגעקאַלערט מזומן געלט, די קנאַקט־דיקע באַנקאָטן, די גאַלדענע נאַפּאָלעאָנס, די מיוחסדיקע פינפּפּראַנט־שטיק, איז דאָס קאַזינאָ געווען אַן אַ שעור אַנציענדיקער איידער היינט, ווען אין דעם ניימאָדיש איבערגעבויעטן עלעגאַנטן שפּילהויז זיצט אַ באַלאַבאַ־טיש פּובליקום און וואַרפט צו לאַנגווייליק די כאַראַקטערלאָזע שפּילמאַר־קעס. דאָך שוין אפילו דעמאָלט האָב איך געפונען צו ווייניק רייז אין דער דאָזיקער איינטעניקייט פון גלייכגילטיקע פּנימער, ביז מיין מאַן, וועלכער האָט געהאַט אַ ליידנשאַפט צו כיראַמאַנטיע, האָט מיר אַמאָל געוויזן אַ גאָר באַזונדערן אופן פון צוקוקן זיך, און באמת א סך אינטערעסאַנטערן, אויפגעגנדיקערן און שפּאַנענדיקערן, איידער דאָס פּשוטע שטיין און קוקן, נעמלעך: קיינמאָל נישט קוקן אויף אַ וועלכן ס'איז פּנים, נאָר אויפן פירעק פון טיש און דאָרט ווידער בלוז אויף די הענט פון די מענטשן, בלוז אויף דעם באַזונדערן אופן פון זייער באַוועגן זיך. איך ווייס נישט,

צי איר האָט אַמאָל צופעליק געוואָרפֿן אַ בליק בלויז אויף די גרינע טישן,
 נאָר אויף דעם גרינעם פירעק אַליין, וווּ דאָס קיילעכל וואַקלט זיך ווי
 שכור פֿון ציפער צו ציפער און וווּ פלאַטערנדיקע שטיקער פאַפיר און
 קיילעכיקע שטיקלעך זילבער און גאָלד פאלן אַריין אין דעם פירעקס־
 אָפּגעגרענעצטן שטח, ווי אַ פאַרזיי, וועלכן דעם קרופיעס שויפֿל טוט
 שפעטער אַ האַסטיקן וויש אוועק ווי מיט אַ שאַרפּער קאַסע, אָדער שאַרט
 עס צו ווי אַ תּבואה־בינטל צום געווינער. ביי אַזאַ פּערספּעקטיוויש קוקן
 זעט מען בלויז, ווי עס בלאַנדזשען אַרום הענט — אַ סך קלאַרע, אומרואיקע,
 וואַרטנדיקע הענט אַרום דעם גרינעם טיש, אויפּטויכנדיק וואָס אַמאָל פֿון
 אַן אַנדערן אַרבל אַרויס, יעדע ווי אַ רויב־חיה, וואָס איז גרייט אַ שפּרונג
 צו טון, יעדע פֿון אַן אַנדערער פּאַרעם און קאַליר; טייל נאַקעט, אַנדערע
 ווידער מיט רינגען און קלינגענדיקע קייטעלעך באַצירט, טייל באַוואַקסן
 מיט האָר, ווי ווילדע חיות, טייל פייכטע און אויסגעקרימטע ווי אַן אַל,
 אַלע אָבער אָנגעשטרענגט און ציטערנדיק פֿון אַ שרעקלעכער אומגעדול־
 דיקייט. נישט ווילנדיק פּלעגט מיר דאַן תּמיד קומען אויפֿן געדאַנק אַ
 וועטלויף פּלאַץ, וווּ די אויפּגערגטע פּערד מוזן מיט גרויס מי איינגע־
 האַלטן ווערן ביי דער לויף־ליניע, כדי זיי זאָלן זיך נישט צופּרי אַ לאָז
 טון אין געיעג: פּונקט אזוי האָבן זיי געציטערט און געצאַפּלט און זיך
 אונטערגעהויבן. אלץ קען מען דערקענען אין די דאָזיקע הענט, לויט דעם
 אופֿן ווי זיי וואַרטן, ווי זיי נעמען און ציען זיך צוריק: דער ניריקער האָט
 אַ פאַרקוועטשטע האַנט, דער פאַרשווענדער אַ לויזע, ביים מיושבֿדיקן
 איז זי רואיק, ביים פאַרצווייפּלטן ציטערנדיק; הונדערטער כאַראַקטערן
 לאָזן זיך דערקענען בליץ־שנעל לויט דער האַנט־באַוועגונג ביים אָננעמען
 געלט לויט דעם, צי מען פּרעסט עס צונויף אין דער האַנט, אָדער מען
 קנייטשט עס מיט די פינגער, אָדער מען לאָזט עס מיט דערשעפטע און
 מידע הענט ליגן בשעת דעם אַרומקרייזן. דעם מענטש קען מען דערקענען
 בעת דעם שפּילן, אַ באַקאַנט וואַרט, איד ווייס. איד אָבער זאָג: צום דייט־
 לעכסטן ניט אים צו דערקענען בעת דעם שפּילן זיין אייגענע האַנט.
 וואַרום אַלע, אָדער כמעט אַלע האַזאַרד־שפּילער לערנען זיך באַלד אויס צו־
 צונעבן דעם פּנים אַ רואיקן אויסדרוק — אויבן, איבערן העמד־קראַנץ
 טראָגן זיי אַ קאַלטע מאַסקע פֿון גלייכניכטיקייט — זיי באַצווינגען די

אומרואיִקע קנייטשן ארום מויל און פארשטופן זייער אויפרעגונג אונטער
די פארביסענע ציין, זיי באהאלטן אויס פון זייערע אייגענע אויגן א
באמערקבארע אומרואיִקייט און באמיען זיך די אויפצאפאלענדיקע מוס-
קולען אין פנים צוריק צו דערפירן צו א קינסטלעכער, פארנעמער גלייכ-
גילטיקייט. אָבער דוקא ווייל זייער גאַנצע אויפמערקזאמקייט קאַנצענטר-
רירט זיך בלויז, כדי דאָס פנים, ווי דאָס אַנזעעוודיקסטע פון זייער וועזן,
צו באהערשן, פארגעסן זיי אין זייערע הענט און פארגעסן אויך, אז עס
זענען פארהאן מענטשן, וואָס אָבעסרווירן דוקא די דאָזיקע הענט און דער-
וויסן זיך פון זיי אַרלינג, וואָס די שמייכלענדיק אויסגעבויגענע ליפן
אויבן און די כלומרשט גלייכגילטיקע בליקן ווילן פארשווייגן. די האַנט
אַנטפלעקט אָבער דערווייל זייער סוד גאָר אָן בושע. ווארום עס קומט
סוף כל סוף א רגע, ווען די דאָזיקע מיט מי באהערשטע און לפנים איינ-
געשלאָפענע פינגער טוען פלוצלינג א צאָפּל-אויף פון זייער פאָרנעמער
געלאַסנקייט: אין דער געשפּאַנטער סעקונדע, ווען דאָס רולעטע-קייילעכע
פּאַלט אַרין אין איר קליינעם בעקן און מען רופט אויס דעם געוויך-
ציפּער, דעמאָלט, אין יענער סעקונדע, מאַכט יעדע פון די הונדערט אָדער
פינף הונדערט הענט נישט ווילנדיק א גאַנץ פּערזענלעכע, א גאַנץ אינדי-
ווידעלע באַוועגונג, לויט אַן אייגענעם אַנגעבוירענעם אינסטינקט. און
ווען מען לערנט זיך אויס, אזוי ווי איד האָב דאָס געלערנט דורך מין מאַן,
צו אבסערווירן די דאָזיקע אַרענע פון הענט, ווירקט דער אַלעמאָל אַנדערש-
דיקער, אַלעמאָל אומעררווארטער אויסברוך פון די פּאַרשידנאַרטיקע
טעמפּעראמענטן מער אויפרעגנדיק ווי טעאַטער אָדער מוזיק: איד קען
אויך גאַרנישט שילדערן, וויפּל שפּיל-אופנים פון הענט עס איז פארהאן;
וויילדע בעסטיעס מיט האָריקע, אויסגעקרימטע פינגער, וואָס כאַפּן אַרין
דאָס געלט ווי שפינען, און נערוועזע, ציטערנדיקע, מיט בלאַסע נעגל,
וואָס דערוועגן זיך קוים עס אַנצורירן, איידעלע און נידעריקע, ברומאַלע
און אומדרייסטע, כיטרע און עפעס אזוי ווי שטאַמלענדיקע — אָבער יעדע
זוירקט אַנדערש, ווארום יעדע פון די דאָזיקע פּאַר הענט דריקט אויס א
באַזונדער לעבן, מיטן אויסנאַם פון די פיר אָדער פינף פּאַר הענט פון
די קרופּעס. די דאָזיקע זענען אינגאַנצן אזוי ווי מאַשינען, זיי פונקציאָ-
בירן מיט א זאַכלעכער, געשעפּטלעכער, פולשטענדיק קאַלטער פינקטלעכ-

קייט אנטקייגן די געשטייגערט דירעוודיקע, ווי די שטאָלערן קלאַפּנדיקע
 פאַרשליסער פון אַ צייל־אַפּאַראַט. אָבער אפילו די דאָזיקע נישטערנע
 הענט ווירקן ווידער שטאַרק דורך זייער קאָנטראַסט צו די איבעריקע
 צעטראַגענע און ליידנשאפטלעכע הענט: זיי שטייען, וואָלט איך געזאגט,
 ווי אונזפאַרמירטע פּאָליציי־לייט צווישן אַ צעשטורעמטן און באַנייטערטן
 פּאָלקס־אויפשטאַנד. דערצו קומט נאָך דאָס פּערזענלעכע צופרידנהייט־
 געפיל, וואָס מען האָט נאָך עטלעכע טעג שוין באַוווּזן באַקאַנט צו ווערן
 מיט אַזויפיל געוווּנהייטן און ליידנשאפטן פון די פאַרשידענע הענט; נאָך
 אַ פּאַר טעג פלעג איך תמיד שוין האָבן באַקאַנטע צווישן זיי און איך
 פלעג זיי מיר איינטיילן פונקט ווי מענטשן אין סימפּאַטישע און אומסימ־
 פּאַטישע: טייל זענען מיר געווען אַזוי דערווידער צוליב זייער גראַב־קייט
 און גיריקייט, אז איך פלעג פון זיי תמיד אָפּווענדן דעם בליק. ווי פון
 עפעס אַ מיאוסע זאָך. אָבער יעדע נייע האַנט ביים טיש איז פאַר מיר
 געווען אַ געשעעניש און האָט געוועקט מיין ניגיריקייט. אָפּטמאָל פלעג
 איך פאַרגעסן אָנצוקוקן דאָס פנים אויבן, וואָס האָט געשטעקט אין אַ
 שטייפן קראַגן איבער אַ סמאָקינג־העמד אָדער איבער אַ דעקאָלירטן
 בויזם, און אויסגעזען קאלט און אומבאוועגלעך ווי אַ מאַסקע.

ווען איך בין אַלזאָ אין יענעם אָוונט אריינגעקומען, פאַרבייגייענדיק
 פאַר צוויי איבערגעפולטע טישן און שוין גענומען צוגרייטן עטלעכע גאָלד־
 מטבעות, כדי זיך אַנידערצוזעצן ביי אַ דריטן, האָב איך אַן איבערראַשטע
 דערהערט אין יענער גאַנץ שטילער, גאַנץ געשפּאַנטער, ווי פון שטילשווייגן
 קלינגענדיקער פּויע, וואָס שאַפט זיך תמיד, בעת דאָס קיילעכל וואָקלט
 זיך שוין ווי טויט־מיד צווישן צוויי נומערן, האָב איך אַלזאָ דערהערט
 פונקט קיינאייבער אַ זייער מאָדנע גערויש, אַ קראַכן און קנאַקן ווי פון
 אויסגעלענקטע גלידער. נישט ווילנדיק האָב איך אַ בליק געטון אַהין און
 איך האָב דערזען — באמת מיט שרעק! — צוויי הענט, ווי איך האב
 נאָך אַזעלכע קיינמאל נישט געזען, אַ רעכטע און אַ לינקע, צוזאַמען־
 געדריקט איינע אין דער אַנדערער, ווי צוויי פאַרביסענע חיות, און אַזוי
 אָנגעשטרענגט האָבן זיי זיך געקורטשעט, איינגעגעסן זיך איינע אין דער
 אַנדערער און ווידער זיך פונאַנדערגעריסן, אז די פינגער־געלענקען האָבן
 געקנאַקט מיט יענעם טרוקענעם קלאַנג פון אַן אויפגעקנאַקטער נוס. דאָס

זענען געווען זעלטן שיינע הענט, אומגעווענלעך לאנג, אומגעווענלעך
שמאל, און דערביי דאך פעסט מוסקולירט — זייער ווייס און מיט צארט
אויסגערונדיקטע ווי פערלמוטער בלאנקענדיקע נעגל-שפיצן. איך האב
דעמאלט א גאנצן אָוונט געקוקט — ממש גענאפט אויף די דאָזיקע אומ-
געווענלעכע הענט, מיך האָט איבערראשט זייער ליידנשאַפטלעכער, ווילד
צעברויזטער אויסדרוק, דאָס קראַמפהאַפטיקע אַרומנעמען איינע די אנדער-
רע. איך האָב גלייך דערפילט, אז אַן איבערגעלאָדנטער מענטש דריקט דאָ
צונויף זיין גאַנצע ליידנשאַפט אין די פינגער-שפיצן, כדי נישט צעזעצט
צו ווערן דורך איר. און איצט... אין דער רגע, ווען דאָס קיילעכל איז מיט אַ
טרוקענעם האַרטן קלאַנג אַריינגעפאלן אין בעקן און דער קרופיע האָט
אויסגערופן דעם נומער... אין דער דאָזיקער רגע זענען די ביידע הענט
פלוצלינג אוועקגעפאלן, ווי צוויי חיות, וואָס זענען דורכגעשאָסן געוואָרן
מיט איין קויל. זיי זענען ביידע מיטאַמאָל אוועקגעפאלן אויף אַן אמת
טויט און נישט בלויז דערשעפט. זיי זענען אוועקגעפאלן מיט אַזאַ פלאַס-
טישן אויסדרוק פון שלאַפּקייט, פון אנטמוישונג, פון בלייז-צעשמעטערט-
קייט, פון אויסגיין, אז איך קאָן דאָס נישט אויסדריקן מיט ווערטער,
ווארום איך האָב נאָך קיינמאָל ביז דעמאָלט און קיינמאָל נאָכדעם נישט
געזעען אַזעלכע רעדנדיקע הענט, וווּ יעדער מוסקול איז געווען ווי אַ מויל
און די ליידנשאַפט האָט זיך כמעט ווי פון די הויט-עפענונגען אַרויסגע-
ריסן. אַ רגע-לאַנג זענען זיי געבליבן ליגן אויפן גרינעם טיש ווי צעקוועטשט
און טויט, ענלעך צו די אויפן ברעג אַרויסגעוואָרפענע ים-שלימאָסעס.
דערנאָך האָט איינע, די רעכטע, אָנגעהויבן מיט גרויס מי זיך ווידער אויס-
צוגלייכן, זי האָט אַ ציטער געטון, זיך צוריקגעצויגן, געדרייט זיך אַרום
זיך אַליין, זיך אַ וואַקל געטון און ענדלעך נערוועז אַ נעם געטון אַ
זשעטאָן, וועלכן זי האָט אומאַנטשלאָסן געקאָלערט צווישן צוויי פינגער
ווי אַ קליין רעדל. און פלוצלינג האָט זי זיך מיט אַ קאַצנבאווענונג אַ
בויג געטון ווי אַ פאַנטערע און אַ שנעל געטון, כמעט אַ שליידער געטון
דעם הונדערט-פראַנק-זשעטאָן אויפן מיטן פון שוואַרצן פּעלד. באלד
נאָכדעם איז, ווי אויף אַ סיגנאַל, אויך די אומטעטיק איינגעשלאָפענע
לינקע האַנט געווארן אויפגעטרייסלט; זי האָט זיך אויפגעהויבן, זיך צו-
געשלייכט, כמעט צוגעקראַכן צו דער ציטערנדיקער, ווי פון וואַרף פאַר-
מאַטערטער ברודער-האַנט, און ביידע זענען ציטערנדיק געבליבן איינע

נעבן דער אנדערער. ביידע האָבן שטיל געקלאַפט אָן טיש מיט די פינגער, ווי ציין קלאַפּן לייכט איינער אָן אנדערן אין פּיכער — ניין, איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געזעען קיין הענט מיט אַזאַ אומגעווענלעך רעדנדיקן אויסדרוק, מיט אַזאַ ספּאַזמאַטישן אופן פון אויפרעגונג און געשפּאַנטקייט. אַלע אנדערע זאכן אינם דאָזיקן ריזיקן חלל, דאָס זשומעריי אין די זאָלן, דאָס מאַרקשרייערישע אויסרופן פון די קרופּיעס, דאָס היין און הער באַוועגן זיך פון די מענטשן און פון דעם קיילעכל אַליין, וואָס איז אַצינד געשפּרונגען, געשליידערט פון דער הויך, ווי משוגע אין דער קיילעכדיקער, פאַרקעט־גלאַטיקער שטייג — די דאָזיקע אַלע די גערוון שאַרף־רייצנדיקע איינדריקן האָבן זיך מיר פּלוצלינג אויסגעוויזן טויט און פאַרגליווערט אנטסייגן די דאָזיקע צוויי ציטערנדיקע, אַטעמענדיקע, סאַפענדיקע, וואַרטנדיקע, פּירנדיקע, שוידערנדיקע, אנטסייגן די דאָזיקע צוויי אומגעווענלעכע הענט, פון וועלכע איך האָב ווי אַ פאַרכשופּטע נישט געקאָנט אָפּרייסן דעם בליק.

ענדלעך אָבער האָב איך נישט געקאָנט לענגער אויסהאַלטן: אַיך האָב געמוזט אַ קוק טון אויף דעם מענטש, אויף דעם פנים, צו וועלכן די דאָזיקע מאַנישע הענט געהערן, און איך האָב מיט מורא — יאָ, באמת מיט מורא, ווארום איך האָב מיך געשראַקן פאַר די דאָזיקע הענט! — אָנגעהויבן פאַמעלעך אויפצוהויבן דעם בליק איבער די אַרבל, ביז אַרויף צו די שמאַלע אַקסלען. און איך האָב ווידער דערשראַקן אויפגעציטערט, ווארום דאָס פנים האָט גערעדט די זעלבע אומגעצוימטע, פאַנטאַסטיש איבערשפּאַנטע שפּראַך ווי די הענט, עס האָט פאַרמאָגט דעם זעלבן שרעק־לעך פאַרביסענעם אויסדרוק און די זעלבע צאַרטע און כמעט ווייבלעכע שיינקייט. איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געזעען אַזאַ פנים, אַזאַ ווי אינ־גאַנצן פון זיך אַליין אָפּגעטיילט פנים, און איך האָב געהאַט די פולע גע־לעגנהייט אומגעשטערט עס צו באַטראַכטן, ווי אַ מאַסקע, ווי אַן אוינגלאַזע פלאַסטיק, ווארום די פאַרכשופּטע אויגן אינם דאָזיקן פנים האָבן זיך נישט אַ קער געטון אויף קיין איינציקער רגע אפילו, נישט רעכטס און נישט לינקס: פאַרגליווערט, שוואַרץ, ווי אַ טויט גלעזערן קיילעכל איז אומבאַוועגלעך געשטאַנען דאָס אויגאַפּל אונטער די אויפגעריסענע אויגן־הייטלעך, אפּשפיגלענדיק יענז אנדערע, מאַכאָן־קאָלירטע קיילעכל, וואס האָט שטיפּעריש זיך געקאַלערט און ארומגעצאַפּלט אין דעם רולעטע־

קעסטל. נאך קיינמאל, איך מוז עס נאכאמאל זאגן, האָב איך נישט געזען אזא אינטערעסאנט, אזא פארכאפנדיק פנים. עס האָט געהערט צו אַ יונגן, אַן ערך פיר און צוואנציק יעריקן מענטש, געווען שמאַל, צאַרט, אביסל לענגלעך און דורכדעם אזוי אויסדרוקפול. פונקט ווי די הענט, האָט עס נישט געמאַכט קיין נאָר מענלעכן איינדרוק, נאָר ניכער ווי פון אַ ליידנשאפטלעך שפילנדיק יינגל — אָבער דאָס אלדינג האָב איך באַ- מערקט ערשט שפעטער, ווארום אין יענעם מאָמענט האָט דאָס פנים געהאַט בלויז דעם איינעם אויסדרוק פון גיריקייט און ווילדע צערייצט- קייט. דאָס האַלב געעפנטע, שמאַלע מויל האָט לייכט אַנטפלעקט די ציין: אויף אַ מרחק פון צען טריט האָט מען געקאָנט זען ווי זיי קלאַפן פּיכערדיק איינע אָן די אַנדערע, בעת די ליפן זענען פאַרבליבן פאַרגליי- ווערט אָפן. אַ העליבלאָנדער שטרייף האָר, אַריבערגעוואָרפן אויף פאַרנט, ווי ביי אַ פאַלנדיקן, האָט זיך אים צוגעקלעבט צום פייכטן שטערן, און די נאָזפליגל האָבן כסדר געפאַכעט הין און צוריק, גלייך ווי עס וואָלט זיך דאָרט אונטער דער הויט געהויבן קליינע כוואַליעס. דער קאָפּ האָט זיך אים אָן זיין וויסן וואָס אַמאָל מער אויסגעבויגן פאַראויס, ווי ער וואָלט מיטגעריסן געוואָרן אין געווייבל פון דעם קליינעם קיילעכל; און ערשט דעמאָלט האָב איך פאַרשטאַנען דאָס קורטשענדיקע צור- זאַמענדריקן די הענט: בלויז דורכן דאָזיקן קעגנדרוק, דורכן דאָזיקן קראַמפּ, האָט דער שוין צום אַנידערפאַלן נאָענטער קערפער געקאָנט איינ- האַלטן דאָס גלייכגעווייכט.

איך האָב נאָך קיינמאל — איך מוז עס כסדר איבערהורן — נישט געזען אין אַ פנים אזא מין אָפענע, חיהשע, אומפאַרשעמט נאָקעטע ליידנשאפט, און איך האָב עס אָנגעקוקט, דאָס דאָזיקע פנים... פונקט אזוי עמאָציאָנירט, אזוי פאַרכאַפט פון זיין דעמאָנישקייט, ווי יענע בליקן פון דעם שפּרינגען און צאַפלען פונם אַרומלויפנדיקן קיילעכל. פון דער דאָזיקער רגע אָן האָט מיך שוין קיין שום אַנדער זאַך אין זאַל נישט אינ- טערעסירט, אלדינג האָט זיך מיר אויסגעוויזן בלאַס, מטושטש און פאַרנעפּלט, טונקל אין פאַרגלייך מיט דעם אויפפאַקאָערדיקן פּיער אין דעם דאָזיקן פנים, און נישט זעענדיק מער קיינעם, האָב איך אַבסערווירט אַפּשר אַ נאַנצע שעה לאַנג בלויז דעם דאָזיקן איינעם מענטש און יעדע

באוועגונג זיינע. מיטאמאל האָט אַ שאַרף ליכט אַ בלייז געטון אין זיינע
אויגן, די אין אַ קנויל צונויפגעקורטשעטע הענט זענען ווי דורך אַן
עקספלאָזיע אויפגעריסן געוואָרן און די פינגער האָבן נירוק אַ צאָפּל גע-
טון, בעת דער קרופיע האָט זיי צוגעשאַרט געוונענע צוואַנציק גאַלד-
שטיק. אין דער דאָזיקער רגע האָט אים דאָס פנים פּלוצלינג אויפגעשוינט
און עס איז געוואָרן גאַנץ יונג, די רונצלען זענען פאַרשוונדן, די אויגן
האָבן אָנגעהויבן צו פינקלען, דער שטייף פאַראויסגעבויענער קערפער
האָט זיך לייכט און פלינק אויסגעגלייכט — ער איז מיטאמאל געבליבן
זיצן פריי און שוועבנדיק ווי אַ רייטער, געטראגן פון אַ טריאומפֿהעפיל,
די פינגער האָבן אייטל און מיט הנאה געקלימפערט מיט די קיילעכדיקע
מטבעות, געשנעלט זיי איינע אַן די אַנדערע, געלאָזט זיי אונטערשפּריי-
גען און צוקלינגען. דערנאָך האָט ער ווידער אומרויך אַ קער געטון דעם
קאַפּ, דורכגעלאָפן דעם גרינעם טיש ווי מיט שנאַפּנדיקע נאָזלעכער פון
אַ יונגן יאָגר הונט, וואָס זוכט דעם ריכטיקן שפור, און פּלוצלינג מיט
אַ האַסטיקער באַוועגונג האָט ער אַ שליידער געטון דאָס גאַנצע בערגעלע
מיט גאַלדשטיקלעך אין איינעם פון די קוואַדראַטן אַרײַן. און באַלד האַט
זיך ווידער אָנגעהויבן דאָס נאַכלויערן, די געשפאַנטקייט. די ליפּן האָבן
אים ווידער אָנגעהויבן צו ציטערן, ווי באַרירט פון אַן עלעקטרישן שטראָם,
די הענט האָבן זיך ווידער צונויפגעקורטשעט, דאָס יינגלישע פנים איז
פאַרשוונדן געוואָרן הינטער אַן אויסדרוק פון ניריקער דערוואַרטונג, ביז
די אָנגעשטרענגטע שפּאַנונג איז האַסטיק איבערגעגאַנגען אין אַן אַנטטוי-
שונג: דאָס פנים, דאָס נאָר וואָס יינגליש-צעפּלאַמטע פנים, איז מיט-
אַמאַל פאַרוועלקט געוואָרן, עס איז געוואָרן בלייך און פאַרעלטערט, די
אויגן פאַרטעמפט און אויסגעלאָשן, און דאָס אלדינג אין משך פון איין
איינציקער סעקונדע, בעת דאָס קיילעכל איז אַ פאַל געטון אויף אַ נישט
דערוואַרטער ציפּער. ער האָט פאַרשפּילט: עטלעכע סעקונדעס איז ער
געבליבן זיצן און געגלאַצט מיט אַ צעחושטן בליק, ווי ער וואָלט נישט
פאַרשטאַנען, וואָס עס איז געשען; באַלד אָבער ביים ערשטן אויפוועקן-
דיקן אויסרוף פון קרופיע האָבן די פינגער ווידער אַ קאַפּ געטון עטלעכע
גאַלד-שטיקלעך. אָבער די זיכערקייט איז שוין געווען פאַרשוונדן, צו-
ערשט האָט ער איינגעשטעלט די מטבעות אויף איין קוואַדראַט, דערנאָך
ווידער, נאָך אַ ישוב הדעת, אויף אַ צווייטן, און ווען דאָס קיילעכל

איז שוין געווען אין באוועגונג, האָט ער פֿלוצלינג מיט אַ ציטערנדיקער האַנט שנעל צוגעוואָרפֿן נאָך צוויי צעקנייטשטע באַנקנאָטן אין קוואַדראַט אַרײַן.

דאָס דאָזיקע פֿלאַטערנדיקע הײַן און הער פֿון פֿאַרשפּילן און גע-ווינען האָט געדויערט אָן הפּסקות בערך אַ שעה, און אין משך פֿון דער דאָזיקער שעה האָב איך נישט אָפּגעקערט מיין פֿאַרכשוּפֿטן בליק אפּילו אויף קײַן אײַנציקער רגע פֿון דעם דאָזיקן אומאויפֿהערלעך זיך פֿאַרענדערנדיקן פֿנים, אין וועלכן עס האָבן זיך כּסדר געבײַטן כּלערלײַ לײַדנשאַפטן; איך האָב נישט אָפּגעלאָזט פֿון אויג די דאָזיקע מאַנישע הענט, וואָס האָבן מיט יעדן מוסקול פֿלאַסטיש אָפּגעשפּיגלט די גאַנצע פּאַנטאַנמעסיק שטייגנדיקע און פֿאַלנדדיקע סקאַלע פֿון געפּילן. איך האָב קײַנמאָל נישט געקוקט אין טעאַטער מיט אַזאַ געשפּאַנטקײַט אויף אַ שױשפּילערס פֿנים, ווי אויף דער דאָזיקער אײַנער צורה, איבער וועלכער עס האָט זיך פֿאַר-בײַגעטראַגן, ווי לײַכט און שאַטן איבער אַ לאַנדשאַפט, אַן אומאויפֿהערלעך-כּער וועקסל פֿון אַלערלײַ פֿאַרבן און געפּילן. איך בין נאָך קײַנמאָל נישט אַזױ געווען מיט אלע הושים פֿאַרטיפּט אין אַ שפּיל, ווי אין דער דאָזיקער אָפּשפּיגלונג פֿון פרעמדע עמאַציעס. אויב עס וואָלט מיך עמעצער געווען אָבסערווירט אין יענעם מאַמענט, וואָלט ער מיין פֿאַרגלױוערטן בליק גע-מוזט אָננעמען פֿאַר אַ היפּנאָז, און אינדעראַמתן האָט עפעס ענלעכס טאַקע געשטעקט אין מיין צושטאַנד פֿון פּולשטענדיקער צעחוּשטקײַט — איך האָב פּשוט נישט געקאַנט אָפּרײַסן דעם בליק פֿון דער דאָזיקער מימיק־שפּיל, און אַלדאס איבעריקע, וואָס האָט זיך געפּונען אין זאַל אַרום מיר, לײַכט, געלעכטער, מענטשן און בליקן, האָט בלוזיט מוטושטש גע-שוועבט פֿאַר מײַנע אויגן, ווי אַ געלער נעפּל, פֿון וועלכן עס האָט זיך אַרױסגעשײַלט דאָס דאָזיקע אײַנע פֿנים, אַ פּלאַס צױשן פּלאַמען. איך האָב נישט געהערט קײַן זאַך, נישט געפּילט קײַן זאַך, נישט באַמערקט דאָס געדענג פֿון די מענטשן אַרום מיר און ווי אַנדערע הענט האָבן זיך פֿלוצלינג אױסגעשטרעקט, צוגעווארפֿן געלט אָדער עס צוגעשאַרט צו זיך; איך האָב שױן אויך דאָס רולעטע־קײַלעכל נישט געזעען און נישט געהערט דעם קרופּיעס שטים, און דאָך האָב איך אַלץ געזעען ווי אין חלום, אָפּגעשפּיגלט אין די דאָזיקע אויפֿגערענטע הענט. כּדי צו וויסן, אויב דאָס קײַלעכל איז געפּאַלן אויף רױט אָדער אויף שוואַרץ, צי עס

קאלערט זיך אָדער עס איז געבליבן שטיין — האָב איך שוין נישט באַ-
דארפט קוקן אויף דער רולעטע: יעדע פּאַזע פון שפּיל, פּאַרלוסט אָדער
געווינס, דערוואַרטונג און אַנטטוישונג האָט זיך שאַרף אָפּגעשפּילנט דורך
נערוו און מינע אויפן. דאָזיקן מיט ליידנשאַפטן פּאַרגאַסענעם פּנים.
אָבער אַט איז אָנגעקומען אַ שרעקלעכע רגע — אַ רגע, פאַר וועלכער
איך האָב מיך די גאַנצע צייט געשראַקן, וועלכע איז ווי אַ שטורעם גע-
האַנגען איבער מיינע אָנגעצויגענע נערוו און זיי פּלוצלינג דורכגעריסן.
ווידער האָט זיך דאָס קיילעכל אָנגעהויבן צו קאַלערן מיט דעם פּאַמעלעך
קלאַפּנדיקן גערויש, ווידער איז אָנגעקומען די רגע, ווען צוויי הונדערט
ליפּן האָבן פאַרהאַלטן דעם אַטעם, ביז דעם קרופּעס שמים האָט גע-
לאָזט וויסן — דאָס מאָל „זעראָ“, אָנהויבנדיק באַלד צוזאַמענשאַרן מיט
דער שויפּל פון אַלע זייטן די קלינגענדיקע מטבעות און דאָס קנאַקנדיקע
פּאַפּירנעלט. אין דער דאָזיקער רגע אַלזאָ האָבן די צוויי קראַמפּהאַפּטיק
זיך קורטשענדיקע הענט געמאַכט אַ באַזונדערס שוידערלעכע באַוועגונג;
זיי זענען ווי אויפגעשפּרונגען, כדי אָנצוכאַפּן עפעס אַזעלכעס, וואָס איז
דאָ נישט געווען, און דערנאָך ליידיק און שווער צוריקגעפּאלן ווי טויט
מידע אויפן טיש. באַלד אָבער זענען זיי פּלוצלינג נאָכאַמאָל לעבעדיק
געוואָרן און אָנגעהויבן פיבערדיק צו לויפּן פון טיש צום אייגענעם לייב
צו; ווי ווילדע קעז האָבן זיי זיך אַ לאָז געטון קלעטערן איבערן גאַנצן
קערפּער, אויבן, אונטן, רעכטס און לינקס, נערוועז נישטערנדיק אין אַלע
טאַשן, צי עס האָט זיך נישט דאָרט אַמאָל פּאַרוואַלגערט עפעס אַ מטבע.
נאָר פון אומעטום זענען זיי צוריק אַרויס ליידיק און באַלד אויפּסניי זיך
ווידער אַ נעם געטון צום דאָזיקן אומזיניקן, צוועקלאָזן זוכן, בעת די
רולעטע איז דערווייל שוין ווידער געווען אין גאַנג, אנדערע האָבן וויי-
טער געשפּילט, מען האָט געקלונגען מיט מטבעות, גערוקט מיט שטולן און
די פּאַרשידענע הונדערטערליי קלאַנגען האָבן אָנגעפּולט דעם זאַל מיט גע-
רויש. איך האָב אויפּגעציטערט, געטרייטלט פון שוידער: איך האָב דאָס
אַלדינג געמוזט אַזוי דייטלעך איבערלעבן, גלייך ווי איך אַליין וואַלט
מיט מיינע אייגענע פינגער פּאַרצווייפּלט געזוכט עפעס אַ מטבע אין אַלע
טאַשן פונם צעקנייטשטן קלייד. און פּלוצלינג, מיט אַ האַסטיקער באַווע-
גונג, איז דער מענטש קייגנאיבער מיר אויפּגעשטאַנען — פּונקט אַזוי ווי
איינער, וואָס דערפּילט זיך פּלוצלינג נישט גוט און ער שפּרינגט אויף,

כדי נישט דערשטיקט צו ווערן; די שטול הינטער אים האָט זיך מיט אַ טראַסק איבערגעקערט און געפאלן צו דער ערד. אבער נישט אומקוקנדיק זיך אפילו דערויף, נישט באַמערקנדיק די שכנים, וואָס האָבן דערשראָקן און פארווונדערט אים אָפגעטרעטן דעם וועג, איז ער מיט וואַקלענדיקע טריט אַוועק פון טיש.

איד בין געבליבן ווי פאַרשטיינערט. ווארום איך האָב באַלד פאַר-שטאנען, ווהין דער דאָזיקער מענטש גייט: צום טויט. ווער עס שטייט אַזוי אויף, גייט נישט צוריק אין האַטעל אַרױן, נישט אין קיין באַר, נישט צו קיין פרוי, נישט צו דער באַן, ער גייט שוין נישט צו קיין שום אָרט, ווו עס הערשט לעבן, נאָר ער וואַרפט זיך גלייך אין תהום אַרױן. אפילו דער אומעמפּינדלעכסטער אין דאָזיקן גיהנום-זאַל וואַלט אויך געקאָנט דערקענען, אַז דער דאָזיקער מענטש האָט נישט אין ערגעץ קיין שום אָנלען, נישט אינדערהיים, נישט אין באַנס און נישט ביי קרובים, נאָר ער איז דאָ געזעסן און איינגעשטעלט אין קאָן דאָס לעצטע געלט זיינס צוזאַמען מיטן לעבן און אַצינד שלייכט ער זיך ערגעץ אַוועק פונדאַנען, נאַנץ באַשטימט זיך דאָס לעבן צו נעמען. איך האָב מיך די גאַנצע צייט געשראָקן, פון דער ערשטער רגע אַן האָב איך געפילט, אַז דאָ שטייט אין קאָן עפעס מער ווי געווינס און פאַרלוסט, און דאָך איז עס אין מיר דורכ-נעלאָפן ווי אַ שוואַרצער בליץ, בעת איך האָב דערזעען ווי זיינע אויגן לעשן זיך פּלוצלינג אויס און דער טויט באַדעקט מיט בלייבקיט דאָס נאָר וואָס באַלעכטע פנים. נישט ווילנדיק — אַזוי אינגאַנצן דורכגעדרונגען בין איך געווען פון זיינע פּלאַסטישע באַוועגונגען — האָב איך מיך געמוזט אָנכאַפן ביים טיש, בעת דער דאָזיקער מענטש האָט זיך אַ הויב געטון פון אָרט און מיט וואַקלענדיקע טריט זיך אַוועקגעשלייכט, ווארום דאָס דאָ-זיקע וואַקלען זיך האָט אַצינד זיך אַריבערגעטראָגן אויף מיין קערפּער, פונקט ווי זיין שפּאַננג פריער אויף מייע אַדערן און נערוון. אָבער ענד-לעך האָט עס מיך אַ רים געטון, איך האָב געמוזט אים נאָכגיין. ווי אַן מיין ווילן האָב איך אַ שטעל געטון דעם פּוס. דאָס איז געשען אינגאַנצן אומ-באַווסטזיניק, איך אליין האָב עס גאָרנישט געטון, נאָר עס איז געשען מיט מיר. נישט קוקנדיק אויף קיינעם, נישט פילנדיק וואָס איך טו, האָב איך מיך אַ לאָז געטון לויפן אין קאָרידאָר אַרױן צום אַרויסגאַנג. ער איז געשטאַנען ביי דער גאַרדעראַבע, דער דינער האָט אים גע-

בראכט דעם מאַנטל. אָבער ער האָט שוין נישט קיין כוח געהאַט אויפצו-
הויבן די אָרעמס: האָט אים דער דינער געמוזט צוהעלפן ווי א געליימטן
אַרויפציען די אַרבל. איך האָב געזעען ווי ער שטעקט מעכאַניש אַרײַן די
האַנט אין וועסט-טאַש, כדי דעם דינער צו געבן טרינקגעלט, נאָך די פינגער
זענען צוריק אַרויסגעקומען מיט גאָרנישט. דאָן האָט ער משמעות זיך
פּלוצלינג ווידער דערמאָנט אין אַלדינג, ער האָט אַרויסגעשטאַמלט אין
פאַרלעגנהייט עפעס אַ וואָרט צום דינער און פונקט אזוי ווי פריער האָסטיק
זיך אַ רײס געטון פאַראויס. וואָקלענדיק זיך ווי אַ שכור, איז ער אַראָפּ פון
די קאַזינאַ-שטיגן, באַגלייט פון דעם דינערס תחילת פאַראַכטלעכן, באלד
דערנאָך אָבער באַגרייפנדיקן שמייכל.

דער דאָזיקער זשעסט איז געווען אזוי דערשיטערנדיק, אַז איך האָב
דערפילט אַ חרפה, וואָס איך קוק מיך צו. אומבאַווסטערהייט האָב איך
מיך אָפּגעקערט אין אַ זייט, פאַרשעמט, וואָס איך קוק מיך צו צו פרעמדער
פאַרצווייפלונג, ווי ערגעץ אין אַ טעאַטער — באלד אָבער האָט מיך פּלוצ-
לינג ווידער אַרומגענומען יענער אומפאַרשטענדלעכער פחד. איך האָב
געהייסן מיר שנעל דערלאַנגען מײַן גארדעראַבע און אַן אַ וועלכן ס'איז
באַשטימטן געדאַנק, גאַנץ מעכאַניש, גאַנץ אינסטינקטיוו, האָב איך מיך
אַ לאַז געטון נאָכן דאָזיקן פרעמדן מענטש אין דער פינסטערניש אַרײַן“.

*

מַרס. צ. האָט איבערגעריסן אויף אַ רגע איר דערצײלונג. זי איז
געהאַט געזעסן אומבאַוועגלעך קייננאָיבער מיר און גערעדט מיט איר
איינגארטיקער רואיקייט און זאַכלעכקייט כמעט אָן פּויעס, ווי
עס קאָן נאָר רעדן איינער, וואָס האָט זיך אינערלעך צוגעגרייט און זאָרג
פעלטיק אויסגעסדרט אין זכרון די געשעענישן. איצט איז זי צום ערשטן
מאָל שטיף געבליבן, געקווענקלט זיך אַ וויילע און לאָזנדיק דערווייל אין
אַ זייט דאָס דערצײלן, האָט זי זיך פּלוצלינג געווענדט דירעקט צו מיר:

„איך האָב אייך און אויך מיר אַליין צוגעזאָגט“, האָט זי אָנגעהויבן
אַביסל אומרואיק, „צו דערצײלן אַלדינג מיט דער גרעסטער אויפריכטי-
קייט, אָבער איך מוז ווידער פאַרלאַנגען פון אייך, אַז איר זאָלט זיך באַ-
ציען מיט פּולן גלויבן צו דער דאָזיקער אויפריכטיקייט מיינער און נישט

הושר זיין אין מיין האנדלונג קיין פארשוויגענע כוונות, מיט וועלכע איך
וואָלט מיך שוין היינט אפשר נישט געשעמט, אויב זיי וואָלטן געווען זיין.
עס וואָלט אָבער געווען א פולשטענדיק פאַלשער חשד, ווען איר זאָלט אזוי
מיינען. איך מוז אַלזאָ באַטאָנען, אַז דאָס, וואָס איך האָב דעם דאָזיקן אומד
גליקלעכן שפילער נאָכגעאייילט אויף דער גאָס אַרויס, איז בשום אופן
נישט געווען דערפאַר, ווייל איך בין געווען פאַרליבט אינם דאָזיקן יונגן
מענטש — איך האָב כלל נישט געטראַכט וועגן אים ווי וועגן אַ מאַן, און
פאַקטיש האָט שוין פאַר מיר, פאַר דער דעמאָלט העכער פערציק יעריקער
פרוּי, נאָך מיין מאַנס טויט נישט עקזיסטירט קיין שום בליק פון אַ מאַן.
דאָס איז פאַר מיר געווען אינגאַנצן געענדיקט: איך זאָג דאָס איך אָפּן
און איך מוז עס איך זאָגן, ווייל אַנדערש וואָלטן פאַר איך נישט געווען
פאַרשטענדלעך אַלע שפעטערדיקע פאַסירונגען אין זייער גאַנצער שרעק-
לעכקייט. און באַמת, עס וואָלט מיר שווער געווען דיטלעך אָנצורופן
דאָס געפיל, וואָס האָט מיך דעמאָלט אזוי געצוונגען נאָכצוגיין יענעם
אומגליקלעכן: עס האָט געשטעקט דערין נייגיריקייט, אָבער פריער פאַר
אַלץ אַ שרעקלעכע מורא, אָדער בעסער געזאָגט — א מורא פאַר עפעס
שרעקלעכס, וואס איך האָב פון דער ערשטער רגע אָן געפילט אַרום דעם
דאָזיקן יונגן מענטש. אָבער אַזעלכע עמפינדונגען קאָן מען נישט צעגליי-
דערן און צעלייגן, קודם כל שוין צוליב דעם אַליין, ווייל זיי אַנט-
שטייען צו צוואַננעמסיק, צו שנעל, צו ספּאַנטאָן — ווארשיינלעך איז
דאָס, וואס איך האָב געטון, נישט געווען עפעס אַנדערש ווי דער אינ-
סטינקטיווער זשעסט פון הילפגרייטקייט, מיט וועלכן מען רייסט צוריק אַ
קינד, וואָס לויפט אויף דער גאָס אַרונטער אונטער אן אויטאָמאָביל.
אָדער צי קאָן מען דערקלערן, פאַרוואָס מענטשן, וועלכע קענען אַליין
נישט שווימען, שפּרינגען פון אַ בריק, כדי צו ראַטעווען א זיך טרינקענ-
דיקן? עס ציט זיי פשוט מאַניש, עפעס א ווילן שטופט זיי אַראָפּ, איידער
זיי האָבן צייט איינצוזען די זינלעכע דרייסטקייט פון זייער טאַט; און
פונקט אזוי נישט טראַכטנדיק, אָן א קלאָרע איבערלייגונג, בין איך דע-
מאָלט נאָכגעגאַנגען יענעם אומגליקלעכן פון שפּיל-זאַל צום אַרויסגאַנג און
פון אַרויסגאַנג צו דער טעראַסע.

איך בין זיכער, אַז נישט איר, נישט קיין שום מענטש מיט געפיל
און אָפענע אויגן, וואָלט נישט אימשטאַנד געווען זיך איינצוהאַלטן פון

דער דאָזיקער מוראדיקער נייגיריקייט, ווארום מען קאָן זיך גאָרנישט
 פאָרשטעלן קיין שרעקלעכער בילד, ווי דאָס נידערשלאָגענע אוועקוואַלען
 זיך פון יענעם העכסטנס פיר און צוואַנציק יעריקן יונגמאַן, וואָס האָט
 ווי אַ מידער זקן זיך אַראָפּגעשלייכט פון די טרעפּ צו דער טעראַסע. דאָרט
 איז ער אומגעלומפערט אַנידערגעפאלן אויף אַ באַנס מיטן גאַנצן קערפּער
 ווי אַ שווערער זאַק. ווידער האָב איך מיט גרויל דערשפּירט פון דער דאָ-
 זיקער באַוועגונג: צום דאָזיקן מענטש נעמט אַ סוף. אזוי פאַלט אַנידער נאָר
 אַ טויטער אָדער אַזעלכער, וואָס פילט שוין נישט אין זיך קיין לעבעדיקן
 אבר, דער קאָפּ, משופּע אָנגעבויגן, איז אים אַריבערגעפאלן איבערן אַנלען,
 די הענט זענען שוואַך און פאַרעמלאָז אַראָפּגעהאַנגען צו דער ערד; אין
 דער האַלבפּינסטערניש פון די מאַט-ברענענדיקע לאַמטערנעס וואָלט
 אים יעדער פאַרביגייער געמוזט אָננעמען פאַר אַ דערשאַסענעם. און אזוי
 — איך ווייס נישט פּונוואַנען איז צו מיר פּלוצלינג געקומען אזא וויזיע,
 אָבער זי איז פּלוצלינג אויסגעוואקסן, שאַרף פּלאַסטיש, שוידערלעך און
 מוראדיק אמתדיק — אזוי, אַלס דערשאַסענעם, האָב איך אים דערזעען
 פאַר מיר אין יענער רגע, און גלייך איז אַנטשטאַנען אין מיר אַ זיכערקייט,
 אַז ער האָט ביי זיך אין טאַש אַ רעוואָלווער און מאַרגן וועט מען אים
 געפינען דאָ אויסגעצויגן אויף דער באַנק, אָדער ערנעץ אַנדערש, אָן
 סימנים פון לעבן און באַגאַסן מיט בלוט. ווארום זיין אַנידערפאלן איז
 געווען פּונקט ווי פון אַ שטיין, וואָס פאַלט אַראָפּ אין אַ תּהום און פאַר-
 האַלט זיך נישט פּריער, איידער ער דערגרייכט דעם סאַמע אָפּגרונט; איך
 האָב נאָך קיינמאַל נישט געזעען אזא אויסדרוק פון מידקייט און פאַר-
 צווייפּלונג אַרויסגעבראַכט דורך אַ קערפּערלעכער באַוועגונג.

און אַצינד שטעלט אייך פאַר מיין סיטואַציע. איך בין געשטאַנען
 צוואַנציק אָדער דרייסיק טריט הינטער יענער באַנק, אויף וועלכער עס איז
 געלעגן אַן אומבאַוועגלעכער נידערשלאָגענער מענטש און איך האָב נישט
 אָנגעהויבן צו וויסן, וואָס צו טון, פון איין זייט געטריבן דורכן ווילן צו
 העלפּן, פון דער אַנדערער ווידער צוריקגעהאַלטן דורך דער איינגעוורצלטער
 אומדרייטסקייט זיך צו ווענדן אויף דער נאַס צו אַ פּרעמדן מאַן. די גאַז-
 לאַמטערנעס האָבן טונקל געפינקלט אונטער אַ פאַרוואַלקנטן הימל, גאַנץ
 זעלטן בלויז האָט מען געזעען פאַרבייאַילן אַ געשטאַלט, ווארום עס איז
 שוין געווען נאָענט צו האַלבער נאַכט און איך האָב מיך געפונען כמעט

אינע אַליין אין פאַרק מיט דער דאָזיקער זעלבסטמערדערישער געשטאַלט. פינף מאָל, צען מאָל האָב איך מיך שוין געהאַט אָנגענומען מיט מוט און זיך געלאָזט גיין צו אים, אָבער תמיד האָט מיך די בושא צוריקגעריסן אָדער אפשר גאָר יענער אינסטינקט פון טיפער אַנונג, אַז פאַלנדיקע שלעפּן גערן מיט מיט זיך יענע, וואָס קומען זיי צו הילף — און אינמיטן דער דאָזיקער אומאַנטשלאָסנקייט האָב איך אַליין דייטלעך געפילט די זינלאָזיקייט, די לעכערלעכקייט פון דער סיטואַציע. און דאָך האָב איך מיר נישט געקאָנט קיין עצה געבן: נישט איך האָב געקאָנט צו אים רעדן, און נישט איך האָב געקאָנט אוועקגיין, נישט עפעס טון, און נישט אים איבערלאָזן. און איך האָף, איר וועט מיר גלויבן, אַז איך האָב אפשר א שעה לאַנג, אַן אומענד-לעכע שעה, אומאַנטשלאָסן אַרומגעוואַנדערט אויף דער טעראַסע; אַזוי שטאַרק האָט מיך דערשיטערט און צוגעשמירט צו זיך דאָס דאָזיקע בילד פון אַ מענטשנס פּולשטענדיקער הורבן.

און דאָך, איך האב נישט געהאַט קיין מוט אַרויסצורעדן אַ וואָרט אָדער עפעס צו טון, און איך וואָלט מסתמא אַזוי געווען אָפּגעשטאַנען די האַלבע נאַכט, אָדער אפשר גאָר וואָלט אַ קליגערער ענגאַאיזם מיך געווען באַווויגן אַהיימצוגיין; מיר דאַכט זיך אַפילו, אַז איך האָב שוין געהאַט באַשלאָסן איבערצולאָזן דאָ דאָס דאָזיקע אומגליקלעכע שטיק מענטש אין זיין אָנמאַכט — אָבער מיטאַמאָל איז אַ העכערער כוח אַנטקיינגענע-קומען מיין אומאַנטשלאָסנקייט. עס האָט אָנגעהויבן צו רעגענען. דעם נאַנצן אָונט שוין האָט דער ווינט צונויפגעטריבן איבערן ים שווערע פרי-לינגרוואַלקנס, מען האָט געשפּירט מיט די לונגען, מיטן האַרץ, די אָנגע-לאַדנקייט פון דער לופט — פּלוצלינג האָבן אָנגעהויבן צו פאַלן דיקע טראָפּנס, און באַלד האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אַ געדריכטער רעגן אין שווערע, נאַסע, פון ווינט געטריבענע שטרייפן. נישט ווילנדיק בין איך אַרונטער-געלאָפּן אונטער אַ קיאָסקי-דאַך, און הנם איך האָב פּונאַנדערגעעפנט דעם שירעם, האָט דער טאַנצנדיקער ווינט דאָך געשליידערט נאַסע בינטלעך וואַסער אויף מיין קלייד. אַ קאַלטער וואַסער-שטויב פון די אויף דער ערד צעשפרונגענע טראָפּנס האָט מיר באַשפּריצט דאָס פנים און די הענט. אָבער — דאס איז געווען אַזאַ מוראדיק בילד, אַז היינט נאָך, אין צוויי צענדליק יאָר אַרום, ווערט מיר ענג אין האַלז ביי דער דאָזיקער דעראַינערונג — אין דאָזיקן שלאַקס-רעגן איז דער אומגליקלעכער געבליבן

זיצן אומבאוועגלעך אויף דער באַנס און זיך נישט גערירט פון אָרט. פון אַלע רינעס האָט געטריפט און געפליעסקעט דאָס וואַסער, פון דער שטאַט האָט זיך געהערט דאָס דונערנדיקע גערויש פון שנעל פאַרנדיקע וועגענער, רעכטס און לינקס זענען אין איילעניש פאַרבייגעלאָפן געשטאַלטן מיט אויפגעשטעלטע קעלנער פון די מאַנטלען; אלץ, וואָס האָט נאָר געהאַט אין זיך אַ לעבעדיקן אַטעם, איז צוזאַמענגעקורטשעטערהייט געלאָפן, געפלוּגן, געזוכט אַ באַהעלטעניש; סיי ביי מענטש, סיי ביי חיה האָט זיך געפילט דער פחד פאַר דעם צעשטורעמטן עלעמענט — בלויז דער דאָזיקער שוואַר-צער מענטשן־קנויל דאָרט אויף דער באַנס האָט זיך קיין ריר נישט געטון. איך האָב אייך שוין פריער געזאָגט, אז דער דאָזיקער מענטש האָט גע- האָט עפעס אַ מאַגישע אייגנשאַפט צו קענען פלאַסטיש אויסדריקן יעדעס פון זיינע געפילן דורך באַוועגונג און זשעסט; אָבער קיין זאַך, קיין שום זאַך אויף דער וועלט איז נישט בכוח געווען אזוי דערשיטערנדיק אויסצו- דריקן פאַרצווייפלונג, פולשטענדיקן יאוש און אַ געשטאַרבן־זיין ביים לעבן, ווי אַט דאָס אומבאוועגלעכע, גלייכגילטיקע זיצן אונטער אַ גוס־רעגן, דאָס דאָזיקע צופיל מיד זיין אויף אויפצוהויבן זיך און צו גיין די עטלעכע טריט, כדי זיך צו באַהאַלטן אונטער אַ דאַך, די דאָזיקע אומענדלעכע גלייכגילטיקייט צו דער אייגענער עקזיסטענץ. קיין שום סקולפּטאָר, קיין שום דיכטער, נישט מיכעלאַנזשעלאָ און נישט דאַנטע האָט מיר קיינמאָל נישט אזוי בולט געמאַכט דאָס געפיל פון העכסטער פאַרצווייפלונג, פון העכסטער נידערשאַגאַנקייט, ווי דער דאָזיקער לעבעדיקער מענטש, וואס איז געזעסן אונטערן גוס־רעגן און איז שוין געווען אזוי אָפּגעלאָזן, אזוי מיר, אז ער האָט אַפילו קיין איין באַוועגונג נישט געמאַכט, כדי זיך צו שיצן.

דאָס האָט מיר אַ הויב געטון פון אָרט, איך האָב מיר נישט געקאָנט מער איינהאַלטן. איך בין אונטער דעם שמייסנדיקן רעגן האַסטיק צוגעלאָ- פן און גענומען טרייסלען דאָס דורכגעווייקטע שטיק מענטש אויף דער באַנס. „קומט!“ איך האָב אים אָנגעכאַפט ביים אָרעם. עפעס אַ פאַרגליי- ווערט־גלאַצנדיקער בליק האָט זיך מיט מי אויפגעוויבן. עפעס אַ באַ- וועגונג האָט זיך אָנגעהויבן פאַמעלעך אויסצושיילן, אָבער ער האָט נאָר- נישט פאַרשטאַנען. „קומט!“ האָב איך נאָכאַמאָל אַ שלעפּ געטון דעם נאַסן אַרבל, אַצינד שוין כמעט מיט כעס. ער איז אויפגעשטאַנען פאַמעלעך,

אָן ווילן און וואַקלענדיק זיך. „וואָס ווילט איר?“ האָט ער אַ פּרעג געטון, און איך האָב דערויף נישט געהאָט קיין ענטפּער, ווארום איך האָב אַליין נישט געוואוסט, ווהיין אים צו נעמען: נאָר אַוועק פון אונטער דעם קאַלטן גוס-דעגן, פון דעם אומזיניקן, זעלבסטמערדערישן זיצן אין העכסטער פאַר-צווייפלונג. איך האָב נישט אָפּגעלאָזט זיין האַנט און אים אַוועקגעצויגן מיט זיך צום קיאָסק, וווּ דאָס שמאַלע דעכל האָט אים כאַטש געקאַנט אַביסל שיצן פון דעם שטורמישן, דורכן ווינט געטריבענעם גוס רעגן. ווייטער האָב איך נאָרנישט געוואוסט, נאָרנישט מער געוואָלט. בלויז אויף אַ טרוקן אָרט, בלויז אונטער אַ דאָך ברענגען דעם דאָזיקן מענטש: מער האָב איך אין דער מינוט נישט געטראַכט.

און אזוי זענען מיר ביידע געשטאַנען איינער נעבן אַנדערן אויף דעם שמאַלן שטרייף טרוקעניש, הינטער אונז האָט זיך געפּונען די פאַרשלאָסענע טיר פון דעם קיאָסק, איבער אונז בלויז דאָס קליינע דעכל, אונטער וועלכן דער אומאויפהערלעכער רעגן האָט מיט יעדן פּלוצלינגן ווינטשטויס צו להכביסדיק אַ שמיץ געטון נאָסע שטיקער קעלט אויף אונזערע קליידער און פנים. די סיטואַציע איז געוואָרן אומדערטרעגלעך. איך האָב דאָך נישט געקאַנט כּסדר אזוי שטיין נעבן דעם דאָזיקן פּרעמדן דורכגעווייקטן מענטש. פון דער אַנדערער זייט ווידער האָב איך אויך נישט געקאַנט, נאָכדעם ווי איך האָב אים דאָ אַהערגעשלעפּט, פשוט לאָזן אים שטיין און אַוועקגיין. עפּעס-וואָס האָט דאָ געמוזט געשעען; איך האָב מיך באַמיט קלאָר און רואיק צו באַטראַכטן די לאַגע. דאָס בעסטע, האָב איך מיר געטראַכט, וועט זיין אַריינזעצן אים אין אַ וואַגן און אַהיימפירן און דערנאָך אַליין אויך אַהיימגיין: מאַרגן וועט ער זיך שוין אַליין אַן עצה געבן. איך האָב אים דעריבער אַ פּרעג געטון: „ווי ווינט איר?“

ער איז געשטאַנען אומבאַוועגלעך און פאַרגליווערט גענלאַצט אין דער נאַכט אַריין:

„איך האָב נישט קיין ווינונג... איך בין ערשט אין אַוונט געקומען פון ניצא... צו מיל קאָן מען נישט גיין...
דעם לעצטן זאַץ האָב איך נישט באַלד פאַרשטאַנען. ערשט אין אַ וויילע אַרום האָב איך מיך משער געווען, אַז דער דאָזיקער מענטש האָט מיך אָנגענומען פאַר... פאַר אַ קאַקאַטע, פאַר איינער פון יענע פּרויען, וואָס שלייכן אַרום ביינאַכט מהנותווייז אַרום קאַזינאָ, אין דער האַפּע-

נונג אַנצוטערעפן אויף א גליקלעכן שפילער אָדער אויף א שכורן און ארויס-
 ציען ביי אים אַביסל געלט. איבריקנס, וואָס דען האָט ער געזאָלט פון מיר
 טראַכטן? בעת איך דערצייל איך איצט דאָס דאָזיקע געשעעניש, שפיר
 איך ערשט די גאַנצע משונהדיקייט, שעור נישט פאַנטאַסטישקייט פון מיין
 סיטואַציע — ווי אזוי האָט ער געקאַנט וועגן מיר אַנדערש טראַכטן, אַז
 דער אופן, מיט וועלכן איך האָב אים אַוועקגעצויגן פון דער באַנק און אָן
 צערעמאַניעס מיטגעשלעפט מיט זיך, האָט זיך כלל נישט געפאַסט פאַר
 קיין דאמע. אָבער דער דאָזיקער געדאַנק איז מיר איינגעפאַלן נישט גלייך
 אויפן אָרט. ערשט שפעטער, צו שפעט שוין האָט מיר אָנגעהויבן קלאָר
 ווערן דער שוידערלעכער טעות, אין וועלכן ער האָט זיך געפונען בנוגע
 מיין פערזאָן. ווארום אזיסט וואָלט איך אים בשום אופן נישט געזאָגט
 באַלד דערנאָך די ווערטער, וואָס זענען בלויז מסוגל געווען צו באַשטער
 טיקן זיין השערה. איך האָב אים נעמלעך געזאָגט: „טאָ וועט מען דינגען אַ
 צימער אין אַ האַטעל. דאָ טאָרט איר נישט בלייבן. איר מוזט אַצינד ער-
 געפירן געפינען אַן אָרט.“

אָבער דאָ האָב איך גלייך באַמערקט זיין פיינלעכן טעות, ווארום
 נישט אויסדרייענדיק זיך אַפילו צו מיר, האָט ער בלויז מיט אַ געוויסן
 חוזק־אויסדרוק אָפגעוואָרפן מיין פאַרשלאַג: „ניין, איך באַדאַרף נישט קיין
 צימער, איך באַדאַרף שוין גאַרנישט. זיי דיך נישט מטריה, וועסט פון מיר
 גאַרנישט אַרויסבאַקומען. דו האַסט נישט געטראַפן אויפן ריכטיקן אָרט,
 איך האָב נישט קיין געלט.“

דאָס איז ארויסגערעדט געוואָרן אין אַזא שרעקלעכן טאָן, מיט אַזא
 דערשיטערנדיקער גלייכגילטיקייט; און דאָס שטיין זיינס, דאָס שלאַ-
 בעריקע אַנלעגען זיך ביי דער וואַנט, אַ נאַסער, א דורכגעווייקטער און
 אינערלעך דערשעפטער האָט מיך אזוי דערשיטערט, אַז איך האָב גאָר
 קיין צייט נישט געהאַט אויף אַ קליינלעך, נאַריש באַליידיקן זיך. איך האָב
 בלויז געפילט — דאָס דאָזיקע געפיל האָב איך געהאַט כסדר פון דער ער-
 שטער רגע אָן, זינט איך האָב אים געזען זיך אַרויסוואַקלען פון זאַל: אַז
 דאָ שטייט אַ מענטש, א יונגער, לעבעדיקער, אַטעמענדיקער מענטש, נאָר
 ענט צום טויט און אַז איך מוז אים ראַטעווען. איך בין צוגעגאַנגען צו
 אים נענטער.

„זאָגט זיך נישט וועגן געלט און קומט! דאָ טאָרט איר נישט בלייבן,

איך וועל אייך שוין איינגארדענען. זאָרגט זיך נישט וועגן קיין זאך, נאָר קומט מיט מיר!"

ער האָט אַ קער געטון צו מיר דעם קאָפּ, איך האָב געשפּירט, ווי ער האָט, בשעת דער רעגן האָט טויב געפּויקט אַרום אונז און דאָס וואַסער פּון דער רינע איז פּליעסקענדיק אַראָפּגעפּאַלן צו אונזערע פּיס, ווי ער האָט אין דער פּינסטער צום ערשטן מאל זיך באַמיט מיר אַריינצוקוקן אין פּנים. אייך דער קערפּער האָט אויסגעזען פּאַמעלעך צו דערוואַכן פּון זיין לעטאַרניע.

„נא, ווי דו ווילסט“, האָט ער אַ זאָג געטון נאָכגיביק. „מיר איז אַלצאיינס... אייגנטלעך פּאַרוואָס טאַקע נישט? לאַמיר גיין.“ איך האָב געעפּנט דעם שירעם, ער איז צוגענאַנגען צו מיר און האָט מיך אָנגענומען ביים אַרעם. די דאָזיקע פּלוצלינגע אינטימקייט איז מיר געווען אומאַנגענעם, בעסער געזאָגט, זי האָט מיך פּאַרבליפּט, איך בין דערשראָקן גע- וואָרן ביז אין דער טיפעניש פּון מיין האַרץ. אָבער איך האָב נישט געהאַט קיין מוט אים צו פּאַרווערן; וואַרום ווען איך זאָל אים געווען אַצינד אָפּ- שטויסן, וואָלט ער אַריינגעפּאַלן אין אַ תּהום, און אַלע מיינע ביז איצטיקע באַמייאונגען וואָלטן געווען אַרויסגעוואָרפּן. מיר האָבן זיך געלאָזט גיין צוריק צום קאַזינאַ; באַלד אָבער איז מיר איינגעפּאַלן, אַז איך ווייס נישט, וואָס מיט אים צו טון. דאָס בעסטע וועט זיין, איז מיר שנעל געקומען אַ געדאַנק, אים צופּירן צו אַ האַטעל, אַריינשטופּן געלט אין האַנט, אַז ער זאָל קענען איבערנעכטיקן און מאַרגן אַהיימפּאַרן; ווייטער בין איך גאָרנישט אויסן געווען. און אזוי ווי עס זענען איצט שנעל אָנגעפּאַרן וועגענער פּאַרן קאַזינאַ, האָב איך צוגערופּן איינעם און מיר האָבן זיך אַריינגעזעצט. ווען דער קוטשער האָט אַ פּרעג געטון, ווהיין צו פּאַרן, האָב איך תּחילת נישט געוואוסט, וואָס צו ענטפּערן. באַלד אָבער באַטראַכטנדיק זיך, אַז עס איז מעגלעך, מען זאָל אַזאַ אינגאַנצן דורכגעזעצטן מענטש נישט וועלן אַריינ- לאָזן אין אַ בעסערן האַטעל, האָב איך ווי אַן אמת אומדערפּאַרענע פּרוי, נישט טראַכטנדיק נאָר, ווי צוויידייטיק דאָס קאָן פּאַרשטאַנען ווערן, אַ זאָג געטון צום קוטשער: „צו אַ וועלכן ס'איז איינפּאַכן האַטעל!“

דער דורכגעזעצטער קוטשער האָט גלייכגילטיק אַ טרייב געטון די פּערד. דער פּרעמדער מענטש געבן מיר האָט נישט גערעדט קיין וואָרט, די רעדער האָבן גערוישט און דער רעגן האָט האַסטיק געקנאַקט אין די

שויבן: זיצנדיק אינם דאָזיקן פינסטערן, קבר־ענגן חלל, האָב איך געהאַט דאָס געפיל, ווי איך וואָלט געפירט א מת. איך האָב מיך באַמיט צו טראַכטן, עפעס אַ וואָרט צו געפינען, כדי דאָס דאָזיקע משונהדיקע און אומהיימלעכע שטילשווייגן אָפּצושוואַכן, אָבער עס איז מיר קיין שום זאך נישט איינ־געפאַלן. אין עטלעכע מינוט אַרום האָט זיך דער וואָגן אָפּגעשטעלט, איך בין אַרויס די ערשטע און באַצאָלט דעם קוטשער, בעת מיין באַגלייטער האָט ווי שלעפּעריק צוגעקלאַפט דאָס טירל פון וואָגן. מיר זענען געבליבן שטיין ביים טויער פון א קליינעם, אומבאַקאַנטן האָטעל. איבער אונז האָט אַ גלעזערנער פּאָדער־דאָך באַשיצט אַ קליין שטיקל פּלאַץ פאַרן רעגן, וואָס האָט מיט א מוראדיקער איינטאַניקייט צעלעכערט די ארומיקע נישט דורכדרינגלעכע נאַכט.

דער פרעמדער האָט, פּאַלנדיק פון די פיס, נישט ווילנדיק זיך אָנ־געלענט אין דער וואַנט. עס האָט גערונען און געטריפט פון זיין נאַסן הוט און צעקנאַרערטע מלבושים. ווי אַ דערטרונקענער, וועלכן מען האָט ערשט פון וואַסער אַרויסגעצויגן מיט נאָך צעטומלטע הוישים, אַזוי איז ער דאָ געשטאַנען, און אויף דעם קליינעם שטיקל פּלאַץ, ווו ער איז גע־ווען אָנגעשפּאַרט, איז געוואָרן אַ קאַלזשע פון דעם אַרָפּטריפּנדיקן וואַסער. אָבער ער האָט זיך אַפילו נישט געגעבן די קלענסטע מי אָפּצוטרייס־לען פון זיך דאָס וואַסער, אָפּצושאַקלען דעם הוט, פון וועלכן עס האָבן כסדר אַראַפּגעטריפט טראָפּנס איבערן שטערן און פנים. ער איז געשטאַנען אינגאַנצן גלייכניטיק, און איך קאָן אייך גאָרנישט איבערגעבן, ווי די דאָזיקע נידערשלאַנגקייט האָט מיך דערשיטערט.

אָבער מען האָט געמוזט עפעס טון. איך האָב אויפגעעפנט מיין האַנט־בייטל: „דאָ האָט איר הונדערט פּראַנק“, האָב איך געזאָגט, „דינגט אייך דערפאַר א צימער און פּאַרט מאָרגן צוריק קיין ניצאַ“.

ער האָט אַ קוק געטון אויף מיר דערשטוינט.

„איך האָב מיך צו אייך צוגעקוקט אין שפּיל־זאַל“ האָב איך ווייטער געזאָגט, באַמערקנדיק זיין קווענקלען זיך, „איך ווייס, אַז איר האָט אַלץ פאַרשפּילט, און איך האָב מורא, אַז איר קאָנט נאָך אָפטן עפעס אַ נאָרישקייט. עס איז נישט קיין חרפּה אָנצונעמען הילף... נו, נעמט!“

אָבער ער האָט צוריקגעשטויסן מיין האַנט מיט אַזאַ ענערגיע, אויף וועלכער איך וואָלט מיך גאָרנישט געריכט פון אים. „דו ביסט זייער אַ

וויילע, האָט ער געזאָגט, אָבער מאַך נישט קאָלע קיין געלט. מיר קאָן מען שוין נישט העלפֿן. צי איך וועל די נאכט שלאָפֿן אָדער נישט, דאָס איז שוין אַלצאיינס. מאָרגן איז סיי ווי סיי צו אַלדינג אַ סוף. מיר קאָן שוין גאָרנישט העלפֿן.”

„ניין, איר מוזט נעמען“, האָב איך מיך איינגעקעשנט, „מאָרגן וועט איר אנדערש טראַכטן. גייט נאָר קודם אַצינד אַרויף, שלאָפֿט זיך דורך און איר וועט פאַרגעסן אין אַלעם. בייטאָג האָבן די זאכן אַן אנדער פנים.“ אָבער ווען איך האָב אים אויפסניי אָנגעהויבן אַריינצונייטן דאָס געלט, האָט ער כמעט מיט כוח געטון אַ שטופ אָפּ מין האַנט. „לאָז צורו“, האָט ער געזאָגט מיט אַ פאַרשטיקט קול, „עס האָט נישט קיין שום זין, עס איז גלייכער, אַז איך זאָל דאָס אָפטון אינדרויסן, איידער דאָ ביי די מענטשן איינצוריקטן דאָס צימער מיט בלוט. מיר קאָן מען מיט קיין הונד-דערט פראַנק נישט העלפֿן און אפילו מיט טויזנט אויך נישט. איך וועל דאָך מאָרגן ווידער ניון מיט די לעצטע פאַר פראַנק אין שפּיל-זאָל אַריין און וועל נישט פריער אויפהערן, ביז איך וועל אַלץ האָבן פאַרשפּילט. צו וואָס נאָכאַמאָל אָנהויבן אויפסניי, איך האָב שוין גענוג.“

איר קאָנט זיך גאָרנישט פאַרשטעלן, ווי די דאָזיקע פאַרשטיקטע שטים איז מיר אַריינגעדורנגען ביז אין דער נשמה; מאָלט אייך נאָר דאס אויס: צוויי טריט פון אייך שטייט אַ יונגער, לעבעדיקער, אַטעמענדיקער מענטש, און איר ווייסט, אַז אויב איר וועט נישט אַנשטרענגען אַלע כוחות, וועט דאָס דאָזיקע דענקענדיקע, רעדנדיקע, אַטעמענדיקע שטיק יונגט אין צוויי שעה אַרום פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ מת. און עס האָט מיך פּלוצלינג אַרומגעכאַפט עפעס אַ מין ווילדער כעס, אַ צאָרנדיקער באַנער צו באַזיגן די דאָזיקע אומזיניקע עקשנות. איך האָב אים אַ נעם געטון ביים אַרעם: „גענוג מיט די דאָזיקע נאַרישקייטן! איר וועט אַצינד אַרויפגיין און דינגען אַ צימער, און מאָרגן אינדערפרי וועל איך קומען און אייך נעמען צו דער באַן. איר מוזט אַוועק פונדאַנען. איר מוזט נאָך מאָרגן אַהיימפאַרן, און איך וועל פריער נישט רוען, ביז איך וועל אייך נישט זעען מיטן באַנבילעט אין צוג. מען נעמט זיך נאָך נישט דאָס לעבן יונגעהייט בלויז דערפאַר, ווייל מען האָט גראַד עטלעכע הונדערט אָדער עטלעכע טויזנט פראַנק פאַרשפּילט. דאָס איז פּחדנות, אַ נאַרישע היסטעריע פון צאָרן און פאַר-ביטערונג. מאָרגן וועט איר אַליין מודה זיין, אַז איך בין גערעכט!“

„מאָרגן!“ האָט ער נאָכגעזאָגט אָנגעכמורעט און איראָניש, „מאָרגן!
ווען דו זאָלסט וויסן, וווּ איך וועל מאָרגן זיין! איך אַליין ווייס עס אַפילו
נישט, איך בין איינגעטלעך שוין אַביסל נייגיריק דערויף. ניין, גיי אהיים,
מיין קינד, זיי דיך נישט מטריח און וואַרף נישט אַרויס דיין געלט.“
אַבער איך בין שוין נישט אָפגעשטאַנען. עס האָט מיך אָנגעכאַפט ווי
אַ מאַניע, ווי אַ שנען. איך האָב מיט געוואַלד אנגעכאַפט זיין האַנט און
באַלד אַרויפגיין!“ און באַלד בין איך אַנטשלאָסן צו צום גלעקל און אַנ-
געקלונגען. „אַט אזוי, איך האָב אָנגעקלונגען, דער פּאַרטיער וועט באַלד
אַרויסקומען, גייט אַרויף און לייגט זיך שלאָפן. מאָרגן ניין אזויגער אינד
דערפרי וועל איך דאָ וואַרטן פאַרן הויז און אייך אוועקפירן צו דער
באַן. דאָהט גאָרנישט, איך וועל שוין זאָרגן דערפאַר, אז איך זאָלט קענען
אַהיימקומען. אַבער אַצינד לייגט אייך, שלאָפט זיך אויס און טראַכט
נישט וועגן קיין שום זאַך!“

אין דער רגע האָט זיך דערהערט דאָס קנאַקן פונם שליסל אין יענער
זייט טיר, דער פּאַרטיער האָט געעפנט.

„קום!“ האָט ער פּלוצלינג אַ זאָג געטון מיט אַ האַרטער, פעסטער,
פאַרביטערטער שטימ, און איך האָב דערפילט זיינע פינגער אַרום מיין
האַנטגעלענק ווי אַן אייזערנע רייף. איך בין דערשראָקן געוואָרן... איך
בין געוואָרן אזוי דורך און דורך דערשראָקן, אזוי געליימט, אזוי בליץ שנעל
פאַרבליפט, אַז עס איז מיר אָפגענומען געוואָרן דער שכל... איך האָב מיך
געוואָלט ווערן, אַרויסרייסן... נאָר מיין ווילן איז געווען ווי געליימט... און
איך... איר וועט דאָס פאַרשטיין... איך... האָב מיך געשעמט פאַר דעם פּאַר-
טיער, וועלכער איז אומגעדולדיק געשטאַנען און געוואַרט, זיך צו ראַנגלען
מיט אַ פרעמדן מענטש. און אזוי אַרום... אזוי אַרום האָב איך מיך פּלוצ-
לינג געפונען אינעווייניק אין האַטעל; איך האָב געוואָלט רעדן, עפעס
זאָגן, נאָר עס איז מיר ענג געוואָרן אין דער קעל... אַרום מיין אָרעם איז
געלעגן שווער און געביטעריש זיין האַנט... איך האָב געשפירט ווי דורך
אַ נעפל, אַז זי ציט מיך אַרויף אויף שטיגן... אַ שליסל האָט געקנאַקט אין
שלאָס...

און פּלוצלינג האָב איך מיך געפונען מיטן דאָזיקן פרעמדן מענטש
אַליין אין אַ פרעמד צימער, ערגעץ אין אַ האַטעל, וועמעס נאָמען איך ווייס
נישט ביזן היינטיקן טאָג.“

ב'רס. צ. איז ווידער שטיף געבליבן און פלוצלינג אויפגעשטאנען. עם האָט אויסגעזען ווי זי וואָלט פאַרלוירן דאָס לשון. זי איז צוגע-
 גאַנגען צום פענסטער, שטילשווייגנדיק אַרויסגעקוקט עטלעכע מינוט
 לאַנג, אָדער אפשר האָט זי גאָר צוגעלייגט דעם שטערן צו דער קאלטער שויב;
 איך האָב נישט געהאַט דעם מוט זיך גענוי צוצוקוקן, וואָרום עס איז מיר פיינד
 לעך געווען צו זען די אַלטע דאַמע אין אַזאַ צעטראַגנדיקייט. איך בין דע-
 ריבער געזעסן שטיף, נישט פרעגנדיק קיין זאַך, נישט רעדנדיק קיין וואָרט,
 און געוואַרט, ביז זי איז מיט איינגעהאַלטענע טריט ווידער צוריקגעקומען
 און זיך אַנידערגעזעצט קיינאָיבער מיר.

„אָזוי — אַצינד איז דאָס שווערסטע אַרויסגעזאָגט. און איך האָף,
 איר גלויבט מיר, וויבאַלד איך פאַרזיכער אייך נאָכאַמאָל, וויבאַלד איך
 שווער אייך ביי אַלץ, וואָס איז מיר הייליק, ביי מיין ערע און ביי מייןע
 קינדער, אז ביז צו יענער רגע איז מיר אַפילו נישט געקומען אויפן זינען
 קיין מינדסטע מחשבה וועגן... וועגן אַ פאַרבינדונג מיטן דאָזיקן פרעמדן
 מענטש; אז איך בין באַמת אָן מיין ווילן און אינגאַנצן אָן באַוווסטזיין ווי
 דורך אַ פאַלסיר פלוצלינג אַרויסגעשליידערט געוואָרן פון מיין גלייכן
 לעבנסוועג און אַריינגעפאַלן אין דער דאָזיקער סיטואַציע. איך האב מיר
 געגעבן אַ שבועה, אייך און זיך אַליין צו זאָגן דעם אמת, איז זאָגן איך אייך
 נאָכאַמאָל, אז איך האָב נישט געהאַט דערביי קיין שום פערזענלעך געפיל,
 נאָר בלויז דעם כמעט איבערשפאַנטן ווילן צו העלפן; איך בין אַלזאָ אָן
 דעם מינדסטן פאַרלאַנג, אָן שום אַנונג אַריינגעפאַלן אין דער דאָזיקער
 טראַגישער אַוואַנטורע.

וואָס איז יענעם צימער און אין יענער נאַכט איז געשען, פאַרשפּאַרט
 מיר צו דערציילן; איך האָב נישט פאַרגעסן קיין איינציקע רגע פון יענער
 נאַכט און וועל זי אויך קיינמאָל נישט פאַרגעסן. איך האָב מיך אין יענער
 נאַכט געראַנגלט מיט אַ מענטש פאַר זיין לעבן, וואָרום איך חזר עס נאָכ-
 אַמאָל איבער: פאַר לעבן אָדער שטאַרבן האָט זיך יענער קאַמף געפירט.
 איך האָב דייטלעך געשפּירט מיט יעדן נערו, אז דער דאָזיקער פרעמדער
 מענטש, אַט דער דאָזיקער האַלב שוין פאַרלוירענער, פרוווט זיך נאָך אָנ-
 צוכאַפּן פאַרן לעצטן ברעקל היילה מיט דער גיריקייט און ליידנשאַפט פון

איינעם, וואס געפינט זיך אין א טויט־סכנה. ער האָט זיך געקלאַמערט אָן מיר, ווי איינער, וואָס פילט שוין אונטער זיך דעם אָפּגרונט. און איך האָב צוזאַמענגענומען אַלע מינע כוחות, כדי אים צו ראַטעווען, כדי אים צו העלפֿן מיט אלעם, וואס איך בין נאָר געווען אימשטאַנד. אַזא מאָמענט לעבט אַ מענטש איבער אודאי בלויז איינמאָל אין לעבן, און צווישן מיליאָד נען בלויז איינער—אויך איך וואָלט, ווען נישט דער דאָזיקער שרעקלעכער צופאַל, קיינמאָל נישט געהאַט קיין אַנונג, ווי גליענדיק, ווי פארצווייפלט, מיט וואָס פאַר אַן אומגעצוימטער ניריקייט אַ פאַריאושטער, פארלירענער מענטש זויגט ווידער איין אין זיך יעדן רויטן טראָפֿן לעבן; צוואַנציק יאָר לאַנג דערווייטערט פֿון אַלע דעמאָנישע כוחות פֿונם לעבן, וואַלט איך קיינמאָל נישט געווען געוויסט, ווי הערלעך און פֿאַנטאַסטיש די נאַטור דרענגט טיילמאָל צונויף אין אַ פֿאַר געצייילטע אויגנבליקן אַזא מישמאַש פֿון היים און קאַלט, טויט און לעבן, אַנטציקונג און פארצווייפֿלונג. און די דאָזיקע נאַכט איז געווען אַזוי אָנגעפֿילט מיט קאַמף און מיט רייד, מיט ליידיגשאַפט און צאָרן און האַס, מיט טרערן פֿון באַשווערונג און פאַרשיי כורטקייט, אַז זי האָט זיך מיר אויסגעוויזן ווי טויזנט יאָר לאַנג און מיר צוויי מענטשן, יעדער פֿאַרוונקען אין זיין אָפּגרונט, איינער מיט אַ ווילדן טויט־באַגער, דער אנדערער אינגאַנצן אַנונגלאָז, זענען אַרויס פֿונם דאָזיקן געפֿערלעכן שטורעם איבערגעאַנדערשטע, אינגאַנצן איבערגעאַנדערשט, מיט אַנדערע חושים, מיט אַן אַנדער געפֿיל.

אַבער איך וויל דערפֿון נישט רעדן. איך קאָן נישט און וויל דאָס נישט שילדערן. בלויז די שרעקלעכע מינוט פֿון מיין דערוואַכן צומאָרגנס מוז איך דערמאָנען. איך בין אויפגעקומען פֿון אַ בלייערנעם שלאָף, פֿון עפעס אַ תהום, וועלכן איך האָב קיינמאָל נישט געקענט. עס האָט לאַנג געדויערט, איידער איך האָב געעפֿנט די אויגן, און דאָס ערשטע, וואָס איך האָב דער־זען, איז געווען אַ פרעמדער סופֿיט איבער מיין קאַפֿ, און דערנאָך, ווייטער בלאַנדזשענדיק מיטן בליק, אַ גאַנץ פרעמדער, אומבאַקאַנטער, מיאוסער חלל, און איך האָב מיך נישט געקאַנט דערמאָנען, ווי אַזוי איך בין אַהין אַריינגעקומען. תחילת האָב איך מיר איינגערעדט, אַז דאָס איז אַ חלום, אַ לייכטער, דורכזיכטיקער חלום, וואָס האָט זיך אַרויסגעשיילט פֿון יענעם שווערן, פינסטערן שלאָף — אַבער דורך די פענסטער האָט אַריינגעשיינט אַ קלאָר, אומצווייפֿלהאַפט אמתדיק זונליכט, אַ פרימאָרגנליכט, פֿון דער

גאס אונטן האָט זיך דערטראַגן אַ טראַסקעריי פון וועגענער, אַ קלינגען פון טראַמוויען און מענטשלעכע שטימען — און עס איז מיר געוואָרן קלאָר, אַז איך חלום נישט, נאָר איך בין וואָך. נישט ווילנדיק האָב איך מיך אויפגעזעצט און זיך געוואָלט דערמאָנען, און פֿלוצלינג... בעת איך האָב אַ קער געטון דעם בליק אין דער זייט... האָב איך דערזעען — כ'בין נאָר- נישט אימשטאַנד אייך צו שילדערן יענע שרעק — אַ פרעמדן מענטש שלאָפן אין דעם ברייטן בעט נעבן מיר... אָבער פרעמד, פרעמד, פרעמד, אַ האַלב-נאַקעטער, אומבאַקאַנטער מענטש...

ניין, די דאָזיקע שרעק לאָזט זיך נישט באַשרייבן: עס איז מיך באַ- פאַלן אַזאַ מוראדיק געפיל, אַז איך בין אָן כוחות צוריקגעפאַלן אויפן געלעגער. אָבער עס איז נישט געווען דאָס גוטע חלשות-געפיל, דאָס אויפ- הערן צו וויסן, פאַרקערט: מיט אַ בליץ שנעלער געשווינדקייט איז מיר אַלדינג געוואָרן פונקט אזוי קלאָר ווי אומדערקלערבאַר, און איך האָב געהאַט בלויז דעם איינעם פאַרלאַנג, צו שטאַרבן פאַר עקל און חרפת, וואָס איך האָב מיך פֿלוצלינג דערזעען מיט אַ ווילד פרעמדן מענטש צוזאַמען אין אַ פרעמד בעט אין עפעס אַ מסתמא פאַרדעכטיקער קנייפע. איך גע- דענט נאָך גאַנץ דייטלעך, מיין האַרץ האָט אויפגעהערט צו קלאָפן, איך האָב איינגעהאַלטן דעם אָטעם, גלייך ווי איך וואָלט דערמיט געקאָנט אויסלעשן דאָס לעבן און קודם כל דאָס באַוווסטזיין אין מיר, יענץ קלאָרע, שוידערלעך קלאָרע באַוווסטזיין, וואָס האָט אַלץ משער געווען און דאָך נישט געקענט באַנעמען מיטן שכל.

איך ווייס נישט, ווי לאַנג איך בין דעמאָלט אזוי געלעגן, דורכגענור מען מיט אַ קעלט אין אַלע אברים: אזוי פאַרגליווערט מוזן נאָר אודאָי ליגן מתים אין ארון. איך ווייס בלויז איינס, איך האָב פאַרמאַכט די אויגן און געבעטן צו גאָט, צו אַ וועלכער ס'איז הימלישער מאַכט, אַז דאָס זאָל נישט אמת זיין, אַז דאָס זאָל נישט קיין ווירקלעכקייט זיין. אָבער מיינע פאַרשארפטע חושים האָבן שוין נישט דערלאָזט קיין שום פאַלשע אוינרע- דעניש, איך האָב געהערט אין שכנותדיקן צימער מענטשן רעדן, וואָסער רוישן, שאַרכנדיקע טריט אינדרויסן אין קאָרידאָר, און יעדער פון די דאָ- זיקע סימנים האָט אומברחמנותדיק באַשטעטיקט די גרויזאַמע וואַכקייט פון מיינע חושים.

ווי לאַנג דער דאָזיקער שוידערלעכער צושטאַנד האָט געדויערט, בין

איך נישט אימשטאנד צו זאָגן: אזעלכע סעקונדעס האָבן אַן אנדערע צייט-
 מאָס, ווי די פון געווענלעכן לעבן. נאָר פּלוצלינג האָט מיך אַרומגעכאַפּט
 אַן אנדערע שרעק, אַ ווילדע, שוידערלעכע שרעק, אַז דער דאָזיקער פרעמד-
 דער מענטש, וועמענס נאָמען איך ווייס אפילו נישט, קאָן באַלד אויפּוואַכן
 פון שלאָף און צו מיר רעדן. און עס איז מיר גלייך קלאָר געוואָרן, אַז איך
 האָב בלויז איין אויסוועג: זיך אַנטון און אַנטלויפן, איידער ער וואַכט
 אויף פון שלאָף. ער זאָל מיך שוין מער נישט זען, איך זאָל שוין קיינמאָל
 נישט רעדן צו אים. זיך ראַטעווען, כל זמן ס'איז נאָך צייט, אַנטלויפן,
 אַנטלויפן, אַנטלויפן, צוריק איז ערגעץ אַן אייגענער אַטמאָספּערע, אין
 מיין האַטעל אַרײַן, און באַלד מיטן ערשטן צוג אוועק פון דעם דאָזיקן
 פאַרשאַלטענעם אַרט, פון דעם דאָזיקן לאַנד, קיינמאָל שוין זיך נישט
 טרעפן מיט אים, קיינמאָל שוין אים נישט אַנקוקן, קיין שום עדות נישט
 האָבן, קיין אַנקלאַגער, קיין מיטשולדיקע. דער דאָזיקער געדאַנק האָט מיך
 אַ הויב געטון פון אַרט: גאַנץ פאַרזיכטיק, מיט לייכטע, גערוישלאָזע באַ-
 וועגונגען פון אַ גנב, האָב איך מיך פאַמעלעך צאָל נאָך צאָל (נאָר קיין
 גערויש נישט צו מאַכן) אַרויסגעשלייכט פון בעט און גענומען מינע
 קליידער. איך האָב גאַנץ פאַרזיכטיק מיך אַנגעהויבן אַנטון, כסדר ציטערנ-
 דיק, אַז ער קאָן זיך אויפכאַפן, און באַלד בין איך געווען פאַרטיק, אַט-אַט
 וועט עס מיר האָבן געלונגען. בלויז מיין הוט איז נאָך געלעגן אויף דער
 אנדערער זייט בעט צופיסנס, און בעת איך האָב מיך אויף די שפיץ פינגער
 אַהינגעשאַרט, כּדי אים אויפצוהויבן, — אין דער זעלבער רגע האָב איך מיך
 נישט געקאַנט איינהאַלטן: איך האָב נאָך געמוזט וואַרפן אַ בליק אויפן
 פנים פונם דאָזיקן פרעמדן מענטש, וועלכער איז אַריינגעפאַלן אין מיין
 לעבן ווי אַ שטיין פון געזימס אַראָפּ. בלויז אַ בליק טון האָב איך געוואָלט,
 אָבער... עס איז געווען אזוי מאַדנע, וואָרום דער פרעמדער יונגער מענטש,
 וואָס איז דאָרט געלעגן אַ שלאָפנדיקער — איז אויף אַן אמת געווען פאַר
 מיר אַ פרעמדער מענטש: אין דער ערשטער רגע האָב איך גאַרנישט דער-
 קענט דאָס פנים פון נעכטן. וואָרום ווי אַפּגעווישט זענען געווען די דורך
 ליידנשאַפט אַנגעלאָדענע, קראַמפּהאַפטיק צעברויזטע, אַנגעשפּאַנטע
 שטריכן פון דעם שרעקלעך אויפגערעגטן — דער דאָזיקער דאָ האָט געהאַט
 אַ נאָר אנדער, נאָר קינדיש, נאָר יינגליש פנים, וואָס האָט פשוט געשיינט
 מיט ריינקייט און הייטערקייט. די ליפן, וואָס זענען נעכטן געווען פאַר-

ביסן און איינגעקלעמט צווישן די ציין, האָבן איצט אויסגעזען פאר
 חלומט און ליבלעך פונאנדערגעעפנט, און האלב שוין אויסגעבויגן ווי צו א
 שמייכל; די בלאַנדע האָר זענען אין ווייכע לאַקן אַראָפּגעהאַנגען איבערן
 גלאַטן שטערן, און ווי אין אַ לייכטן כוואַליע-שפּיל איז רואיק געפלאַסן
 דער אַטעם פון דער ברוסט איבערן רוענדיקן קערפער.

איר דערמאָנט זיך אפשר, וואָס איך האָב אייך פריער געזאָגט,
 אז איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געזען ביי אַ מענטש אזאַ רציחהדיקן
 אויסדרוק פון גיריקייט און ליידנשאַפט, ווי ביי דעם דאָזיקן פרעמדן
 ביים שפּילטיש. און איצט זאָג איך אייך, אז איך האָב נאָך קיינמאָל נישט
 געזען, נישט אַפילו ביי קינדער, ביי זוינקינדער, וואָס האָבן דאָך טייל-
 מאָל אין שלאָף אַ מלאַכימדיקע שיין פון הייטערקייט ארום זיך, אזאַ
 אויסדרוק פון ריינער הייליקייט, פון אַ באַמת גליקלעכן דרימל. אין דעם
 דאָזיקן פנים האָבן זיך געקענט אויספורעמען מיט אַ ווונדערלעכער פלאַסטיק
 אַלע געפילן. אַצינד האָט זיך דערין אָפּגעשפיגלט אַ גליקלעכע אויפלייזונג
 פון דער גאַנצער אינערלעכער שווערקייט, אַ באַפרייט-זיין, אַ געראַטעוועט-
 זיין. ביים דאָזיקן איבערראַשנדיקן אָנבליק איז אַראָפּגעפאלן פון מיר ווי אַ
 שווערער, שוואַרצער מאַנטל די גאַנצע פּיין, דער גאַנצער שוידער — איך
 האָב מיך שוין נישט געשמט, ניין, איך בין כמעט געווען דערפרייט. דאָס
 שרעקלעכע, דאָס אומבאַגרייפלעכע האָט מיטאמאל באַקומען פאר מיר אַ
 זין, איך האָב מיך געפרייט, איך בין געווען שטאַלץ ביי דעם געדאַנק, אז
 דער דאָזיקער יונגער, צאַרטער, שיינער מענטש, וואָס ליגט דאָ רואיק
 און שטיל ווי אַ בלום, וואָלט אָן מיין איבערגעגעבנהייט געפונען געוואָרן
 ערגעץ נעבן אַ פעלז צעשלאָגן, פאַרבלוטיקט, מיט אַ צעשמעטערט פנים,
 טויט, מיט אימהדיק אויפגעריסענע אויגן: איך האָב אים געראַטעוועט, ער
 איז געווען געראַטעוועט. איך האָב אַ קוק געטון — איך קאָן עס נישט אנדערש
 אָנרופן — מיט אַ מוטערלעכן בליק אויף דעם שלאָפנדיקן, וועמען איך
 האָב — דורך גרעסערע יסורים ווי מיינע אייגענע קינדער — אויפסניי
 געשענקט דאָס לעבן. און אין דאָזיקן פאַרוואָרלאָזטן, שמוציקן צימער
 פון אַ צונויפקום-האַטעל האָט מיך אַרומגענומען — ווי לעכערלעך
 דאָס זאָל זיך אייך נישט אויסווייזן — אַ געפיל ווי אין אַ קירכע, אַ היי-
 ליכע באַגליקטקייט. פון דער שרעקלעכסטער רגע אין מיין לעבן איז אַרויס-
 געוואַקסן אַ צווייטע, שוועסטערלעכע רגע, אַ ווונדערלעכע און דעהויבענע.

צי האָב איך געמאַכט אן אומפאַרזיכטיקע באַוועגונג? אָדער האָב
 איך אפשר נישט ווילנדיק עפעס אַרויסגערעדט הויך אויפן קול? איך ווייס
 נישט. נאָר פּלוצלינג האָט דער שלאָפנדיקער אויפגעפנט די אויגן. איך
 האָב מיך א דערשראָקענע א צי געטון צוריק. ער האָט זיך אַרומגעקוקט
 דערשטוינט — פונקט ווי איך פריער, אַזוי האָט ער אַצינד אויסגעזען,
 ווי ער וואָלט מיט גרויס מי אַרויפגעטויכט פון א געוואָלדיקער טיפּעניש
 און כאַאָס. זיין בליק האָט אָנגעשטרענגט געבלאנדזשעט איבערן פרעמדן,
 אומבאַקאַנטן צימער, דערנאָך האָט ער זיך פאַרווונדערט אָפּגעשטעלט אויף
 מיר. אָבער נאָך איידער ער האָט באַוויזן צו רעדן אָדער צונויפצונעמען
 די געדאַנקען, האָב איך מיך שוין געהאַט באַהערשט. נישט לאָזן אים קומען
 צום וואָרט, נישט דערלויבן קיין שום פראַגע, קיין שום אינטימקייט, עס
 טאָר זיך נאָרנישט איבערהערן, נישט אויפגעקלערט און אַרומגערעדט
 ווערן קיין שום זאך פון דעם, וואָס ס'איז געשען נעכטן און היינטיקע
 נאַכט.

„איך מוז אַצינד אַוועקגיין“, האָב איך שנעל א זאָג געטון, איר וועט
 דאָ בלייבן און זיך אַנטון. צוועלף אזייגער וועלן מיר זיך טרעפן ביים
 אַריינגאַנג פון קאַזינאָ: דאָרט וועל איך שוין אַלץ באַזאָרגן.“

און איידער ער האָט באַוויזן צו ענטפערן א וואָרט, בין איך אַרויס-
 געלאָפן פון צימער און נישט אומקוקנדיק זיך פאַרלאָזט דאָס הויז, וואָס
 איז מיר געווען פונקט אַזוי אומבאַקאַנט, ווי דער מענטש, מיט וועלכן
 איך האָב דאָרט א נאַכט פאַרבראַכט.

*

מַרְס. צ. האָט ווידער איבערגעריסן איר דערציילונג אויף א רגע.
 אין איר קול האָט זיך שוין נישט געהערט קיין אָנגעשטרענגטקייט און
 געקוועלטקייט: פונקט ווי א וואָגן, וואָס איז מיט שווערער מי אַרויף
 אויף א באַרג און לאָזט זיך דערנאָך לייכט און געשווינד אַראָפּ אין דער ניי-
 דער, אַזוי האָט זיך אַצינד נאָך די איבערגעקומענע שוועריקייטן לייכט גע-
 גליטשט איר ווייטערדיקע דערציילונג.

„אַלואָ: איך בין שנעל געגאַנגען צו מיין האַטעל דורך די פרימאָרגנדיק
 באַלויכטענע גאַסן, וואָס זענען דורכן שטורעם געווען אזוי אפּגערייניקט
 פון דער גאַנצער לופט-שוועריקייט, פונקט ווי מיין האַרץ אַצינד פון דעם

דריקנדיקן געפיל. ווארום פארגעסט נישט, וואָס איך האָב אייך פריער
 געזאָגט: נאָך מיין מאַנס טויט האָב איך מיך געהאַט אינגאַנצן מיאש
 געווען פונם לעבן. מיינע קינדער האָבן זיך נישט גענויטיקט אין מיר, מיר
 אליין איז קיין זאך נישט ניהא געווען, און אויב מען לעבט נישט צוליב
 עפעס אַ באַשטימטן צוועק, איז דאָס גאַנצע לעבן אַ טעות. און אָט איז מיר
 אומגעריכט אונטערגעקומען אן אויפגאַבע: איך האָב אַ מענטש געראַ-
 טעוועט, איך האָב אים אפגעראַטעוועט פון טויט דורכן אָנשטרענגען אַלע
 מיינע כוחות. בלויז אַ קלייניקייט איז נאָך געבליבן בייצוקומען, און די
 דאָזיקע אויפגאַבע מוז אויסגעפירט ווערן ביז צום סוף. איך בין אלץ
 געלאָפן צו מיין האַטעל: דעם פּאַרטיערס דערשטוינטער בליק, וואָס איך
 בין ערשט איצט ניין אזייגער אינדערפרי אהיימגעקומען, האָט אויף מיר
 נישט געמאַכט קיין באַזונדערן רושם — עס האָט מיך שוין מער נישט
 געקוועלט קיין בושה און פאַרדרום צוליב דער געשעעניש, איך האָב דער-
 פילט אַ פּלוצלינג צוריקאויפּוואַכן פון מיין לעבנס-ווילן: אן אומגעריכט
 ניי געפיל פון דער נויטווענדיקייט פון מיין עקזיסטענץ האָט וואַרעם דורכ-
 געשטראַמט מיינע אַדערן. איך בין אַריין אין מיין צימער און זיך גיך איך
 בערגעטון; איך האָב אומבאווסטזיניק (ערשט שפעטער האָב איך דאָס בא-
 מערקט) אראַפגענומען פון מיר דאָס טרויער-קלייד און אָנגעטון אַ הע-
 לערס, דערנאָך בין איך אַוועק אין באַנק, כדי אַרויסצונעמען געלט, פון
 דאָרט גלייך צום באַנהויף, זיך צו דערוויסן, ווען די צוגן גייען אָפּ; מיט
 אן אַנטשלאָסנקייט, וואָס האָט מיך אליין געהידושט, האָב איך נאָך הוצ-
 דעם באַזאָרגט עטלעכע אַנדערע ענינים. און ענדלעך איז מיר נישט געבליבן
 מער צו טון, ווי צו דערליידיקן דאס אָפּפארן און דערמיט די אַנטגילטיקע
 רעטונג פון דעם מענטש, וועלכן דער גורל האָט מיר צוגעוואָרפן.

וואָס אן אמת, דערצו האָט מען באַדאַרפט האָבן דעם כוח זיך אַצינד
 אַוועקצושטעלן פאַר אים פנים אל פנים. ווארום אַלע נעכטיקע געשעענישן
 האָבן זיך אָפגעשפילט אין דער פינסטער, אין אַ מין ווירבל, ווי עס שטויסן
 זיך פּלוצלינג צוזאַמען צוויי שטייגער, וואָס ווערן מיטגעריסן דורך אַ וואַ-
 סערהפאַל. מיר האָבן קוים אָנגעקוקט איינער דעם אַנדערנס פנים, איך
 בין אַפילו נישט געווען זיכער, צי דער פרעמדער וועט מיך בכלל נאָך
 דערקענען. נעכטן — איז עס געווען אַ צופאַל, אַ שכרות, אַ שנען פון צוויי

צעטומלטע מענטשן, היינט אָבער האָב איך מיך געמוזט נאָך מער מפּקיר זיין ווי נעכטן, ווייל אַצינד האָב איך מיך געמוזט ווייזן פאַר אים ביים אומרחמנותדיק קלאַרן טאַגליכט מיט מיין פּערזאָן, מיט מיין פנים, ווי אַ לעבעדיקער מענטש.

אָבער אלץ איז געשען לייכטער, ווי איך האָב מיר פּאַרנעשטעלט. ווי נאָר איך בין צו דער אָפּגערעדטער שעה צוגעקומען צום קאזינא, איז אַ יונגער מענטש אויפגעשפרונגען פון אַ באַנס און שנעל מיר אנטסקיינגע לאַפּן. אין דער דאָזיקער איבערראַשטקייט זיינער איז געווען אַזויפיל נאַ-טירלעכקייט, אַזויפיל קינדישע תּמימות, אַזא עכטקייט און גליקלעכקייט, פונקט ווי אין יעדער פון זיינע אויסדרוקפּולע באַוועגונגען. ער איז צוגע-לאַפּן מיט דאַנקבאַר און גלייכצייטיק ערפורכטיק צעשטראַלמע אויגן, וואָס האָבן זיך באַלד הכּנעהדיק אַראָפּגעלאָזט, ווי נאָר ער האָט באַמערקט מיין צעמישטקייט דורך זיין געגנווארט. דאַנקבאַרטיק, מען שפּירט זי דאָך אַזוי זעלטן ביי מענטשן, און גראד די דאַנקבאַרסטע געפינען נישט דעם אויסדרוק דערצו, זיי שעמען זיך און שווייגן צעטראַגן און כלומרשט עקשנותדיק, כדי זייערע געפילן צו באַהאַלטן. דאָ אָבער, אינם דאָזיקן מענטש, אין וועלכן גאָט האָט ווי אַ געהיימניספּולער סקולפּטאָר אויסגע-פורעמט אלע געפיל-אויסדריקן זינלעך, שיינ און פּלאַסטיש, האָט אויך דער דאַנקבאַרטיק-אויסדרוק שטראַלנדיק דורכגעגליט ווי אַ ליידנשאַפט זיין גאַנצן קערפּער. ער האָט זיך אַראָפּגעבויגן צו מיין האַנט, און לאָזנדיק אין אַ פיין גערונדיקטער ליניע אַראָפּזינקען אין פּאַרערונג זיין קאָפּ, איז ער אַזוי פּאַרבליבן אַ מינוט לאַנג אין אַ רעספּעקטפּולן, די פינגער קוים באַרירנדיקן קוש, דערנאָך האָט ער זיך צוריק אויסגעגלייכט, געפּרעגט ווי איך פיל מיך, אַנקוקנדיק מיך געריט, און אין יעדן וואָרט איז געווען אַזויפיל פּיינקייט, אַז אין עטלעכע מינוט אַרום איז מיין גאַנצע אומרר-איכטייט פּאַרשוונדן געוואָרן. און ווי אַפּשפּיגלענדיק די אויסגעלייטערטקייט פון אונזער געפיל, האָט די אַרומיקע לאַנדשאַפט געלויכטן אינגאַנצן באַ-רואיקט: דער ים, וואָס איז נעכטן געווען צעשטורעמט, איז אַצינד געלעגן אַזוי שטיל און לויטער, אז יעדעס זאַמד-שטיינדל אויפן ברעג האָט העל גע-גלאַנצט אונטער דער לייכט-שפּילעוודיקער כּוואַליע; דאס קאזינא, דאס דאָזיקע שאול תּחתיה, האָט געבליקט מאַווריטאַניש גלאַנצנדיק צום אויסגע-לייטערטן, דורכזיכטיקן הימל; אין יענער קיאָסק, ווהיין דער שלאַס-

רעגן האָט אונז נעכטן געהאַט פאַרטריבן אונטערן שוועדאָך, איז אַצינד געווען אַ פונאַנדערנעפנטע בלומען-קראַם: אין אַ בונטן מישמאַש זענען דאָרט געלעגן גרויסע בוקעטן פון ווייסע, רויטע און גרינע בלומען, וועלכע אַ יונג מיידל אין אַ העל־קאַלירטער בלווע האָט פאַרקויפט.

איך האָב אים פאַרבעטן אויף מיטאַג אין אַ קליינעם רעסטאָראָן; דאָרט האָט מיר דער פרעמדער, יונגער מענטש דערציילט די געשיכטע פון זיין טראַגישער פאַסירונג. זי איז געווען אַ פולשטענדיקע באַשטעטי- קונג אויף מיין ערשטער השערה, ווען איך האָב געזען זיינע נערווען צי- טערנדיקע הענט אויפן גרינעם טיש. ער האָט געשטאַמט פון אַן אַלטער מיחסדיקער פאַמיליע אין עסטרייכישן פּוילן, געשטרעבט צו אַ דיפּלאָמאַ- טישער קאַריערע, שטודירט אין ווין און מיט אַ חודש צוריק אויסגעהאַלטן מיט אַן אויסערנעווענלעכן דערפאַלג דעם ערשטן עקזאַמען. כּדי דעם דאָזיקן טאַג צו פייערן, האָט אים זיינער אַ פעטער, אַ העכערער גענעראַל- שטאַב־אַפיציר, ביי וועלכן ער האָט געוויינט, אַוועקגעפירט אין אַ פּיאַסער צום פּראַטער, און זיי זענען צוזאַמען געגאַנגען אויפן געוועטלויף־פּלאַץ. דער פעטער האָט געהאַט מזל ביים שפּילן, ער האָט דריי מאָל נאַכאַנאַנד געווינען: מיט אַ שפּאַר פעקל געווינענע באַנקנאָטן זענען זיי דאָן אַוועק אין אַן עלעגאַנטן רעסטאָראָן אויף אָוונטברויט. צומאָרגנס ווידער האָט דער צוקינפטיקער דיפּלאָמאַט באַקומען פון זיין פּאָטער אַלס באַלוינונג פאַר דעם גוט אויסגעהאַלטענעם עקזאַמען אַ סומע אין דער גרייס פון זיין חודש־געלט. מיט צוויי טעג פריער וואָלט ער נאָך אַזאַ סומע געווען באַטראַכט פאַר אַ גרויסע, איצט אָבער, נאָך יענעם לייכטן געווינס, האָט זי זיך אים אויסגעוויזן קליין און נישטיק. ער איז דעריבער באַלד נאַכמי- טאַג ווידער אַוועק צום געוועטלויף, האָט ווילד און ליידנשאַפטלעך איינגע- געשטעלט, און זיין גליק אָדער ניכער אפשר זיין אומגליק האָט געוואָלט, אַז ער זאָל פאַרלאָזן דעם געוועטלויף־פּלאַץ מיט אַ סומע, וואָס איז געווען דריי מאָל אַזוי גרויס, ווי פונם פריערדיקן געוועטלויף אין פּראַטער. און פון דעמאָלט אָן איז אים באַפאַלן אַ שפּיל־שגענון, דאָ ביים געוועטלויף, דאָ אין קאַפּעהייזער אָדער אין קלובן, און דאָס האָט אים צעריבן צייט, שטודיום, נערוון און דער עיקר געלט. ער איז שוין מער נישט אימשיטאַנד געווען צו טראַכטן, רואיק צו שלאָפן און זיך צו באַהערשן; איינמאָל ביי- נאַכט, ווען ער איז אַהיימגעקומען פון קלוב, ווו ער האָט דאָס נאַנצע געלט

פארשפילט, האָט ער ביים אויסטון זיך געפונען אין וועסט־טאָש אַ צע־
 קנייטשטן פאַרגעסענעם באַנקנאָט. עס האָט אים שוין נישט געלאָזט איינ־
 רוען, ער האָט זיך אויפסניי אָנגעטון און אזוי לאַנג אַרומגעבלאָנדזשעט,
 ביז ער האָט ערגעץ אין אַ קאָפּעהויז געפונען עטלעכע דאָמינאָ־שפּילער,
 מיט וועלכע ער איז אָפּגעזעסן ביזן ווייסן טאָג אַרײן. איינמאָל האָט אים
 זיינע אַ חתונה געהאַטע שוועסטער אַרויסגעהאַלפּן און באַצאָלט זיינע
 חובות די פּראָצענטניקעס, וואָס האָבן גאַנץ גערן געגעבן הלוואות אַ יורש,
 וואָס שטאַמט פון הויכן אַדל. אַ שטיקל צײַט האָט ער ווידער געהאַט מוזל
 ביים שפּילן — דערנאָך אָבער האָט עס אים אָנגעהויבן צו גיין כּסדר באַרג
 אַראָפּ, און וואָס מער ער האָט פאַרשפּילט, אַלץ דרינגלעכער האָבן די נישט
 געצאָלטע פאַרפליכטונגען און טערמיניקע ערנוואַרט־הלוואות זיך גענוי־
 טיקט אין אַ געווינס. ער האָט שוין לאַנג געהאַט פאַרמשכּנט זיין זייגער,
 זיינע מלבושים, און צום סוף איז נאָך געשעען דאָס שרעקלעכע: ער האָט
 אַרויסגעגעבעט ביי דער אַלטער מומע פון שאַנק צוויי גרויסע פּערל־אויערינג
 לעך, וועלכע זי פלעגט זעלטן טראָגן. איינס האָט ער פאַרזעצט אויף אַ
 גרויסע סומע, וואָס איז נאָך דעם זעלבן אַוונט פאַרפירפאַכט געוואָרן ביים
 שפּילן. אָבער אנשטאַט עס באַלד אויסצולײזן, האָט ער איינגעשטעלט דאָס
 גאַנצע געלט און פאַרשפּילט. ביז זיין אַוועקפאַרן איז די גנבה נאָך נישט
 געווען אויפגעדעקט, האָט ער פאַרזעצט דאָס צווייטע אויערינגל און איז
 אַוועקגעפאַרן — פּאָלגנדיק אַ פּלוצלינגען געדאַנק — קיין מאָנטע קאַרלאָ,
 כדי אין רולעטע זיך צו פאַרשאַפּן דאָס אויסגעהלומטע פאַרמעגן. ער האָט
 שוין דאָ פאַרקויפט דעם קופּער, די מלבושים, דעם שירעם, עס איז אים
 גאָרנישט געבליבן, חוץ אַ רעוואָלווער מיט פיר קוילן און אַ קליינער, מיט
 איידלשטיינער באַזעצטער קרייץ פון זיין טויפּמוטער, דער פּירשטיין X,
 מיט וועלכן ער האָט זיך נישט געוואָלט שיידן. אָבער אפילו דעם דאָזיקן
 קרייץ האָט ער נאָכמיטאָג פאַרקויפט פאַר פּופּציק פּראַנק, כדי נאָך אַ
 לעצט מאָל צו קענען שפּילן די הייסע תּאוה פון שפּילן אויף לעבן און
 טויט.

דאָס אַלדינג האָט ער מיר דערציילט מיט יענעם באַצויבערנדיקן
 חן, וואָס האָט געשטעקט אין זיין וועזן. און איך האָב אויסגעהערט, דער־
 שיטערט, פאַרכאַפּט, גערירט; אָבער קיין איין רגע אפילו איז מיר נישט
 געקומען אויפן געדאַנק אין כּעס צו ווערן, וואָס דער דאָזיקער מענטש ביי

מיין טיש איז דאך איינגטלעך א נגב. ווען עס וואָלט מיר נעכטן עמעצער
בלויז געווען אָנגעדרייט, אז איך, א פרוי, וואָס האָט געפירט אַן אַנשטענדיק
לעבן, וואָס האָט אין אירע געזעלשאַפטלעכע באַציאונגען אַכטונג געגעבן
אויף דער שטרענגסטער, קאָנווענציאָנעלער אָרנטלעכקייט, וועל אזוי היי-
מיש זיצן צוזאַמען מיט אַ ווילד-פרעמדן יונגן מענטש, וואָס איז קוים
עלטער פאַר מיין זון און וועלכער האָט געגעבעט פּערל־אויפּרינגלעך —
וואָלט איך אים געהאַלטן פאַר חסר דעה. אָבער זיין דערציילונג האָט אויף
קיין איין רגע אפילו נישט אַרויסגערופן ביי מיר קיין ווידערנעפיל, ער
האָט דאָס אַלץ דערציילט אזוי נאַטירלעך און מיט אזא ליידנשאַפט, אז
זיין האַנדלונג האָט גיכער אויסגעזען ווי דער רעזולטאַט פון אַ פיכער,
פון אַ קראַנקהייט, איידער פון אַ בייזער טאַט. און חוץ דעם: ווער עס
וואָלט דורכגעלעבט אזא פּלוצלינגע, אומדערוואַרטע פאַסירונג, ווי איך
אין דער פאַרגאַנגענער נאַכט, פאַר דעם וואָלט דאָס וואָרט „אוממעגלעך“
פאַרלוירן יעדן זין. איך האָב טאַקע אין יענע צוויי שעה מער באַנומען די
ווירקלעכקייט פון לעבן, איידער פריער אין פּערציק בירגערלעך דורכגע-
לעבטע יאָרן.

עפעס אַ זאך האָט פונדעסטוועגן דאך אַרויסגערופן ביי מיר שרעק
אין יענער וודוי. דאָס איז געווען דער פיכערדיקער גלאַנץ אין זיינע אויגן,
וואָס האָט געמאַכט ציטערן אַלע נערוון אין זיין פנים, בעת ער האָט דער-
ציילט וועגן זיין ליידנשאַפט צו שפּילן. שוין דאָס בלויזע דערציילן האָט
אים צעוואַרעמט, און אין זיין פּלאַסטיש פנים האָט זיך מיט אַ שרעק-
לעכער דייטלעכקייט ווידער אָפּגעשפּיגלט יענע תּאוּהדיקע און פּיינלעכע
געשפּאַנטקייט. נישט ווילנדיק האָבן זיינע הענט, די דאָזיקע ווונדערלעכע
שמאַלע, נערוועזע הענט, ווידער אָנגעהויבן זיך צו פאַרוואַנדלען אין רויב-
חיה־ענלעכע, נאָכיאַנגנדיקע און אַנטלויפנדיקע באַשעפּענישן, פונקט ווי
ביים שפּילטיש: איך האָב זיי געזען, בעת זיין דערציילן, פּלוצלינג אויפֿ-
ציטערן, זיך געוואַלטיק אויסקרימען און צונויפּדריקן, דערנאָך ווידער אויפֿ-
צאַפלען און אויפּסניי זיך צוזאַמענקנוילן. און בעת ער האָט מתּורדה גע-
ווען די נגבה פון די אויערינגלעך, האָבן זיי (איך האָב נישט ווילנדיק אַ
ציטער געטון) מיט אַ בליץ־שנעלקייט זיך אַ רוק געטון פאַראוים און גע-
מאַכט די שנעלע, גנבהשע כאַפֿ־באַוועגונג. איך האָב געזען קלאָר, ווי די
פינגער האָבן זיך ווילד אַ וואָרף געטון אויפּן צירונג און האַסטיק עס

איינגעשלונגען אין די פויסטן. און איך האָב מיט שרעק דערקענט, אַז דער
דאָזיקער מענטש איז געווען פאַרעמט פון זיין ליידשאפט ביזן לעצטן
טראָפּן בלוט.

בלויז דאָס אַליין האָט מיך אין זיין דערציילונג אזוי שטאַרק דער-
שיטערט און פאַרבליפט. די דאָזיקע קנעכטישע אונטערטעניקייט פון אַ
יונגן, ריינעם, פון דער נאַטור זאָרגלאָזן מענטש צו אַ שגעונדיקער ליידן-
שאפט. און איך האָב געהאַלטן פאַר מיין ערשטן חוב פריינטשאַפטלעך
צוצורעדן דעם דאָזיקן יונגן מענטש, וואָס איז אומגעריכט אַרונטער אונ-
טער מיין אפיטרופּסות, אַז ער זאָל וואָס שנעלער אַוועקפאַרן פון מאַנטע
קאַרלאָ, וווּ דער נסיון איז געווען צום געפערלעכסטן, און נאָך היינט צוריק-
פאַרן צו זיין פאַמיליע, איידער מען אַנטדעקט דאָס פאַרשווינדן פון די
אוייערינגלעך און זיין צוקונפט ווערט צעבראַכן אויף אייביק. איך האָב
אים צוגעזאָגט געלט אויף דער רייזע און אויף אויסצולייזן דאָס צירונג,
אַבער נאָר מיטן באַדינג, ער זאָל נאָך היינט אַוועקפאַרן און מיר צושווערן
ביי זיין ערע, אַז ער וועט זיך שוין קיינמאָל נישט צורירן צו קיין קאַרט
און צו קיין שום האַזאַרד-שפּיל.

איך וועל קיינמאָל נישט פאַרגעסן, מיט וואָס פאַר אַ צוערשט הכנעה
דיקער און דערנאָך ביסלעכווייז זיך צעשטראַלנדיקער דאַנקבאַרטייט דער
דאָזיקער פרעמדער, פאַרלוירענער מענטש האָט זיך צוגעהערט צו מיר;
ווי ער האָט געטרונקען מיינע ווערטער, בעת איך האָב אים צוגעזאָגט הילף.
און פּלוצלינג האָט ער אויסגעשטרעקט דורכן טיש אריבער ביידע הענט
און אָנגענומען מיינע מיט אַ פאַר מיר אומפאַרגעסלעכן אויסדרוק פון
פאַרגעטערונג און פייערלעכן נדר. אין זיינע העלע, תמיד אביסל צעטומלמע
אויגן זענען געשטאַנען טרערן, זיין גאַנצער קערפער האָט גערוועזן געצוי-
טערט פון באַגליקטער צעטראַגנטייט. איך האָב שוין אַ סך מאָל געפרוווט
איין צו שילדערן די זעלטענע אויסדרוק-פעאיקייט פון זיינע מינעס, אַבער
די דאָזיקע מינע בין איך נישט אימשטאַנד אויסצומאַלן, וואָרום דאָס איז
געווען אזא עקסטאַסטישע, איבערערדישע באַגליקטייט, וואָס מען טרעפט
זייער זעלטן אין אַ מענטשלעך פנים; זי לאָזט זיך בלויז פאַרגלייכן מיט
יענעם ווייסן שאַטן, בעת מען וואַכט אויף פון אַ חלום, אין וועלכן עס האָט
זיך אויסגעראַכט צו זעען דאָס פאַרביישוועבנדיקע פנים פון אַ מלאַך.
צו וואָס פאַרשווייגן; איך האָב דעם דאָזיקן בליס נישט געקאַנט

אויסהאלטן. דאנקבארקייט דערפרייט, ווייל עס קומט אויס אזוי זעלטן זי צו זען באשיינפערלעך, צארטקייט פון געפיל פארשאפט הנאה, און פאר מיר, דעם געלאסענעם, קאלטן מענטש, איז אזא שפע פון געפיל געווען אן אנגענעם, באגליקנדיק נייעס. און אויסער דעם: צוזאמען מיטן דאָזיקן דערשיטערטן, צעטרעטענעם מענטש האָט אויך די לאַנדשאַפט מאַניש אויפגעוואכט נאָכן נעכטיקן דעגן. ווען מיר זענען אַרויס פון דעסטאָראַן, האָט דער ים, אינגאַנצן באַרוואַקט, הערלעך געגלאַנצט, בלוי ביז צום הימל אַרויף און בלוין גאַנץ אויבן, אין דער אַנדערער, העכערער בלויקייט, ווייס באַשפּרענקלט מיט שוועבנדיקע מעוועס. איר קענט דאָך די רוי-ווערע-לאַנדשאַפט. זי איז תמיד שוין, אָבער זי מאַכט מיד דאָס אויג מיט אירע שטענדיק זאַטע פאַרבן, זי זעט אויס ווי אַ שלאָפּנדיקע, פּוילע שיינהייט, וואָס לאָזט זיך גלייכגילטיק באַרירן פון יעדן בליק, אַריענטאַ-ליש כמעט אין איר אייביק פּרעכטיקער גרייטקייט. אָבער טיילמאַל, גאַנץ זעלטן, זענען דאָרט פאַרהאַן טעג, ווען די דאָזיקע שיינהייט דערוואַכט, דאַן טוט זי זיך אַ כאַפּ-אויף און צעשרייט זיך הילטיק מיט אירע שאַרפע, פאַנאַטיש בלישטשענדיקע פאַרבן, דאַן טוט זי זיגנעריש אַ שליידער איר גאַנצע קאָלירנרייכקייט, דאַן גלייט זי, דאַן ברענט זי אין זינלעכקייט. און גראַד אזאַ הערלעכער טאַג האָט זיך דעמאָלט אַרויסגעשוילט פון שטורמישן כאַאָס פון דער געוויטערדיקער נאַכט. ווייס אויסגעצוואַנגן האָט געבלאַנקט די גאַס, טורקיזן-בלוי דער הימל, און אין אַלע זייטן האָבן קוס-טעם, ווי קאָלירטע פאַקעלן, אַרויסגעשיינט פון דעם זאַפטיק פייכטן גרינס. די בערג האָבן זיך פּלוצלינג ווי דערנענטערט אין דער דורכגעלייטערטער, זוניקער לופט: זיי האָבן זיך נייגיריקע צוגעשאַרט צו דעם קלאַר אויסגע-וואַשענעם, בלישטשענדיקן שטעטל. אומעטום האָט זיך געשפּירט דער וועקנדיקער רוח פון דער נאַטור, וואס האָט אינסטינקטיוו צוגעצויגן צו זיך יעדעס האַרץ. „לאָמיר נעמען אַ וואָגן“, האָב איך אַ זאָג געטון, „און לאָמיר זיך דורכפאַרן לענגאויס דער קאָרניש“.

ער האָט אַנטציקט צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ: זינט זיין אהערקומען, האָט דער יונגער מענטש אפנים ערשט איצט צום ערשטן מאָל אָנגעהויבן צו זען און באַמערקן די לאַנדשאַפט. ביז אהער האָט ער דאָ גאַרנישט גע-קענט מער ווי דעם שטיקנדיקן קאזינאַ-זאַל מיט זיין שווערן, שווייסיקן דיח, מיט זיין גערענג פון מיאוסע, אָנגעברוגזט-פאַרקרימטע מענטשן

און אַ כמורנעם, גרויען, ליארמענדיקן ים. אַצינד אָבער איז געלעגן פאַר אונז פונאַנדערגעשפּרייט ווי אַ ריזעדיקער פעכער דער זון-באַגאַסענער ברעג, און דאָס אויג האָט ווי פאַרשכורט געבלאָנדזשעט פון ווייטקייט צו ווייט-קייט. מיר זענען פאַמעלעך געפאַרן אין וואָגן (עס זענען נאָך דעמאָלט נישט געווען קיין אויטאָמאָבילן) איבערן הערלעכן וועג, פאַרביי אַ סך ווילעם און שיינע אויסזיכטן: הונדערטער מאָל, ביי יעדן הויז, ביי יעדער אין שאַטן פון פיניע-ביימער איינגעהילטער ווילע, פלעגט אויפטויכן אַ באַהאַלטענער באַגער: דאָ וואָלט מען געקאָנט לעבן, שטייל, צופרידן, ווייט פון דער וועלט!

בין איך אַמאָל אין מיין לעבן גליקלעכער געווען ווי אין יענער שעה? איך ווייס נישט. נעבן מיר אין וואָגן איז געזעסן דער דאָזיקער יונגער מענטש, וואָס האָט נאָך נעכטן געשמעקט אין די נעגל פון פאַטום און טויט, און איצט איז ער געזעסן אַ באַגייסטערטער, באַגאַסן מיטן העלן ליכט פון דער זון. ער האָט אויסגעזען, ווי ס'וואָלטן פון אים אַראָפּגעפאלן אַ סך יאָרן, ווי ער וואָלט צוריק געווארן אַ יינגל, אַ שיינן, זיך שפּילנדיק קינד מיט שטייפּערישע און גלייכצייטיק ערפּורכטיקע אויגן. וואס מיך האָט צום מיינסטן אין אים אַנטציקט, איז געווען זיין אידלקייט: אויב דעם וואָגן איז אויסגעקומען זיך צו פאַרנעמען אויף אַ צו משופּעדיקן באַרג-אַרויף און די פּערד איז שווער געווען צו שלעפּן, פלעגט ער געשיקט אַראָפּשפּרינגען, כדי פון הינטן נאָכצושטופּן. האָב איך אָנגערופן אַ בלום, אָדער אָנגעוויזן אויף אַ וועלכער ס'איז ביים וועג, איז ער שנעל אַראָפּ און זי פאַר מיינעטוועגן אָפּגעריסן. אַ קליין זשאַבעלע, דורכן נעכטיקן רעגן אַהער פאַרשלעפט, וואס איז מיט גרויס מי געקראָכן איבערן וועג, האָט ער אויפּגעהויבן און פאַרזיכטיק אַוועקגעטראָגן אין גרינעם גראַז אַריין, כדי די דורכפאַרנדיקע וועגענער זאָלן עס נישט צעקוועטשן: און דורך דער צייט האָט ער מיר שטייפּעריש דערציילט לאַכנדיקע, באַחנטע מעשה-לעך. איך מיי, אז דאָס דאָזיקע לאַכן איז געווען פאַר אים אַ מין אויסלאָדן זיך, וואָרום איצט וואָלט ער געמוזט זינגען אָדער שפּרינגען אָדער אָפטון עפעס אַ משוגענדיקע זאַך, אזוי באַגליקט, אזוי פאַרשכורט איז ער געווען פון דער פּלוצלינגער איבערגעלאָדנטקייט.

בעת מיר זענען פאַמעלעך דורכגעפארן אַ קליין דערפל, האָט ער פּלוצלינג העפלעך אַראָפּגענומען דעם הוט. איך האָב מיך געחידרושט:

וועמען באגריסט ער דאָ אויף אַ פרעמד אָרט? ער האָט זיך לייכט פאַר-
 דויטלט ביי מיין פראגע און מיר דערקלערט, כמעט ווי אנטשולדיקנדיק
 זיך, אז מיר זענען פארבייגעפארן פאר אַ קירכע, און ביי זיי אין פוילן,
 פונקט ווי אין אלע שטרענג קאטוילישע לענדער, געוויינט מען צו פון
 קינדווייז אָן אראפצונעמען דעם הוט פאר יעדער קירכע. די דאָזיקע שיינע
 ערפורכטיקייט פאר דעם רעליגיעזן האָט מיך טיף גערירט, גלויכצייטיק
 האָב איך מיך דערמאָנט אָן יענעם קרייז, וועגן וועלכן ער האָט מיר געהאט
 דערציילט, און איך האָב אים געפרעגט, צי ער איז אַ גלויביקער. און בעת
 ער האָט מיט אַ ביסל אַ פאַרשעמטער מינע באַשיידן געענטפערט, אז ער
 האָפט צו האָבן אַ חלק אין געטלעכן חסד, איז מיר פלוצלינג אַינגעפאלן אַ
 געדאַנק: „שטייט!“ האָב איך אַ זאָג געטון צום קוטשער און בין שנעל
 אראָפּ פון וואָגן. ער איז מיר נאָכגעגאַנגען פאַרחידושט: ווהיזן גייען מיר?
 איך האָב בלויז געענטפערט: „קומט מיט מיר“.

איך בין צוזאַמען מיט אים צוריקגעגאַנגען צו אַ קליינער דאָרפישער
 קירכע פון ציגל. קאַלביק, גרוי און ליידיק האָבן זיך געבלייכט אינעווייניק
 די ווענט; די טיר איז געשטאַנען אָפּן, אַזוי אַז אַ געלער סנאָפּ ליכט האָט
 זיך שאַרף אַינגעשניטן אין דער טונקלִיקייט אַריין אינעווייניק, וווּ שאָטנס
 האָבן בלוי אַרומגעהילט אַ קליינעם אַלטאַר. צוויי ליכט האָבן, ווי פאַרשליי-
 ערטע אויגן, אַרויסגעבליקט פון דער וויירויך אָנגעזאַפּטער טונקלִיקייט.
 מיר זענען אַריינגעגאַנגען, ער האָט אַראַפּגענומען דעם הוט, אַינגעטונקען
 די האַנט אין קעסל מיטן געהייליקטן וואַסער, זיך איבערגעצלמט און אַני-
 דערנעקניט. און באַלד ווי ער איז אויפגעשטאַנען, האָב איך אים אַ נעם
 געטון פאַר דער האַנט. „גייט צו“, האָב איך אים געזאָגט, צום אַלטאַר
 אָדער צו וועלכן ס'איז בילד, וואָס איז אייך הייליק, און זאָגט מיר נאָך
 אַ שבועה“. ער האָט מיך אָנגעקוקט דערשטוינט, כמעט מיט שרעק. אָבער
 באַלד פאַרשטייענדיק, איז ער צוגעגאַנגען צו אַ נישע, זיך געצלמט און גע-
 האַרכזאַם אַנידערנעקניט. „זאָגט מיר נאָך“, האָב איך אַרויסגערעדט, אליין
 ציטערנדיק פאַר צעטראַגנדיקייט, זאָגט מיר נאָך: „איך שווער“ — „איך
 שווער“ האָט ער נאָכגעזאָגט, און איך האָב פאַרנעזעצט: „אז איך וועל
 מיך שוין קיינמאַל נישט באַטייליקן אין אַ שפּיל אויף געלט, פון וואָס פאַר
 אַ מיז דאָס זאָל נישט זיין, אַז איך וועל שוין קיינמאַל נישט אַינשטעלן
 מיין לעבן און מיין כבוד צוליב דער דאָזיקער ליידנשאַפט“.

ער האָט ציטערנדיק נאָכגעזאגט די ווערטער: דייטלעך און הויך האָבן זיי אָפּגעקלונגען אין דער גענצלעכער ליידיקייט פון חלל. דערנאָך איז אויף אַ רגע שטיל געוואָרן, אזוי שטיל, אַז מען האָט געהערט פונדערויסן דאָס שטילע זשומען פון די ביימער, ביי וועלכע דער ווינט האָט באַרירט די בלעטער. און מיטאַמאָל האָט ער זיך אַ וואָרף געטון צו דער ערד ווי אַ בעל תשובה און אָנגעהויבן ארויסצורעדן מיטן אַן עקסטאַז, ווי איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געהערט, שנעלע צונויפגעפלאַנטערטע ווערטער אין דער פּוילישער שפּראַך, וועלכע איך האָב נישט פאַרשטאַנען. אָבער עס האָט געמוזט זיין אַ התלהבותדיקע תפילה, אַ תפילה פון דאַנק און חרטה, וואַרום ער האָט כסדר אראפגעבויגן הכנעהדיק דעם קאָפּ אין שטורמישער וודוי, עס האָבן זיך וואָס אַמאָל ליידנשאפטלעכער איבערגעהזרט די פרעמדע קלאַנגען, און וואָס אַמאָל שטורמישער האָט זיך מיט אַן אומבאַשרייבליכע כער התלהבות ארויסגעריסן פון זיין מויל עפעס אַ באַשטימט וואָרט. איך האָב קיינמאָל, נישט פריער און נישט נאָכדעם, אין קיין שום קירכע אויף דער וועלט נישט געהערט אזוי בעטן. זיינע הענט האָבן קראמפהאפטיק ארומגעקלאַמערט די הילצערנע געבעט־שטול, זיין נאנצער קערפער איז גע־טרייסלט געוואָרן דורך אַן אינערלעכן שטורעם, וואָס האָט אים טיילמאָל געטון אַ רים אינדערהויך, טיילמאָל ווידער אַ שלידער אַראָפּ. ער האָט נישט געזעען און נישט געפילט קיין שום זאָך: עס האָט אויסגעזעען ווי ער וואָלט זיך געפונען ערגעץ אין אַן אַנדערער וועלט, אין אַ צושטאַנד פון נשמה־לייטערונג אָדער דערהויבונג צו אַ הייליקער ספּעצע. ענדלעך איז ער פאַמעלעך אויפגעשטאַנען, זיך געצלמט און מיט מי אויסגעדרייט דעם קאָפּ. די קניען האָבן אים געציטערט, זיין פנים איז געווען בלייך ווי ביי אַ שטאַרק פאַרמאַטערטן. אָבער ווי ער האָט מיך דערזעען, האָבן זיינע אויגן אויפגעשיינט; אַ ריינער, אַן אמתדיק פרומער שמייכל האָט באַשטראַלט זיין באַנייסטערט פנים. ער איז צוגעגאַנגען גענטער, טיף זיך געבויקט אויפן רוסישן שטייגער, אָנגענומען מיינע הענט און ערפורכטיק באַרירט מיט די ליפּן: „נאָט האָט אייך געשיקט צו מיר. איך האב אים דערפאַר געדאַנקט.“ איך בין נישט אימשטאַנד געווען צו רעדן. אבער איך האָב געהאַט אַ פאַרלאַנג, אַז עס זאָלן זיך פּלוצלינג פונאנדערגיין איבער די דאָזיקע נידעריקע קירכע־בענק אַרגל־קלאַנגען, וואַרום איך האָב געפילט,

אז עם איז מיר אַרײַנג געלונגען: איך האָב דעם דאָזיקן מענטש געראַטע-
וועט אויף אייביק.

מיר זענען אַרויס פון דער קירכע און צוריק אַרײַן אין דעם שטראַלנ-
דיקן, פלייצנדיקן ליכט פונם דאָזיקן מאַיטאַג: נאָך קיינמאָל האָט זיך
מיר די וועלט נישט אויסגעוויזן אַזוי שײַן. צוויי שעה זענען מיר נאָך
פאַמעלעך געפארן אין וואָגן לענגאָוים די בערג איבער דעם פאַנאַראַמע-
ענלעכן וועג, וואָס האָט ביי יעדן אויסבויג אַנטפלעקט וואָס אַמאָל נייע
אויסבליקן. אָבער מיר האָבן שײַן נישט גערעדט. נאָך דעם דאָזיקן אויס-
גום פון געפיל האָט יעדעס וואָרט אויסגעזען קלײַן, און אז מיין בליק
האַט זיך צופעליק באַגעגנט מיט זיינעם, האָב איך אים געמוזט פאַרשעמט
אָוועקנעמען: עם האָט מיך צו שטאַרק דערשיטערט אַנצוקוקן דעם נס,
וואָס איך אַלײַן האָב באַוויזן...

אַרום פינף אַזײַגער נאַכמיטאַג זענען מיר צוריקגעקומען קיין מאָנטע
קאַרלאָ. איך האָב געהאַט אָפגעשמועסט אַ צוזאַמענטרעה מיט מײַנע
קרובים און עם איז מיר שײַן נישט מעגלעך געווען אים אָפצורופן. אין
זיך האָב איך אײַגנטלעך שײַן געבענקט נאָך אַ פּוּיזע, נאָך אַ צוריק
אויפלייזן דאָס צופיל איבערגעשפאַנטע געפיל. וואָרום צו גרויס איז שײַן
געווען דאָס גליק. איך האָב געשפירט, אז איך מוז מיר אָפרוען פון דעם
דאָזיקן הייסן, עקסטאַסטישן צושטאַנד, ווי איך האָב נאָך קיינמאָל אַזעלכן
נישט געקענט. האָב איך דעריבער געבעטן דעם יונגן מענטש, ער זאָל
אַרײַנגיין צו מיר אויף אַ רגע אין האַטעל; דאָרט אין מיין צימער האָב
איך אים געגעבן דאָס געלט אויף דער רײזע און אויף אויסצולײַזן דאָס
צירונג. מיר האָבן אָפגערעדט, אז דורך דער צײַט, וואָס איך וועל פאַרוויילן
מיט מײַנע קרובים, זאָל ער זיך דערווייל באַזאָרגן דעם באַן-בילעט, דערנאָך
וועלן מיר זיך זיבן אַזײַגער אין אָונט טרעפן ביים אײַנגאַנג פון באַן-
הויף, אַ האַלבע שעה פאַרן אָפגיין פון צוג, וואָס וועט אים דורך גענוא
פירן אַהײַם. בעת איך האָב אים געוואָלט דערלאַנגען די פינף באַנסקאַטן,
זענען זײַנע ליפן משונהדיק בלאַס געוואָרן: „ניין... קיין שום געלט...
איך בעט איך, קיין שום געלט!“ האָט זיך ביי אים אַרויסגעריסן פון
צווישן די צונויפגעדיקטע צײַן און זײַנע פינגער האָבן זיך גערוועזן און
האַסטיק צונויפגעקורטשעט. „קיין שום געלט... קיין שום געלט... איך
קאָן דערויף נישט קוקן“, האָט ער כסדר איבערגעחורט, גלייך עם וואָלט

אים אַרומגענומען א געפיל פון עקל אָדער פחד. איך אָבער האָב מיך באַמיט אים צו באַרואיקן, אַז דאָס איז דאָך בלויז געלעז, און אויב עס איז אים נישט אנגענעם, קאָן ער מיר אויסשטעלן א באַשטעטיקונג. „יאָ... יאָ... א באַשטעטיקונג“, האָט ער געמורמלט, אַפּווענדנדיק דעם בליק און אַרײַנגערוקט צעקנייטשטערהייט די באַנקנאָטן, נישט אַנקוקנדיק זיי אפילו, אין טאַש אַרײַן, ווי עפעס אַ קלעפּיקע זאַך, וואָס קאָן נאָך די פינגער שמוציק מאַכן. דערנאָך האָט ער האַסטיק אַנגעשריבן אויף אַ פּאַפּיר עטלעכע ווערטער. ווען ער האָט אויפגעהויבן דעם קאַפּ, האָב איך דערזען אַ פּײַכטן שווייס אויף זײַן שטערן: עס האָט אויסגעזען ווי ס'וואַלט אין אים אינעווייניק עפעס געברויזט, און באַלד ווי ער האָט מיר צוגעשאַרט דאָס פּאַפּיר, האָט ער אויפגעציטערט און איז פּלוצלינג — איך בין אינסטינקטיוו דערשראָקן אַפּגעשפרונגען — אַנידערגעפאַלן אויף די קניען און מיר געקושט דעם זײַם פון קלייד. אַן אומבאַשרייבליכעכער זשעסט: איך האָב אויפגעציטערט דורך אים מיטן גאַנצן לײַב. אַ מאָדנער שוידער איז מיך באַפּאַלן, איך בין צעמישט געוואָרן און האָב בלויז געדאַנקט אַרויסשטאַמלען: „איך דאַנק אייך, וואָס איר זענט אַזוי דאַנקבאַר. אָבער איך בעט אייך, גײט אַצינד אַוועק! זיבן אַזײַגער אין אַוונט וועלן מיר זיך טרעפן ביים אײַנגאַנג פון באַנהויף און מיר וועלן זיך דאָרט געזעגענען“.

ער האָט מיך אַנגעקוקט מיט אַ פּײַכטן, גערירטן בליק; אַ רגע האָב איך געמײנט, אַז ער וויל מיר עפעס זאָגן, אַז ער וויל צוגײן צו מיר. אָבער ער האָט זיך פּלוצלינג ווידער טײַף, גאַנץ טײַף, פאַרבויען און איז אַרויס פון צימער“.

*

ײַדער האָט מרס. צ. איבערגעריסן איר דערצײלונג. זי איז אויפגעשטאַנען און צוגעגאַנגען צום פענסטער, דאָרט איז זי אַ לאַנגע צײַט געבליבן שטיין אומבאַוועגלעך און אַרויסגעקוקט: אין דעם סילוועט פון איר רוקן האָב איך באַמערקט אַ לײַכטע, ציטערנדיקע באַוועגונג פון אומאַנטשלאָסנקײַט. מיטאַמאַל אָבער האָט זי זיך אויסגעדרײַט אַנטשלאָסן, אירע הענט, די גאַנצע צײַט רואיקע, האָבן איצט פּלוצלינג געמאַכט אַ האַסטיקע באַוועגונג, ווי זיי וואַלטן וועלן עפעס צערייסן. דערנאָך האָט

זי אויף מיר אָנגעשטעלט אַ האַרטן, כמעט אַרויסרופנדיקן בליק און פּלוצלינג ווידער אָנגעהויבן:

„איך האָב אייך צוגעזאָגט צו זיין אינגאָנצן אויפריכטיק. און איך זע אַצינד ווי נויטיק ס'איז געווען דער דאָזיקער צוזאָג. וואַרום אַצינד ערשט, בעת איך צווינג מיך צום ערשטן מאָל צו שילדערן לויט א באַשטימטן סדר דעם גאַנצן פּאַרלויף פון יענער פּאַסירונג און באַמי מיך אויסצוגעפינען קלאַרע ווערטער פאַר דעם דעמאָלט פּאַרפּלאַנטערטן און מטושטשדיקן געפיל, פאַרשטיי איך ערשט דייטלעך אַ סך זאַכן, וועלכע איך האָב דעמאָלט נישט פאַרשטאַנען, אָדער אפשר גאר נישט געוואָלט פאַרשטיין. און דעריבער וויל איך אומברחמנותדיק און אַנט־שלאָסן מיר אַליין און אויך אייך זאָגן דעם אמת: דעמאָלט, אין יענער רגע, ווען דער יונגער מענטש האָט פּאַרלאָזט דאָס צימער און איך בין געבליבן אַליין, האָב איך געהאַט דאָס געפיל — ווי אַן אַנמאַכט איז עס מיך באַפאַלן — גלייך ווי איך וואָלט באַסומען אַ שווערן שטויס אין האַרץ אַריין: עפעס האָט מיר אומדערבאַרעמדיק ווי געטון, אָבער איך האָב נישט געוואוסט — אָדער מיך באַמיט נישט צו וויסן — ווי ווייט די דאָזיקע רירנדיקע, רעספעקטפולע האַלטונג פון מיין פּראַטעזשירטן האָט מיך פאַרווונדעט.

אַצינד אָבער, בעת איך צווינג מיך צו קוקן אויף דעם פּאַרגאַנגענעם ווי אויף אַ פּרעמדער זאַך, און וויל נישט דערלאָזן קיין פּחדניש באַהאַלטן זיך צוליב אַ בושגגעפיל — היינט וויס איך קלאַר: דאָס, וואָס האָט דעמאָלט אַזוי ווי געטון, איז געווען די אַנטטוישונג... די אַנטטוישונג, וואָס... דער דאָזיקער יונגער מענטש איז אַזוי געהאַרכזאַם אַוועקגעגאַנגען... אַזוי אַן שום פּרוווי מיך צו פּאַרהאַלטן ביי זיך, ביי מיר צו בלייבן... וואָס ער האָט אַזוי הכנעהדיק און ערפּורכטיק מסכים געווען באַלד אויף מיין ערשטן פּאַרלאָנג, ער זאָל אַוועקפּאַרן, אַנשטאַט צו פּרוווי מיך נעמען מיט זיך... וואָס ער האָט מיך פאַרערט בלויז ווי אַ הייליקע, וועלכע ער האָט באַגעגנט אויף זיין וועג... און נישט... נישט געפילט אין מיר די פּרוי.

דאָס איז געווען פאַר מיר די אַנטטוישונג... אן אַנטטוישונג, אין וועל־כער איך האָב מיך נישט געוואָלט מודה זיין. נישט דעמאָלט און נישט שפּעטער, אָבער דאָס געפיל פון אַ פּרוי ווייסט אַלץ, אַן שום רייד און באַוואוסטזיין. וואַרום... אַצינד וויל איך מיך שוין נישט נאַרן — ווען

דער דאָזיקער מענטש זאָל מיך דעמאָלט געווען אַרומנעמען, זאָל מיך
דעמאָלט געווען באַגערן, וואָלט איך מיט אים געווען געגאַנגען ביזן
עס וועלט, איך וואָלט געווען פאַרפלעקט מיין נאָמען און מיינע קינדערס...
איך וואָלט נישט געווען געקוקט דערויף, וואָס מענטשן וועלן זאָגן, און
נישט אויפן קלאָרן פאַרשטאַנד, נאָר איך וואָלט געווען מיט אים אוועק,
אַזוי ווי מאַדאַם אַנריעט מיטן יונגן פּראַנצווין, וועלכן זי האָט מיט אַ
טאָג פּריער נאָך נישט געקענט... איך וואָלט נישט געווען געפרעגט, ווהיין
און אויף ווי לאַנג, איך וואָלט אַפילו קיין בליק נישט געוואָרפן אויף
מיין פּריערדיק לעבן... איך וואָלט מקריב געווען מיין געלט, מיין נאָמען,
מיין פאַרמעגן, מיין ערע פאַרן דאָזיקן מענטש... איך וואָלט געגאַנגען
בעטלען, עס איז נישטאָ אַזאַ נידעריקע זאָך אויף דער וועלט, וואס איך
וואָלט נישט געווען געטון צוליב אים. דאָס, וואָס מענטשן רופן בושה
און איינזעעניש, וואָלט מיך נישט געווען אָפּגעהאַלטן, אויב ער זאָל נאָר
געווען מיט אַ וואָרט, מיט אַ טריט זיך צו מיר דערנענטערן, מיך פּרווון
נעמען — אזוי האָב איך מיך געפונען אונטער זיין מאַכט אין יענער
רגע. אָבער... איך האָב אייך שוין געזאָגט... דער דאָזיקער מאַדנער צע-
טראַגענער מענטש האָט שוין מיך און די פרוי אין מיר אינגאַנצן נישט
געזעען... און ווי שטאַרק, ווי פּלאַמענדיק עס האָט מיך געצויגן צו אים,
האָב איך דערפילט ערשט, ווען איך בין געבליבן אַליין מיט מיר, ווען
די ליידנשאַפט, וואָס זיין אויסגעלייטערט, איידל פנים האָט געהאַט אָט
ערשט אַ הויב געטון אין מיר אינדערהויך, איז פינסטער אַראָפּגעזונקען
אין מיין אויסגעליידיקט האַרץ. איך האָב צוזאַמענגענומען די כוחות
און מיט מי מיך אויפגעהויבן. דער אָפּגערעדטער ווייט איז מיר אַצינד
געווען נאָך מער נישט ניהא. איך האָב געהאַט דאָס געפיל, ווי דער
שטערן וואָלט מיר געווען איינגעקלאַמערט אין אַ שווערן, אייזערנעם
העלם, וואָס דערדריקט מיך מיט זיין משא: מיינע געדאַנקען האָבן זיך
שלאַבעריק געוואַקלט, פונקט ווי מיינע טריט, בעת איך האָב מיך ענדלעך
געלאָזט גיין אַריבער אין אַנדערן האַטעל צו מיינע קרובים. דאָרט בין
איך געזעסן אַ נידערשלאָגענע אינמיטן דעם לעבחהפטיקן געפלוידער
און בין יעדעס מאָל דערשראָקן געווארן, בעת איך האָב צופעליק אויפ-
געהויבן דעם בליק און דערזעען די אַרומיקע רואיקע פנימער, וואס האָבן
זיך מיר אויסגעוויזן אין פאַרגלייך מיט יענעם פון ליכט און שאַטן באַ-

לעבטן, ווי פארגליווערטע מאסקעס. גלייך ווי איך זאל געווען זיצן צווישן לויטער מתים, אזוי מוראדיק טויט האָט זיך מיר אויסגעוויזן די דאָזיקע פריינטלעכע סביבה; און בעת איך האָב אַריינגעוואָרפן צוקער אין דער טיי און אָן אינערלעכן אינטערעס זיך מיטבאַטייליקט אין שמועס, האָט כסדר אויפגעטויכט אין מיר, ווי דורכן צעצונדענעם בלוט ארויפגעבראכט, יענץ איינע פנים, וואָס אָנצוקוקן עס איז פאַר מיר געוואָרן אַ גרויסע פרייד און וואָס איך — א שרעק אַ טראַכט צו טון! — וועל אין אַ שעה, צוויי אַרום זען צום לעצטן מאָל. איך האָב אַפנים נישט ווילנדיק געמוזט שטיל אָפּזיצן אָדער אַ קרעכץ טון, וואָרום מיין מאַנס קווינע האָט זיך פּלוצלינג צוגעבויגן צו מיר: וואָס מיר אין, צי פיל איך מיך עפעס נישט מיט אַלעמען, איך זע אַויס אזוי בלייך און פאַרדאָנהט. די דאָזיקע אומגע- ריכטע פּראַגע האָב איך שנעל אויסגענוצט צום אויסרייד, אז איך פיל מיך טאַקע שלעכט, אז איך לייך פון מיגרענע און זי זאל מיר דעריבער דערלויבן אומבאַמערקט אוועקצוגיין.

בלויבנדיק אזוי אַרום מיט זיך אַליין, בין איך גיך צוריק צו מיר אין האַטעל. און ווי נאָך איך בין אַריין אין צימער, איז מיך אויפסניי באַפאַלן יענץ געפיל פון פּוסטקייט, פון פאַרלאָזט זיין, צונויפגעמישט מיטן הייסן באַגער נאָך יענעם יונגן מענטש, מיט וועלכן איך וועל מיך היינט צעשיידן אויף אייביק. איך האָב אַרומגעשפּאַנט הין און צוריק איבערן צימער, ארויסגערוקט אָן שום באַדאַרף שופּלאַדנס, אָנגעטון אַן אַנדער קלייד און זיך געשטעלט פאַרן שפיגל, כדי צו באַטראַכטן, צי וואָלט איך, אזוי אויסגעפּוצט, נישט אימשטאַנד געווען אַרויסצורופן זיין אויפּמערקזאַמקייט. און מיטאַמאָל האָב איך מיך אַליין פאַרשטאַנען: אַלץ טון, נאָך נישט אוועקלאָזן אים! און אין איין שטאַרקער רגע איז דער דאָזיקער ווילן פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַן אַנטשלוס. איך בין אַראָפּ- געלאָפּן צום פּאַרטיער און אים געמאָלדן, אז איך פאַר היינט אוועק מיטן אָונט-צוג. און איצט האָט מען געמוזט צוואַיילן: איך האָב געקלונגען צום דינסטמייַדל, זי זאל מיר העלפּן איינפאַקן די זאַכן — עס איז דאָך געבליבן ווייניק צייט, און בעת מיר האָבן צוזאַמען, האַסטיק אַריבעריאָגנדיק איינע די אַנדערע, אַריינגעשטופּט קליידער און פאַרשידענע אַנדערע נויטיקע זאַכן אין די קופּערס, האָב איך מיר אויסגעמאָלט אין דמיון דאָס גאַנצע איבערראַשנדיקע בילד: ווי איך וועל אים באַגלייטן צום צוג, און דער-

נאך אין לעצטן, אין גאָר לעצטן מאַמענט, ווען ער וועט מיר שוין דער-
לאַנגען די האַנט צום אָפּשייד, וועל איך פּלוצלינג צו זיין דערשטוינונג
אַרײַן צו אים אין וואַגאַן און פאַרברענגען מיט אים די נאכט, די ווייטער-
דיקע — אזוי לאַנג ווי ער וועט מיר וועלן. עפעס אַ מיין שכרות פון אנטציי-
קונג און באַגײסטערונג האָט געברויזט אין מיין בלוט. טײלמאַל פּלעג
איך, צו דעם מײדלס דערשטוינונג, אומגעריכט אַרויסלאַכן אויפן קול: איך
האָב געפילט, אז מײנע חושים זענען אַרײַנגעפאַלן אין אַן אומאַרדנונג.
און ווען דער דינער איז געקומען געמען דעם קופער, האָב איך אים אָנגע-
קוקט פאַרהיידוט: עס איז מיר שווער געווען צו טראַכטן פון פשוטע
זאַכן, אזוי שטאַרק בין איך געווען עמאַציאָנירט.

די צײט איז געלאָפן, עס האָט געמוזט זיין נאָענט צו זיבן אַזײַגער. אין
בעסטן פאַל איז געבליבן בלוז צוואַנציק מינוט צום אָפּגיין פון צוג —
וואָס אַן אמת, איך האָב מיר געטרייסט דערמיט, וואָס איך פאַר אַצינד
צו דער באַז, נישט זיך געזעגענען מיט אים, נאָר כּדי אים צו באַגלייטן
אויף זיין רײזע אזוי לאַנג ווי ער וועט נאָר וועלן. דער דינער האָט אַרויס-
געטראָגן די קופערס, איך האָב מיר שנעל אַ לאָז געטון צו דער האָטעל-
קאַסע, כּדי דעם רעכענונג צו באַצאָלן. דער פאַרוואַלטער האָט מיר אַ
רעשט געגעבן, איך האָב מיר שוין געלאָזט צום אַרויסגאַנג, נאָר פּלוצלינג
האָב איך דערפילט אַ צאַרטע באַרירונג פון אַ האַנט אויף מיין אַקסל. איך
האָב אויפגעצײטערט. עס איז געווען מיין קווינע. באַאומרואַיקט צוליב
מײן כּלומרשט שלעכט פילן זיך, איז זי געקומען געוואָר ווערן, וואס איך
מאַך. מיר איז פינסטער געוואָרן פאַר די אויגן. איך האָב זי אַצינד נישט
געקאָנט אויפנעמען, יעדע פאַרלוירענע רגע האָט געדראָעט מיט אַ פאַטאַל
פאַרשפעטיקן, צוליב העפּלעכקײט אָבער האָב איך געמוזט ווייניקסטנס אַ
וויילע מיט איר רעדן: „דו מוזט זיך לײגן אין בעט אַרײַן“, איז זי צו-
געשטאַנען, „דו האָסט זיכער פיכער“. און עס איז מסתמא אזוי געווען,
ווארום די שלײפן האָבן מיר שווער געהאַמערט און איך האָב טײלמאַל
געזעען פאַרביישוועבן פאַר די אויגן יענעם בלויען שאַטן, וואָס באַווײזט
זיך נאָענט פאַרן פאַלן אין חלשות. איך האָב איר אָבער נישט נאָכגעגעבן
און מיר באַמיט דאַנקבאַר צו שמײכלען, כּאָטש יעדעס וואָרט האָט מיר
געברענט און איך האָב חשק געהאַט איר מוחל צו זיין די אומגעבעטענע
טובות. אָבער זי האָט זיך אַלץ נישט גערירט פון אָרט, זי האָט מיר פאַר-

געלייגט אדעקאלאן און מיך נישט אָפּגעלאָזט, נאָר אז דווקא זי אליין מוז מיר איינרייבן די שלייפן. איך ווידער האָב דערווייל געציילט די מינוטן, געטראַכט וועגן אים און געזוכט עפעס אן אויסרייד, ווי אזוי פטור צו ווערן פונם דאָזיקן מאַטערנדיקן מיטגעפיל. און וואָס אומרואיקער איך בין געוואָרן, אליץ פארדעכטיקער האָב איך אויסגעזעען אין אירע אויגן: מיט כוח כמעט האָט זי געוואָלט אויספירן, אז איך זאָל צוריקגיין אין מיין צימער און מיך לייגן אין בעט אַרײַן. נאָר פלוצלינג האָב איך א קוק געטון אויפן זייגער אינמיטן זאָל: צוויי מינוט פאַר האַלב אַכט, און זיבן אזייגער מיט פינף און דרייסיק מינוט גייט אַוועק דער צוג. א צעמישטע, גראַב, מיט דער ברוטאַלער גלייכגילטיקייט פון א פאַרצווייפלטער, האָב איך גע- געבן א דערלאַנג מיין קווינע די האַנט: „אדיע, איך מוז אַוועקגיין!“ און גאַרנישט מאַכנדיק זיך פון איר דערשטוינטן בליק, נישט אומקונדיק זיך אפילו, האָב איך מיך האַסטיק געטון אַ לאָז פאַרביי די פאַרווונדערטע האַטעלדינער צו דער טיר, אויף דער גאַס אַרויס און צו דער באַן. פונ- דערווייטנס נאָך, לויט די האַסטיקע האַנטצייכנס פונם דינער, וואס האָט געווארט ביים געפעק, האָב איך מיך משער געווען, אז עס איז שוין גע- בליבן ווייניק צייט. איך האָב מיך שטורמיש אַ לאָז געטון צו דער באַריערע, אָבער דער קאַנדוקטאָר האָט מיך פאַרהאַלטן: איך האָב געהאַט פאַרנעסן צו קויפן אַ בילעט. און בעת איך האָב כמעט מיט כוח געוואָלט ביי אים פועלן, מיך דאָך אַרויסצולאָזן אויפן פּעראָן, האָט דערווייל דער צוג אָנגע- הויבן צו רירן פון אָרט: איך בין פאַרציטערט געווארן. איך האָב אָנגע- שטעלט דעם בליק אויפן אַוועקגייענדיקן צוג, אפשר וועל איך נאָך אויב- כאַפן כאַטש אַ בליק, א ווינק, אַ גרום ערגעץ דורך א וואַנגן-פּענסטער. עס איז מיר שוין אָבער נישט מעגלעך געווען אין דעם אייליקן געדרענג צו דערקענען זיין פנים. די וואַנגען האָבן זיך פאַרבייגעגליטשט וואָס אַמאָל שנעלער, און אין אַ מינוט אַרום איז בלויז געבליבן אַ שווערער, שוואַרצער רויך-וואַלקן פאַר מיינע פאַרפינסטערטע אויגן.

איך בין מסתמא דאָרט געשטאַנען אַ פאַרשטיינערטע, מי יודע ווי לאַנג, ווארום דער דינער האָט אורדאי א סך מאָל געמוזט צו מיר רעדן אומזיסט, ביז ער האָט זיך דערוועגט מיך אַ ריר צו טון פאַרן אָרעם. ערשט דעמאָלט האָב איך דערשראַקן אויפגעציטערט. צי זאָל ער דאָס געפעק ווידער צוריקפירן אין האַטעל אַרײַן. איך האָב געמוזט האָבן עטלעכע מי-

נוט צייט, כדי מיך צו באזינען. ניין, דאס איז שוין נישט געווען מעגלעך, נאך אזא לעכערלעך, אייליק אוועקפארן האָב איך שוין נישט געקאָנט און נישט געוואָלט צוריק אומקערן זיך אין האַטעל, שוין קיינמאל נישט. איך האָב דעריבער, אין מיין אומגעדולדיקן פארלאַנג צו בלייבן אַליין, אים געהייסן איבערגעבן דאָס געפעק אין דעפּאָזיט. דערנאָך ערשט האָב איך, אינמיטן דעם אַרומיקן טומל, מיך באַמיט צו טראַכטן, קלאָר צו טראַכטן, ווי אזוי זיך אַרויסצוראַטעווען פון דער דאָזיקער פאַרצווייפלטער ווייטיק-לעכער קלעם פון צאָרן, הרטה און פאַרצווייפּלונג, וואַרום — פאַרוואָס נישט מודה זיין? דער געדאַנק, אז איך האָב דורך מיין אייגענער שולד פאַרשפּע-טיקט די לעצטע באַגעגעניש, האָט אָן רחמנות אין מיר געענבערט ווי אַ גליענדיקער שפּיז. איך האָב שער אַויסגעשרינגן פאַר ווייטיק, אזוי אומ-דערבאַרעמדיק האָט זיך וואָס אַמאָל טיפּער איינגעשניטן די רויט-אַנגע-גליטע שאַרף. בלויז מענטשן, אינגאַנצן ווייטע פון ליידנשאַפט, קענען אפשר אין נאָר באַזונדערע מאָמענטן האָבן אַזעלכע ווילקאַניש-פּלוצלינגע, אַזעלכע הוראַקאַנישע אַויסברוכן פון ליידנשאַפט: דאָס קראַכן דעמאָלט גאַנצע יאָרן אומפאַרניצטע כוחות אַראָפּ אין דער אייגענער ברוסט. איך האָב קיינמאָל נישט פּריער און קיינמאָל נישט נאָכדעם איבערגעלעבט אזא איבערראַשונג און צאָרנדיקע מאַכטלאָזיקייט ווי אין יענער רגע, בעת איך, גרייט צום אַויסטערלישסטן — גרייט מיט איין מאָל צו טון אַ שליי-דער אַוועק מיין גאַנץ אָפּגעשפּאַרט, אָנגעזאַמלט לעבן — בין פּלוצלינג געבליבן שטיין פאַר אַ וואַנט פון זינלאָזיקייט, נעגן וועלכער מיין ליידנ-שאַפט האָט זיך אָנמעכטיק אָנגעשלאַגן מיטן שטערן.

וואָס אַנדערש האָט שוין דעמאָלט געקאָנט זיין אלץ, וואָס איך האָב געטון, אויב נישט אינגאַנצן זינלאָז; עס איז געווען נאַריש, אָן שכל, איך שעם מיך כמעט צו דערציילן — אָבער איך האָב מיר און אייך צוגעזאָגט נישט צו פאַרשווייגן קיין שום זאך: איז אָט... איך... איך האב אים אָנגע-הויבן צו זוכן... דאָס הייסט, איך האָב אָנגעהויבן אַויפּצוזוכן אַויפּסניי יעדע רגע, וואָס איך האָב מיט אים פאַרבראַכט... עס האָט מיך געוואַלט גע-צויגן צו אַלע ערטער, וווּ מיר זענען נעכטן געווען צוזאַמען, צו דער באַנק אין גאָרטן, פון וועלכער איך האָב אים אַוועקגעריסן, צו דעם שפּילזאַל, וווּ איך האָב אים צום ערשטן מאָל געזעען, צו יענער קניפּע אַפּילו, בלויז נאָר כדי נאָכאַמאָל, נאָך איין מאָל ווידער איבערצולעבן דאָס פאַרגאַנגענע.

און אויף צומאָרנגס האָב איך גערעכנט זיך דורכצופאַרן לעננאוים דער קאַרניש מיטן זעלבן וועג, וואָס דעמאָלט, כדי אויפסניי זיך צו דערמאָנען יעדעס אָרט און יעדע באַוועגונג — אָט אזוי זינלאָז, אזוי קינדיש איז גע- ווען מיין צעטומלטקייט. אָבער נעמט אין אַכט, מיט וואָס פאַר אַ בלייז- שנעלקייט יענע אַלע געשעענישן זענען אויף מיר אַראָפּגעפאלן — מיר האָט זיך אויסגעוויזן ווי דאָס אַלץ וואָלט געווען איין איינציקער באַטויבנ- דיקער קלאַפּ. און נאָכדעם ווי איך בין אזוי ברוטאל אויפגעוועקט גע- וואָרן פון דער דאָזיקער שכרות, האָב איך געוואלט נאָכאָמאָל פילן דעם טעם פון דעם שנעל איבערגעלעבטן מיט דער הילף פון יענער מאַגישער זעלבסטנאַעריי, וואָס מיר רופן אָן דעראינערונג. דעם אמת געזאגט — דאָס זענען זאכן, וועלכע מען באַגרייפט יאָ אָדער מען באַגרייפט נישט. אפשר באַדאַרף מען האָבן אַ פלאַמענדיק האַרץ, כדי דאָס צו פאַרשטיין. איך האָב מיך אַלזאָ קורם כל געלאָזט גיין צום שפּיל-זאַל, אויפצוזוכן דעם טיש, וווּ ער איז געזעסן, און דאָרט צווישן די פאַרשידענע הענט מיר פאַרצושטעלן זיינע. איך בין אַריין אין זאַל: דער טיש, וווּ איך האָב אים צום ערשטן מאָל געזעען — איך האָב דאָס גוט געדענקט — האָט זיך גע- פונען אין צווייטן צימער לינקס. יעדע באַוועגונג זיינע איז נאָך דייטלעך געשטאַנען פאַר מיר: איך וואָלט ווי אַ נאַכטוואַנדלער מיט פאַרמאַכטע אויגן און אויסגעשטרעקטע הענט געטראָפּן צום אָרט, וווּ ער איז געזעסן. איך בין אַלזאָ אַריין אין קאָזינאָ און דורכגעגאַנגען דעם זאַל. און מיט- אַמאָל... בעת איך האָב ביי דער טיר געוואָרפן אַ בליק אויפן געטומל... האָט מיט מיר פאַסירט אַ משונהדיקע זאַך... פונקט אויף דעם זעלבן אָרט, וווּ איך האָב מיר אים געהאַט פאַרגעשטעלט אין דמיון, איז געזעסן — וואָס פאַר אַ פיבער-האַלוצינאַציע!... טאַקע ער... ער... ער... פונקט אזוי ווי איך האָב אים ערשט פאַר אַ רגע געזעען אין דמיון... פונקט אזוי ווי נעכטן, די אויגן פאַרגליווערט אויסגעלאָצט אויפן קיילעכל, געשפּענסטיק בלייך... ער... ער... אָן ספּק ער...

איך האָב שעור אַ געשריי געטון פאַר שרעק. אָבער איך האָב באַ- צוונגען מיין שרעק פאַר דער דאָזיקער אומזיניקער וויזיע און פאַרמאַכט די אויגן. „דו ביסט פון זינען... עס איז אַ חלום... אַ פיבער...“ האָב איך מיר אַליין געזאָגט. „עס איז דאָך אוממעגלעך, עס איז אַ האַלוצינאַציע... ער איז מיט אַ האַלבער שעה צוריק אוועקגעפאַרן פונדאַנען.“ דערנאָך

האָב איך ווידער געעפנט די אויגן. אָבער שרעקלעך: ער איז דאָרט געזעסן, פונקט אזוי ווי פריער, אָן שום ספק ער... צווישן מיליאָנען וואָלט איך דערקענט די דאָזיקע הענט... ניין, עס איז נישט געווען קיין חלום, עס איז טאָקע געווען ער. ער איז נישט אַוועקגעפאָרן, ווי ער האָט מיר צוגע-שווירן, ער איז דאָ געזעסן, דער אומזיניקער, דאָס געלט, וואָס איך האָב אים געגעבן אויף אַהיימצופארן, האָט ער דאָ אַהערגעבראַכט צום גרינעם טיש און אינגאַנצן באַהערשט פון זיין ליידנשאַפט, איז ער דאָ געזעסן און געשפילט, אין דער צייט וואָס איך האָב אין פאַרצווייפּלונג דאָס האַרץ מיר אויסגעוויינט נאָך אים.

עס האָט מיך אַ רים געטון פאַראויס: די אויגן זענען מיר פאַרלאָפּן געוואָרן פאַר כעס, עס האָט מיך אַרומגענומען אַ ווילדער, רציחהדיקער צאָרן אַנצוכאַפּן פאַרן גאַרגל דעם שבועה־ברעכער, וואָס האָט מיין צוטרוי, מיין געפיל, מיין איבערגעגעבנקייט אזוי מיאוס אַפגענאַרט. אָבער איך האָב מיך נאָך איינגעהאַלטן. מיט אַ געצווונגענער פאַמעלעכקייט (וויפּל אַנשטרענגונג דאָס האָט מיך געקאָסט!) בין איך צוגעגאַנגען צום טיש פונקט קיינאייבער אים, איינער אַ הער האָט מיר העפּלעך אַפגעטרעטן דאָס אָרט. צוויי מעטער גרינער טוך האָבן זיך געפונען צווישן אונז ביידע, און איך האָב, ווי פון אַ באַלקאָן אַראָפּ אויף אַ ספּעקטאַקל, געקאָנט אים אַריינקוקן אין פנים, אין דעם זעלבן פנים, וואָס איך האָב ערשט מיט צוויי שעה צוריק געזעען שטראַלן פון דאַנקבאַרקייט, באַלויכטן מיטן נלאַנץ פון געטלעכן חסד, און וואָס איז אַצינד אויפּסניי ווידער פאַרצערט געוואָרן אינגאַנצן דורך די גיהנום־פייערן פון דער ליידנשאַפט. די הענט, די זעלבע הענט, וואָס איך האָב נאָך נאָכמיטאָג געזעען זיך קלאַמערן אָן האַלץ פון דער קירכע־שטול, אַרויסזאָגנדיק אַ הייליקע שבועה, האָבן איצט אויסגעקרוםטע ווידער אַרומגעשאַרט אין געלט ווי גיריקע וואַמפירן. וואָרום ער האָט געוונען, ער האָט געמוזט אַ סך, זייער אַ סך האָבן גע-ווונען: פאַר אים אויפן טיש האָט געגלאַנצט אַ פאַרביקער הויפּן פון זשע-טאָנען און לאַידארן און באַנקנאָטן, אַ נאַכלעסיק צעוואָרפענער מישמאַש, אין וועלכן די פינגער, זיינע ציטערנדיקע, נערוועזע פינגער האָבן זיך הנאהדיק איינגעטיקט און געבאָדן. איך האָב געזען, ווי זיי האָבן גלעטנ-דיק גענומען די איינצלע באַנקנאָטן און זיי איינגעלייגט, ווי זיי האָבן די מטבעות געצערטלט און געדרייט, כדי דערנאָך פּלוצלינג מיט איין מאָל

א נעם צו טון א פולע זשמעניע און האסטיק א שליידער טון אויף איינעם פון די קוואדראטן. און באַלד האָבן זיינע נאָז־פּליגל ווידער אָנגעהויבן צו ציטערן, דעם קרופיעס אויסרוף האָט אים אַ ריס געטון די גיריק ברע־נענדיקע אויגן פון געלט אוועק צו דעם אַרומצאפּלענדיקן קיילעכל, עס האָט זיך אויסגעדאכט ווי ער וואָלט ערגעצווו אוועק פון זיך אַליין, בעת זיינע עלנבויגנס האָבן אויסגעזעען ווי מיט נעגל צוגעהאמערט צום גרינעם טיש. זיין פּולשטענדיקע פּאַרכשופּטקייט האָט זיך איצט אַרויס־געוויזן נאָך שרעקלעכער, נאָך שוידערלעכער ווי אין פּריערדיקן אָונט; יעדע באַוועגונג זיינע האָט אָפּגעטויט אין מיר יענז נאָלדיק לויכטנדיקע בילד, וואָס איך האָב מיר אזוי לייכטגלויביק געהאַט אויסגעמאָלט אין דמיון.

בלויז אַ שטח פון צוויי מעטער ברייט האָט אונז אָפּגעטיילט פּונ־אַנאַנדער; איך האָב כּסדר געקוקט אויף אים, אָבער ער האָט מיך אפּילו נישט באַמערקט. ער האָט נישט געקוקט אויף מיר און נישט אויף קיינעם; זיין בליק פּלעגט זיך נאָר אָפּשטעלן אויפן געלט און נאָכבלאָנדזשען דעם אַרומלויפּנדיקן קיילעכל; אלע זיינע חושים זענען געווען איינגעשלאָסן אין דעם דאָזיקן איינעם גרינעם קרייז. די גאַנצע וועלט, די גאַנצע מענטש־הייט איז פּאַר דעם דאָזיקן ליידנשאַפטלעכן שפּילער געווען צונויפּגע־שמאַלצן אין דעם פּירעסיקן שטיק אָנגעצויגענעם טוך. און איך האָב גע־ווסט, אז איך קאָן דאָ אזוי קוקן אויף אים גאַנצע שעהן און ער זאָל אפּילו קיין אַנונג נישט האָבן, אז איך געפּין מיך דאָ.

אָבער איך האָב שוין נישט געקאָנט לענגער אויסהאַלטן. מיט אַ פּלוצלינגן אַנטשלוס האָב איך מיך געלאָזט גיין אַרום דעם טיש, צוגעקומען הינטער אים און ענערגיש אַרויפּגעלייגט די האַנט אויף זיין אַקסל. ער האָט אויפּגעהויבן אַ צעטומלטן בליק — אַ רגע האָט ער פּרעמד געגלאַצט אויף מיר מיט גלעזערנע אויגאַפּלען, פּונקט ווי אַ שיכור, וועלכן מען האָט אויפּגעטרייסלט פון שלאָף און ער האָט נאָך פּאַרנעפּל־טע אויגן פון דעם אינערלעכן טשאַד. דערנאָך האָט ער מיך אָפּנים דערקענט, דאָס מויל האָט זיך אים געעפּנט מיט אַ ציטער, ער האָט אַ צו־פּרידענער אַרויפּגעקוקט צו מיר און שטיל אַרויסגעשטאַמלט מיט אַ צע־טראַגן־סודותדיקער אינטימקייט: „עס גייט גוט... איך האָב עס באַלד גע־

וואס, ווי איך בין נאָר אַריינגעקומען און דערזעען, אז ער איז דאָ... איך האָב עס באַלד געוואָסט..."

איך האָב אים נישט פאַרשטאַנען. איך האָב נאָר געזעען, אז ער איז געווען שכור פון שפּילן, אז דער דאָזיקער אומזיניקער האָט געהאַט אַלדינג פאַרנעסן, זיין שבועה, מיך און די גאַנצע וועלט. אָבער אַפילו אין דער דאָזיקער טיילוואָנישער פאַרשופטקייט האָט ער מיך אזוי מיטגעריסן מיט זיין באַגייסטערונג, אז איך האָב נישט ווילנדיק גענומען ערנסט זיינע רייד און פאַרבליפט געפּרעגט, וועמען ער מיינט דאָס.

„דאָרט, דער אלטער רוסישער גענעראַל, וואָס האָט נאָר איין האַנט“, האָט ער אַרויסגעפליסטערט, אינגאַנצן זיך צוכוויגנדיק צו מיר, כדי עס זאָל חלילה קיינער נישט דערהערן דעם דאָזיקן מאַגישן סוד. „אָט יענער דאָרט, מיט דעם ווייסן בערדל און מיט דעם דינער הינטער זיך. ער גע- ווינט תמיד, איך האָב אים שוין נעכטן אבסערווירט, ער מוז האָבן עפעס אַ סימטעם, און איך שטעל תמיד איין אויף דעם זעלבן וואָס ער... נעכטן האָט ער אויך כסדר געוואָנען... איך האָב אבער געמאַכט אַ פעלער, וואָס איך האָב ווייטער געשפּילט נאָך זיין אוועקגיין... דאָס האָט נישט גע- טוינט... ער האָט נעכטן געוואָנען אפשר צוואַנציק טויזנט פראַנק... און היינט געווינט ער אויך ביי יעדן קאָן... איצט שטעל איך איין תמיד נאָך אים... איצט...“

ער האָט פּלוצלינג איבערגעריסן אינמיטן רעדן, וואָרום עס האָט זיך גראַד דערהערט דעם קרופיעס אויסרוף: „Faites votre jeu!“ (1) און באַלד האָט זיין צעטומלטער בליק אַוועקגעבלאָנדזשעט אַהין צום פּלאַץ, וווּ דער ווייסבערדיקער רוס איז זיך בנעימותדיק געזעסן און מיט ישוב הדעת אַוועקגעלייגט צוערשט איין גאָלדענע מטבע און דערנאָך אַ צווייטע אויפן פּערטן קוואַדראַט. אין דער זעלבער רגע האָבן די היציקע הענט נעבן מיר אַ כאַפּ געטון פון דעם געלט־הויפּן אַ פּולע האַנט גאָל- דענע מטבעות און אַ שליידער געטון אויפן זעלבן אָרט. און ווען דער קרופיע האָט אין אַ מינוט אַרום אויסגערופּן „זעראַ!“ און דער שויפּל האָט מיט איין באַוועגונג געטון אַ רייניק־אַפּ דעם גאַנצן טיש, האָט ער נאָכגעקוקט דעם אַוועקפליסנדיקן געלט ווי אויף אַ וואַנדער. אָבער איר

(1) שטעלט איין אין קאָן.

מיינט אפשר, אז ער האָט זיך אומגעקומט אויף מיר: ניין, ער האָט אָן מיר אינגאנצן פארגעסן; איך בין געווען אָפגעווישט, אויסגעמעקט פון זיין לעבן, אַלע הושים זיינע זענען געווען אָנגעשטרענגט אַהין צום רוסי-שן גענעראַל, וועלכער האָט פולשטענדיק גלייכגילטיק ווידער געווויגן אין דער האַנט צוויי גאַלדענע מטבעות, אומאַנטשלאָסן, אויף וועלכער צאָל זיי איינצושטעלן.

איך בין נישט אימשטאַנד אייך צו שילדערן מיין פאַרביטערונג, מיין פאַרצווייפלונג. אָבער שטעלט אייך פאַר אַזאַ געפיל: אַ מענטש, פאַר וועמען דו ביסט גרייט געווען מקריב צו זיין דאָס גאַנצע לעבן, קוקט זיך אויף דיר אַזויפיל אום, ווי אויף אַ פליג, וואָס מען טרייבט נאַכלעסיק אַוועק מיט דער האַנט. ווידער איז מיך באַפאַלן אַ כוואַליע פון צאָרן. איך האָב מיטן גאַנצן כוח אים אַ כאַפּ געטון פאַרן אַרעם, אַזוי אז ער איז אויפגעשפרונגען.

„איר זאָלט די מינוט אויפשטיין!“ האָב איך צו אים געלאָסן, אָבער באַפעלעריש געפליסטערט. דערמאַנט אייך, וואָס איר האָט היינט געשווירן אין דער קירכע, איר שבועה-ברעכער, איר נישטיקער מענטש.“ ער האָט געגלאָצט אויף מיר אַ פאַרבליפטער און אַ בלאַסער. זיינע אויגן האָבן פּלוצלינג באַקומען דעם אויסדרוק ווי ביי אַ געשלאָגנעם הונט, די ליפּן האָבן אים געציטערט. עס האָט אויסגעזען ווי ער וואָלט זיך פּלוצלינג דערמאַנט אָן אַלדינג און עס באַפאַלט אים אַ גרויז פאַר זיך אַליין.

„יאָ... יאָ...“ האָט ער געשטאַמלט. „אַ גאָט מיינער, גאָט מיינער... יאָ... איך גיי שוין, זייט מיר מוהל...“

און ער האָט געטון אַ שאַר צוזאַמען דאָס גאַנצע געלט, צוערשט שנעל, מיט אַ ווילדער, האַסטיקער באַוועגונג, דערנאָך אָבער וואָס אַמאָל פּוילער און ווי אָפּגעהאַלטן דורך אַ גענגקראַפט. זיין בליק איז אויפסנוי געפאַלן אויפן רוסישן גענעראַל, וועלכער האָט גראַד אין דער מינוט איינגעשטעלט.

„נאָך איין רגע...“ ער האָט שנעל אַ וואָרף געטון פינה גאַלד-מטבעות אויפן זעלבן קוואַדראַט... „בלויז דאָס איינע מאָל... איך שווער אייך, אז איך וועל באַלד גיין... בלויז דאָס איינע מאָל... בלויז דאָס איינע...“

און ווידער איז אים אָפגענומען געווארן דאָס לשון. דאָס קיילעכל האָט זיך אָנגעהויבן צו קיילען און אים מיטגעריסן. ווידער האָט עס דעם פארכשופטן אוועקגעריסן פון מיר און פון זיך אליין און פארטראָגן צום פלאץ, ווו דאָס קליינע קיילעכל האָט זיך נעקייקלט און אונטער געשפרונגען. ווידער האָט דער קרופיע אויסגערופן, ווידער האָט דער שויפל אוועקגעשאַרט פון אים די פינף גאָלדשטיקלעך; ער האָט געהאָט פארשפילט. אָבער ער האָט זיך נישט אומגעקוקט. ער האָט מיך פארגעסן, פונקט ווי די שבעה, פונקט ווי דאָס וואָרט, וואָס ער האָט מיר געהאָט מיט אַ מינוט צוריק געגעבן. זיין ניריקע האַנט האָט ציטערנדיק ווידער זיך צוגעדריט צו דעם מינער-געוואָרענעם געלט און זיין פארשכורטער בליק איז, ווי מאַגעטיש צוגעצויגן, געווען געווענדט בלויז אַהין צום גליק ברענגענדיקן קייגנאיבער.

מיין געדולד איז געווען אויסגעשעפט. איך האָב אים נאָכאמאָל אַ טרייסל געטון, אַצינד אָבער שוין נאָר שטאַרק. „שוין אויפן אָרט זאָלט איר אויפשטיין! די מינוט!... איר האָט געזאָגט, בלויז דאָס איינע מאָל שפילן...“

נאָר מיטאַמאָל איז געשען אַן אומגעריכטע זאך. ער האָט זיך פלוצ-לינג געטון אַ דריי אום, אָבער זיין פנים האָט שוין איצט נישט אויסגע-זען הכנעהדיק און צעטומלט, נאָר ווילד, אַ שטיק צוזאמענגעקנולטער צאָרן מיט ברענענדיקע אויגן און פאר כעס ציטערנדיקע ליפן. „לאָזט מיך צורו!“ האָט ער אַרויסגעצישט. גייט אוועק! איר ברענגט מיר אומ-גליק. אַלע מאָל, ווען איר זענט דאָ, פארשפיל איך. אזוי האָט איר נעכטן געמאַכט און היינט ווידער. גייט אוועק!“

איך בין אַ רגע געבליבן ווי פארגליווערט. אָבער זיין ווילדקייט האָט פונאָנדערנעפלאַקערט אויך מיין צאָרן.

„איך ברענג אייך אומגליק?“ האָב איך צו אים אַ געשריי געטון, „איר לינגער, איר ננב, וואָס איר זענט, איר האָט דאָך מיר געשווירן...“ אָבער איך האָב נישט געקאָנט פארענדיקן, ווייל דער ווילד געוואָ-רענער איז אויפגעשפרונגען פון אָרט און מיך געטון אַ שטופ אוועק, אינגאנצן גלייכגילטיק צו דעם גערודער, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן צו מאַכן אַרום אונז. „לאָזט מיך צורו“, האָט ער געשריגן הויך אויפן גאַנצן קול. „איך שטיי נישט אונטער אייער אפיטרופסות... אָט דאָ... אָט דאָ...“

אָט דאָ האָט איר אייער געלט, און ער האָט מיר צוגעווארפן עטלעכע
הונדערט־פראַנקע־באַנקנאָטן... „און איצט לאָזט מיר צורו!“

ער האָט דאָס אויסגעשריגן הויך אויפן קול, ווי א נישט גוטער וואָלט
אין אים געשטעקט, גאַרנישט רעכענענדיק זיך דערמיט, וואָס אַרום
אונז האָבן זיך געפונען הונדערטער מענטשן. אַלץ האָט זיך אומגעקוקט,
זיך געשושקעט, געטייטלט מיט די פינגער, געלאַכט, אַפילו פון דעם
שכנות־דיקן זאָל האָבן זיך אַריינגעשטופט עטלעכע נייגיריקע. איך האָב
געהאַט דאָס געפיל, גלייך ווי מען וואָלט מיר די קליידער אַראָפּגעריסן
פון לייב און איך שטיי אַ נאַקעטע פאַר די אַלע נייגיריקע...

„Silence, Madame, s'il vous plait!“ (1) האָט דער קרופיע
באַפעלעריש געזאָגט אויפן קול און אַ קלאַפּ געטון מיט דער שויפל אין
טיש. מיר האָט ער דאָס געמיינט, מיר, אָט דער נישטיקער פאַרשוין.
אַ דערנידריקטע, באַגאַסן מיט חרפה, בין איך געשטאַנען צווישן דעם
נייגיריק זיך שושקענדיקן עולם ווי אַ פראַסטיטוטסקע, וועלכער מען האָט
צוגעוואָרפן געלט. צוויי, דריי הונדערט אומפאַרשעמטע אויגן האָבן
מיר געשפּיזט אין פנים אַרײַן... און פּלוצלינג... בעת איך האָב איינ-
נאַנצן אַ געבויגענע אונטער דעם שמוץ פון דערנידערונג און חרפה אָפּגע-
קערט דעם בליק אין אַ זייט, האָט ער זיך אָנגעטראָפן מיט אַ פאַר אויגן,
פּונאַנדערגעפנטע פון איבערראַשונג — עס איז געווען מיין קווינע,
וואָס האָט מיר אָנגעקוקט פאַרבליפט, מיט אַן אָפּן מויל און מיט אַ ווי
אין שרעק אויפגעהויבענער האַנט.

דאָס האָט מיר שוין גאָר אינגאַנצן דערשלאָגן: נאָך איידער זי האָט
צייט געהאַט זיך אַ ריר צו טון און קומען צו זיך פון איבערראַשונג, האָב
איך מיר שטורמיש אַ לאָז געטון פון זאָל אַרויס; איך בין צוגעלאָפּן
ביז צו אַ באַנק, גראַד צו דער זעלבער באַנק, אויף וועלכער יענער אומ-
זיניקער האָט זיך נעכטן אַנידערגעוואָרפן. און פונקט אַזוי אַל כוח,
פונקט אַזוי דערשעפט און נידערגעשלאָגן בין איך אַנידערגעפאלן אויף
דעם האַרטן, געפיללאָזן האַלץ.

פון דעמאָלט זענען שוין פאַרבייגעגאַנגען פיר און צוואַנציג יאָר,
און דאָך, ווען איך דערמאָן מיר אַן יענער רגע, ווי אַזוי איך בין דער
מאָלט געשטאַנען אַ געשלאָגענע דורך זיין שפּאַט פאַר די אויגן פון
הונדערטער מענטשן, ווערט מיר דאָס בלוט פאַרקילט אין די אַדערן.

(1) איך בעט אייד, מאַדאַם, שטיל זײַן!

און איך טראכט מיט שרעק, וואָס פאַר אַ שוואַכע, נעבעכדיקע סובֿ-
סטאַנץ מוז עס זיין אָט דאָס, וואָס מיר רופן אָן אזוי הויכקלינגענדיק
נשמה, גייסט, געפיל, און וואָס מיר רופן אָן יסורים, וויבאַלד דאָס
אַלדינג, אין דער העכסטער מאָס אַפילו, איז נישט אימשטאַנד דעם צע-
ווייטיקטן גוף אינגאַנצן צו צעשמעטערן — ווארום סוף כל סוף האַלט
מען דאָך אויס אַזעלכע שעה, אַנשטאט אוועקצושטאַרבן און אַנידער-
צופאַלן ווי אַ בוים, געטראָפן פון אַ דונער. בלויז אויף איין רגע האָט
מיר דער דאָזיקער ווייטיק אונטערגעבראַכן די פיס, אזוי אז איך בין
אַנידערגעפאלן אויף יענער באַנק אָן אָטעם, באַטויבט און מיט אַ ממש
הנאהדיק געפיל פון אויסגיין. אָבער איך האָב שוין געזאָגט, יעדער וויי-
טיק איז פּחדניש, ער טרעט אָפּ פאר דעם געוואלטיקן דראַנג צו לעבן,
וועלכער שטעקט אין אונזער פלייש אפנים שטאַרקער, ווי די שטאַרק
סטע טויט-ליידנשאַפט אין אונזער גייסט. אַליין נישט באַגרייפנדיק, ווי
אזוי דאָס איז מעגלעך נאָך אזא אױפטרײסלונג פון די געפילן — בין
איך פונדעסטוועגן אויפגעשטאַנען, נישט וויסנדיק, דעם אמת געזאָגט,
וואָס צו טון. און פלוצלינג איז מיר איינגעפאַלן, אז מיינע קופערס
שטייען דאָך גרייט ביי דער באַן, און עס האָט מיך געטון אַ הויב אונטער:
אױעק, אױעק, אױעק, נאָר אױעק פונדאַנען, פון דאָזיקן פאַרשאַלטענעם
גיהנום. נישט אומקונדיק זיך אויף קיינעם, האָב איך מיך געלאָזט לױפן
צו דער באַן און דאָרט געפרעגט, ווען דער נאָענטסטער צוג גייט קיין
פאַריז. צען אזויגער, האָט מיר דער פאַרטער געזאָגט, און איך האָב
אויפן אָרט געהייסן אויפגעבן מיין געפעק. צען אזויגער — עס איז גע-
ווען פונקט פיר און צוואַנציק שעה זינט יענער שרעקלעכער באַגעגעניש,
פיר און צוואַנציק שעה אזוי פול מיט די משונהדיקסטע, שטורמיש זיך
בייטנדיק געפילן, אז מיין אינערלעכע וועלט איז שוין געווען אויף איי-
ביק צעשמעטערט. אָבער אין יענער רגע האָב איך קיין זאך נישט גע-
שפירט, נאָר דאס איינע וואָרט אין אַ כסדר האַמערנדיקן ריטם: אױעק!
אױעק! אױעק! דער פולס הינטער מיין שטערן האָט עס מיר וואָס אַמאָל
טיפער אריינגעשלאָגן ווי אַ קליין אין די שלײפן: אױעק! אױעק! אױעק!
אױעק פון דער דאָזיקער שטאַט, אױעק פון מיר אַליין, אהיים, צו מיינע
נאָענטע, צו מיין פריערדיקן, צו מיין אייגענעם לעבן! איך בין אַ גאַנצע
נאַכט געפאַרן קיין פאַריז, דאָרט פון איין באַנהויף צום אַנדערן און גלייך

קיין בולאן, פון בולאן קיין דאָווער, פון דאָווער קיין לאַנדאָן, פון לאַנדאָן
 צו מיין זון — אַלץ אין דעם דאָזיקן איינעם האַסטיקן געלויב, נישט
 איבערלייגנדיק, נישט טראַכטנדיק, אַכט און פּערציק שעה, נישט גע-
 שלאָפן, נישט געגעסן, נישט אויסרעדנדיק קיין וואָרט, אַכט און פּערציק
 שעה כסדר הערנדיק דאָס איינע וואָרט אויסגעקלאַפּט דורך די באַך-
 רעדער: אַוועק! אַוועק! אַוועק! ווען איך בין ענדלעך, אומגעריכט פאַר
 יעדן, אריינגעקומען צו מיין זון אין הויז, זענען אלע געבליבן דער-
 שראַקן: אין מיין וועזן, אין מיין בליק האָט אפנים געמוזט זיין עפעס
 אזעלכעס, וואָס האָט מיך פאַרראַטן. מיין זון האָט מיך געוואלט אַרומ-
 נעמען און קושן. איך האָב מיך אַוועקגעבויגן: מיר איז געווען אומדער-
 טרענגלעך דער געדאַנק, אז ער וועט באַרירן ליפן, וועלכע איך האָב גע-
 האַלטן פאַר באַפלעקטע. איך האָב אויסגעמיטן אלע פּראַגן, איך האָב
 בלויז געבעטן אַ באַד, ווארום איך האָב געפילט אַ באַדערפעניש אַפּצו-
 וואַשן פון מיין לייב נישט בלויז דעם רייזע-שטויב, נאָר אויך אַלדינג,
 וואָס האָט נאָך געקאָנט קלעפּן אויף מיר פון דער ליידנשאַפט פון יענעם
 אומזיניקן, אומווירדיקן מענטש. דערנאָך האָב איך מיך אַרויפגעשלאַפּט
 אין מיין צימער אַרײַן און אַפּגעשלאָפּן צוועלף; פּערצן שעה מיט
 אַ שווערן, שטיינערנעם שלאָף, ווי איך בין נאָך קיינמאָל נישט גע-
 שלאָפּן, נישט פאַר דעם און נישט נאָכדעם; אַ שלאָף, נאָך וועלכן
 איך ווייס שוין, וואָס עס הייסט ליגן טויטערהייט אין אַן אַרון. מינע
 קרובים זענען מיט מיר אומגעגאַנגען ווי מיט אַ קראַנקער, אָבער גייער
 צערטלעכקייט האָט מיר בלויז פאַרשאַפט יסורים, איך האָב מיך גע-
 שעמט פאַר דעם רעספּעקט, וואָס זיי האָבן מיר אַרויסגעוויזן, און איך
 האָב מיך כסדר געמוזט היטן נישט אַרויסצושרייען פּלוצלינג, ווי מיאוס איך
 האָב זיי אלע פאַרראַטן, פאַרגעסן און שוין געהאַט פאַרלאָזן צוליב אַן
 אומזיניקער, משוגעתדיקער ליידנשאַפט.

דערנאָך בין איך ווידער אָן אַ באַשטימטן ציל אַוועקגעפאַרן אין אַ
 קליינע פּראַנצויזישע שטאָט, וווּ איך האָב קיינעם נישט געקענט, ווא-
 רום עס האָט מיך פאַרפּאָלגט אַן איינרעדעניש, אז יעדער מענטש קען
 באַלד ביים ערשטן בליק דערקענען אין מיר מיין שאַנד, מיין פאַרענ-
 דערונג, אזוי האָב איך מיך געפילט ביז טיף אין דער נשמה פאַרראַטן
 און באַשמוצט. טיילמאָל, אויפּוואַכנדיק אינדערפרי פון שלאָף, אין מיין

בעט, פלעג איך מורא האָבן די אויגן צו עפענען. עס איז מיר ווידער גע-
קומען אויפן זכרון יענע נאכט, ווען איך בין פלוצלינג אויפגעקומען פון
שלאָף נעבן אַ פרעמדן, האַלבנאַקטען מענטש; און תמיד אין אַזעלכע
מינוטן פלעג איך, פונקט ווי דעמאָלט, האָבן כלוויז דעם איינעם פאַרלאַנג:
באַרד אויפן אָרט צו שטאַרבן.

אַבער סוף כל סוף, די צייט האָט אַ טיפע מאַכט און די עלטער אַ
מאָדנעם כוח צו פאַרמינערן די שאַרפקייט פון געפילן. מען שפירט דעם
טויט זיך דערנענטערן, זיין שאַטן פאַלט שוואַרץ איבער דעם וועג,
און דאן פאַרמאָגן שוין נישט די זאַכן אַזעלכע שאַרפע קאָלירן, זיי דריי-
גען שוין נישט אַזוי אַרײַן אין די חושים און פאַרלירן אַ סך פון זייער
סכנותדיקן כוח. ביסלעכווייז איז די דערשיטערונג פאַרביי; און בעת איך
האָב אַמאָל אין יאָרן אַרום באַגעגנט אין אַ געזעלשאַפט דעם אַטאַשע פון
עסטרייכישן קאָנסולאט, אַ יונגן פּאָליאַק, און ער האָט מיר אויף מיין
נאַכפרעגן זיך אויף יענער פאַמיליע דערציילט, אַז זיינער אַ קוויז פון
יענער פאַמיליע האָט זיך מיט צען יאָר צוריק דערשאַסן אין מאָנטע
קאַרלאַ — האָב איך אַפילו קיין ציטער נישט געטון. עס האָט מיר נישט
פאַרשאַפט קיין מינדסטן ווייטיק. אפשר — נאָך וואָס דעם אייגענעם
ענגאַיזם פאַרלייקענען? — האָט מיר נאָך הנאה געטון, ווארום איך בין
שוין פטור געווארן פון דער מורא, אַז איך קאָן אים נאָך אַמאָל באַגע-
נענען: איך האָב שוין נישט געהאַט גענן מיר קיין שום עדות, חוץ מיין
אייגענע דעראינערונג. פון דעמאָלט אָן בין איך רואיקער געווארן. אלט
ווערן הייסט דאָך נישט עפעס אַנדערש, ווי אויפהערן מורא צו האָבן
פאַר דער פאַרגאַנגענהייט.

און אַצינד וועט איר שוין אויך פאַרשטיין, פאַרוואָס מיר איז פלוצ-
לינג איינגעפאַלן מיט אייך צו רעדן וועגן מיין פאַסירונג. בעת איר האָט
פאַרטיידיקט די מאַראַם אַנריעט און היציק געזאַנט, אז פיר און צוואַנ-
ציק שעה זענען אימשטאַנד פולשטענדיק צו דעצידירן דעם גורל פון אַ
פרוי, האָב איך געהאַט דאָס געפיל, גלייך ווי די דאָזיקע ווערטער וואָלטן
מיך געמיינט: איך בין אייך געווען דאַנקבאַר, ווייל איך האָב צום
ערשטן מאָל מיך דערפילט ווי פאַרענטפערט. און איך האָב אַ טראַכט
געטון: איינמאָל עס אַראָפּרעדן זיך פון האַרצן, אפשר וועט דאָס מיך
באַפרייען פון דער דריקנדיקער משא און פון דעם שטענדיקן צוריקקוקן

צו דער פארגאנגענהייט. נאָכדעם וועל איך אפשר מאַרגן קענען באַ-
טרעטן יענעם זאָל, וווּ איך האָב באַגענט מיין גורל און דאָך נישט
פילן קיין שנאה צו אים און נישט צו מיר אליין. דאָן וועט דער שטיין
אַראָפּ פון מיין נשמה, ער וועט ליגן מיט זיין גאַנצער משא אויף דער
פארגאנגענהייט און פארהיטן, אז זי זאָל נישט ווידער אויפשטיין. עס
איז זייער גוט, וואס איך האָב אייך געקענט דאָס אַלץ דערציילן: מיר
איז אַצינד לייכטער און כמעט פריילעך אויפן האַרצן... איך דאַנק אייך
דערפאַר.

ביי די דאָזיקע ווערטער איז זי פלוצלינג אויפגעשטאַנען. איך האָב
געפילט, אז זי האָט געענדיקט איר דערציילונג. איך האָב אַביסל פאַרלעגן
געזוכט עפעס אַ וואָרט. אָבער זי האָט מסתמא דערפילט מיין אָנשטרענג-
גונג און שנעל אַ זאָג געטון:

„ניין, איך בעט אייך, רעדט נארנישט... איך פאַרלאַנג נישט, אז
איר זאָלט מיר עפעס ענטפערן אָדער זאָגן... איך דאַנק אייך, וואָס איר
האָט מיך אויסגעהערט, און האָט אַ גליקלעכע ריזע.“

זי איז געשטאַנען קייגן מיר פנים אל פנים און האָט מיר דער-
לאַנגט די האַנט צום אָפשייד. נישט ווילנדיק האָב איך אויפגעהויבן
מיין בליק צו איר פנים, און עס האָט זיך מיר אויסגעוויזן רירנדיק
וונדערבאר, אַט דאָס פנים פון דער דאָזיקער אַלטער פרוי, וואָס איז
פאר מיר געשטאַנען ליבלעך און אַביסל פאַרשעמט. איז דאָס געווען אַן
אָפשיין פון דער פארגאנגענער ליידנשאַפט, איז דאָס געווען צעטראַגנ-
קייט, וואס האָט פלוצלינג פאַררויטלט אירע באַסן ביז אַרויף צו די
ווייסע האָר — אָבער פונקט ווי אַ מיידל, ווי אַ כלה-מיידל איז זי גע-
שטאַנען אַ צעטראַגענע פון די זכרונות און פאַרשעמט פון איר אייגע-
נער דערציילונג. אויפריכטיק גערירט, האָב איך חשק געהאַט ארויסצו-
ווייזן איר דורך עפעס אַ וואָרט מיין רעספעקט. אָבער עס איז מיר ענג
געוואָרן אין האַלז. האָב איך מיך אַראָפגעבויגן און מיט דרך ארץ גע-
קושט איר פאַרוועלקטע, ווי אַ האַרבסטבלאַט לייכט ציטערנדיקע האַנט.

דער חורבן פון אַ האַרץ

כדי כיון גרונט צו דערשיטערן א הארץ, איז דעם גורל נישט תמיד
 נויטיק זיך צו פארמעסטן אויף א שווערן קלאפ און אָנגרייפן מיט רויער
 קראפט; זיין אומגעזעטיקטן השק צו געשטאלטונג רייצט גראָד, אַז דווקא
 פון אַן אומבאדייטנדיקער סיבה זאָל אַרויסוואַקסן חורבן. אויף אונזער
 מטושטשדיק מענטשלעך לשון רופן מיר אָן דעם דאָזיקן ערשטן לייכטן
 שטויס סיבה און מיר ווערן דערשטוינט, בעת מיר פאַרגלייכן איר קליי-
 נעם פאַרנעם מיט דעם אָפטמאָל געוואַלדיקן פּועל יוצא; אָבער פונקט
 ווי אַ קראַנקהייט הויבט זיך אָן פריער, איידער מען דערקענט אירע בול-
 טע סימנים, אזוי הויבט זיך אויך אָן דעם מענטשנס גורל פריער, איידער
 מען דערזעט אים אין געשטאַלט פון אַ געשעעניש. סיי אין גייסט; סיי
 אין בלוט ווירקט דער גורל תמיד אַ לאַנגע צייט פריער אינעווייניק, איי-
 דער ער באַוירט פונדריסן די נשמה. זיך־דערקענען איז שוין זיך־ווערן,
 און מערסטנמיל אָן שום פעולה.

דער אַלטער מאַן — סאַלאַמאַנזאן האָט ער געהייסן און אין זיין
 שטאַט האָט מען אים טיטולירט געהיימער קאַמער־ראַט — האָט זיך
 אויפגעכאַפט אינמיטן נאַכט אין דעם האָטעל פון גאַרדאַנע, ווהיזן ער
 איז אַרויסגעפאַרן מיט זיין פאַמיליע צו פאַרברענגען די פּסח־פּיערטעג.
 עס האָט אים אויפגעוועקט אַ שטאַרקער ווייטיק. דאָס גאַנצע לייב איז
 אים געווען ווי אַרומגענומען מיט שאַרפע רייפן, אַז דער אָטעם האָט זיך
 אים קוים געקאַנט דורכרייסן דורך דער ברוסט. דער אַלטער מאַן האָט
 זיך דערשראַקן, וואָרום ער האָט געליטן אויף גאַל־שטיינער און פלעגט
 אָפט האָבן אָנפאַלן, און נישט געקוקט אויף דעם, וואָס די מעדיקער
 האָבן אים געהייסן דורכפירן קאַרלסבאַדער קוראַציע, איז ער גאָר איצט,
 זיין פאַמיליע צוליב, געפאַרן אויף דרום. שרעקנדיק זיך פאַר איינעם פון
 יענע סכנותדיקע אָנפאַלן, האָט ער מיט מורא באַטאַפּט דאָס דיקע לייב
 זיינס, אָבער ער האָט באַלד מיט אַ דערלייכטערונג — הגם די יסורים
 האָבן נישט אָפּגעטרעטן — פעסטגעשטעלט, אַז דאָס דיקט אים בלוין

אין מאָגן, מסתמא צוליב דער נישט צוגעוויינטקייט צו די איטאַליענישע מאכלים, אָדער אפשר צוליב אַ לייכטער פאַרגיפטונג, פון וועלכער די טוריסטן האָבן דאָרט אָפט געליטן. ער האָט שטאַרק אָפגעאַטעמט און זיין ציטערנדיקע האַנט האָט זיך אים אַראָפגעגליטשט פון לייב, אָבער דאָס דריקן האָט אַלץ נישט אויפגעהערט און אים שווער געמאַכט דעם אָטעם: האָט זיך דעריבער דער אַלטער מאַן מיט גרויס מי און אונטער-קרעכצנדיק אויפגעהויבן פון בעט, כדי אַביסל באַוועגונג צו מאַכן. און ווירקלעך: בעת ער האָט זיך אויפגעשטעלט און נאָך מער, אַז ער האָט אָנגעהויבן צו גיין, איז דאָס דריקן געוואָרן שוואַכער. אָבער אין פינסטערן צימער איז ווייניק אַרט געווען צום אַרומגיין, דערצו נאָך האָט ער מורא געהאַט אויפצוועקן די פרוי, וואָס איז געשלאָפן אין דעם שכנותדיקן בעט און זי אומנויטיק איבערשרעקן. האָט ער אויף זיך אַרויפ-געוואָרפן דעם שלאָפראַק, אָנגעטון פילצענע פאַנטאַפּל אויף די באַרוועסע פיס און פאַרזיכטיק זיך אַרויסגעשלייכט אין קאָרידאָר, כדי דאָרט אַביסל אַרומצוגיין און זיך פאַרגרינגערן די יסורים.

אין דער רגע, בעת ער האָט אויפגעפנט די טיר אין פינסטערן קאָ-רידאָר אַרײן, האָט דורך די ברייט-פונאַנדערגעפנטע פענסטער זיך דער-הערט דאָס קלינגען פון דעם זייגער אויפן קירכע-טורעם: פיר גלאָקן-קלעפ, צוערשט שווער אָפהילכנדיק און דערנאָך פונאַנדערשפרייטנדיק זיך איי-בער דער אַזערע מיט אַ ווייך ציטערנדיקן אָפּקלאַנג: פיר אַזייגער פאַר-טאָג.

אין לאַנגן קאָרידאָר איז געווען אינגאַנצן פינסטער. אָבער דער אַל-טער מאַן האָט גענוי געדענקט פון בייטאָג, אַז דער קאָרידאָר ציט זיך גלייך און איז זייער לאַנג: האָט ער זיך געלאָזט גיין, נישט באַנוצנדיק קיין ליכט, פון איין עק צום אַנדערן, און נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל, טיף אַטעמענדיק דערביי און מיט צופרידנהייט געפילט, אַז די קלאַמערן, וואָס דריקן זיין ברוסט, ווערן ביסלעכווייז לויזער. ער האָט שוין בדעה געהאַט צוריקצוגיין אין זיין צימער אַרײן, ווייל דער ווייטיק האָט דורך די דאָ-זיקע דערלייכטערנדיקע באַוועגונגען כמעט אינגאַנצן אויפגעהערט, אָבער מיטאַמאָל האָט ער דערהערט עפעס אַ גערויש און איז געבליבן שטיין דערשראָקן. אַ גערויש: אַ געמורמל פון ערגעץ נאָר נאָענט אין דער פינס-טער, גאַנץ שטייל, אָבער אַן שום ספק. עפעס האָט אַ סקריפּ געטון, עמע-

צער האָט זיך געסודעט, זיך גערירט, און באַלד האָט אַ שמאַלער שטרויף ליכט, וואָס איז אַרויס פֿון אַ האַלב־געפֿנטער טיר, דורכגעשניטן אויף אַ רגע די פֿאַרעמלאָזע פינסטערניש. וואָס איז דאָס געווען? דער אַלטער מאַן האָט אינסטינקטיוו זיך אַריינגערוקט אין אַ ווינקל, נישט צוליב ניי־גירקייט, נאָר פשוט שעמענדיק זיך, מען זאָל אים טרעפֿן אין דעם דאָ־זיקן נאַכטוואַנדלערישן צושטאַנד. אָבער כמעט געגן זיין ווילן האָט ער אין דער איינער רגע, ווען דאָס ליכט האָט אַ בליץ געטון איבערן קאָ־רידאָר, באַמערקט, אז פֿון יענעם צימער האָט זיך אַרויסגעגליטשט אַ ווייסגעקליידטע ווייבלעכע געשטאַלט און איז פֿאַרשווונדן געוואָרן אין דעם אַנדערן עק קאָרידאָר. און באַמת, אין איינער פֿון די לעצטע טירן האָט זיך דאָרט איצט דערהערט אַ שטיל קנאַקן פֿון אַ טיר־קליאַמקע. דערנאָך איז ווידער געוואָרן אומעטום פינסטער און גאַנץ שטיל.

דער אַלטער מאַן האָט זיך פֿלוצלינג אַ וואַקל געטון, גלייך ווי ער וואַלט באַקומען אַ שטויס אין האַרץ אַריין. דאָרט, נאָר ביים סוף פֿון קאָרידאָר, דאָרט, וווּ די קליאַמקע האָט זיך אזוי פֿאַררעטעריש אַ ריר געטון, דאָרט האָבן זיך געפֿונען... דאָרט האָבן זיך דאָך געפֿונען זיינע אייגענע צימערן, דער דרייציםערדיקער אַפֿאַרטאַמענט, וואָס ער האָט געדונגען פֿאַר זיין פֿאַמיליע. זיין פֿרוי, זי האָט ער מיט עטלעכע מינוט צוריק דאָך איבערגעלאָזט אַ שלאָפֿנדיקע, הייסט עס — ניון, אַ טעות איז דאָ אוממעגלעך — די דאָזיקע ווייבלעכע געשטאַלט, וואָס האָט זיך אומגעקערט פֿון אַ פרעמד צימער, קאָן נישט זיין קיין אַנדערע, ווי ערנאַ, זיין טאָכטער, וועלכע איז קוים ניינצן יאָר אַלט.

דעם אַלטן מאַן איז אַ ציטער דורכגעלאָפֿן איבערן גאַנצן לייב, אזוי קאַלט איז אים געוואָרן פֿאַר שרעק. זיין טאָכטער ערנאַ, דאָס קינד, דאָס פֿריילעכע, צעלאָזענע קינד — ניון, דאָס איז אוממעגלעך, ער האָט גע־מוזט אַ טעות האָבן. — וואָס האָט זי דען געהאַט צו טון אין אַ פרעמד צימער, אויב נישט... ער האָט געוואַלט פֿאַרטרייבן פֿון זיך דעם דאָזיקן געדאַנק, ווי מען פֿאַרטרייבט אַ בייזע חיה, אָבער דאָס געשפּענסט־בילד פֿון דער אַנטלויפֿנדיקער געשטאַלט האָט זיך אים ווי מיט שאַרפע נעגל איינגעשניטן אין די שלייפֿן, נישט אַפֿצורייסן, נישט פֿטור צו ווערן דערפֿון: ער מוז וויסן די זאַך קלאָר. שווער אַמעמענדיק האָט ער זיך געשאַרט ביי דער וואַנט פֿון קאָרידאָר ביז צו איר טיר, וואָס האָט זיך געפֿונען אין

שכנות מיט זיינער. אָבער שרעקלעך: גראד דאָ, גראד ביי דער דאָזיקער איינער טיר אין גאַנצן קאָרידאָר, צימערט אַ דינער ליכט־פּאָדים דורך אַ שפּאַלט און דורכן שליסל־לאָך שימערט אַ פאַררעטערישווייסער פּונקט: פיר אַזיינער פאַרטאָג ברענט נאָך ליכט אין איר צימער! און אַ נייער באַווייז: פּונקט אין דער רגע האָט אינעווייניק אַ קנאַס געטון דער עלעק־טרישער קאַנטאַקט, דער ווייסער ליכט־פּאָדים איז מיטאַמאַל פאַרזונקען געוואָרן אין דער פינסטערניש — ניין, ניין, דאָ וועט נישט העלפן קיין שום אַליינאַפּנאַרעריי — דאָס איז זי געווען, זיין טאַכטער ערנאַ, וואָס האָט זיך אינמיטן דער נאַכט אַרויסגעשלייכט פון אַ פרעמד בעט און זיך צוריק אַריינגעגעבעט אין אירן.

דער אַלטער מאַן האָט געצימערט פאַר גרויל און קעלט; און גלייב־צייטיק האָט אַ שווייס באַגאַסן זיין גאַנצן קערפּער. די טיר אויפברעכן, מיט די פּוּיסטן זי שלאָגן, די אומפאַרשעמטע, איז געווען זיין ערשטער געדאַנק. אָבער די פּיס האָבן זיך אים געבראַכן אונטער דעם שווערן לייב. ער האָט נאָך קוּים כוח געהאַט זיך צו דערשלעפן אין זיין צימער אַריין און צום בעט; דאָרט איז ער אַ צעהושטער אַנידערגעפאַלן אויף די קישנס ווי אַן אונטערגעשאַסענע חיה.

*

דער אַלטער מאַן איז געלעגן אומבאוועגלעך אין זיין בעט; מיט אַפּענע אויגן האָט ער געגלאַצט אין דער פינסטערניש אַריין. נעבן זיך האָט ער געהערט דעם זאָרגלאָזן און רואיקן אָטעם פון זיין פרוי. זיין ערשטער געדאַנק איז געווען, זי אַ טרייסל טון און אויפוועקן, דערציילן איר די שרעקלעכע אַנטדעקונג, דעם ווייטיק זיך אויסשרייען פון האַרץ אַראָפּ. אָבער ווי אַזוי וועט ער דאָס אַרויסרעדן מיט ווערטער הויך אויפן קול, דאָס דאָזיקע שרעקלעכע? ניין, דאָס דאָזיקע וואָרט וועט אים קיינמאַל נישט קענען ארויס פון מויל. אָבער וואָס טון? וואָס טון?

ער האָט געפרוּווט נאָכצוטראַכטן. אָבער די מחשבות האָבן ווי בלינד־דע פלעדערמייז זיך פאַרפלאַנטערט אין זיין מוח. עס איז דאָך אַזוי מור־ראַדיק: ערנאַ, דאָס צאַרטע, גוטדערצויגענע קינד מיט די זיסע אויגן... ווי לאַנג איז דען, אַז ער פלעגט זי זעען זיצן און לייענען פון דעם שול־בוך און זיך צוטייטלען מיט דעם קליינעם ראָזיקן פינגער די שווערע אותיות... ווי לאַנג איז דען, ווי ער פלעגט זי אין איר העלבלויען קליידל

גלייך פון שול פירן צום צוקערבעקער און דאָרט באַקומען דעם קינדערישן קרש פון דעם נאָך באַצוקערטן מייַלכל... איז דען דאָס נישט געווען ערשט געכטן? ... ניין, דאָס איז געווען צוריק מיט יאָרן... אָבער ווי קינדיש האָט זי געכטן, יאָ, טאָקע ערשט געכטן זיך געכטן ביי אים, אַז ער זאָל איר קויפן דעם בלוויגאַלדענעם סוועטער, וואָס האָט אַזוי פאַרביק אַרויסגע- שיינט פון דעם שוויפענסטער. „פאַטערל, איר בעט דיך! איר בעט דיך!“ — אויסשטרעקנדיק די הענט און צולאַכנדיק מיט דעם פריילעכן, זעלבסט- זיכערן געלעכטער, וועלכן ער האָט זיך קיינמאָל נישט געקאַנט אַקיינג- שטעלן... און אַצינד, אַצינד צען שפּאַן פון זיין טיר, גנבעט זי זיך אינד- מיטן דער נאַכט אַרויס פון צימער צו אַ פרעמדן אין בעט אַריין און וואַל- גערט זיך דאָרט גיריק און נאַקט...

„מייַן גאָט! ... מייַן גאָט!“ דער אַלטער מאַן האָט נישט ווילנדיק אַ קרעכץ געטון. „אזא הרפה! אזא הרפה! ... מייַן קינד, מייַן צאַרט, אָפּ- געהיטן קינד מיט עפעס אַ פרעמדן מאַנסביל... מיט וועמען? ... ווער קאָן דאָס זיין? ... מיר זענען דאָך ערשט דריי טעג דאָ אין גאַרדאָנע און זי האָט דאָך קיינעם פון די דאָזיקע אויסגעפּוצטע גולמס נישט געקענט פריער, נישט דעם דאָזיקן אויסגעצויגענעם קאַנטע אובאַלדי, נישט דעם איטאַ- ליענישן אָפיציר, נישט דעם דאָזיקן מעקלענבורגער פּראַנט... ערשט אויפן צווייטן טאָג ביים טאַנצן האָט זי זיך מיט זיי באַקענט, און שוין זאָל זי איינער... ניין, עס איז נישט מעגלעך, אַז דאָס האָט געזאָלט זיין דער ערשטער, ניין... דאָס האָט זיך שוין געמוזט פריער אָנהויבן... נאָך אינד- דערהיים... און איר ווייס נאָרנישט, איר האָב קיין שום אַנונג נישט, איר נאר, איר אומגליקלעכער נאַר... און וואָס ווייס איר דען בכלל וועגן זיי? ... דעם גאַנצן טאָג האָרעווע איר פאַר זיי, זיי צו פּערצן שעה אין קאַנטאָר, פּונקט אַזוי ווי כ'בין פריער געזעסן מיט דער וואַליזע מוסטערן אויף דער באַן... נאָר כדי צו האָבן פאַר זיי געלט, געלט, געלט, אַז זיי זאָלן זיך קענען מאַכן שיינע קליידער און רייך אויסזען... און אַז איר קום אַהיים אין אָוונט אַ מידער, אַ צעבראַכענער, זענען זיי נישטאַ: אין טעאַטער, אויף בעלער, אין געזעלשאַפט... איר ווייס דען עפעס פון זיי, מיט וואָס זיי פאַרנעמען זיך דעם גאַנצן טאָג? ... בלוז דאָס איינע ווייס איר אַצינד, אַז מייַן קינד גייט אינמיטן דער נאַכט מיט איר יונגען ריי- נעם קערפּער צו מענער, אַזוי ווי איינע פון דער גאַס... אַ, אזא הרפה!“

דער אלטער מאן האָט יעדעס מאָל אַרויסגעלאָזט אַ קרעכץ. יעדער
 נייער געדאַנק האָט אים אַ טיפּערן שניט געמאַכט אין דער ווונד: ער האָט
 געהאַט דאָס געפיל, גלייך ווי זיינע געהירן וואָלטן צעבלוטסקטע געלעגן
 אָפּן און עס קריכן דאָרט אַרום רויטע ווערים.

אַבער פאַרוואָס פאַרשווייג איך דאָס אַלץ? ... פאַרוואָס ליג איך נאָך
 אַצינד דאָ און פייניק מיך, אין דער צייט וואָס זי שלאָפט זיך דאָרט רוי-
 איק און רוט אויס איר פאַראומרייניקט לייב? ... פאַרוואָס בין איך נישט
 באַלד אַריינגעפאַלן אין איר צימער, זי זאָל וויסן, אַז מיר איז באקאנט
 איר שאַנד? ... פאַרוואָס האָב איך איר נישט צעבראַכן די ביינער? ... ווייל
 איך בין שוואַך ... ווייל איך בין אַ פחדן ... איך בין תמיד שוואַך געווען
 אַנטסייגן זיי ביידע ... איך האָב זיי אַלץ נאַכגעגעבן ... איך בין נאָך שטאַלץ
 געווען דערמיט, וואָס איך פאַרשאַף זיי אַ גרינג לעבן, וויבאַלד דאָס מיי-
 גיקע איז שוין פאַרלוירן ... מיט די נעגל האָב איך צוזאַמענגעשארט דאָס
 געלט, גראַשן צו גראַשן ... די הויט וואָלט איך געלאָזט פון מיר אָפּשינדן,
 בלויז נאָר זיי צו זען צופרידענע ... אַבער ווי נאָר איך האָב זיי רייך גע-
 מאַכט, האָבן זיי זיך אָנגעהויבן מיט מיר צו שעמען ... איך בין שוין גע-
 ווען פאַר זיי נישט גענוג עלעגאַנט ... צו ווייניק געבילדעט ... און וווּ האָב
 איך מיך געזאָגט בילדן? צו צוועלף יאָר האָט מען מיך אַרויסגענומען פון
 דער שול און איך האָב שוין געמוזט פאַרדינען, פאַרדינען, פאַרדינען ...
 וואַלדזקעס מיט מוסטערן אַרומטראָגן, פאַרן פון דאָרף צו דאָרף, פון שטאָט
 צו שטאָט, איידער איך בין אימשטאַנד געווען צו עפענען אַן אייגן גע-
 שעפט ... אַבער ווי נאָר זיי זענען אַריין אין ווילטאָג, אין אַן אייגן הויז,
 האָבן זיי אַן אומחן געוואָרפן אויף מיין אַלטן ערלעכן גוטן נאָמען ... איך
 האָב מיר געמוזט קויפן דעם טיטל קאָמערציראַט, געהיימראַט, כדי מען
 זאָל זי מער נישט רופן פרוי סאָלאַמאַנזאן, כדי זיי זאָלן זיך קענען פירן
 גרויסאַרטיק! גרויסאַרטיק! אויסגעלאַכט האָבן זיי מיך, ווען
 איך בין געווען געגן דעם אנשמעל פון גרויסאַרטיקייט, געגן זייער „פיי-
 צער“ געזעלשאַפט, ווען איך האָב זיי דערציילט, ווי מיין מוטער, עליה
 השלום, האָט דאָס הויז געפירט, שטיף, באַשיידן, נאָר פאַר דעם פאַטער
 און דער פאַמיליע ... אַלטמאָדיש בין איך, האָבן זיי געזאָגט ... „דו ביסט
 אַלטמאָדיש, פאַטערל“, האָט זי תמיד געחוקט ... יא, אַלטמאָדיש, יא ...
 און אַצינד ליגט זי מיט פרעמדע מאַנסלייט אין אַ פרעמד בעט, מיין קינד,

מיין איינציק קינד... אָ, וואָס פאַר אַ חרפה, וואָס פאַר אַ חרפה..."
 דער ווייטיק האָט ביים אַלטן מאַן אַרויסגעריסן אַזעלכע טיפע זיפצן
 פון דער ברוסט, אַז די פרוי נעבן אים איז אויפגעקומען פון שלאָף.
 „וואָס איז?" האָט זי געפרעגט פאַרשלאָפענערהייט. דער אַלטער מאַן
 האָט זיך נישט גערירט און איינגעהאַלטן דעם אָטעם. און אַזוי איז ער
 געבליבן ליגן אומבאַוועגלעך אין דעם פינסטערן קבר פון זיינע יסורים
 ביז אין ווייסן טאָג אַריין, צעפרעסן פון די מחשבות, אַזוי ווי פון ווערים.

צומאָרנס אינדערפרי איז ער דער ערשטער געווען ביים טיש צום
 פרישטיק. ער האָט זיך אַנידערגעזעצט מיט אַ קרעכץ, יעדער ביסן איז
 אים געווען דערווידער.

„ווידער אַליין", האָט ער געטראַכט, „שטענדיק אַליין!... ווען איך
 גיי אינדערפרי אַוועק אין כּוּרָאָ, שלאָפן זיי נאָך בהרחבהדיק און פּויל
 נאָך זייערע טאַנצערייען און טעאַטערס... ווען איך קום אין אָונט אַהיים,
 זענען זיי שוין אויף די פאַרוויילונגען, אין געזעלשאַפט: דאָרט באַדאַרפן
 זיי מיך נישט... אָ, דאָס געלט, דאָס פאַרשאַלטענע געלט האָט זיי פאַר-
 דאַרבן... עס האָט זיי פאַרפּרעמדט פון מיר... איך נאר האָב עס צונויפ-
 געשאַרט און מיך אַליין דערביי באַגנבעט, מיך האָב איך דערמיט אַרים
 געמאַכט און זיי שלעכט... פּופציק אומזיניקע יאָרן האָב איך געהאַרעוועט,
 נישט פאַרנוגען מיר קיין איין פּרייען טאָג, און אַצינד בין איך אַליין..."

ער האָט אָנגעהויבן צו ווערן אומגעדולדיק. „פאַרוואָס קומט זי נישט...
 איך וויל מיט איר רעדן, איך מוז עס איר זאָגן... מיר מוזן אַוועק פּונדאָ-
 נען, די מינוט... פאַרוואָס קומט זי נישט... זי איז אַוודאי נאָך מיר, זי
 שלאָפט זיך דאָרט פּיין און רואיק און איך זיי דאָ און פּייניק מיר, איך
 אַלטער נאר... און די מוטער פּוצט זיך דאָך שעהן-לאַנג, זי מוז זיך פּריער
 באַדן, זיך שמינקען, לאָזן זיך מאַניקירן, פּריוזירן, זי וועט שוין נישט
 אַראָפּקומען פאַר עלף אַזייגער... איז דען עפעס אַ חידוש?... וואָס קאָן
 שוין ווערן פון אַ סינד?... אָ, דאָס געלט, דאָס פאַרשאַלטענע געלט."

ער האָט דערהערט הינטער זיך לייכטע טריט. „ט'מאָרגן פּאָטערל,
 גוט געשלאָפן?" עמעצער האָט פון דער זייט צאָרט זיך אָנגעבויגן צו אים,
 אַ לייכטער קוש האָט אַ גלעט געטון זיין שטערן. ער האָט נישט ווילנדיק
 אַ צי געטון דעם קאַפּ אויף צוריק: דער זיסלעך-שטיקנדיקער ריח פון

קאָט־פּאַרפּום האָט אַרויסגערוּפּן ביי אים אַן עקל. און דערצו...
„וואָס איז דיר, פּאַטערל... ווידער אַ שלעכטע שטימונג... אַ קאווע,
קעלנער, און ham and eggs... שלעכט געשלאָפּן, אָדער שלעכטע
ידיעות?“

דער אַלטער מאַן האָט זיך איינגעהאַלטן מיט אַלע כוחות. ער האָט
אַראָפּגעלאָזט דעם קאַפּ, נישט האָבנדיק דעם מוט אויפצוהויבן דעם בליק,
און געשוויגן. בלוז אירע הענט אויפן טיש האָט ער געזעען, די געליבטע
הענט: אויסגעאיידלטע און מאַניקירטע האַבן זיי נאַכלעסיק אַרומגע-
בלאָנדזשעט איבערן ווייסן טישטעך, ווי קליינע, פּאַרצערטלעטע הינטלעך.
ער האָט אַ ציטער געטון. ער האָט בנגבה געוואָרפּן אַ בליק אויף אירע
צאַרטע, מיידלשע אָרעמס, די כמעט נאָך קינדישע, וואָס פּלעגן אים
פּריער... ווי לאַנג איז עס גאָר אינגאַנצן?... אזוי אָפט אַרומנעמען פּאַרן
שלאָפּן גיין... ער האָט געזעען די פיין געוועלכטע בריסטן, וואָס האַבן זיך
אונטער דעם נייעם סוויטער לייכט באַוועגט ביים אָטעמען. „נאַקעט...
נאַקעט... מיט אַ פּרעמדן מאַנסביל זיך געוואַלנערט“, האָט ער געטראַכט
מיט כעס. „דאָס אַלדינג האָט ער אַרומגענומען, באַטאַפט, געגלעט, גע-
נאַסן... מיינ פּלייש און בלוט... מיינ קינד... אַ, דער דאָזיקער פּרעמדער
הונט... אַ... אַ...“

נישט ווילנדיק האָט ער אַצינד ווידער אַ קרעכץ געטון. „וואָס איז
דיר, פּאַטערל“, האָט זי זיך חניפהדיק געטוילעט צו אים.
„וואָס מיר איז?“ האָט עס געשריגן אינעווייניק אין אים. „אַ טאַכט-
טער אַ הור האָב איך און מיר פּעלט דער מוט, איר עס צו זאָגן.“
אַבער ער האָט בלוז אומדויטלעך אַ מורמל געטון: „גאָרנישט! גאָר-
נישט!“ און האַסטיק אַ כאַפּ געטון די צייטונג, כדי זיך מיט איר צו פּאַר-
שטעלן פאַר איר פּרענגדיקן בליק, וואָרום ער האָט וואָס אַמאָל זיך גע-
פּילט ווייניקער בכוח זיך צו באַגעגענען מיט אירע אויגן. די הענט האַבן
אים געציטערט. „אַצינד מוז איך עס איר זאָגן, אַצינד, כל זמן מיר זע-
נען אַליין“, האָט ער זיך געפּייניקט אין די געדאַנקען. ער האָט אַבער
נישט געקאַנט אַרויסברענגען קיין וואָרט פון מויל; עס האָט אים אַפּילו
אויסגעפּעלט כוח אויפצוהויבן דעם בליק.

און פּלוצלינג האָט ער האַסטיק אָפּגעשטופּט די שטול און מיט שווע-
רע טריט זיך שנעל געלאָזט גיין צום גאַרטן; וואָרום ער האָט דערפּילט;

זוי געגן זיין ווילן קייקלט זיך אים א שווערע טרער איבער דער באק. און דאס באדארף זי נישט זעען.

דער אלטער מאן האָט אַרומגעבלאָנדזשעט מיט זיינע קורצע פיס איי-בערן גאָרטן און לאַנג געגלאָצט אויף דער אָזערע. שווער בלינד פון אייני-געהאלטענע טרערן, האָט ער זיך דאָך נישט געקאָנט אָפהאַלטן פון באַ-טראַכטן די שיינע לאַנדשאַפט: ווי גרינע כוואַליעס האָבן זיך ווייך דער-הויבן די בערגלעך, באַגאַסן מיט אַ זילבערן ליכט און שוואַרץ באַשאַטנט מיט די דינע שטריכן פון ציפּרעסן, און הינטער זיי האָבן די בערג שטרענג אָבער אָן גאווה אַראָפּגעקוקט צו דער מילדער אָזערע אַזוי ווי דערוואַקס-סענע מענטשן קוקן אויף דעם שטיפּערישן שפּילן זיך פון געליבטע קינד-דער. ווי צאָרט, אָפּן און גאַסטפּריינטלעך איז געלעגן אויסגעשפּרייט די לאַנדשאַפט, ווי געלאָקט האָט צו זיין גוט און גליקלעך, אָט דער דאָזיקער אייביק לייטזעליקער שמיכל פון גאָט איבער דעם דרומדיקן לאַנד! „גליק-לעך!“ דער אלטער מאן האָט צעטומלט געשאַקלט מיטן צו שווערן קאָפּ. „דאָ וואָלט מען געקאָנט זיין גליקלעך. איך האָב אויך אַמאָל געוואָלט פאַר-זוכן דעם דאָזיקן טעם, איך האָב אויך אַמאָל געוואָלט פּילן, ווי שיינ עס איז די וועלט פון די זאָרגלאָזע... איינמאָל נאָך פּופּציק יאָר שרייבן און רעכענען און האַנדלען און וואַנדלען האָב איך מיר אויך געוואָלט פאַרגי-נען עטלעכע מנוחהדיקע טעג... איינמאָל, איינמאָל, איינמאָל, איידער מען וועט מיך באַגראָבן... גאָט מיינער, אַז מען איז אַלט פינף און זעכציק יאָר, שטייט שוין דער מלאך המות צו קאָפּנס, און דאָ וועט שוין דאָס געלט און די דאָקטוירים ווינציק וואָס העלפּן... בלויז אַביסל דעם אָטעם אָפּכאַפּן האָב איך פּריער געוואָלט, איינמאָל אויך פאַר מיר אַליין עפעס האָבן... נאָר ווי מיין פּאָטער עליו השלום פלעגט זאָגן: „תענוגים זענען נישט פאַר אונז, מיר טראָגן די משא אויף די פּלייצעס ביזן קבר.“ נעכטן נאָך האָב איך געמיינט, אַז איך מעג מיר אויך אַמאָל עפעס פאַרגינען... נעכטן האָב איך מיך געפילט כמעט ווי אַ גליקלעכער מענטש, איך האָב מיך געפּרייט מיט מיין שיינ, ליכטיק קינד, איך האָב מיך געפּרייט מיט איר שמחה... און באַלד האָט מיך גאָט געשטראָפּט און נעמט מיר דאָס שוין אוועק... וואָרום אַזינד איז דאָך שוין אַ סוף צו אַלץ אויף תמיד... איך קאָן איר שוין נישט קוקן אין די אויגן אַריין, אַזוי גרויס איז די

חרפה... איך וועל שוין תמיד מוזן טראכטן דערפון, אינדערהיים, אין ביר-
ראָ, און ביינאכט אין בעט: ווו איז זי אַצינד, ווו איז זי געווען, וואָס האָט
זי געטון? ... איך וועל שוין קיינמאָל נישט קענען אַהיימקומען אַ רואיקער
און טרעפן זי זיצן און זעען ווי זי שפּרינגט אויף און לויפט מיר אַנטקייגן,
און דאָס האַרץ וואַקסט פאַר נחת, זעענדיק זי יונג און שוין... אַצינד, אַז
זי וועט מיך קושן, וועל איך טראַכטן, ווער האָט זיי נעכטן געהאַט, די
דאָזיקע ליפּן... איך וועל תמיד לעבן אין שרעק, ווען זי וועט זיין ווייט
פון מיר, און תמיד מיך שעמען, ווען איך וועל איר קוקן אין די אויגן
אַריין. ניין, אַזוי קאָן מען נישט לעבן... אַזוי קאָן מען נישט לעבן..."

דער אַלטער מאַן האָט מורמלענדיק זיך געוואַקלט הין און הער, ווי
אַ שכורער. ער האָט געהאַלטן אין איין גלאַצן אויף דער אָזערע און די
טרערן זענען אים גערונען אין דער באַרד אַריין. ער האָט געמוזט אַראַפּ-
נעמען די בריִלן און איז געבליבן שטיין מיט זיינע קורצזיכטיקע נאַסע
אויגן אַזוי משונהדיק צעהושט, אַז אַ גערטנעריינגל, וואָס איז גראַד
פאַרבייגעגאַנגען, האָט זיך פאַרווונדערט אָפּגעשטעלט, זיך צעלאַכט אויפן
קול און צוגעוואַרפן דעם צעטומלטן אַלטן מאַן עטלעכע חוקי־ווערטער
אויף איטאַליעניש. דאָס האָט דעם אַלטן מאַן צוריק אויפגעוועקט פון
זיין ווייטיקשכרות; ער האָט זיך אַ כאַפּ געטון פאַר די בריִלן און זיך
אַוועקגעשלייכט אין אַ זייט טיפּער אין גאַרטן אַריין, כדי דאָרט ער-
געז אויף אַ באַנק זיך צו באַהאַלטן פאַר מענטשן.

אַבער ווי נאָר ער האָט זיך דערנענטערט צו אַן אָפּגעזונדערט אַרט
אין גאַרטן, האָט אים פּלוצלינג איבערגעשראַקן אַ געלעכטער, וואָס איז
געקומען פון נישט ווייט... אַ געלעכטער, וואָס איז אים געווען באַקאַנט
און וואָס האָט אים אַצינד דאָס האַרץ צעריסן. ניינצן יאָר לאַנג איז דאָס
דאָזיקע לייכטע, שטיפּערישע געלעכטער געווען זיין שענסטע מוזיק... צו-
ליב דעם דאָזיקן געלעכטער איז ער גאַנצע נעכט געפאַרן מיט דריטער
קלאַס ביז פּויזן און אונגאַרן, נאָר כדי צו שאַפן אַ גינסטיקן באַדן, אויף
וועלכן דאָס דאָזיקע זאָרגלאַזפּריילעכע געלעכטער זאָל קענען בליען...
בלויז צוליב דעם דאָזיקן געלעכטער האָט ער געלעבט און פאַר דאַנות די
גאַל זיך קראַנק געמאַכט... בלויז נאָר, אַז דאָס דאָזיקע געלעכטער זאָל
תמיד קענען קלינגען אין דעם ליבן מיילכל. און אַצינד האָט אים דאָס

דאזיקע פארשאַלטענע געלעכטער געשניטן אין די געדערס ווי אן אַג-
געגליטע זעג.

און דאָך האָט עס אים צוגעצויגן. זי איז געשטאַנען אויפן טעניס-
פלאַץ, באַוועגנדיק די ראַקעטע מיט דער נאַקעטער האַנט, אָט זי אַ וואַרף
טוענדיק אין שפּיל אינדערהויך און אָט זי צוריק כאַפּנדיק. און תמיד ביי
יעדן וואַרף האָט אָפּגעהילכט איר שטיפּעריש געלעכטער ביז צום בלויען
הימל אַרויף. די דריי הערן האָבן געקוקט אויף איר מיט באַוונדערונג. דער
קאַנטע אובאַלדי אין אַ לייכט טעניס-העמד, דער אָפיציר אין זיין פעסט
אַנגעצויגענעם אונטער-אַרם, און דער פּראַנט אין אַ פּאַר עלעגאַנטע „בריי-
טשעס“. דריי שאַרפע מענערישע געשטאַלטן, וואָס האָבן אויסגעזעען ווי
סטאַטוען אַרום דער ווי אַ שמעטערלינג אַרומפּלאַטערנדיקער שפּילערין.
דער אַלטער מאַן אליין האָט ווי פּאַרכישופּט געמוזט אַהינקוקן. נאָט מיי-
נער, ווי שיינ זי איז געווען אין איר העל קורץ קלייד, די בלאַנדע האָר
באַגאַסן מיט זון. און ווי באַגליקט די דאָזיקע יונגע גלידער האָבן געפילט
די אייגענע לייכטקייט ביים שפּרינגען און לויפן, פּאַרשכורט און פּאַר-
שכורנדיק אַנדערע מיט דער ריטמישער לייכטקייט פון די געהאַרצאָמע
געלענקן. אַצינד האָט זי שטיפּעריש אַ וואַרף געטון דעם ווייסן טעניס-
באַל אינדערהויך, באַלד אַ צווייטן, אַ דריטן נאָך אים; ווונדערלעך ווי איר
שלאַנקער מיידלשער קערפּער האָט זיך עלאַסטיש געבויגן ביים וואַרפן
און אונטערבאַפן די באַלן, און אָט איצט אונטערשפּרינגענדיק, כדי דעם
לעצטן צו כאַפּן. אַזוי האָט ער זי נאָך קיינמאַל נישט געזעען, אַזוי שטי-
פּעריש צעפּלאַמט, זי אליין אַ ווייסער, שוועבנדיקער, פּלאַטערנדיקער פּלאַם
מיט דעם זיכערנעם רויך פון געלעכטער איבער דעם צעפּלאַקערטן לייב
— אַ יונגע געטין, וואָס איז אַרויס פון דעם באַגרינטן דרומדיקן גאַרטן
און פון דער וויכער בלויקייט פון דער שפּיגלדיקער אַזערע. קיינמאַל פּריער
איז איר שלאַנקער מוסקולירטער קערפּער נישט געווען אַזוי געשפּאַנט אין
אַ ווילדן ריטם ווי איצט ביים צעהיצטן שפּיל. נאָך קיינמאַל האָט ער זי
נישט געזעען אַזוי אין דער אַנגעכמורעטער, מיט מויערן אַרומגעצוימטער
שטאַט; ער האָט נאָך קיינמאַל אינדערהיים אָדער אויף דער גאַס נישט
געהערט איר שטים אַזוי לויטער קלינגען, אַזוי באַפּרייט זיין פון ערדישן
און פּאַרוואַנדלט אין אַ זינגענדיקער הייטערקייט; ניין, ניין, זי איז נאָך
קיינמאַל נישט געווען אַזוי שיינ. דער אַלטער מאַן האָט געקוקט און גע-

קוקט. ער האָט אָן אַלדרינג פאַרנעסן. ער האָט בלויז געזען דעם ווייסן, פּלאַטערנדיקן פּלאַם. און ער וואָלט נאָך אזוי געווען געשטאנען אָן אַ סוף און זיך איינגעגעסן אין איר מיטן ליידנשאַפטלעכן בליק, ווען זי וואָלט גישט ענדלעך מיט אַ פלינקן בויג און אַ האַסטיקן שפרונג אונטערנעכאַפט דעם לעצטן פון די זשאַנגלירטע באַלן און שווער אַטעמענדיק, דערהיצט, מיט אַ שטאַלזשמיכלענדיקן בליק געדריקט אים צו דער ברוסט. „בראַ-וואָ, בראַוואָ“ — ווי נאָך אַן אַפּערן-אַריע האָבן איר אַפּלאַדירט די דריי הערן, וואָס האָבן מיט געשפּאַנטקייט זיך צונעקוקט צו איר געשיקט כאַפּן דעם באַל. זייערע האַלדזשימען האָבן דעם אַלטן אויפגעוועקט פון זיין פאַרשופּטקייט. ער האָט אַ וואַרף געטון אויף זיי אַ צאָרנדיקן בליק.

„אַט זענען זיי, די באַנדיטן“, האָט אים אַ קלאַפּ געטון אין האַרץ. „אַט זענען זיי... אָבער ווער פון זיי איז עס?... ווער פון די דריי האָט זי געהאַט?... ווי פּיין זיי זענען אויסגעפּוצט, פאַרפּומירט און ראַזירט, אַזעל-כע ליידיקנייערס... אונזער איינער אין זייערע יאָרן האָט געמוזט זיצן אין קאַנטאַר מיט געלאַטעטע הויזן אָדער ברעכן זיך די פּיס פון אַרומ-לויפן צו קונים... און זייערע טאַטעס זיצן נאָך אפּשר אויך היינט און האַרעווען אויף זיי מיט ביטערן שווייס... און זיי פּאַרן זיך אַרום איבער דער וועלט, גייען אַרום פּוסט און פּאַסט, האָבן אָפּגעברענגט, זאָרגלאָזע פּנימער און העלע, עזותדיקע אויגן... אזוי איז נאָר לייכט צו זיין תּמיד פּריש און צופּרידן און עס געניגט צוצוואַרפן אַזאַ אייטל קינד עטלעכע זי-סע ווערטער, אַז זי זאָל גלייך קריכן אין בעט אַריין... אָבער ווער פון זיי דריי איז עס, וועלכער איז עס?... איך ווייס, אַז איינער פון זיי זעט זי אַצינד אַ נאַקעטע דורכן קלייד, ער באַלעקט זיך מיט דער צונג: איך האָב זי געהאַט... יאָ, ער האָט געפּילט איר לייב הייס און נאַקעט, און ער טראַכט זיך, היינטיקן אָונט ווידער, און ווינקט צו איר מיטן אויג, אַ, דער דאָזיקער הונט!... ווען איך זאָל אים קענען צום טויט שלאָגן, דעם הונט!“

מען האָט אים פון דאָרט באַמערקט. די טאַכטער האָט סאַלוטירנדיק אַ הויב געטון די ראַקעטע און געלאַכט צו אים, די הערן האָבן געגריסט. ער האָט נישט צוריקגעענטפּערט און בלויז געגלאַצט מיט בלוט-פאַרלאַך-לענע אויגן אויף איר שטיפּעריש מויל: „דו קאָנסט נאָך לאַכן, דו אומ-פאַרשעמטע... און יענער לאַכט אַוודאי אויך ביי זיך אין האַרץ און טראַכט

דערביי, אָט שטייט ער, דער אַלטער נאַרשער ייד, וואָס ליגט ביינאַכט אין זיין בעט און שנאַרעכט... ווען ער זאָל וויסן, דער דאָזיקער אַלטער נאַר!... יאָ, איך ווייס, איר לאַכט, איר טרעט איבער מיר פאַרביי ווי איבער אַ ברך דיקער שמאַטע... אָבער די טאַכטער איז פיין און געהאַרזאָם, זי לויפט צו איך גיך אין בעט אַריין... און די מוטער, זי איז שוין אַפילו אַביסל צו דיק, צופיל געשמיקט און פאַרפוצט, אָבער פונדעסטוועגן, ווען מ'זאָל זי צורעדן, וואָלט זי נאָך אפשר אויך ריזיקירט צו כאַפן אַ טענצל... איר זענט גערעכט, איר זענט גאַנץ גערעכט, ווען די דאָזיקע פאַרדאַרבענע וויי- בער לויפן איך נאָך... וואָס גייט איך אָן, ווען אַן אַנדערן ווייטיקט דער- פון דאָס האַרץ... דער עיקר איז, אַז איר זאָלט צופרידן זיין, אַז זיי, די פאַרדאַרבענע ווייבער, זאָל צופרידן זיין... מיט אַ רעוואָלוציע וואָלט מען איך באַדאַרפט דערשיסן, מיט אַ בייטש איך שטייסן... אָבער איר זענט גאַנץ גערעכט, אַז קיינער טוט עס נישט... אַז מען פרעסט אין זיך אַריין דעם אייגענעם צאָרן, ווי אַ הונט זיין אייגן מיסט... איר זענט גע- רעכט, אויב מען איז אַזוי פּחדניש, אַזוי נישטיק פּחדניש... אַז מען גייט נישט צו צו דער אומפאַרשעמטער, כדי מיט געוואָלד זי אַוועקצושלעפן פון איך... אויב מען שטייט בלויז און מען קוקט זיך צו שטום, מיט דער גאַל אין מויל, פּחדניש... פּחדניש... פּחדניש..."

דער אַלטער מאַן האָט זיך געמוזט מיט די הענט אָנכאַפן פאַרן אַנ- לען, אַזוי האָט עס אים געטרייטלט פאַר אָנמעכטיקן צאָרן. און פּלוצלינג האָט ער אַ שפיי געטון און וואַקלענדיק זיך אַרויס פון נאַרטן.

דער אַלטער מאַן האָט מיט שווערע טריט זיך דערשלעפט צום קליי- נעם שטעטל; פּלוצלינג איז ער שטיין געבליבן פאַר אַ שויפּענסטער: פאַר- שידענע אַרטיקלען פאַר טוריסטן, העמדער און נעצן, בלוזעס און מכשי- רים צו פּיש-פאַנג, קראַוואַטן, ביכער און געבעקס האָבן דאָרט דורך צו- פעליקער שכנות זיך אויסגעפורעמט אין קינסטלעכע פּראַמירן און פאַר- ביקע פּאַליצעס. אָבער דעם אַלטנס בליק האָט זיך אָפּגעשטעלט בלויז אויף איין זאַך, וואָס איז ווי פאַרשעמט געלעגן צווישן דעם עלגענאַטן מישמאַש פון זאַכן: אַ פעסטער שטעקן, גראַב און מאַסיוו, מיט אַן איי- זערנעם שפייז באַשלאַנגן, וואָגיק אין דער האַנט און שווער אַראָפּפאַלנדיק אין אַ קלאַפּ. „ממיתן... ממיתן אים, דעם הונט!“ דער דאָזיקער געדאַנק

הָאָט אים אַרײַנגעבראַכט אין אַ צעטרָאָגנסייט, אין אַ כמעט תאווהדיקער פאַרשכורטקייט. עס' האָט אים אַרײַנגעצויגן אין דער קראָם, וווּ ער האָט פֿאַר אַ ביליקן פּרייז באַקומען יענז שטיק האָלץ. און ווי נאָר ער האָט גענומען אין האַנט אַרײַן די דאָזיקע שווערע, געפערלעכע זאַך, האָט ער זיך געפילט שטאַרקער: וואָפּן מאַכן דאָך דעם פיזיש שוואַכן יתמיד זיכערער אין זיך. ער האָט געפילט ווי דורכן באַרירן דעם שטעקן ווערן זיינע מוסקולן אָנגעשפּאַנט פעסטער: „ממית!... ממית! אים, דעם הונט!“ האָט ער געמורמלט צו זיך אַלײַן, און אומבאווסט איז זײַן וואַקלדיקער טריט געוואָרן אַנטשלאָסענער, פעסטער און געשווינדער. ער איז געגאַנגען, שעור געלאָפּן הין און צוריק איבערן ברעג, אַ באַגאַסע־נער שוין מיט שווייס, אָבער ניכער דורך דער צעפלאַקערטער לײדנ־שאַפט, ווי דורכן גיכן גיין, וואָרום ער האָט וואָס אַמאָל היציקער גע־דריקט אין דער האַנט דעם שווערן קאַפּ פּון שטעקן.

מיט זײַן וואָפּן אין האַנט איז ער אַרײַנגעטרעטן אין דער בלוילע־כער שאַטנדיקער קילקייט פּון דער האַטעל־האַלע, באַלד מיט אַ צערייז־טן בליק זוכנדיק דעם אומזעבאַרן שונא. און אָט האָט ער טאַקע דערזעען אַלע צוזאַמען זיצן אין אַ ווינקל אויף די ווייכע שטרויענע שטולן, זויגנ־דיק וויסקי מיט סאָדא דורך דינע שטרוי־רערלעך און פּריילעך פּירנדיק אַ לײדיקנייערישן שמועס: זײַן פּרוי, זײַן טאָכטער און די אומפאַרמײד־לעכע דריי באַגלייטער. „וועלכער איז עס? וועלכער איז עס?“ האָט ער געטראַכט דריקנדיק אין דער פּויסט דעם שווערן שטעקן. „וועמען פּון זיי זאָל איך דעם קאַפּ שפּאַלטן? ... וועמען? ... וועמען?“ אָבער באַלד איז ערנאָ, נישט באַגרייפנדיק זײַן אומרואיק אַרומבלאָנדזשענדיקן בליק, 'אויפגעשפרונגען און אים אַנטקײנגעלאָפּן. „אָט ביסטו, פּאַטערל! מיר האָבן דיך אומעטום געזוכט. שמעל דיר נאָר פֿאַר, דער הער פּאַן מעדווייז נעמט אונז מיט אין זײַן פּיאַט און מיר וועלן פֿאַרן לענגאויס דער אָזער רע ביז דעזענצאַנאָ.“ דערביי האָט זי אים צערטלעך געשטויסן צום טיש, ווי זי זאָל וועלן, אז ער זאָל דאַנקען פֿאַר דער איינלאַדונג.

די הערן זענען העפּלעך אויפגעשטאַנען און אים דערלאַנגט די האַנט. דער אַלטער מאַן האָט געציטערט. אָבער די ווייכע און וואַרעמע באַרי־רונג פּון דער טאָכטער האָט אָפּגעשוואַכט זײַן כּעס. אין אַן אָנמאַכט פּון ווילן האָט ער אָנגענומען די אויסגעשמרעקטע הענט איינע נאָך דער אַנד־

דערער, דערנאך זיך שטילשווייגנדיק אנידערנגעזעצט, ארויסגענומען א צינאר און אויסגעלאָזט צו אים זיין גאנצן צאָרן, קייענדיק די ווייכע מאַסע מיט פאַרביסענע ציין. אַרום אים האָבן געפלאַטערט אָפגעריסענע זאַצן פון דעם שמועס, וועלכער איז געפירט געוואָרן אויף פראַנצויזיש און איז געווען דורכגעפלאַכטן מיט אַ פריילעך געלעכטער פון עטלעכע שטימען.

דער אלטער מאַן איז אַן איינגעבויענער געזעסן שטום און פאַר כעס געביסן דעם צינאר, אַז אַ ברוינער זאָפּט האָט אים אָנגעהויבן צו רינען צווישן די ציין. „זיי זענען גערעכט... זיי זענען גערעכט“, האָט ער געטראַכט. „איך בין ווערט, מען זאָל מיר אין פנים אָנשפּייען... איך האָב אים נאָך די האַנט דערלאַנגט!... אלע דריי, און איך ווייס דאָך, אַז איינער פון זיי איז יענער אויסוואַרט... איך זיך נאָך רואַיט ביי איין טיש מיט אים... איך כּמית אים נישט, ניין, איך כּמית אים נישט, איך דער-לאַנג אים נאָך העפלעך די האַנט... זיי זענען גערעכט, גאַנץ גערעכט, אַז זיי לאַכן פון מיר... און ווי זיי קוקן זיך אַפילו נישט אום אויף מיר, גלייך ווי איך וואָלט דאָ גאַרנישט געווען!... גלייך ווי איך וואָלט שוין גע-לעגן אין דער ערד... און דערביי ווייסן זיי דאָך ביידע, ערנאָ און איר מר-טער, אַז איך פאַרשטיי נישט קיין איין וואָרט פראַנצויזיש... ביידע ווייסן זיי עס, ביידע, און קיין איינע ווענדט זיך נישט צו מיר מיט קיין וואָרט, פנים כּאָמט, אַז איך זאָל נישט מוזן זיצן אין אַזאַ לעכערלעכער סיטואַ-ציע, אין אַזאַ שרעקלעך לעכערלעכער סיטואַציע... איך בין פאַר זיי נישט מער ווי לופט, הוילע לופט... אַן אומאנגענעם צוטשעפעניש, וואָס באַ-לעסטיקט און שטערט... עפעס אַזעלכעס, מיט וועלכן מען שעמט זיך און פון וועלכן מען קאָן זיך נישט אָפּפּטרן, נאָר דערפאַר, ווייל עס פאַרדינט געלט... געלט, געלט, דאָס דאָזיקע מיאוסע, נישטיקע געלט, מיט וועלכן איך האָב זיי פאַרדאַרבן... דאָס געלט, אויף וועלכן עס רוט נאָטס קללה... קיין איין וואָרט רעדן זיי נישט צו מיר, מיין פרוי, מיין אייגן קינד, בלויז די דאָזיקע פּוסטעפּאַסטניקעס, די דאָזיקע אויסגעפּוצטע ליידיק-גייערס עקזיסטירן פאַר זיי... ווי זיי לאַכן צו זיי, גלייך מ'וואָלט זיי גע-קיצלט, ווי זיי וואָלטן זיי מיט דער האַנט איבערן לייב געגלעט... און איד, איך טאָלעריר דאָס אַלץ... איך זיך אַזוי און הער צו, ווי זיי לאַכן, און פאַרשטיי גאַרנישט, און זיך פונדעסטוועגן, אָנשטאַט אויפצושטיין

און מיט דער פויסט זיי דערלאנגען... אָט מיט דעם שטעקן זיי צעמזיקן
און פונאָדערצוטרייבן, איידער זיי וועלן זיך נאָך אָנהויבן באַהעפטן
פאַר מיינע אייגענע אויגן... איך דערלויב דאָס אַלץ... איך זײַ אזוי
שטום, נאַריש, פּחדניש... פּחדניש... פּחדניש..."

„איר וועט דערלויבן“, האָט אין דער רגע זיך געווענדט צו אים אין
אַ געבראַכענעם דייטש דער איטאַליענישער אָפיציר און אויסגעשטרעקט
די האַנט נאָך די שוועבעלעך.

דער אַלטער מאַן האָט זיך אַ צעשראַקענער אויפגעכאַפט פון זיינע
צעהיצטע מחשבות און מיט כעס אַ קוק געטון אויפן אָפיציר, וועלכער
האָט קיין זאָך נישט הושד געווען. דער כעס האָט נאָך געברענט אין אים.
אַ רגע האָט ער פעסט אַ דרוק געטון דעם שטעקן אין האַנט. באַלד אָבער
האָט זיך אים דאָס מויל אויסגעקרימט אין אַן אומזיניקער גרימאַסע:
„אַ, איך דערלויב“, האָט ער געענטפערט מיט אַ הייזעריקער שטים,
„אָודאי דערלויב איך, העהע... אַלץ דערלויב איך, וואָס איר ווילט נאָר...
אַלץ דערלויב איך... אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג, שטייט צו אייער דיספּאָ-
זיציע... מיט מיר קאָן מען זיך אַלץ דערלויבן...“

דער אָפיציר האָט אים אָנגעקוקט דערשטוינט. נישט קענענדיק גוט
די שפּראַך, האָט ער נישט אַלץ פאַרשטאַנען. נאָר דאָס קרומע, שטשיי-
רענדיקע געלעכטער האָט אים באַאומראַיקט. דער דייטש איז נישט
ווילנדיק אויפגעשפרונגען, די ביידע פרויען זענען געוואָרן בלייך ווי
קאַלך. אויף אַ רגע לאַנג איז אַריינגעטרעטן אַ געשפאַנטקייט ווי בעת דער
קליינער פּויע צווישן בליץ און דעם נאָכקומענדיקן דונער.

באַלד אָבער איז די ווילדע גרימאַסע פאַרשווונדן, דער שטעקן האָט
זיך אים אַרויסגעליטשט פון דער צוזאַמענגעדריקטער פויסט. דער אַלטער
מאַן האָט זיך ווידער צוזאַמענגעקורטשעט ווי אַ געשלאָגענער הונט און
אונטערנעהוסט אין פאַרלעגנהייט, דערשראָקן פון דער אייגענער דרייסט-
קייט. ערנא האָט האַסטיק ווידער אָנגעקניפט דעם איבערגעריסענעם
שמעס, כדי אַפּצושוואַכן די פּיינלעכע געשפאַנטקייט, דער דייטשער באַ-
ראָן האָט געענטפערט מיט אַ בכיוונדיקער פּריילעכקייט, און אין עטלעכע
מינוט אַרום האָט דער פאַרהאַלטענער שטראָם ווידער אָנגעהויבן צו
פּליסן.

דער אַלטער מאַן איז געזעסן אינגאַנצן אַן אַפּגעזונדערטער צווישן

די פלוידערנדיקע, מען וואָלט געקאָנט מיינען, אז ער איז איינגעשלאָפֿן. דער שווערער שטעקן, וואָס איז אים אַרויסגעפאַלן פֿון די הענט, האָט זיך צוועקלאָז געבאַמבלט צווישן די פיס. דער קאָפּ האָט זיך אים וואָס אַמאָל נידעריקער אַראָפּגעלאָזט אויף דער אונטערנגעשפּאַרטער האַנט. אָבער קיינער האָט זיך שוין נישט אומגעקוקט אויף אים: איבער זיין שטייל-שווייגן האָט הייליך געפלאָסן די פֿלוידערנדיקע כוואַליע, טיילמאָל פֿלעגט אַ שטיפּעריש-שפּאַסיק וואָרט אַ שפּריץ טון מיט אַ פינקלענדיקן שוים פֿון געלעכטער; ער אָבער איז אומבאַוועגלעך געלעגן אונטן אין אַ גרע-נעצלאָזער פינסטערניש, אַ באַגאַסענער מיט חרפה און יסורים.

*

די דריי מענער זענען אויפגעשטאנען, ערנאָ האָט זיי אייליך נאָכ-געטון און דערנאָך די מוטער אַביסל פאַמעלעכער. זיי האָבן זיך געלאָזט גיין, לויט איינעמס אַ פּאַרשלאַג, אין דערבייאַיקן מוזיקציער און קיי-נער האָט נישט געהאַלטן פאַר נויטיק איינצולאָרן אויך דעם אַלטן, וואָס איז געזעסן אַ צעחושטער. ערשט דערפֿילנדיק די פֿלוצלינגע פּוסטקייט אַרום זיך, האָט ער זיך אויפגעכאַפּט, ווי אַ שלאָפּנדיקער כאַפּט זיך אויף פאַר קעלט, ווען די דעקע גליטשט זיך אַראָפּ פֿון אים ביינאַכט און אַ קאַלטער צוגלופּט לויפּט אים דורך איבערן לייב. נישט ווילנדיק האָט זיין בליק אָנגעהויבן צו בלאָנדזשען איבער די ליידיקגעבליבענע שטולן; באַלד אָבער האָט זיך פֿון שכנותדיקן מוזיק-סאַלאָן דערהערט אַ טומלדי-קער און קלאָפּנדיקער דזשאַז, אויסגעמישט מיט געלעכטערס און פֿריי-לעכע אויסרופֿן. זיי האָבן דאָרט געטאַנצט. יאָ, טאַנצן, תמיד טאַנצן, אָט דאָס קענען זיי! תמיד זיך דאָס בלוט צערייצן, תמיד תאווהדיק זיך רייבן איינער אָן אַנדערן, ביז דאָס בלוט ווערט צעקאַכט. טאַנצן, אין אָונט, ביינאַכט און אינמיטן העלן טאַג, די פּוילענצער, די ליידיקגניערס, כדי די ווייבער צו פאַרנאַרן.

אַ פאַרביטערטער האָט ער ווידער אַ כאַפּ געטון דעם שווערן שטעקן און זיך אַ לאָז געטון צו זיי. ביי דער טיר איז ער געבליבן שטיין. דער דייטשער באַראָן איז געזעסן ביים קלאַוויר, האַלב אויסגעדרייט, כדי צו אָבסערווירן די טאַנצנדיקע, און געקנאַקט איבער די קלאַווישן אויף אויסנ-ווייניק עפעס אַן אַמעריקאַנער גאַסנליד. ערנאָ האָט געטאַנצט מיטן אָפּי-ציר, דער לאַנג-פיסיקער קאַנטע אובאַלדי האָט מיט מי געפירט ריטמיש

היין און צוריק די מוטער, א שווערלייביקע און א פעסטע. אָבער דער אַל-
טער מאַן האָט בלוז געקוקט אויף ערנא און איר פאַרטנער. ווי לייכט
און לאַשטשענדיק דער דאָזיקער הונט האַלט זיינע הענט אויף אירע
'צארטע אַסלען, ווי זי זאָל צו אים געהערן אינגאַנצן! ווי איר קערפער
ווינט זיך און טוליעט זיך צוזאַנעריש צו זיינעם, ווי זיי שמעלצן זיך צו-
זאַמען פאַר זיינע אייגענע אויגן אין אַ קוים איינגעהאַלטענער ליידיג-
שאַפט! יאָ, דאָס איז ער געווען, ער — וואָרום אין די דאָזיקע צוויי צע-
ווינטע קערפערס האָט מען באַשיינפערלעך געזעען פלאַקערן אַן אינטימ-
קייט, אַ גאַנטיקייט, וואָס איז שוין אַריינגעדורנגען אין בלוט. יאָ, ער
איז עס געווען, ער — נאָר ער האָט דאָס געקאַנט זיין; ער האָט דאָס
אַרויסגעלייענט פון אירע אויגן, וואָס האָבן האַלב פאַרמאַכטע בעת דעם
דאָזיקן לייכטן שוועבן אָפּגעשפיגלט די דעראינערונג פון אַ הייסן גענום.
ער איז עס געווען, ער, דער גנב, וואָס האָט אינדערנאַכט שטורמיש גע-
נומען דאָס, וואָס איז אַצינד האַלב-דורכזיכטיק פאַרבאָרגן אונטערן דינעם
פלאַטערנדיקן קלייד, זיין קינד, זיין קינד! ער האָט אינסטינקטיוו גע-
מאַכט אַ טריט פאַראויס, כדי זי אָפּצורייסן פון אים. אָבער זי האָט אים
נישט באַמערקט. מיט איר יעדער באַוועגונג האָט זי זיך גאַנגעגעבן דעם
ריטם און דעם אומבאַמערקלעך קירעווענדיקן דרוק פון איר פירער, פון
איר פאַרפירער: מיט אַ צוריקגעבויענעם קאַפּ און מיט אַ האַלב-געפנט
פייכט מויל, אינגאַנצן אַ פאַרשכורטע און אַן אַלץ פאַרגעסנדיק, האָט זי
לייכט געשוועבט אונטער די קלאַנגען פון דער מוזיק, נישט פילנדיק דאָס
אָרט, נישט די צייט און נישט די מענטשן אַרום, נישט באַמערקנדיק דעם
ציטערנדיקן שוועראַטעמענדיקן אַלטן מאַן, וואָס איז געשטאנען און גע-
קוקט אויף איר מיט בלוט פאַרלאַפּענע אויגן און מיט אַ פאַנאַטישן אויס-
ברוך פון צאָרן. בלוז זיך אַליין האָט זי געפילט און אַז אַ מאַן הארט נעבן
איר באַגערט זי, אַז אַ שטאַרקער אָרעם האַלט זי אַרומגענומען און אַז
זי מוז זיך אַ כוח אָנטון, נישט צו פאַלן אויף אים מיט באַגערלעכע ליפּן
און הייסער תאוה פון איבערגעבן זיך. און דאָס אַלדינג האָט דער אַל-
טער מאַן מאַגיש געפילט אין זיין אייגן דערשימערט בלוט; יעדעס מאָל,
ווען זי האָט טאַנצנדיק זיך דערווייטערט פון אים, האָט זיך אים אויסגע-
דאַכט, ווי זי וואַלט פאַרשוונדן געוואָרן אויף אייביק.

פּלאַצלינג האָט די מוזיק ווי אַ געפלאַצטע סטרונע זיך איבערגעריסן

אינמיטן טאקט. דער דייטשער באַראָן איז אויפגעשפרונגען: „Assez (1) „joué pour vous, האָט ער געזאָגט לאַכנדיק. „Maintenant je (2) „veux danser moi-même. אלע האָבן פריילעך איינגעשטימט, די טאַנצנדיקע פּאַרלעך האָבן זיך אויפגעלייזט און די גאַנצע גרופע האָט זיך צונויפגעמישט אין אַ פריי צוזאַמענזיין.

דער אַלטער מאַן איז ווידער צו זיך געקומען: מען דאַרף אַצינד עפעס טון, עפעס זאָגן! נישט אזוי שטיין ווי אַ גולם, אזוי ווי אַן איבעריקער! גראַד איז זיין פרוי פאַרבייגעגאַנגען, אַביסל שווער-אַטעמענדיק נאָך פון דער אַנשטרענגונג און צעוואַרעמט פאַר צופרידנקייט. דער צאָרן האָט אים אַ שטויס געטון צו אַ פּלוצלינגן אַנטשלוס: „קום“, האָט ער אָפּגע-ריסן און אומגעדולדיק אַ זאָג געטון, „איך האָב מיט דיר עפעס צו רעדן“. זי האָט פאַרוונדערט אַ קוק געטון אויף אים: דער בלאַסער שטערן איז אים פייכט געווען פון טראַפּנס שווייס, זיינע אויגן האָבן אויסגע-זען ווילד. וואָס וויל ער? פאַרוואָס מוז ער גראַד אַצינד שטערן? זי האָט שוין געהאַט גרייט אויף די ליפּן אַן אָפּזאָג, אָבער זי האָט מיטאַמאָל באַ-מערקט אין אים אַזאַ געפערלעכע צערייצטקייט, אַז איר איז גלייך גע-קומען אויפן געדאַנק זיין פריערדיקער צאָרן-אויסברוך און זי האָט אָן חשק זיך געלאָזט גיין נאָך אים.

„Excusez, messieurs, un instant!“ (3), האָט זי אַנטשולדיקט-דיק זיך אַ זאָג געטון צו די הערן. „פאַר זיי אַנטשולדיקט זי זיך,“ האָט ער מיט כעס געטראַכט, „פאַר מיר האָבן זיי זיך נישט אַנטשולדיקט, ווען זיי זענען אויפגעשטאַנען פון טיש. איך בין פאַר זיי אַ הונט, אַ שמאַטע, אויף וועלכער מען טרעט. אָבער זיי זענען גערעכט, זיי זענען גערעכט, וויבאַלד איך טאַלעריר דאָס אַלדינג.“

זי האָט געוואַרט מיט שטרענג אַרויפגעצויגענע ברעמען. ער איז גע-בליבן שטיין פאַר איר מיט ציטערנדיקע ליפּן, ווי אַ שילער פאַרן לערער. „נאָ?“ האָט זי ענדלעך אַרויספאָדעריש אַ זאָג געטון. „איך וויל נישט... איך וויל נישט...“, האָט ער ענדלעך אומבאהאַל-פן אַרויסגעשטאַמלט. „איך וויל נישט, אַז איר... אַז איר זאָלט דאָ מיט

(1) גענוג געשפילט פאַר אייך.
 (2) איצט וויל איך אַליין טאַנצן.
 (3) אַנטשולדיקט, מיינע הערן, אַ רגע.

די דאָזיקע מענטשן האָבן צו טון. "מיט וועלכע מענטשן?" — האָט זי, בכיוון נישט פאַרשטייענדיק, אים צוגעוואָרפֿן אַ ברוגזן בליק, גלייך ווי עת זאָל זי האָבן באַליידיקט. "מיט די דאָזיקע דאָ" — האָט ער מיט כעס אַ קער געטון דעם קאַפּ אין דער ריכטונג פֿון מוזיק־צימער—, "עס פאַסט מיר נישט... איך וויל עס נישט..."

"און פאַרוואָס נישט?"

"שטענדיק דער דאָזיקער אינקוויזיטאָרישער טאָן", האָט ער פאַר־ביטערט געטראַכט, "גלייך איך וואָלט געווען ביי איר אַ משרת", און נאָך מער אויפגערעגט האָט ער געשטאַמלט: "איך האָב מיר מיינע סיבות... גאַנץ באַשטימטע סיבות... עס פאַסט מיר נישט... איך וויל נישט, אַז ערנאַ זאָל רעדן מיט די דאָזיקע מענטשן... איך בין נישט מחוייב אַלץ צו זאָגן."

"טוט עס מיר זייער לייד", האָט זי גדלותדיק צוריקגעענטפערט. "איך האַלט אַלע דריי הערן פאַר אויסערגעווענלעך גוט־דערצויגענע מענטשן, פאַר אַ סך בעסערע געזעלשאַפט, ווי מיר האָבן ביי זיך אינ־דערהיים."

"בעסערע געזעלשאַפט!... די דאָזיקע טויגענישן... די דאָזיקע... די דאָזיקע..." דער צאָרן האָט אים געשטיקט וואָס אַמאָל שטאַרקער. און פֿלוצלינג האָט ער אַ טופּע געטון מיטן פּוס. "איך וויל עס נישט... איך פאַרבאָט עס... האָסט פאַרשטאַנען?"

"ניין", האָט זי קאַלטבלוטיק געענטפערט. "איך האָב נאָרנישט פאַר־שטאַנען. איך פאַרשטיי נישט, פאַרוואָס איך זאָל דעם קינד שטערן דאָס פאַרגעניגן..."

"דאָס פאַרגעניגן!... דאָס פאַרגעניגן!..." ער האָט זיך אַ וואַקל גע־טון, ווי נאָך אַ שטאַרקן קלאַפּ, דאָס פנים רויט, דער שטערן באַדעקט מיט אַ פייכטן שווייס — די האַנט האָט אין דער לופּט געזוכט דעם שווערן שטעקן, זיך אָנצולענען, אָדער אפשר אַ קלאַפּ צו געבן מיט אים. אָבער ער האָט אים געהאַט פאַרגעסן. און דאָס האָט אים ווידער געבראַכט צו זיך. ער האָט זיך באַהערשט — אַ וואַרעמע כוואַליע איז אים פֿלוצ־לינג דורך איבערן האַרץ. ער איז צוגעגאַנגען צו איר נענטער, ווי ער וואָלט זי וועלן אָננעמען ביי דער האַנט. זיין קול איז געוואָרן גאַנץ

הכנעהדיק, כמעט בעטלעריש. „דו... דו פארשטייט מיך נישט... איך
 מיין דאך נישט מיין טובה... איך בעט אייך נאָר... דאָס איז מיין ערשטע
 בקשה צו אייך זינט יאָרן: לאָמיר אוועקפאַרן פון דאַנען... לאָמיר אוועק
 קיין פּלאָרענץ, קיין רוים, ווהיין איר ווילט נאָר, עס איז מיר אַלצאיינס...
 איר קאנט זיך אַלדינג אויסביטן, ווי איר ווילט נאָר אַלײן... נאָר אוועק
 פון דאַנען, איך בעט דיך... אוועק... נאָר אוועק, היינט נאָך... היינט...
 אײך... איך קאָן שוין לענגער נישט אויסהאַלטן... איך קאָן נישט.“
 „היינט?“ זי האָט דערשטוינט און אָפּזאָגערײַש גערונצלט דעם
 שטערן. „היינט אוועקפאַרן? וואָס איז דאָס עפעס פאַר אַ נאַרישע
 המצאות... און אַלץ דערפאַר, ווייל די הערן זענען דיר אומסימפּאַטיש...
 עס נױט דיך דאָך קײנער נישט, דו זאָלסט מיט זײ פאַרברענגען.“
 ער איז נאָך אַלץ געשטאַנען מיט תּחנוּמדיק אויסגעשטרעקטע
 הענט. „איך קאָן עס נישט אויסהאַלטן, האָב איך דיר געזאָגט... איך קאָן
 נישט, איך קאָן נישט. פרעג מיך נישט, איך בעט דיך... נאָר גלױב מיר,
 אַז איך קאָן עס נישט אויסהאַלטן... איך קאָן נישט. אײנמאָל טוט מיר
 אויך עפעס צוליב, אײן אײנציק מאָל טוט עפעס פאַר מיר...“
 אין שכּנותדיקן סאַלאָן האָט מען ווידער אָנגעהויבן טראַסקען אויפן
 קלאַוויר. זי האָט אויף אים אַ קוק געטון, געגן איר ווילן צערודערט פון
 זײן געשרײ; אָבער ווי משונהדיק לעכערלעך האָט ער אויסגעזעען, דער
 דאָזיקער נידעריקער ריקער מאַן, דאָס פנים רױט ווי פאַר אַן אַפּאַפּ-
 לעקסיע, די אויגן אַרויסגעזעצט און צעטומלט, די הענט ציטערנדיק
 אויסגעשטרעקט פון די צו קורצע אַרבל אין דער לופט אַרײן. עס איז איר
 פיינלעך געווען צו זעען אים אין אַזאַ נעבעכדיקן מצב. אָבער דאָס ווייך
 געוואָרענע געפיל איז צוריק פאַרגלױוערט געוואָרן אין ווערטער:
 „דאָס איז אוממעגלעך“, האָט זי ווי אָפּגעהאַקט. „אויף היינט האָבן
 מיר זײ צונעזאָגט דעם שפּאַציר... און הױז דעם, נעמען און אוועקפאַרן
 צומאַרגנס, בעת מען האָט געדונגען אויף דריי וואָכן... מען מאַכט זיך
 דאָך בלױז לעכערלעך... איך זע נישט די מינדסטע סיבה אויף אוועקצו-
 פאַרן... איך בלױב דאָ און ערנאָ אויך...“
 „און איך קאָן מיר גײן, נישט אמת? ... איך שטער דאָך דאָ בלױז...
 איך שטער אייך נאָר... אײער פאַרגעניגן.“
 מיטן דאָזיקן פאַרשטיקטן אויסגעשרײ האָט ער איר צעשניטן דעם

זאץ אין מיטן וואָרט. זיין אינגעבויענער שווערער גוף האָט זיך אַ הויב געטון, די הענט האָבן זיך געבאלט אין פּוּיסטן, אויפן שטערן האָט ווילך אָנגעהויבן צו ציטערן דער כעס־אָדער. אינעווייניק אין אים האָט נאָך עפעס געברויזט און זיך געריסן אויף אַרויס, אַ וואָרט, אָדער אפּשר אַ קלאַפּ. אָבער פּלוצלינג האָט ער זיך האַסטיק געטון אַ דריי אַויס, שנעל, וואָס אַמאָל שנעלער גענומען טאַפּטשען מיט זיינע שווערע פּיס צו די שטיגן און גיך, ווי עס וואָלט אים עמעצער נאָכגעיאָגט, אַרויף אינדער־היך.

דער אַלטער מאַן האָט שווער אָטעמדיק געאיילט איבער די שטיגן: נאָך אין צימער אַריין, אַליין זיין, זיך באַהערשן, די נערוון אינשטילן, נישט אָפטן קיין נאַרישקייטן! ער איז שוין געהאַט צוגעקומען צום ערשטן שטאַק, ווי מיטאַמאָל — ער האָט געהאַט דאָס געפיל ווי הייסע חיהשע נעגל וואָלטן אים אינעווייניק אַ ריס געטון דאָס אינגעווייד — איז ער אַ טויטבלייכער און וואַקלענדיק זיך צוגעפאַלן צו דער וואַנט. אַ, דער דאָזיקער ווילדער, ברענענדיקער, שניידנדיקער ווייטיק; ער האָט גע־מוזט די ציין צוזאַמענדריקן, כדי נישט אויסצושרייען הויך אויפן קול. דער באַפּאלענער גוף האָט זיך קרעכצנדיק געקורטשעט. ער האָט גלייך פאַרשטאַנען, וואָס עס איז אים געשעען: אַ גאַל־קראַמפּ, איינער פּון יעדער נע מוראדיקע אָנפאַלן, וואָס האָבן אים אין דער לעצטער צייט אָפּט גע־פייניקט, אָבער קיינמאָל נאָך נישט מיט אַזעלכע טייוולאָנישע יסורים ווי אַצינד. „קיין שום אויפּרעגונגען“, האָט דער מעדיקער געזאָגט — איז אים אין דער זעלבער רגע דורכגעלאָפּן דער געדאַנק, אינמיטן די יסורים. און נאָך אינמיטן די יסורים האָט ער מיט ביטערן צאָרן געחוזקט. „גרינג צו זאָגן, קיין שום אויפּרעגונגען... זאָל מיר נאָך דער הער פּראָפּעסאָר ווייזן, ווי אַזוי זיך נישט אויפּצורעגן, אַז מען... אַי... אַי...“

דער אַלטער מאַן האָט געיאָמערט, אַזוי מוראדיק האָבן געריסן די אַומגעזעענע חיהשע נעגל אין דעם געפייניקטן לייב. ער האָט מיט מי זיך דערשלעפט ביז צו דער טיר פּון זיין סאַלאָן, זי מיט אַ שטויס גע־עפנט און אנדערנעפאַלן אויף דער אָטאַמאַנע, אינבייננדיק די ציין אין קישן. אין ליגן האָט דער ווייטיק באַלד אַביסל נאָכגעלאָזט, די הייסע נעגל האָבן זיך שוין נישט אַזוי טייוולאָניש טיף אינגעשניטן אין דעם מוראדיק צעווייטיקטן אינגעווייד. „אַ קאַמפּרעס זאָל איך מיר מאַכן“,

האָט ער זיך דערמאנט, „די טראַפנס נעמען, וועט מיר באַלד בעסער זוערן.“ עס איז אָבער קיינער נישט געווען, ווער ס'זאָל אים העלפן, קיינער נישט. און ער אַליין האָט נישט געהאַט קיין כוח זיך צו דערשלעפן צום אַנדערן צימער אָדער בלוז אפילו ביז צום גלעקל.

„קיינער איז נישטאָ“, האָט ער מיט פאַרביטערונג געטראַכט, „איך זועל נאָך אַמאָל פּרן ווי אַ הונט... וואָרום איך ווייס דאָך, אז דער דאָך-זיקער ווייטיק איז נישט די גאָל... דאָס איז דער טויט, וואָס וואַקסט אין מיר... איך ווייס, אז איך בין אַ פאַרלוירענער מענטש, און קיין שום פּראַפעסאָר און קיין שום קוראַציעס קענען מיר שוין נישט העלפן... ביי פינף און זעכציק יאָר ווערט מען שוין נישט צוריק געזונט... איך ווייס, וואָס עס גראַבט און ענגערט דאָרט אין מיר, דאָס איז דער טויט, און די עטלעכע יאָר, וואָס זענען מיר נאָך פאַרבליבן, וועלן שוין נישט זיין קיין לעבן, נאָר אַ נסיסה, אַ נסיסה... אָבער ווען, ווען האָב איך דען געלעבט?... פאַר מיר געלעבט, פאַר מיר אַליין?... וואָס פאַר אַ לעבן איז דאָס געווען: תמיד נאָר געלט געזאַמלט, געלט, געלט, שטענדיק בלוז פאַר אַנדערע, און אַצינד, וואָס העלפט עס מיר אַצינד?... איך האָב גע-האַט אַ פרוי, איך האָב זי גענומען אַ מיידל, איר לייב געעפנט, און זי האָט מיר אַ קינד געבוירן; יאָרן לאַנג האָט מען געאַטעמט די זעלבע לופט אין זעלבן בעט... און אַצינד, וווּ איז זי אַצינד... איך דערקען נישט מער יאָר פנים, איך דערקען נישט איר קול... ווי אַ פּרעמדע רעדט זי צו מיר, זי טראַכט קיינמאָל נישט וועגן מיר, וועגן דעם אַלעם, וואָס איך פיל און לייד און טראַכט... אינגאַנצן פּרעמד איז זי מיר שוין זייט יאָרן... וווּ איז אַלץ אַהינגעקומען, וווּ... און אַ קינד האָט מען געהאַט... געזעען זי אויפּוואַקסן, איך האָב געמיינט, דאָ הויבט זיך אָן אַ ניי לעבן, אַ ליב-טיקערס, אַ גליקלעכערס, ווי ס'איז מיר אַליין געווען באַשערט, עס וועט עפעס אַ זכר נאָך מיר בלייבן... און אַט גייט זי נאָר אינמיטן נאַכט אַוועק פון מיר און גיט זיך אָפּ צו מענער... נאָר מיר אַליין וועל איך אַפּשטאַרבן, נאָר מיר אַליין... וואָרום פאַר אַנדערע בין איך שוין געשטאַרבן... גאַט מיינער, גאַט מיינער, נאָך קיינמאָל בין איך נישט געווען אַזוי אַליין...“

די היהשע נעגל פלעגן טיילמאָל ווילד אַנכאַפּן און דערנאָך ביסלעכ-ווייז נאָכלאָזן. אָבער דער אַנדערער ווייטיק האָט כסדר געקלאַפט אין די שלייפן וואָס אַמאָל טיפּער; די מחשבות ווי האַרטע, שפּיציקע, אומדער-

בארעמדיק הייסע שטיקער קיזלשטיין האָבן געשטאַכן אין מוח: נאָר
 נישט טראַכטן אַצינד, נאָר נישט טראַכטן! דער אַלטער מאַן האָט צע-
 קנעפלט דעם ראַק און די וועסט — דער אָנגעגאַסענער גוף האָט שווער
 און גנושמדיק געציטערט אונטער דעם אויפגעבלאָזענעם העמד. ער האָט
 פאַרויכטיק צוגעלייגט די האַנט צום צעווייטיקטן אָרט. „בלויז וואָס דאָ
 טוט וויי, דאָס בין איך“, האָט ער געטראַכט; „נאָר דאָס בין איך, בלויז
 דאָס דאָזיקע שטיק הייסע הויט... און בלויז דאָס, וואָס ענגערט אינע-
 ווייניק, בלויז דאָס אַליין געהערט נאָך צו מיר, מיין קראַנקהייט, מיין
 טויט... נאָר דאָס בין איך... דאָס הייסט שוין נישט קאמערציראט און
 עס האָט נישט קיין פרוי און קיין סינד און קיין געלט און קיין הויז
 און קיין געשעפט... און בלויז דאָס דאָזיקע אַליין איז ממשותדיק, אַט
 דאָס וואָס איך טאַפּ אָן מיט די פינגער, מיין לייב און דאָס הייסע אינע-
 ווייניק, וואָס טוט וויי... דאָס גאַנצע איבריקע איז נאַרישקייטן און האָט
 שוין נישט קיין שום זין... וואָרום דאָס, וואָס טוט מיר דאָ וויי, טוט נאָר
 מיר אַליין וויי... דאָס וואָס קוועלט מיך, קוועלט נאָר מיך אַליין... זיי
 פאַרשטייען מיך שוין נישט, און איך פאַרשטיי זיי נישט... מען איז גאַנץ
 איינזאַם, נאָר מיט זיך אַליין, איך האָב עס קיינמאָל נישט געפילט אזוי
 קלאָר ווי אַצינד. אַצינד אָבער ווייס איך עס, אַצינד בעת איך ליג און
 שפיר, ווי דער טויט וואַקסט מיר אונטער דער הויט, אַצינד, צו שפעט,
 אין פינה און זעכציקסטן יאָר, שוין נישט לאַנג פאַר דער גסיסה, אַצינד,
 בעת זיי טאַנצן און גייען אַרום שפאַצירן אָדער שלעפּן זיך אַרום, די פאַר-
 דאַרבענע ווייבער... אַצינד ווייס איך, אַז איך האָב געלעבט פאַר זיי, פאַר
 זיי, וואָס זענען מיר אפילו נישט דאַנקבאַר, און קיינמאָל נישט, קיין איין
 שעה אפילו, פאַר מיר אַליין... אָבער וואָס גייען זיי מיך נאָך אָן... וואָס
 גייען זיי מיך אָן... צו וואָס טראַכטן וועגן זיי, וועלכע טראַכטן קיינמאָל
 נישט וועגן מיר? בעסער פּנרו, איידער אָננעמען זייער מיטלייד... וואָס
 גייען זיי מיך נאָך אָן...“

ביסלעכווייז, פאַמעלעך אָפּטרעטנדיק, האָט אים דער ווייטיק אָפּ-
 געלאָזט: די אומדערבאַרעמדיקע האַנט האָט שוין נישט אזוי שאַרף, אזוי
 ברענענדיק געריסן דאָס צעווייטיקטע לייב. נאָר עפעס אַ מושושטידיקער,
 קוים פילבאַרער ווייטיק איז געבליבן, עפעס משונהדיקס האָט געדריקט
 און געפּרעסט און זיך אַריינגעגעבערט טיף אינעווייניק. דער אַלטער מאַן

איז געלעגן מיט פארמאכטע אויגן און אָנגעשטרענגט זיך איינגעהארכט צום דאָזיקן שטילן צופון און נאָגן: ער האָט געהאַט דאָס געפיל, ווי די דאָזיקע פרעמדע אומבאַקאַנטע קראַפּט בויערט עפעס אין זיין לייב צו-ערשט מיט שאַרפע און דערנאָך מיט טעמפּערע מכשירים, ווי עס ווערט דאָרט עפעס שלאַבעריק און עס שוילט זיך אָפּ געוועב נאָך געוועב. עס האָט שוין נישט געריסן אַזוי ווילד. עס האָט שוין מער נישט וויי געטון. אָבער עפעס האָט אינעווייניק שטיל געטליעט און געפוילט, עס האָט עפעס אָנגעהויבן אָפּצושטאַרבן. אַלץ, וואָס ער האָט דורכגעלעבט, אַלץ, וואָס ער האָט ליב געהאַט, איז אַריינגעפאַלן אין דעם דאָזיקן פאַמעלעך פּרעסנדיקן פּלאַם, האָט זיך גערויכערט און געטליעט, ביז עס איז צו-קרישלט און פאַרקוילט זיך פּונאַנדערגעפאַלן אין אַ לעבלעך אַש פון גלייכ-נילטיקייט. עפעס איז געשעען, ער האָט עס מוטושטדיק געשפּירט, עפעס איז געשעען, בעת ער איז אַזוי געלעגן און ליידנשאַפטלעך נאָכגעטראַכט וועגן זיין לעבן. עס האָט צו עפעס גענומען אַ סוף. וואָס איז דאָס געווען? ער האָט זיך גוט צוגעהערט און איינגעהאָרכט אין זיך אַריין.

און ביסלעכווייז האָט זיך אָנגעהויבן דער חורבן פון זיין האַרץ.

*

דער אַלטער מאַן איז מיט פאַרמאכטע אויגן געלעגן אין דעם האַלב טונקלען צימער. האַלב וואַך און האַלב שוין פאַרוונקען אין חלומות. און אַט, צווישן דרימל און וואַכזיין, האָט זיך דעם צעטומלטן אויסגעדאַכט אַזוי: ער האָט געהאַט דאָס געפיל, ווי עס וואַלט ביי אים פון ערגעץ פאַ-מעלעך געטריפט (פון אַ ווונד, וואָס האָט נישט וויי געטון און פון וועל-כער ער האָט אַפילו נישט געוואָסט) עפעס אַ וואַרעמע פייכטקייט; ווי עס וואַלט ביי אים עפעס געבלוטקט אין זיין אייגן בלוט. עס האָט נישט וויי געטון, דאָס דאָזיקע פאַרבאַרגענע טריפן, עס האָט נישט שטאַרק געפּלאַ-סן. בלוז נאַנץ פאַמעלעך, אַזוי ווי עס רינען טרערן, ריזלענדיק און לעב-לעך, אַזוי האָבן זיך געקייקלט טראַפּנס, און יעדער טראַפּן האָט אַ קלאַפּ געטון אין סאַמע מיטן האַרץ אַריין. אָבער דאָס פאַרפּינסטערטע האַרץ האָט נישט גענעבן קיין אָפּפּלאַנג, עס האָט שטיל איינגעזויגן אין זיך די דאָזיקע פרעמדע פּליסיקייט. אַזוי ווי אַ שוואַס האָט עס אין זיך איינגע-זאַפט און עס איז געוואָרן וואָס אַמאָל שווערער און שווערער, עס איז אָנגעשוואַקן, עס איז אנגעדראלן אין דעם ענגן געבוי פון דער ברוסט.

ביסלעכווייז פול און איבערפול, איבערנעלאָרן פון דער אייגענער משא. האָט עס פאָמעלעך אָנגעהויבן זיך אַראָפּצולאָזן, אויסצוציען די געוועבן און אָנצושפּאַנען די מוסקולן. וואָס אַמאָל שווערער האָט דאָס צעווייטיק טע האַרץ, אַצינד שוין ריזיק גרויס, געדריקט און געדערענגט אַראָפּ מיט דער אייגענער משא. און אַצינד (וואָס פאַר אַ ווייטיק!), אַצינד האָט די משא זיך אַ ריר געטון, אַצינד האָט דאָס האַרץ אָנגעהויבן צו זינקען. אָן האַסטיקייט, נישט מיטאַמאָל, גאַנץ פּאַמעלעך האָט עס זיך אַרויסגע- גליטשט פון די פּלייש-געוועבן — גאַנץ פּאַמעלעך, נישט ווי אַ שטיין, נישט ווי אַן אַראָפּפּאַלנדיקע פּרי; ניין, אזוי ווי אַ שוואַם, אַן אָנגעזאַפטע מיט פייכטקייט, איז עס געזונקען וואָס אַמאָל טיפּער ערגעץ אין אַ פּוסטן, נישט ממשותדיקן חלל אַרײַן, וואָס האָט זיך געפונען מחוץ פון אים, ערגעץ אין אַ טיפּער אומענדלעכער פינסטערניש אַרײַן. און מיטאַמאָל איז אויף דעם אָרט, וווּ עס האָט זיך נאָר וואָס געפונען דאָס וואַרעמע טריפּנדיקע האַרץ, געוואָרן אימהדיק שטיל: עס איז דאָרט געבליבן אַ ליידיקער, אומהיימ- לעכער און קאַלטער חלל. עס האָט שוין נישט געקלאַפט און נישט גע- טריפּט: עס איז דאָרט געוואָרן אינגאַנצן שטיל, אינגאַנצן טויט. און הויף און שוואַרץ, אזוי ווי אַ קבר האָט די גרוילנדיקע ברוסט זיך געוועלכט איבערן דאָזיקן שטומען, אומבאַגרייפּלעכן גאָרנישט.

דאָס דאָזיקע חלום-בילד איז געווען אזוי שטאַרק, אַז ווען דער אַל- טער מאַן איז וואַך געוואָרן, האָט ער נישט ווילנדיק זיך אַ כאַפּ געטון פאַר דער לײַנקער זייט ברוסט, צי דאָס האַרץ איז נאָך דאָ. אָבער, אַ לײַב צו גאָט! אונטער די טאַפּנדיקע פינגער האָט נאָך עפּעס פאַרטויבט און ריט- מיט געשלאָגן, און דאָך האָט זיך אויסגעוויזן, ווי דאָס זאָל בלוז זיין אַ פאַרשטיקט קלאַפּן אין אַ ליידיקן חלל אַרײַן און אַז דאָס האַרץ אַלײַן איז שוין נישטאַ. דורך עפּעס אַ משונהדיק געפיל האָט זיך אים פּלוצ- לינג אויסגעדאַכט, ווי דער גוף זיינער וואָלט געווען פון אים אָפּגעטיילט. ער האָט שוין נישט געשפירט קיין שום ווייטיק, קיין שום דעראינערונג האָט שוין נישט געמאַכט ציטערן די צעפייניקטע נערוון, אַלץ אינעוויי- ניג איז געבליבן שטום, פאַרגליווערט און פאַרשטיינערט. „וואָס באַ- טייט דאָס?“ האָט ער געטראַכט, „ערשט נישט לאַנג האָט מיך אזוי שטאַרק געפייניקט, אַט ערשט איז אינעווייניק אין מיר געווען אזוי הייס איבערפולט, אַט ערשט האָט נאָך געציטערט יעדער נערוו. וואָס איז מיר

געווען?" ער האָט זיך אַרײַנגעהאַרַכט אין זיך, ווי אין עפעס אַ הויַלן
 חלל אַרײַן, צי דאָס פּרײַערדיקע רירט זיך נישט ווידער. אָבער יענז פּליסן
 און רוישן, דאָס טריפן און קלאַפּן איז שוין געווען גאַנץ ווייט — ער
 האָט זיך אײַנגעהאַרַכט און אײַנגעהאַרַכט —, עס האָט זיך נישט גע-
 הערט קיין שום אָפּקלאַנג. עס האָט שוין גאַרנישט געפּײַניקט, גאַרנישט
 וויי געטון: עס האָט זיך אײַגעווייניק געפּילט אַ לײדיקער און שוואַרצער
 חלל, ווי די הויַלקייט אין אַן אויסגעברענטן בוים. און מיטאַמאַל האָט
 אים ארומגענומען אַ געפּיל, ווי ער זאָל שוין האָבן געשטאַרבן אָדער ווי
 עס וואָלט עפעס אין אים זיין אָפּגעשטאַרבן, אַזוי אײַמהדיק שטום איז
 דאָס בלוט געבליבן שטײן. קאַלט ווי אַ מת איז געלעגן אונטער אים זיין
 אײַגענער גוף, ער האָט מורא געהאַט אים אָנצוטאַפּן מיט דער וואַרע-
 מער האַנט.

דער אַלטער מאַן האָט זיך אײַנגעהאַרַכט אין זיך אַרײַן: ער האָט
 שוין נישט געהערט, ווי די גלאַקסן פון דער אַזערע האָבן יעדעס מאָל
 אויסגעשלאָגן די שעהן אין זיין צימער אַרײַן, יעדע אײַנע אין אַ טיפּערן
 בײַן־השמשות אײַנגעהילט. אַרום אים איז צוגעפּאַלן די נאַכט, די פּינס-
 טערניש האָט פאַרווישט אַלע זאַכן אין דעם אַוועקשטראַמענדיקן חלל;
 אפּילו דאָס העלע שטיק הימל, וואָס האָט זיך געזעען אין פּירעק פון
 פענסטער, איז אינגאַנצן פאַרוונקען געוואָרן אין דער פּינסטערניש. דער
 אַלטער מאַן האָט גאַרנישט באַמערקט, ער האָט בלוז אַרײַנגעקוקט אין
 יענער שוואַרצקײט, וואָס האָט געשמעקט אײַגעווייניק אין אים, ער האָט
 זיך בלוז אײַנגעהאַרַכט אין דער פּוסטקײט אין זיך ווי אין דעם אײַגע-
 נעם טױט.

ענדלעך האָט זיך פון שכנותדיקן צימער דערטראָגן אַ צופּרידן גע-
 לעכטער. מען האָט דאָרט אָנגעצונדן ליכט — אַ שטראַל איז אַרײַנגע-
 שפרונגען אַהער דורך דער בלוז צוגעלענטער טיר. דער אַלטער מאַן
 האָט אויפגעצײטערט: זיין פּרוי, זיין טאָכטער! באַלד וועלן זיי אים דאָ
 געפּינען אויף דער אַטאַמאַנע, אים אָנהויבן אויספרעגן. ער האָט גיך צוגע-
 קנעפּלט דעם ראָק און די וועסט: וואָס דאַרפן זיי וויסן וועגן זיין אָנפּאַל,
 וואָס גייט עס זיי אָן? אָבער די צוויי פּרויען האָבן אים גאַרנישט געזוכט.
 זיי האָבן זיך ווייזט אויס געאַײַלט, דער גאַנג האָט שוין צום דריטן מאָל

שארף גערופן צום עסן. זיי האָבן זיך אַפנים צורעכט געמאַכט די טאָג-
לעט. דער אַלטער מאַן האָט דורך דער האַלב אָפּגענער טיר זיך צוגעהערט
צו יעדער באַוועגונג. אַט האָבן זיי אויפגערוקט די שופּלאַדן, אַט האָבן
זיי אַנידערגעלייגט מיט אַ שטיַלן קלונג די רינגען אויף די וואַשטיש-
לעך, אַט הערט זיך דאָס שאַרן פון שייך איבערן דיַל, און דורך דער גאַנ-
צער צייט רעדן זיי צווישן זיך: יעדעס וואָרט, יעדע זילבע דערטראַגט
זיך מיט אַ מוראדיקער דייטלעכקייט צו זיין אויער. צוערשט האָבן זיי
גערעדט און חוזק געמאַכט פון די הערן, זיך דערמאָנט נישט וויכטיקע
צופאַלן פון דעם שפּאַציר: אַלץ לייכטע, אָפּגעהאַקטע שמועסן, איבער-
שפּרינגענדיק פון איינס צום אַנדערן בעת דעם דאָזיקן וואַשן-זיך און
בויגן-זיך און פּוצן. פּלוצלינג אָבער איז דער שמועס אריבער אויף אים.
„ווי איז דאָס פּאַפּאָ?“ האָט ערנאָ געפּרעגט, אַליין חידושנדיק זיך,
וואָס עס איז איר אַזוי שפּעט געקומען אין זינען אַריין.

„פּונדוואַנען זאָל איך עס וויסן“ — האָט זיך געהערט דער מוטערס
קול, אַ געערגערטע שוין ביים בלויון דערמאָנען אים.
„מסתמא וואָרט ער אונטן אין זאָל און לייענט צום הונדערטסטן
מאַל די קורסן אין דער פּראַנקפורטער צייטונג — הויז דעם אינטערעסירט
אים דאָך נישט קיין שום זאָך. דו מיינסט אפשר, אַז ער האָט כאַטש איין
מאַל אַ קוק געטון אויף דער אַזערע? עס געפּעלט אים נישט דאָ, האָט ער
מיר היינט ביי מיטאַג געזאָגט. היינט נאָך, וויל ער, זאָלן מיר אַוועק-
פּאַרן.“

„היינט נאָך אַוועקפּאַרן? ... אָבער פּאַרוואָס?“ דאָס איז ווידער גע-
ווען ערנאָס שטים.

„איך ווייס נישט. ווער קאָן אים דאָרט פּאַרשטיין. אונזער געזעל-
שאַפט קאָנווענירט אים נישט, די הערן ווייזט אויס געפּעלן אים נישט
— ער פילט מסתמא אַליין, ווי שלעכט ער פּאַסט זיך צו זיי. ס'איז באמת
אַ הרפה, ווי אַזוי ער גייט אַרום, תמיד מיט צעקנייטשמע מלבושים, מיט
אַן אָפּענעם קראַג... דו באַדאַרפסט אים אויפּמערקזאַם מאַכן, אַז ער
זאָל לבל הפחות אין אַוונט זיך האַלטן אַביסל לייטישער, דיך פּאַלגט ער
דאָך. און היינט פּאַרמיטאַג... איך האָב געמיינט, אַז איך וועל איינגע-
זונקען ווערן פאַר בושה, ווי ער איז אָנגעפּאַלן אויפן אָפיציר פאַר זיין
בעטן פייער.“

„יא, מאמא... וואָס איז דאָס געווען? ... איך האָב דיך שוין געוואָלט
פרעגן... וואָס איז דאָס געווען מיטן פאפא? ... אזוי האָב איך אים נאָך
קיינמאָל נישט געזעען... איך שרעק מיך אויף אן אמת...“

„ווייס איך וואָס, שלעכטע שטימונג... מסתמא איז דער קורס גע-
פאלן... אָדער ווייל מיר האָבן גערעדט פראנצויזיש... ער קאָן נישט אויס-
האַלטן, אויב עמעצער האָט הנאה... דו האָסט עס גאַרנישט באַמערקט:
ווען מיר האָבן געטאַנצט, איז ער געשטאַנען ביי דער טיר ווי אַ מער-
דער הינטער אַ בוים... אוועקפאַרן! די מינוט אוועקפאַרן! און אַלץ דער-
פאר, ווייל עס איז אים פלוצלינג אזוי איינגעפאלן... אויב עס געפעלט
אים דאָ נישט, טאָ זאָל ער אונז כאַטש נישט שטערן אונזער פאַרנעגין...
אָבער איך מאַך מיר גאָר נישט פון זיינע שטימונגען, זאָל ער זאָגן און
טוען, וואָס ער וויל.“

דער שמועס איז איבערגעריסן געוואָרן. זיי זענען מסתמא דערווייל
בשעתן רעדן פאַרטיק געוואָרן מיט דער אָונט-טוואַלעט: יא, די טיר האָט
זיך געעפנט, זיי זענען אַרויס פון צימער, דער קאַנטאַקט האָט אַ קנאַק
געטון, דאָס ליכט איז פאַרלאָשן געוואָרן.

דער אַלטער מאַן איז געזעסן גאַנץ שטיל אויף דער אַטאַמאַנע. ער
האַט יעדעס וואָרט געהערט. אָבער מאַדנע: עס האָט אים שוין נישט וויי
געטון, עס האָט שוין גאַרנישט וויי געטון. דאָס, וואָס האָט פריער אזוי
געהאַמערט און געריסן, דער דאָזיקער ווילדער מעכאַניזם אין דער ברוסט,
איז אַצינד גאַנץ שטיל געווען, ער איז מסתמא שוין געווען צעבראַכן.
ס'האַט דאָרט גאַרנישט קיין ציטער געטון פון דער דאָזיקער שאַרפער
באַרירונג. קיין צאָרן, קיין שנאה... גאַרנישט... גאַרנישט... ער האָט זיך
רואיק צוגעקנעפלט די קליידער, פאַרזיכטיק זיך אַראָפגעשלייכט פון די
טרעפ און זיך אַנידערגעזעצט ביי זייער טיש, אזוי ווי צו פרעמדע
מענטשן.

ער האָט אין יענעם אָונט גאַרנישט גערעדט צו זיי. זיי ווידער
האַבן דאָס דאָזיקע עקשנותדיקע שווייגן, וואָס איז ענלעך געווען צו גע-
באַלטע פויסטן, אינגאַנצן נישט באַמערקט. נישט געזעגענענדיק זיך, איז
ער ווידער צוריק אין זיין צימער, זיך געלייגט אין בעט אַריין און פאַר-
לאָשן דאָס ליכט. אַ סך שפעטער ערשט איז זיין פרוי געקומען פון אַ

פריילעכער פארוויילונג; מיינענדיק, אז ער שלאָפט, האָט זי זיך אויס-
געטון אין דער פינסטער. און באַלד האָט ער דערהערט איר שווער און
זאָרגלאָז אַטעמען.

דער אַלטער מאַן איז געלעגן פאַראיינזאַמט און געגלאָצט מיט אָפּער-
נע אויגן אין דער גרענעצלאָזער פּוסטקייט פון דער נאַכט. נעבן אים איז
געלעגן אין דער פינסטער עפעס, וואָס האָט טיף געאַטעמט: ער האָט זיך
אַנגעשטרענגט צו דערמאָנען, אז דער דאָזיקער קערפּער, וואָס אַטעמט
דאָ איין צוזאַמען מיט אים די זעלבע לופט פון דעם זעלבן צימער, איז
דער זעלבער קערפּער, וועלכן ער האָט נאָך געקענט יונג און גליענדיק,
וועלכער האָט אים אַ קינד געגעבן און איז פאַרבונדן מיט אים דורך דעם
טיפּסטן סוד פון בלוט; ער האָט זיך כסדר געצוונגען צו טראַכטן, אז
דאָס דאָזיקע וואַרעמע און ווייכע נעבן אים, וואָס ער קאָן מיט דער
האַנט דערגרייכן, איז אַמאָל געווען אַ לעבן אין זיין אייגן לעבן. אָבער
מאָדנע: די דאָזיקע דעראינערונג האָט שוין נישט דערוועקט מער קיין
שום געפיל. און ער האָט זיך צוגעהערט צום דאָזיקן אַטעמען מיט דעם
זעלבן געפיל, ווי צום געמורמל, וואָס האָט זיך דערטראָגן דורכן אָפענעם
פענסטער פון די קליינע אַזערע-כוואַליעס, וואָס האָבן פליעסקענדיק גע-
פאַטשט איבער די שטיינדלעך אויפן ברעג. אַלץ איז געווען ווייט און
נישט ממשותדיק, בלוז אַ צופעליקע און פרעמדע זאַך: פאַרביי, אויף
אייביק פאַרביי.

איינמאָל נאָך האָט ער אויפגעציטערט: גאַנץ שטיל און בנגכה האָט
זיך געעפנט די שכנותדיקע טיר פון דער טאַכטערס צימער. „הייסט עס,
היינט ווידער“ — ער האָט נאָך דערפילט אַ קורצן הייסן שטאָך אין דעם
פאַר טויט געהאַלטענעם האַרץ. אַ רגע לאַנג האָט דאָרט אַ ציטער געטון
עפעס ווי אַ נערוו, איידער ער שטאַרבט אינגאַנצן אָפּ. דערנאָך האָט
דאָס אויך אויפגעהערט: „זאָל זי טון, וואָס זי וויל! וואָס גייט זי מיך
דען נאָך אָן!“

און דער אַלטער מאַן האָט זיך ווידער צוריקגעלייגט אויפן קישן. די
פינסטערניש האָט זיך ווייך געטוליעט צו די צעווייטיקטע שלויפן און
אַ צאַרטע קילקייט האָט אנגענעם אריינגעטריפט אין בלוט. און באַלד האָט
אַ לייכטער דרימל איינגעהילט די פאַרמאַטערטע חושים.

*

וְלֵעַן דִּי פֿרוי האָט אינדערפרי אויפגעוואַכט, האָט זי דערזען איר מאַן שוין אין מאַנטל און הוט. „וואָס טוסטו דאָ?“ האָט זי געפרעגט נאָך פֿאַרשלאָפּענערהייט.

דער אַלטער מאַן האָט זיך נישט אומגעקוקט, ער האָט קאַלטבלור־טיק אַרײַנגעשטופּט די נאַכטוועש אין רענצל אַרײַן. „דו זעסט דאָך, איך פֿאַר צוריק. איך נעם נאָר מיט דאָס נױטיקסטע, דאָס איבריקע קאָנט איר מיר נאָכשיקן.“

די פֿרוי האָט זיך געטון אַ כאַפֿ־אויף אַ דערשראָקענע. וואָס טוט זיך דאָ? זי האָט נאָך קײַנמאָל נישט געהערט בײַ אים אזא קול: יעדעס וואָרט איז אַרויס דורך די צײַן נאַנץ קאַלט, ווי פֿאַרנלײווערט. זי איז שנעל אַרויס פֿון בעט. „דו ווילסט טאַקע אַוועקפֿאַרן? ... וואַרט... מיר פֿאַרן דאָך אויך, איך האָב שוין געזאָגט ערנאָן...“

אַבער ער האָט האַסטיק אָפּגעוואָרפֿן. „ניין... ניין... שטערט אייך נישט.“ און נישט אומקוקנדיק זיך, האָט ער זיך צוגעשאַרט צו דער טיר. כּדי אָנצונעמען די קליאַמקע, האָט ער געמוזט אויף אַ רגע אַראָפּלאָזן דאָס רענצל אויף דער ערד. און אין דער דאָזיקער איינער בליציקער רגע איז אים געקומען אויפֿן זכרון: טױזנטער מאָל האָט ער שוין אויף אזא אופן אַראָפּגעלאָזט דאָס רענצל מיט מוסטערן פֿאַר פֿרעמדע טירן, אײַ־דער ער פֿלעגט מיט אַ פֿאַרנויגונג אַרויסגיין, מיט הכּנעה אָנביטנדיק ווײַטערע באַשטעלונגען. נאָר דאָ האָט ער שוין נישט מער קײַן שום געשעפּטן: האָט ער דעריבער געהאַלטן פֿאַר איבריק צו גריסן פֿאַרן אַוועק־גיין. אָן אַ בליק, אָן אַ וואָרט האָט ער צוריק אויפּגעהויבן דאָס רענצל און היכטיק צוגעקלאַפּט די טיר, וואָס האָט זיך פֿאַרמאַכט, ווי אַ מחיצה צווישן אים און זײַן פֿריערדיק לעבן.

*

לומער און טאַכטער האָבן נישט פֿאַרשטאַנען, וואָס דאָ איז גע־שען. אָבער די משונהדיקע האַרטקײַט און אַנטשלאַסנקײַט פֿון דעם דאָזיקן אַוועקפֿאַרן האָט זײַ בײַדע באַאומרואיקט. זײ האָבן אים באַלד נאָכגעשריבן אַהײם ברױו, ברייטע, אויספירלעכע, אויף אַ מיספֿאַרשטענ־דעניש אָנווײַנדיקע, כּמעט צערטלעכע; זײ האָבן אויסגעפרעגט מיט גרויס זאָרג, ווי עס איז אים דערנאַנגען די רײזע, ווי אזױ ער איז אָנגע־קומען אַהײם, זײ זענען מיטאַמאָל געוואָרן נאָכגיביק און זיך דערקלערט

צו יעדער צייט גרייט אהיימצופארן. ער האָט גאָרנישט געענטפערט. זיי האָבן געשיקט עקספרעס־בריוו, טעלעגראַפירט: ס'איז נישט אָנגעקומען קיין שום ענטפער. בלויז פון געשעפט האָבן זיי דערהאַלטן די סומע, וואָס זיי האָבן אין איינעם פון די בריוו פארלאַנגט: אַ פאַסט־אָנווייזונג מיטן פירמע־שטעמפל, מער קיין איין וואָרט נישט, קיין שום גרוס.

דער דאָזיקער אומפאַרשטענדלעכער און באַאומראַיקנדיקער צור־שטאַנד האָט זיי געצווונגען צוצואיילן דאָס אַהיימפאַרן. הגם זיי האָבן טעלעגראַפיש געמאַרדן וועגן זייער קומען, האָט זיי קיינער נישט אָפֿ־געוואָרט ביי דער באַן, אויך אינדערהיים האָבן זיי אַלץ געטראַפֿן נישט צוגעגרייט: דער אַלטער מאַן, ווי די דינסטלייט האָבן דערקלערט, האָט אַ צעטראַגענער אוועקגעלייגט די דעפעשע אויפן טיש און איז אוועק־געגאַנגען, נישט געבנדיק קיין שום אָנווייזונגען. אין אָונט, בעת זיי זענען שוין געזעסן ביים עסן, האָבן זיי ענדלעך דערהערט אויפגעפענען די הויז־טיר: זיי זענען אויפגעשפרונגען און אים אַנטקיינגעלאָפֿן. ער האָט זיי אָנגעקוקט איבערראַשט — ער האָט ווייזט אים פאַרנעסן די דעפֿע־שע — אָבער אַן דעם מינדסטן אויסדרוק פון עפעס אַ באַזונדער געפיל. ער האָט גלייכנילטיק זיך געלאָזט אַרומנעמען פון דער טאַכטער; זיך געלאָזט אַריינפירן אין עסציער און אויסגעהערט זייער דערציילן. אָבער ער האָט נישט געשטעלט קיין שום פראַגן, ער האָט שטילשווייגנדיק גע־דויכערט זיין ציגאַר, טיילמאַל האָט ער קאַרג געענטפערט מיט אַ וואָרט, טיילמאַל האָט ער נישט דערהערט, וואָס מען האָט אים געפרעגט און וואָס מען האָט צו אים גערעדט: עס האָט אויסגעזען, ווי ער וואָלט גע־שלאָפֿן מיט אָפענע אויגן. דערנאָך האָט ער זיך שווער אויפגעהויבן און איז אוועק צו זיך אין צימער.

און אזוי איז אויך געבליבן אין די נאָענטסטע טעג. אומזיסט האָט די באַאומראַיקטע פרוי געפרוּווט מיט אים זיך דורכצורעדן: וואָס אויפ־גערעגטער זי איז צו אים צוגעשטאַנען, אַלץ עקשנותדיקער האָט ער אויס־געמיטן. עפעס אין אים איז געווען פאַרשלאָסן, איז געוואָרן נישט צור־גענגלעך, עפעס אַן אַריינגאַנג איז פאַרמויערט געוואָרן. ער פלעגט נאָך עסן צוזאַמען מיט זיי ביים טיש, און ווען עס זענען געווען געסט, פלעגט ער זיצן אַ שטיק צייט שווייגנדיק און אין זיך פאַרטיפֿט. אָבער ער האָט נישט גענומען קיין שום אַנטייל, און ווען די געסט האָבן אינמיטן שמועס

צופעליק א קוק נעטון אויף אים, איז זיי באפאלן אן אומהיימלעך געפיל, וואָרום זיי האָבן זיך אָנגערטראָפן מיט אַ פאַרגליווערטן טויטן בליק, וואָס האָט טעמפּ געגלאָצט אין דער וועלט אַרײַן.

אַפילו פּרעמדע האָבן אינגליכן זיך אָנגעהויבן חידושן אויף דער משר-נהדיקער אויפפירונג פון דעם אַלטן מאַן. די באַקאַנטע האָבן שוין שטי-לערהייט זיך געגעבן סימנים, ווען זיי פלעגן אים באַגעגענען אויף דער גאַס: דער אַלטער מאַן, איינער פון די רייכסטע אין שטאָט, האָט זיך געשאַרט ביי די מויערן ווי אַ בעטלער, דער הוט קרום און צעקנייטשט, דער מאַנטל איינגעריכט מיט אַש פון ציגאַרן, ביי יעדן טריט האָט ער זיך משונהדיק געוואַקלט און אָפט עפעס געמורמלט צו זיך האַלב אויפן קול. אויב מען האָט צו אים געגריסט, פלעגט ער אַ הויב טון צעשראָקן דעם בליק, אויב עמעצער האָט אים אָפגעשטעלט און צו אים גערעדט, פלעגט ער יענעם אָנקוקן צעחושט און פאַרגעסן די האַנט צו דערלאַנגען. תחילת האָבן טייל געמיינט, אַז דער אַלטער מאַן איז טויב געוואָרן און זיי פלעגן העכער איבערחזרן די ווערטער. אָבער נישט דאָס איז עס גע-ווען, נאָר ער האָט תמיד געמוזט האָבן אַביסל צייט, כדי זיך אויפצו-כאַפן פון עפעס אַן אינערלעכן שלאָף, און אין סאַמע מיטן שמועס נאָך פלעגט ער צוריק אַרײַנפאלן אין זיין משונהדיקער צעחושטקייט. די אויגן פלעגן זיך אים דעמאָלט פלוצלינג פאַרלעשן, ער פלעגט האַסטיק אָפּהאַקן דעם שמועס און מיט וואַקלענדיקע טריט אַוועקגיין, נישט באַמערקנדיק אַפילו יענעמס איבעראַשונג. ער האָט תמיד אויסגעזעען, ווי מען וואַלט אים אויפגעוועקט פון אַ שווערן חלום, פון אַ נעפלדיק גריבלען זיך אין זיך אַלײַן. עס איז קענטיק געווען, אַז די מענטשן האָבן אים שוין נאָר-נישט אינטערעסירט. ער האָט זיך אויף קיינעם נישט נאָכגעפרעגט, ער האָט אין זיין אייגענעם הויז נישט באַמערקט די פאַרשטיקטע פאַרצווייפ-לונג פון דער פרוי, נישט די אומבאַהאַלפּענע פראַגן פון דער טאַכטער. ער האָט נישט געליענט קיין שום צייטונג, זיך נישט צוגעהערט צו קיין שמועס; קיין שום וואָרט, קיין פראַגע האָט שוין נישט דורכגעדרונגען אַפילו אויף איין רגע דעם מוטנעם שלײער פון גלייכגילטיקייט, וואָס האָט אַרומגעהילט זיין וועזן. זיין אייגענע וועלט אַפילו איז אים געוואָרן פּרעמד: זיין געשעפט; טיילמאָל איז ער נאָך צעחושט געזעסן אין סאַנ-טאָר, כדי די בריוו אונטערצושרייבן. אָבער ווען דער סעקרעטאַר איז אין

א שעה ארום געקומען, כדי צוצונעמען די אונטערנעהתמעטע בריוו, האָט ער געטראָפֿן דעם אַלטן מאַן אין דער זעלבער פּאָזע, אין וועלכער ער האָט אים פריער איבערגעלאָזט, מיט דעם זעלבן פּאַרגליווערטן בליק בלאַנדזשען איבער די נישט געלייענטע בריוו. ענדלעך האָט ער אַליין איינ-געזעען, אַז ער איז אַן איבעריקער און האָט אינגאַנצן אויפגעהערט צו קומען.

דאָס משונהדיקסטע אָבער און אויף וועלכן די גאַנצע שטאָט האָט זיך געהידושט איז געווען דאָס, וואָס דער אַלטער מאַן, וועלכער האָט קיינמאָל נישט געהערט צו די גלויביקע אין דער נעמיינדע, האָט מיטאַ-מאָל אָנגעהויבן צו ווערן פּרום. ביי זיין גאַנצער גלייכגילטיקייט צו אַלץ און צום עסן און ביים באַשטעלן זיך מיט עמעצן תּמיד אומפּינקטלעך, האָט ער פּונדעסטוועגן קיינמאָל נישט פּאַרזוימט צו גיין אין שול אַריין צו דער געהעריקער צייט: דאָרט פּלעגט ער שטיין, אין אַ שוואַרצער זיי-דענער קאַפּל, דעם טלית איבער די אַקסלען, תּמיד אויפן זעלבן פּלאַץ, ווי זיין פּאָטער אַמאָל, און געווינט דעם מידן קאַפּ היין און צוריק, אונטערברומענדיק דעם תּפילה-ניגון. דאָ, אין דעם האַלב-ליידיקן חלל, וווּ די ווערטער האָבן פּרעמד און מאַט אָפּגעקלונגען אַרום אים, האָט ער זיך געפילט צום בעסטן מיט זיך אַליין, אַ פּרידלעכקייט האָט אַראָפּגע-נידערט אויף זיין צעטומלט געמיט און געמילדערט דאָס השּכות אין זיין האַרץ. און ווען ער פּלעגט הערן קדיש זאָגן און געזעען ווי די קרר-בים, די קינדער, די פּריינט פּון אַ פּאַרשטאַרבּענעם האָבן מיט כּוונה און בוקנדיק און בויגנדיק זיך אויסגעבעטן גאָטס חסד פּאַר דעם נפּטר, זע-נען אים טיילמאָל די אויגן פּאַרלאָפּן געוואָרן מיט טרערן: ער איז דער לַעצטער, האָט ער געוויסט. קיינער וועט נאָך אים קיין קדיש נישט זאָגן. און ער פּלעגט אינדערשטיל נאָכזאָגן פּרום דעם קדיש און געטראַכט דער-ביי וועגן זיך אַליין ווי פּון אַ טויטן.

איינמאָל, שפּעט אין אָוונט, ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט פּון אַ בלאַנדזשענדיק אַרמוואַנדערן, האָט אים אינמיטן וועג אָנגעטראָפֿן אַ רעגן. דער אַלטער מאַן האָט ווי תּמיד געהאַט פּאַרנעסן זיין שירעם; ער האָט געקאָנט קריגן אַ וואָגן פּאַר ווייניק געלט אָדער איבערוואַרטן דעם פּלוצלינגן גוס-רעגן ערגעץ אין אַ טויער אָדער אונטער אַ גלעזערנעם פּאַ-דערדאָד, אָבער דער מאָדנער אַלטער מאַן איז וואַסלענדיק און בויגנדיק

זיך געגאנגען גלייכנילטיק ווייטער אונטער דעם רעגן. אין דעם צע-
קנייטשטן הוט האָט זיך אָנגעזאמלט אַ גאַנצע קאַלדזשע, פון די דורכ-
געווייטע אַרבל האָט אַראָפּגערוגען דאָס וואַסער אויף זיינע אייגענע
פּיס: ער האָט זיך דערויף נישט אומגעקוקט און ווייטער געשפּאַנט, כמעט
איינער אַליין אויף דער אָפּגעליידיקטער גאַס. און אזוי דורכגענעצט און
טריפּנדיק מיט וואַסער, גיכער ענלעך אויף אַ שלעפּער, ווי אויף דעם באַ-
לעבאַס פון דער גרויסאַרטיקער ווילע, צו וועלכער ער האָט זיך דער-
גענטערט, איז ער אָנגעקומען צום הויפּט־אַריינגאַנג פון זיין הויז גראַד
אין דער רגע, בעת אַן אויטאָמאָביל, וואַרפּנדיק פאַר זיך אַ ברייטע שיינ,
האַט זיך אָפּגעשטעלט האַרט נעבן אים און באַשפּריצט מיט שיטערע
בלאָטע דעם צעטראָגענעם פּוסגייער. דאָס אויטאָמאָביל־טירל האָט זיך
האַסטיק געעפּנט און פון דער עלעקטריש באַלויכטענער קופּע איז גיך
אַרויס זיין פּרוי, הינטער איר האָט נאָכגעאַיילט, באַשיצנדיק זי מיט זיין
געעפּנטן שירעם, עפעס אַ גרויסאַרטיקער גאַסט און דערנאָך אַ צווייטער
הער. האַרט ביים אַריינגאַנג האָט ער זיך מיט זיי צונויפּגעטראָפּן. די
פּרוי האָט אים דערקענט און איז דערשראָקן געוואָרן, דערזענדיק אים
אין אזאַ מצב, אַן אויסגעווייקטן, מיט צעקנייטשטע מלבושים, ווי עפעס
אַ פעקל, וואָס מ'האַט אַרויסגעשלעפּט פון וואַסער. נישט ווילנדיק האָט
זי אָפּגעקערט דעם בליק. דער אַלטער מאַן האָט גלייך פאַרשטאַנען: זי
שעמט זיך מיט אים פאַר די געסט. און כדי איר איינצושפּאַרן דאָס פּיינ-
לעכע געפיל פון פאַרשטעלן אים, האָט ער זיך געלאָזט גיין אָן שום פאַר-
דרוק, אָן פאַרביטערונג עטלעכע טריט ווייטער צום הינטערשטן אַריינ-
גאַנג: דאָרט איז ער הכנעהדיק פאַרשוונדן געוואָרן.

פון יענעם טאָג אָן פלעגט דער אַלטער מאַן קומען אין זיין אייגן
הויז אַריין תמיד נאָר דורך דעם הינטערשטן אַריינגאַנג: דאָ איז ער
געווען זיכער נישט אָנצוטערעפן זיך מיט קיינעם. דאָ האָט ער קיינעם
נישט געשטערט און קיינער האָט אים נישט געשטערט. ער האָט אויך
אויפּגעהערט צו קומען צו די מאַלצייטן צום טיש — אַן אַלטע דינסט
פלעגט אים ברענגען דאָס עסן אין זיין צימער אַריין. אויב די פּרוי אָרער
די טאָכטער פלעגט אַמאָל פרווון צו דערגיין עפעס פון אים, האָט ער
זיי אין פאַרלעגנהייט, אָבער מיט אַן עקשנותדיק ברומען האַסטיק אָפּ-
געפּטרט. סוף כל סוף האָבן זיי אים געלאָזט צורו, זיי האָבן זיך אָפּגע-

ווינט, עס זאל זיי עפעס ארן פאר אים, און אים האָט אויך נישט גע-
 ארט קיין שום זאך. אָפטמאָל פלעגט ער דורך די ווענט הערן געלעכטער
 און מוזיק פון די אַנדערע, פאר אים שוין פרעמדע צימערן, ער פלעגט
 הערן אינדרויסן וועגענער צופאָרן צום הויז און דערנאָך מיט טראַסקער
 ריי אַוועקפאָרן ביז טיף אין דער נאַכט אַרײַן. אָבער דאָס אַלדינג איז
 אים געווען אַזוי גלייכגילטיק, אַז ער פלעגט אַפילו נישט צוגיין צום
 פענסטער אַ קוק טון: וואָס גייט אים דאָס אַלדינג אָן? בלויז דער הונט
 פלעגט נאָך טיילמאָל אַרײַנקומען צו אים און זיך אַנידערלייגן פאַרן
 בעט פון דעם פון אַלעמען פאַרגעסענעם.

*

עס האָט שוין גאָרנישט מער וויי געטון אין דעם אָפגעשטאַרבענעם
 האַרץ, נאָר אינעווייניק אין לייב האָט דער שוואַרצער מוילווורף ווייטער
 גענראָבן און בלוטיק געריסן שטיקער פון דעם זיך צאַפּלענדיקן פלייש.
 די אָנפאַלן זענען פון וואָך צו וואָך געוואָרן אָפטער; ענדלעך האָט דער
 צעפליינקטער נאָכגעגעבן דער דרינגלעכער פאַדערונג פון זיין מעדיקער,
 מען זאָל זיך באַראַטן מיט אַ ספּעציאַליסט. דער פּראָפּעסאָר האָט געמאַכט
 אַן ערנסטע מינע. נאָך אַ פּאַרזיכטיקער הקדמה האָט ער אַרויסגעזאָגט
 די מיינונג, אַז עס איז אומבאַדינגט נויטיק אַן אָפּעראַציע. אָבער דער
 אַלטער מאַן האָט זיך נישט דערשראָקן, ער האָט בלויז טרויעריק גע-
 שמייכלט: גאָט זיי דאַנק, אַצינד וועט עס נעמען אַ סוף. אַ סוף צו דער
 דאָזיקער נסיסה, אַצינד קומט דאָס גוטע, דער טויט. ער האָט פאַרבאָטן
 דעם מעדיקער צו דערציילן וועגן דעם דער פאַמיליע, זיך געלאָזט באַ-
 שטימען דעם טאָג און אָנגעהויבן זיך צוצוגרייטן. ער איז צום לעצטן
 מאָל אַוועק אין געשעפט (ווי ס'האָט זיך שוין אויף אים קיינער נישט
 געריכט און אַלע האָבן אים אָנגעקוקט ווי אַ פרעמדן), זיך נאָכאַמאָל
 אַנידערגעזעצט אויף דער אַלטער, מיט שוואַרצער לעדער באַצויגענער
 שטול, אויף וועלכער ער איז אין משך פון דרייסיק יאָר, זיין גאַנץ לעבן,
 אָפּגעזעסן טויזנטער, טויזנטער שעהן, געהייסן זיך געבן אַ טשעק-ביכל
 און האָט דאָרט אויסגעפילט איינס פון די בלעטלעך: דאָס האָט ער אַוועק-
 געטראָגן צום פּאַרשטייער פון דער קהילה, וועלכער האָט זיך שיעור דער-
 שראָקן פאַר דער צו גרויסער סומע. דער אַלטער מאַן האָט זי געגעבן
 אויף צדקה זאַכן און אויף אַ קרקע פאַר זיין קבר. כּדי אויסצומיידן וועלכן

ס'איז דאָנק, איז ער מיט זיינע קלאַציקע טריט האַסטיק אַרויס און דער-
 ביי איז אים אַראָפּגעפאלן דער הוט, נאָר ער האָט זיך אַפילו נישט אַראָפּ-
 געבויגן, אים אויפצוהויבן. און אַזוי, מיט אַ בלויון קאָפּ, מיט אויסגע-
 לאַשענע אויגן אין דעם געל־קרענקלעכן, גערונצלטן פנים, האָט ער זיך
 אַוועקגעשלייכט (מענטשן האָבן אים פאַרחידושט נאָכגעקוקט) אויפן בית
 עולם צום קבר פון זיינע עלטערן. דאָרט האָבן דעם אַלטן מאַן באַמערקט
 עטלעכע ליידיקנייער און האָבן זיך אויך געהידושט: ער האָט לאַנג איינ-
 געטענהט מיט די האַלב־פאַרשימלטע מצבות, אַזוי ווי מען רעדט מיט
 מענטשן. האָט ער זיי אָנגעזאָגט די בשורה, אָדער געבעטן ביי זיי אַ
 ברכה? קיינער האָט נישט געהערט זיינע רייד — די ליפּן האָבן זיך
 שטום באַוועגט, און דער זיך שאַקלענדיקער קאָפּ האָט וואָס אַמאָל טי-
 פער זיך אַראָפּגעבויגן בעת דער תפילה. ביים אַרויסגיין האָט אים אַרומ-
 גערינגלט אַ מחנה בעטלער, ער האָט האַסטיק אָנגעהויבן אַרויסצוציען
 פון די טאַשן מטבעות און פאַפיר־געלט און אַלץ צעטיילט. גאָר צום
 לעצט, פאַרשפּעטיקט אונטערהינקענדיק, איז נאָך צו אים צוגעקומען אַן
 אַלטע אויסגעדארטע פרוי און געבעטן אַ נדבה. ער האָט אין פאַרלענג-
 הייט אָנגעהויבן זוכן אין אַלע טאַשן — אָבער גאָרנישט געפונען. בלויו
 אויפן פינגער האָט ער דערפילט, אַז עס דריקט אים עפעס אַ פרעמדע,
 שווערע זאָך: דער גאַלדענער התונה־רינג. עפעס אַ מוטושטשיקער גע-
 דאַנק איז אים געקומען אויפן זכרון — ער האָט האַסטיק אַראָפּגעצויגן
 דעם רינג און אַוועקגעשענקט דער פאַרחידושטער פרוי.
 און אַזוי, פאַראַרעמט, אויסגעליידיקט און פאַראיינזאַמט איז דער
 אַלטער מאַן אַוועק אונטערן מעסער.

ווען דער אַלטער מאַן האָט זיך צוריק אויפגעכאַפט פון נאַרקאָן,
 האָבן די מעדיקער, דערקענענדיק דעם געפערלעכן מצב, געלאָזט אַריינרופן
 די פרוי און די טאַכטער, וועלכע מען האָט דערווייל געהאַט צוויסן גע-
 געבן וועגן דער אָפּעראַציע. דער אַלטער מאַן האָט קוים געעפנט די אויגן
 אונטער די שווערע, מיט אַ בלויען שאַטן פאַרשלייערטע אויגנדרעקלעך:
 „וואו בין איך?“ האָבן זיי פרעגנדיק געגלאַצט אויף דער פרעמדער ווייס-
 קייט פון דעם קיינמאָל נישט געזעענעם זאָל.
 דאַן האָט די טאַכטער זיך אַריבערגעבויגן, כדי אַ גלעט צו טון דאָס

אַרעמע פאַרחושכטע פנים. און פֿלוצלינג האָט אין די בלינד אַרומבלאָגן
דזשענדיקע אויגנאַפלען אַ ציטער געטון עפעס אַ שוין פון דערקענען. אַ
קליין פייערל האָט אין זיי אַ פינקל געטון: אָט איז זי דאָך, דאָס קינד,
דאָס הייס געליבטע קינד, דאָס איז דאָך ערנאַ, דאָס צאַרטע, שיינע קינד!
פֿאַמעלעך, גאַנץ פֿאַמעלעך האָבן די ביטערע ליפֿן זיך אָנגעהויבן אויס־
צובויגן — אַ שמייכל, אַ נאָר לייכטער שמייכל, לאַנג שוין אָפֿגעוווינט
פון דעם דאָזיקן פֿאַרשלאָסענעם מויל, האָט פֿאַרזיכטיק אָנגעהויבן זיך
צו פֿורעמען. און דערשיטערט פון דער דאָזיקער ווייטיקלעכער פֿרייד,
האָט זי זיך צוגעבויגן נענטער, כדי אַ קוש צו טון דעם פֿאַטערס בלוט־
לאָזע באַק.

מיטאַמאָל אָבער — צי דער זיסלעכער פֿאַרפֿוס־ריח האָט ביי אים
אַרויסגערופֿן אַ דעראַינערונג, אָדער האָט אין די האַלב־באַטוויכטע גע־
הירן ווידער אויפֿגעטויכט דער פֿאַרנעסענער שרעקלעכער מאָמענט? —
מיטאַמאָל האָט זיך דאָס אַט־ערשט צעשטראַלטע פנים שרעקלעך פֿאַר־
ענדערט: די קאָלירלאָזע ליפֿן האָבן פֿלוצלינג מיט כעס זיך צוגוויפֿגע־
דריקט, די האַנט אונטער דער דעקע האָט מיט אַלע כוחות זיך געוואָלט
אויפהויבן. ווי זי זאָל וועלן אַוועקשטויסן עפעס אַ נישט ניהאדיקע זאַך
דאָס גאַנצע פֿאַרוונדעטע לייב האָט געציטערט פֿאַר כעס. „אַוועק!...
אַוועק!...“ האָבן די בלאַסע ליפֿן אומדרייטלעך אָבער דאָך פֿאַרשטענדלעך
געשטאַמלט. און אַזוי מוראדיק האָט דער ווידערווילן זיך אָפֿגעשפיגלט
אין דעם צעקרימטן פנים פון דעם הילפֿלאָזן אַלטן מאַן, אַז דער מעדי־
קער האָט באַאומרואיסט אָפֿגערוקט די פֿרויען אין אַ זייט. „ער רעדט
פון היץ“, האָט ער זיי שטיל געזאָגט, „עס איז גלייכער, איר זאָלט אים
אַצינד לאָזן אַליין“.

ווי נאָר זיי זענען אַוועקגעאַנגען, האָט זיך דאָס צעקרימטע פנים
אויסגעלייטערט און אָנגענומען אַ מיד שלעפֿעריק אויסזען. דער אָטעם
איז געוואָרן שווער — וואָס אַמאָל טיפֿער האָט געכאַרכלט די ברוסט,
כדי איינצואַטעמען די שווערע לופֿט פון לעבן. אָבער באַלד איז זי מיד
געוואָרן איינצוזויגן אין זיך די דאָזיקע ביטערע מענטשלעכע שפּייז. און
ווען דער מעדיקער האָט איינהאַרנדיק זיך באַטראַכט דאָס האַרץ, האָט
עס שוין געהאַט אויפֿגעהערט דעם אַלטן מאַן וויי צוטון.

דער פלאַנטער פון געפילן

פּריוואַטע נאָטיצן פון געהיימראַט ר. פ. ד.

אַ גאַנץ גוטע כוונה האָבן זיי געהאַט, מיינע תלמידים און קאַלענן פֿין דער אוניווערזיטעט: אַט לינט פֿאַר מיר דער פייערלעך איבער-געגעבענער און פֿראַכטפול איינגעבונדענער ערשטער עקזעמפּלאַר פֿון דעם יובילעאום-בוך, וואָס די פּילאָלאָגן האָבן מיר געווידמעט צו מיין זעכציקסטן געבורטסטאָג און דרייסיקיעריקער אַקאַדעמישער לערן-טעטי-קייט. אַן אַמתע ביאָגראַפֿיע איז עס געוואָרן. קיין איין אַרטיקל פֿעלט נישט, קיין געלעגנהייט-רעדע, קיין מינדסטע רעצענזיע אין ערנעז אַ זויסנשאַפטלעכן יאָרבוך, וואָס דער ביבליאָגראַפֿישער פֿלייס זאָל נישט האָבן אַרויסגעריסן פֿון דעם פּאַפֿירענעם קבר — דער גאַנצער וועג פֿון מיין אַנטוויקלונג איז דאָרט פֿינקטלעך און קלאַר, שטאַפּל נאָך שטאַפּל, ענלעך צו ריין אָפּגעקערטע טרעפּ, אויפגעבויט ביז צום איצטיקן מאָ-מענט — איך וואָלט כאַמת געווען אומדאַנקבאַר, ווען איך זאָל מיך נישט פֿרייען מיט דער דאָזיקער רירנדער גרינטלעכקייט. אַלץ, וואָס איך אַליין האָב שוין געהאַלטן פֿאַר איבערגעלעבט און פּאַרלוירן, קערט ווידער צו-דיק אינם דאָזיקן בילד פּאַראַייניקט און צוזאַמענגעשטעלט לויט אַ סדר: ניין, איך טאָר נישט אָפּליקענען, אַז איך אַלטער מאַן קוק אויף די דאָ-זיקע בלעטער מיט דעם זעלבן שטאַלץ, ווי עס האָט אַמאָל געקוקט דער אַשילער אויף יענער צייגניש פֿון זיינע לערער, וואָס האָט צום ערשטן מאָל גערות געזאָגט אויף זיינע פעאיקייטן און חשק צו וויסנשאַפט.

אָבער דאָך: ווען איך האָב דורכגעבלעטערט די צוויי הונדערט מיט פֿלייס צוזאַמענגעשטעלטע זייטן און גענוי מיך צוגעקוקט צו מיין גייס-טיק שפּיגל-בילד, האָב איך געמוזט שמייכלען. האָט כאַמת אַזוי אויס-געזעען מיין לעבן, האָט עס זיך טאַקע פֿון דער ערשטער שעה ביז צום היינטיקן טאָג אַזוי בנעימותדיק אַנטוויקלט, ווי עס ווייזט זיך דאָ אַרויס פֿון דעם ביאָגראַפֿס פּאַפֿירענעם סך הכל? איך האָב געהאַט פֿונקט דאָס זעלבע געפּיל, ווי בעת איך האָב צום ערשטן מאָל דערהערט מיין אייגן קול פֿון אַ גראַמאָפּאָן אַרויס: תחילת האָב איך עס גאַרנישט דערקענט; וואָרום עס איז וואָס אַן אַמת יאָ געווען מיין קול, אָבער אַזוי ווי עס קלינגט פֿאַר אַנדערע און נישט ווי איך אַליין הער עס דורך מיין בלוט

און אין מיין אינערלעכן וועזן. און אָט אזוי אַרום האָב איך — איך, וואָס האָב דאָס גאַנצע לעבן זיך אָפגעגעבן מיט שילדערן מענטשן אויפן סמך פון זייערע ווערק און קלאָר צו מאַכן דעם גייסטיקן מהות פון זייער וועלט — גראד דורך מיין אייגענעם ביישפּיל איינגעזען, ווי נישט דורכדרינגלעך עס בלויזט אין יעדן שיקזאַל דער אייגנטלעכער קערן פונם וועזן, דאָס קעמערל, ווו עס שטעקט דער שורש פון יעדער לעבנס שפּראַך-צונג. מיר לעבן איבער מיריאדן סעקונדעס, און דאָך געפינט זיך בלויז איינע, איין איינציקע נאָך, וואָס איז מסוגל אויפצוברוין אונזער גאַנצע אינערלעכע וועלט, יענע סעקונדע (סטענדאַל האָט זי באַשריבן), אין וועלכער די אינערלעכע, מיט אַלע זאַפטן שוין אָנגעטרונקענע שפּראַצונג ווערט בליציק-שנעל אויסקרויטאַליזירט — אַ מאַנישע סעקונדע, ענ-לעך צו יענער פון געשלעכטער-באַהעפטונג און פונקט אזוי ווי יענע פאַר-באַרגן אין דער וואַרעמער אינערלעכקייט פונם אייגענעם לייב. מען קאָן זי נישט דערזען מיטן אויג, נישט אַנטאַפן, נישט פילן, זי טראַגט זיך בלויז דורך דורך די חושים ווי אַ סוד. קיין שום אַלגעבראַ פון גייסט קאָן זי נישט איבעררעכענען, קיין שום אַלכימיע פון פאַרגעפיל קאָן זי נישט משער זיין, און אפילו דאָס אייגענע געפיל איז זי בלויז גאַנץ זעלטן משיג.

פון אָט דער פאַרבאַרגענער סודותדיקייט פון מיין גייסטיקער אַנט-וויקלונג ווייסט יענץ בוך נישט דאָס מינדסטע: דעריבער טאַקע האָב איך נעמוזט שמייכלען. אַלץ אין דעם בוך איז אמת, נאָר דאָס עיקרדיקע פעלט. עס באַשרייבט מיך בלויז, אָבער עס אַנטפלעקט מיך נישט. עס רעדט בלויז וועגן מיר, אָבער עס גיט נישט מיין מהות. צוויי הונדערט נעמען געפינען זיך אין דעם זאָרגפעלטיק צוזאַמענגעשטעלטן רעגיסטער — עס פעלט אָבער איינער, פון וועלכן איך האָב באַקומען דעם שעפּערישן אימפּולס, דער נאָמען פון יענעם מענטש, וועלכער האָט משפיע געווען אויף מיין גורל און וועלכער רופט מיך אַצינד מיט אַ טאָפּלעטער קראַפט צוריק צו מיין יונגט-צייט. וועגן אַלעמען רעדט זיך דאָרט, נאָר נישט וועגן אים, וואָס האָט מיר געשענקט רייד און מיט וועמעס אָטעם איך רעד: און מיטאַמאָל דערפיל איך דאָס דאָזיקע פּהרנישע פאַרשווייגן פאַר אַ חטא. דאָס גאַנצע לעבן האָבן איך געצייכנט פאַרטרעטן פון מענטשן, פון פאַרגאַנגענע יאָרהונדערטער האָב איך ווידער דערוועקט געשטאַלטן

און זיי געמאכט פארשטענדלעך פארן היינטיגן געפיל, און גראָד
וועגן דעם, וועלכער איז מיר אמנאָענטסטן, וועגן אים האָב איך קיינמאָל
נישט געטראַכט: וויל איך אים דעריבער, אים, דעם געליבטן שאָטן, געבן
צו טרינקען, ווי אין די האַמערישע טעג, פונם אייגענעם בלוט, כדי ער
זאָל ווידער צו מיר רעדן, ער, דער לאַנג שוין פארעלטערטער, צו מיר,
דעם אלט-ווערנדיקן. איך וויל צוגעבן אַ פאַרשוויגן בלאַט צו די פאַר אַלע
אַפענע, אַ וודוי פון געפיל צו דעם געלערנטן בוך און, אים צוליב, מיר
אַליין דערציילן דעם אמת פון מיין יוגנט.

*

איינער איך הויב אָן, בלעטער איך נאָכאָמאָל אין יענעם בוך, וואָס
זאָל כלומרשט שילדערן מיין לעבן. און איך-מוז ווידער שמייכלען. וואָ-
רום ווי אזוי האָבן זיי געמיינט צוצוקומען צום אמתן תוך פון מיין וועזן,
וויבאַלד זיי האָבן אויסגעקליבן אַ פאַלשן צוגאַנג? שוין דער ערשטער טריט
זייערער איז נישט קיין ריכטיקער! אָט דערציילט אַ צו מיר גוט-געשטימ-
טער שול-חבר, וועלכער איז היינט, הונקט ווי איך, אַ געהימראַט, אַז
שוין אין גימנאַזיום זאָל איך מיך כלומרשט האָבן אויסגעצייכנט פון אַלע
אַנדערע שילער מיט מיין ליידנשאַפטלעכער ליבע צו די גייסט-וויסנשאַפ-
טן. האָסט אַ שלעכטן זכרון, ליבער געהימראַט! פאַר מיר איז די הומאָ-
ניסטיק געווען אַן אָנגעוואָרפענער צוואַנג, וועלכן איך האָב אַריבערגע-
טראָגן מיט ווילדן כעס און ציין-קריצעניש. גראַד דערפאַר, ווייל אַלס זון
פון אַ רעקטאָר אין אַ קליינער שטאָט אין צפון-דרייטשלאַנד בין איך תמיד
געוויינט געווען צו זען זיך באַשעפטיקן מיט בילדונג צוליב פרנסה, האָב
איך פון קינדרוייזן אָן פיינט געהאַט די פילאָלאָגיע: וואָרום תמיד באַמיט
זיך די נאַטור, אין איינקלאַנג מיט איר מיסטישער אויפנאַכע אָפצוהיטן
דעם שעפּערישן כח, אַריינצוגעבן אין קינד אַ שנאה צו די נטיות פונם
גאָטער. זי וויל נישט דאָס באַקוועמע, נאכלעסיקע איבערנעבן דורך ירושה,
דאָס פשוטע נאָכטון און איבערהזון פון דור צו דור: צוערשט באַשאַפט
וי אַ קעגנזאָץ צווישן די גלייכע נאַטורן און ערשט נאָך אַ שווערן און
פּרוכטבאַרן אומוועג דערלאָזט זי ווידער זיך אומקערן צום אויסגעטראָ-
טענעם וועג פון די אבות. דאָס, וואָס מיין פאָטער האָט געהאַלטן די וויסנ-
שאַפט פאַר הייליק, האָט שוין געניגט, אַז איך זאָל זי באַטראַכטן, ווי אַ
פּוילפּלען זיך מיט באַגריפן; גראַד, ווייל ער האָט געהאַלטן די קלאַ-

סיקער פאר א מוסטער, האָבן זיי זיך מיר אויסגעוויזן פאר די דאָקט
 טיש און איך האָב זיי דעריבער פיינט געהאַט. אַרומגערינגלט תמיד מיט
 ביכער, האָב איך געפילט צו זיי פאַראַכטונג; ווערנדיק כסדר געצווונגען
 דורכן פּאָטער זיך צו באַשעפטיקן מיט רוחניותדיקע זאַכן, האָב איך מיך
 געבונטעוועט געגן יעדער פּאָרעם פון שריפטלעך-איבערגענטפער-
 טער בילדונג. עס איז דעריבער גאָר קיין חידוש נישט, וואָס איך האָב
 קוים מיט מי מיך דערשלאָגן צו מאַטוראַ און דערנאָך אַנטשלאָסן אָפּגע-
 וואָרפן דאָס ווייטערדיקע שטודירן. איך האָב געוואָלט ווערן אַן אָפיציר,
 אַ מאַטראָז אָדער אַן אינוועניער; צו קיין איינעם פון די דאָזיקע באַרופן
 האָט מיך איינגעטלעך נישט באַזונדערס געצויגן. בלויז די אַנטיפּאַטיע צו
 דעם פּאַפירענעם און די דאָקטישן אין דער וויסנשאַפט האָט מיך גע-
 שטויסן צו פּראַקטיש-אַקטיווער אַרבעט אַנשטאַט דער אַקאַדעמישער.
 אָבער מיין פּאָטער מיט זיין פּאַנאַטישן יראַת הַכבוד צו אַלעם, וואָס
 טראַגט אויף זיך דעם חותם פון אַוניווערזיטעט, האָט דווקא געפּאָדערט,
 איך זאָל באַקומען אַקאַדעמישע בילדונג, און עס איז מיר בלויז געלונגען
 אויסצופּועלן, אַז אַנשטאַט דער קלאַסישער פּילאָלאָגיע זאָל איך אויס-
 וויילן די ענגלישע. (איך האָב סוף כל סוף אָנגענומען אַט דעם אויסוועג
 מיטן שטילן הינטערגעדאַנק, אַז דאָס קענען די דאָזיקע ים-שפּראַך וועט
 מיר שפּעטער פּאַרלייכטערן צו דערגרייכן די געהאַפּטע ים-דינסט-קאַ-
 ריערע).

קיין זאך איז דעריבער אין יענעם *curriculum vitae* נישט אַזוי
 פּאַלש, ווי די פריינטלעכע פעסטשטעלונג, אַז איך האָב אין ערשטן בער-
 לינער סעמעסטער, אַדאַנק דער לייטונג פון פּאַרדינסטפולע פּראַפעסאָרן,
 דערוואָרבן די יסודות פון דער פּילאָלאָגישער וויסנשאַפט: וואָס האָט
 דעמאָלט מיין שטורמיש צעברויזטע פּרייהייט-ליידיגשאַפט געוואָסט פון
 לַעקציעס און פּראַפעסאָרן! שוין ביי מיין ערשטן צופּעליקן באַזוכן דעם
 צוהערער-זאָל האָט די פּאַרדומפּענע לופּט, די פּאַסטאָריש-מאָנאַטאַנע און
 צעצויגענע פּאַרלעזונג אָנגעוואָרפן אויף מיר אַזאַ מידקייט, אַז איך האָב
 מיך געמוזט אָנשטרענגען, נישט אָנצושפּאַרן שלעפּעריק דעם קאַפּ אָן דער
 באַנק — דאָס איז דאָך ווידער געווען די שול, פון וועלכער איך האָב שוין
 געמיינט פּטור צו ווערן, דאָס זעלבע קלאַס-צימער מיט דער קאַטעדראַ

און מיט די זעלבע פעדאנטישע קליינלעכקייטן. נישט ווילנדיק האָב איך געהאַט דאָס געפיל, גלייך ווי דורך דעם געהיימראַטס דינע ליפן וואָלט זיך שיטן זאָמער, אזוי צעריבן, אזוי איינטעניק זענען געפאלן די ווער-טער פונם אָפגעריבענעם שול-העפט אַרויס אין דער געדיכטער לופט אַרײַן. דאָס שוין פאַר שול-יינגלעך באקאנטע חשד-געפיל, אַז זיי זענען אַרײַנגעפאלן אין אַ גייסטיק מתי-שטיבל, וווּ גלייכגילטיקע הענט טאַפן אַרום דאָס אינגעווייד פון טויטע, האָט זיך אַצינד ווידער דערוועקט ביי מיר אינם דאָזיקן ווערקשטעל פון לאַנג שוין פאַרעלטערטן אַלעקסאַנדרי-ניזם — און ווי פאַרשטאַרקט האָט זיך נאָך דאָס דאָזיקע געפיל פון גישט-ניחאדיקייט, בעת איך בין נאָך דער קוים מיט מי אויסגעהערטער לעקציע אַרויס אויף די גאַסן פון דער שטאָט, פון יענעם אַמאָליקן בער-לין, וואָס איז אַליין געווען איבעראַשט פונם אייגענעם פונאַנדערוואַקסן זיך, איבערפולט מיט אַ פלוצלינג רייה-געוואָרענער מעגלעכקייט און האָט געשפּריצט מיט עלעקטריציטעט פון אַלע שטיינער און גאַסן, אויפצווייג-גענדיק יעדן איינעם אַ הייס-פולסירנדיק טעמפּאַ, וואָס איז מיט זיין וויל-דער זשעדנעקייט שטאַרק ענלעך געווען צו דער שכרות פון מיין אייגע-נער, נאָר וואָס צום באַוווסטזיין געקומענער מעגלעכקייט. ביידע, די שטאָט און איך, פלוצלינג אַרויסגעריסענע פון אַ פּראָטעסטאַנטיש אַרד-נונג-מעסיקער און באַגרענעצטער קליינבירגערלעכער אַטמאָספּערע און זייער ניך אַרײַנגעשליידערט אין אַ געווירבל פון מאַכט און מעגלעכקיי-טן — ביידע, די שטאָט און איך יונגער, ערשט זיך אויספיקנדיקער בחור, האָבן מיר וויבירט ווי אַ דינאַמאַ פון אומרו און אומגעדולד. קיינמאָל האָב איך נישט אזוי פאַרשטאַנען, אזוי ליב געהאַט בערלין, ווי דעמאָלט, וואָרום פונקט ווי אינם דאָזיקן איבערפולטן וואַרעמען מענטשלעכן בינ-שטאָק, אזוי איז יעדעס קעמערל אין מיר געווען דורכגעדרונגען מיטן באַנער זיך פונאַנדערצושפּרייטן. וווּ נאָך וואָלט די אומגעדולדיקייט פון אַ שטאַרקער יוגנט זיך געקאַנט אזוי אויסלאַדן, ווי אין דעם ציטערנדיקן שוים פונם דאָזיקן הייסן ריזנווייב, אין דער דאָזיקער אומגעדולדיקער, מיט קראַפט שפּראַצנדיקער שטאָט! זי האָט מיך האַסטיק אַ צי נעטון צו זיך, איך האָב מיך אַרײַנגעוואָרפן אין איר, אַרײַנגעדורונגען אין אירע אַדערן, מיין נייגיריקייט האָט האַסטיק אַדורכגעבלאָנדושעט איבער איר

נאנצן שטיינערנעם און דאך ווארעמען לייב — פון אינדערפרי ביז אויפֿ-
 דערנאכט האָב איך מיך אַרומגעדרייט אין די גאַסן און דורכגענישטערט
 אירע באַהעלטענישן: איך האָב מיך באַמת מיט אַ ווילדער פאַרכשופט־
 קייט אַ וואָרף געטון אויסשפירן עפעס צאַפֿלדיק־אָואַנטוריסטישם, אַנ־
 שטאַט אָפֿצוגעבן זיך מיטן שטודיום. אָבער די דאָזיקע איבערגעטריבנ־
 קייט איז אייגנטלעך נאָר געווען דער פּוּעל־יוצא פון אַ באַזונדערן שטריך
 אין מיין נאַטור: שוין פון קינדווייז אָן נישט פּעאַיק צו גלייכצייטיקע זאַ־
 כן, פֿלעג איך אַלעמאָל באַלד פאַרלירן דעם הוש פאַר אַ צווייטע באַשעפֿ־
 טיקונג; שטענדיק און אומעמוס האָב איך פאַרמאָגט דעם דאָזיקן אין איין
 ריכטונג לויפֿנדיקן אימפעט, און היינט נאָך, ביי מיין אַרבעט, בייס איך
 מיך אָפֿטמאָל אַזוי פּאַנאַטיש אַרײַן אין אַ פּראָבלעם, אַז איך לאָז עס
 נישט פֿריער אָפֿ, ביז איך דערפֿיל נישט דאָס לעצטע, דאָס גאָר לעצטע
 פון זיין מאַרך אויף מיינע צײַן.

דאָס געפֿיל פון פֿרייהייט איז ביי מיר דעמאָלט אין בערלין אויס־
 געוואַקסן צו אַזאַ געוואַלטיקע פאַרשכורטקייט, אַז אַפֿילו יענע קורצע צו־
 געבונדנקייט בשעת די אַוניווערזיטעט־לעקציעס, אָדער גאָר דער אַרומגע־
 גרענעצטער שטח פון מיין אייגן צימער איז מיר שווער געווען צו פאַר־
 טראָגן: די צײַט, וואָס האָט נישט מיטגעבראַכט מיט זיך קיין אָואַנטור־
 רע, האָט זיך מיר אויסגעוויזן ווי בחנם געפֿטרטע. און דער נאָר־וואָס
 פון צוים אָפֿגעלאָזטער פּראָווינצער בחור האָט זיך געמוזט גוט אונטער־
 גאַרטלען, כדי צו גילטן שוין פאַר אַן אמתן מאַנספּערשוין: איך האָב מיך
 אָנגעשלאָסן אָן אַ קאַרפּאָראַציע, מיך באַמיט צוצוגעבן מיין (אייגנטלעך
 אומדרייסטן) וועזן אַ געוויסע לעבהאַפטיקייט, אַ מין דרייסטקייט און
 צעלאָזנקייט; נאָך קוים אַכט טעג פאַרכרענגען אין בערלין, האָב איך שוין
 געמאַכט דעם אָנשמעל פון אַ גרויסשטאַטישן און מיט אַ דערשטוינלעך־
 כער געשווינדקייט מיך אויסגעלערנט דאָס ווילינגערישע אַרומטומלען
 אין די קאַפּעהייזער. צום דאָזיקן קאַפּיטל פון מענלעכקייט האָבן פאַר־
 שטייט זיך אויך געהערט די פּרויען — אָדער בעסער געזאָגט: די וויי־
 כער, ווי עס האָט געהייסן אויף אונזער סטודענטיש ווילינגערישן לשון
 — און דערביי איז מיר גראַד צונױץ געקומען דאָס, וואָס איך בין געווען
 זייער אַ שיינער בחור. הויכגעוויקסיק, שלאַנק, מיט דעם בראַנזענעם שײ־
 מער פון ים נאָך פֿריש אויף די באַקן, גימנאַסטיש בויגעוודיק אין יעדער

באוועגונג, איז מיר גארנישט שווער געווען צו קאנקורירן מיט די בליי-
כע, פון שטובן-לופט ווי הערינג אויסגעדארטע געשעפט-סוביעקטלעך,
וועלכע פלעגן פונקט ווי מיר זיך ארויסלאָזן יעדן זונטיק נאָך ווילדרויב
איבער די טאנץ-לאָקאלן פון האַלענזעע און הונדעקעלע (דעמאָלט נאָך
ווייט מחוץ דער שטאָט). אָט איז עס געווען אַ שטרויב-לאָנדע מעקלענ-
בורגער דינסטמויד מיט אַ מילך-ווייסער הויט, וועלכע איך האָב, אַ צע-
היצטע נאָך פון טאנצן, קורץ פאַר איר צוריקגיין אַהיים נאָך אַוועקגע-
שלעפט צו מיר אין מיין צימער, אָט ווידער אַ צאַפּלדיקע נערוועזע קליי-
נע יידישקע פון פּוילן, וואָס האָט פאַרקויפט זאָקן ביי טיפּן — מערסטנ-
טייל ביליקער ווילדרויב, וועלכן מען האָט לייכט גענומען און שנעל איר
בערגגעבן ווייטער צו די חברים. אָבער אין דער דאָזיקער אומגעריכטער
לייכטקייט אָפּצוהאַלטן נצחונות האָט פאַר דעם נעכטן נאָך אומדרייטמן
שול-יינגל געשטעקט אַ פאַרשכורנדיקע איבערראַשונג — די גרינגע דער-
פּאָלגן האָבן פאַרשטאַרקט מיין דרייטקייט, און ביסלעכווייז האָב איך
אָנגעהויבן באַטראַכטן די גאַס בלוז ווי אַ געיענ-פּלאַץ נאָך אַוואַנטורעס,
צווישן וועלכע איך האָב שוין גאַרנישט איבערגעקליבן, נאָר געקוקט דע-
רויה ווי אויף אַ ספּאַרט. ווען איך בין אַזוי איינמאָל, נאָכגייענדיק עפעס
אַ שיין מידל, אָנגעקומען אונטער די לינדן און — באַמת צופעליק —
פאַרבייגעגאַנגען פאַר דער אַוניווערזיטעט, האָב איך אַליין געמוזט לאַכן
ביים געדאַנק, ווי לאַנג מיין פּוס האָט שוין נישט באַטרעטן יענע הויכ-
געשעצטע שוועל. פון וויליונגערישקייט וועגן האָב איך מיך מיט אַ חבר-
לדעה געלאָזט גיין אינעווייניק אַריין; מיר האָבן בלוז לייכט געעפנט
די טיר און דערזעען (עס האָט געמאַכט אַן אומגלויבליעך לעכערלעכן איינ-
דרוק) אַ הונדערט פּופּציק רוקנס איינגעבויענע איבער די בענק ביים
שרייבן, גלייך ווי זיי וואָלטן אָפּגעריכט אַ תּפּילה, וועלכע איז איינטע-
ניק פאַרגעזאָגט געוואָרן דורך אַ ווייסבערדיקן זקן. איך האָב באַלד צו-
ריק פאַרמאַכט די טיר, לאָזנדיק דאָס מוטנע וואַסערל פון ווערטער ווייטער
רינען איבער די אַקסלען פון די פּלייסיקע תּלמידים, און האָב מיך וווי-
לערניש געלאָזט גיין מיטן חבר איבער דער זון-באַגאַסענער אַלעע.

טיילמאָל ווייזט זיך מיר אויס, אַז קיין שום יונגער מענטש האָט
נישט אַזוי גאַריש געפּרט צייט, ווי איך אין יענע חדשים. איך האָב
נישט געלייענט קיין שום בוך, איך בין זיכער, אַז איך האָב דורך יענער

צייט נישט ארויסגערעדט קיין איין שכלדיק וואָרט, נישט געטראַכט קיין איינציקן ערנסטן געדאַנק — איך האָב אינסטינקטיוו אויסגעמיטן יעדע בעסערע געזעלשאַפט, בלויז כדי מיט די וואָך געוואָרענע חושים שטאַרקער צו פילן די שאַרפקייט פון די נייע און ביז ערשט נישט לאַנג פאַרבאַטענע עמפּינדונגען. און הגם דאָס דאָזיקע אָנשכורן זיך מיטן איי-גענעם זאַפט, דער דאָזיקער צייט-פאַרשווענדערישער לעבנס-שטייגער, געהערט בכלל צו יעדער שטאַרקער און פּלוצלינג פריי געוואָרענער יוגנט — דאָך, דער באַזונדערער אופן פון מיין ווילדקייט האָט שוין די דאָזיקע צעלאָזנקייט געמאַכט געפערלעך און עס איז נאַניז וואַרשיינלעך, אז עס וואָלט פון מיר געוואָרן אַ פּולשטענדיק פאַרפאַלענער מענטש, אָדער מינדסטנס וואָלטן מייע געפילן אָפּגעטעמפט געוואָרן, ווען אַ צופאַל וואָלט נישט געווען פּלוצלינג אָפּגעהאַלטן די אינערלעכע ירידה.

דער דאָזיקער צופאַל — היינט נאָך רוף איך אים אָן מיט דאַנק-באַרקייט אַ גליקלעכן — איז באַשטאַנען דערין, וואָס מיין פּאָטער איז אומגעריכטערהייט אַרויסגערופן געוואָרן אויף אַן איינטאָניקער רעק-טאָרן-קאָנפּערענץ קיין בערלין. ווי אַ פּראָפעסיאָנעלער פּעדאַגאָג, האָט ער אויסגענוצט די דאָזיקע געלעגנהייט אויף אויסצופּרוּוון מיין אויפּפיר-רונג, נישט אָנזאָגנדיק פּריער וועגן זיין קומען, כדי מיך אומגעריכט צו פאַקן. דער דאָזיקער אומגעריכטער אָנפאַל איז אים גלענצנד געלונגען. ווי געווענלעך האָב איך אויך אין יענעם אָוונט געהאַט אין מיין ביליקן סטודענטישן צימער — דער אַריינגאַנג דערצו האָט געפירט פאַרביי דער באַלאַבאַסטעם קיך, וואָס איז געווען פאַרשטעלט מיט אַ פּאַרהאַנג — אַ מיידל, וואָס איז געקומען צו מיר מיט אַ שטאַרק אינטימען באַזוך. מיטאַ-מאָל האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּן אין טיר. מיינענדיק, אז דאָס איז אַ קאָלענע, האָב איך אָנגעברוגזט אַרויסגעברומט: „איך בין פאַרנומען.“ אָבער נאָך אַ קורצער הפּסקה האָט זיך דאָס קלאַפּן איבערגעחזרט, איינ-מאָל און נאָכאַמאָל און צום סוף מיט אַ בולטער אומגעדולד אַ דריט מאָל. איך האָב מיט כּעס געטון אַ צי אַרויף אויף מיר די הויזן, כדי דעם פּרעכן שטערער ווי אַמשנעלסטן אָפּצופּטרן, און אזוי, מיט אַראָפּהענגענדיקע הויזנטרעגער און באַרוועסע פּיס, האָב איך האַסטיק אַן עפּן געטון די טיר. אָבער באַלד האָב איך געהאַט דאָס געפיל, ווי איך וואָלט באַקומען אַ קלאַפּ מיט אַ פּויסט אין שלייה, וואָרום אין דעם האַלב-טונקלן פּאַר-

צימער האָב איך דערקענט די נעשטאַלט פון מיין פּאָטער. דאָס פנים זיינס האָב איך צוליב דער טונקלסקייט כמעט ווי נישט געזעען, בלויז די ברילן־גלעזלעך האָבן געפינקלט פונם ליכט־אַפּשיין. נאָר די דאָזיקע בלויזע קאָנטורן זענען שוין גענוג געווען, אז דאָס צוגעגרייטע גראָבע וואָרט זאָל מיר בלייבן שטעקן אין דער קעל ווי אַ שאַרפּער ביינ: אַ רגע בין איך שטיין געבליבן אַ צעהושטער. דערנאָך האָב איך אים געמוזט — וואָס פאַר אַ שרעקלעכע סעקונדע! — הכנעהדיק בעטן, ער זאָל עטלעכע מיר נוט צוואַרטן אין דער קיך, ביז איך וועל מיין צימער ברענגען אין אָרד־נונג. ווי איך האָב שוין געזאָגט, האָב איך זיין פנים נישט געזעען, אָבער איך האָב געשפּירט, אז ער האָט פאַרשטאַנען. איך האָב עס געשפּירט פון זיין שוויגן, פון זיין איינגעהאַלטנקייט און פון דער זיך מיאוסנדי־קער באַוועגונג, מיט וועלכער ער איז, נישט דערלאַנגענדיק מיר די האַנט, אַריין אין קיך הינטער דעם פּאַרהאַנג. און דאָרט, נעבן די אייזערנע קיך־פּלאַטן, פון וועלכע עס האָבן זיך נאָך געטראָגן ריחות פון צוגעוואַרעמטער קאַווע און ריבן, האָט דער אַלטער מאַן געמוזט שטיין און וואַרטן צען מינוט לאַנג, צען פאַר מיר און דעסטגלייכן פאַר אים דערנידערנדיקע מיר נוטן, ביז איך האָב דאָס מיידל משלח געווען פון בעט אַרויס און דערנאָך נעבן אים פאַרביי פון דער וויינינג. ער האָט געמוזט הערן אירע טריט און ווי דער צעפאַלדעוועטער פּאַרהאַנג האָט ביי איר האַסטיקן אַרויסגיין אַ פּאָך געטון פון דעם לופט־צוג; און איך האָב נאָך אַלץ נישט געקאָנט אַריינפירן דעם אַלטן מאַן פון דעם אומבכּודיקן באַהעלטעניש: קודם האָט די גאַנץ בולטע אומאָרדנונג פון בעט געמוזט באַזייטיקט ווערן, דער־נאָך — קיינמאָל אין מיין לעבן בין איך נישט געווען אזוי פאַרשעמט — בין איך אַריין צו אים.

מיין פּאָטער האָט פאַרמאָגט אַ רואיקע האַלטונג אין דער דאָזיקער שווערער שעה, נאָך היינט בין איך אים אינערלעך דאַנקבאַר דערפאַר. וואָרום תמיד, בעת איך וויל מיך דערמאַנען אָן אים, דעם לאַנג פאַר־שטאַרבענעם, מיידל איך אויס אים צו זעען אויס דער פּערספּעקטיוו פונם שילער, וועלכער פלעגט אים געווענלעך מיט אַ נישט ניהאדיקייט באַטראַכ־טן ווי אַ קאָריגיר־מאַשין, ווי אַ פּעדאַנט, וואָס איז אומאויפהערלעך מקפיד אויף פינקטלעכקייט, נאָר תמיד נעם איך מיר דאָס בילד פון יענער

מענטשלעכער רגע זיינער, בעת ער איז, טיף דורכגעדרונגען מיט עסל און דאך זיך באהערשנדיק, נאָכגעגאָנגען הינטער מיר שטילשווייגנדיק אין דעם שטיקנדיקן צימער אַרײַן. דעם הוט מיט די הענטשקעס האָט ער געטראַגן אין האַנט: אומבאווסטזיניק האָט ער זיי געוואָלט אוועקלייגן, נאָך באַלד זיך צוריק געכאַפט מיט אַ זשעסט פֿון עסל, ווי ער וואָלט זיך מיאוסן מיט אַ וועלכן ס'איז טייל פֿון זיין וועזן זיך צוצורירן צום דאָזיקן שמוץ. איך האָב אים געבעטן זיצן; ער האָט נישט געענטפערט, נאָך זיין צוריקשטויסנדיקע גרימאַסע האָט געלאָזט מערקן, אַז ער וויל נישט האָבן קיין שום מנע ומשא מיט די חפצים, וואָס געפינען זיך אינם דאָזיקן צימער.

נאָך עטלעכע אייזקאַלטע רגעס שטיין מיט אָפּגעווענדטע בליקן האָט ער ענדלעך אַראָפּגענומען די ברילן און זיי גענוי אַרומגעפּוצט. דאָס, האָב איך געווסט, פֿלעגט ער תמיד טון, בעת אַ פּאַרלענגהייט. עס איז אויך נישט פּאַרלירן געגאַנגען פֿון מיין אויפּמערקזאַמקייט, ווי דער אַל-טער מאַן האָט פּאַרן צוריק אַרױפּגעצן די ברילן זיך אַ וויש געטון מיט דער האַנט איבער די אויגן. ער האָט זיך געשעמט פּאַר מיר און איך האָב מיך געשעמט פּאַר אים, קיינער האָט נישט געקאַנט אַרױסברענגען קיין וואָרט. אין זיך האָב איך מורא געהאַט, אַז ער וועט באַלד אָנהויבן אַ מליצהדיקע דרשה מיט יענעם האַלז-טאָן, וועלכן איך האָב נאָך אַלס שוואַיינגל פּיינט געהאַט אין אים און פֿון וועלכן איך פֿלעג תמיד חוזק מאַכן. אָבער — און היינט נאָך דאַנק איך אים דערפּאַר — דער אַלטער מאַן האָט נישט גערעדט קיין וואָרט און אויסגעמיטן מיך אָנצוקוקן. ענד-לעך איז ער צוגעגאַנגען צו דער זיך וואַקלענדיקער עטאַזשערקע, וווּ מיר נע ביכער זענען געשטאַנען, האָט זיי געעפּנט — שוין פֿון ערשטן בליק האָט ער זיך געמוזט איבערצייגן, אַז זיי זענען נישט געווען באַרירט און על פּי רוב נאָך נישט אויפּגעשניטן אַפּילו. „דיינע לערן-העפטן!“ — דער דאָזיקער באַפעל איז געווען זיין ערשט וואָרט. מיט ציטערנדיקע הענט האָב איך זיי אים דערלאָנגט, איך האָב דאָך גוט געווסט, אַז די סטענאָד-גראַפּישע נאָטיצן אַנטהאַלטן בלוז איין איינציקע לעקציע. ער איז מיט אַ שנעלן בליק דורכגעלאָפּן איבער די צוויי זייטלעך און אַן דעם מינדסטן סימן פֿון כּעס אוועקגעלייגט די העפטן אויפֿן טיש. דערנאָך האָט ער גענומען אַ שטול, זיך אַנידערגעזעצט, מיך אָנגעקוקט ערנסט, אָבער אַן

שום פארוורף און געפרעגט: „נו, וואָס טראַכסטו וועגן דעם אלעם? וואָס וועט דערפון ווערן?“

די דאָזיקע רואיקע פראַגע האָט מיך גאָר נידערגעשלאָגן. אַלץ איז מיר איז שוין געווען גרייט צו ווידערשטאַנד: אויב ער זאָל מיך געווען זידלען, וואָלט איך אַרויס מיט חוצפה, ווען ער זאָל מיך געווען מיט גוטן מוסרן, וואָלט איך אים אויסגעחוקט. אָבער די דאָזיקע זאכלעכע פראַגע האָט אינגאַנצן צעבראַכן מיין עקשנות: איר ערנסטקייט האָט געפאָדערט ערנסטקייט, איר געצווונגענע רואיקייט — רעספעקט און אינערלעכע פעסט־קייט. וואָס איך האָב דעמאָלט געענטפערט דערוועג איך מיך קוים צו דערמאָנען, דעסגלייכן דער גאַנצער ווייטערדיקער שמועס וויל מיר נאָך היינט נישט אַרויף אויף דער פּעדער: עס זענען פאַרהאַן מאַמענטן פון פּלוצלינגער דערשיטערונג, אַ מיין אינערלעכער אויפברוי, וואָס וואָלט מסתמא נעקלונגען סענטימענטאַל ביים איבערדערציילן; פאַרהאַן געווי־סע ווערטער, וועלכע זענען אמת בלויז איין מאָל, אַרויסגעדרעטע אונ־טער פיר אויגן און אויפגעטויכטע פון אַן אומגעריכטן געפיל־ווירבל. דאָס איז געווען דער איינציקער ווירקלעכער שמועס, וואָס איך האָב ווען עס איז געהאַט מיט מיין פאָטער און איך האָב אָן שום איבערלייגונג פריי־וויליק אַרויסגעוויזן הכנעהדיקייט: איך האָב אים איבערגעגעבן אַלץ צו אנטשיידן. ער ווידער האָט מיר בלויז געעצהט, איך זאָל פאַרלאָזן בערלין און דעם גאַענטסטן סעמעסטער שטודירן ערגעץ אין אַ קליינער אוניווער־זיטעט, ער איז זיכער, האָט ער מיך כמעט ווי געטרייסט, אַז איך וועל פון אַצינד אָן פלייסיק דעריאָגן דאָס פאַרשפעטיקטע. זיין צוטרוי האָט מיך דערשיטערט; אין דער דאָזיקער איינער רגע האָב איך דערפילט די עוולה, וואָס איך בין אין משך פון מיין גאַנצער יוגנט־צייט באַגאַנגען געגן דעם דאָזיקן אַלטן מאַן, וואָס איז געווען פאַרבאריקאדירט מיט אַ קאַלטער פאַרמאליטעט. איך האָב געמוזט פעסט איינבייסן די ליפּן, כדי איינצוהאַלטן די טרערן, וואָס האָבן זיך געשפאַרט פון די אויגן אַרויס. אָבער אויך ער האָט מסתמא געמוזט פילן עפעס ענלעכס, וואָרום ער האָט מיר פּלוצלינג דערלאַנגט די האַנט, אַ רגע זי ציטערנדיק פאַרהאַלטן אין מיניער און איז האַסטיק אַרויסגעגאַנגען. איך האָב מיך נישט דערווענט אים נאָכצוגיין, איך בין געבליבן שטיין אומרואיק און צעטומלט און האָב

מיטן טאשנטיכל מיר אָפּגעווישט דאָס בלוט פון די ליפּן: אזוי שטאַרק
האָב איך איינגעביסן אין זיי די ציין, כדי מיך צו באַהערשן.
דאָס איז געווען די ערשטע דערשימערונג, וואָס איך, דער ניינצן
יעריקער בחור, האָב איבערגעלעבט — זי האָט מיט איין מאָל און אָן אַן
איינציק שאַרף וואָרט צעוואַרפן דאָס גאַנצע באַמכאַסטישע קאָרטן־הייזל
פון מענלעכקייט, וווּילינגערשיקייט און זעלבסטשטענדיקייט, וואָס איך
האָב אויפגעשטעלט אין משך פון דריי חדשים. איך האָב מיך אַצינד,
אַדאַנק דעם אָנגערעגטן ווילן, געפילט גענוג שטאַרק זיך אָפּצוזאָגן פון
אַלע מינדערעווערטיקע פאַרגעניגנס, עס איז מיך באַפאַלן אַן אומגעדולד אָנ־
צווענדן די ביז איצט געפטרטע כחות אויף גייסטיקע ענינים, עס האָט
מיך איבערגעוועלטיקט אַ גיריקייט נאָך ערנסט, ניכטערנקייט, גוטע מדות
און איינגעהאַלטנקייט. איך האָב מיך דעמאָלט אינגאַנצן געווירמעט דעם
שטודיום, ווי צו אַ הייליקער עבודה, נישט וויסנדיק נאָך פון דער שטאַר־
קער פאַרשכורטיקייט, וואָס דערוואָרט מיך אין דער וויסנשאַפט, נישט
האַבנדיק קיין אָנונג, אַז אויך אין יענער דערהויבענער וועלט פון גייסט
לוערן תמיד אויף אַ שטורמישער נאַטור אוואַנטורע און געפאַר.

*

די קליינע פּראָוויניץ־שטאָט, וואָס איך האָב מיט מיין פּאָטערס הסכמה
אויסגעוויילט פאַר דעם נאָענטסטן סעמעסטער, האָט זיך געפונען אין
מיטל־דייטשלאַנד. איר ווייט פאַרשפּרייטער אַקאַדעמישער רוים איז גע־
שטאַנען אין אַ שאַרפן קאָנטראַסט צו דעם קליינעם הייפּל הייזער, וואָס
האַבן אַרומגערינגלט דעם אוניווערזיטעט־בנין. עס האָט מיך נישט גע־
קאָסט קיין סך טרחה, כדי פון באַנהויף, וווּ איך האָב קורם איבערגעלאָזט
מיין געפּעק, זיך צו דערפּרעגן צו דער אלמא מאַטער, און אויך אינגעוויי־
ניק אין דעם רהבותדיקן אַלטערטימלעכן בנין, האָב איך גלייך דערשפּירט,
אַז דער אינטימער קרייז האָט זיך דאָ אַ סך גיכער צונויפגעשלאָסן, איי־
דער אין יענעם בערלינער טויבנשלאַק. אין צוויי שעה אַרום בין איך שוין
געווען איינגעשריבן און האָב שוין געהאַט באַזוכט דעם רוב פון די פּראָ־
פּעסאָרן, בלוז מיין הויפּט־פּראָפּעסאָר, דעם לערער פון ענגלישער פּי־
לאָלאַגיע, האָב איך נישט געקאָנט באלד געפינען, אָבער מען האָט מיר
געזאָגט, אַז אַרום פיר נאָכמיטאָג קאָן מען אים טרעפן אין סעמינאַריום.

געטריבן פון אומגעדולד נישט דורכצולאזן קיין איין לעקציע, פונקט אזוי ליידנשאפטלעך איצט אין דראנג צו דער וויסנשאפט, ווי פריער אין דעם אויסמידן זי, האָב איך מיך געפונען — נאָך אַ שנעלן דורכלויפן דאָס גאַנצע שטעטל, וואָס האָט אין פאַרגלייך מיט בערלין אויסגעזעען ווי פאַרזונקען אין אַ נאַרקאָטישן שלאָף — פינקטלעך פיר אַזויגער אויף דעם אָנגעוויזענעם אָרט. דער דינער האָט מיר געוויזן די טיר פון סע-מינאַר. איך האָב אָנגעקלאַפּט. און אזוי ווי מיר האָט זיך אויסגעוויזן, אַז פון אינעווייניק האָט זיך אָנגערופן עפעס אַ קול, בין איך אַריינגעגאַנגען. אָבער איך האָב געהאַט שלעכט געהערט. קיינער האָט מיך נישט גע-הייסן אַריינקומען. דער אומדייטלעכער קלאַנג, וואָס איז צו מיר פריער דערגאַנגען, איז געווען די דערהויבענע ענערגישע שטים פון פראָפעסאָר, וועלכער האָט פאַר אַן ענג צונויפגעזאַמלט און נאָענט אים אַרומרינגלענ-דיקן קרייז פון עטלעכע צוואַנציק סטודענטן געהאַלטן משמעות אַן אימ-פראָוויזרטע לעקציע. מיר איז געוואָרן פיינלעך, וואָס איך בין על פי טעות אַריינגעקומען אַן אַ דערלויבעניש און איך האָב מיך געוואָלט שטי-לערהייט צוריק אַרויסשאַרן, האָב איך ווידער מורא געהאַט, אַז דער-מיט וועל איך ערשט ציען אויף מיר די אויפּמערקזאַמקייט, וואָרום בין אַהער האָט מיך נאָך דערווייל קיינער פון די צוהערער נישט געהאַט באַ-מערקט. איך בין דעריבער געבליבן שטיין, נאָענט ביי דער טיר, און האָב נישט ווילנדיק אָנגעהויבן זיך צוצוהערן.

עס איז קענטיק געווען, אַז דער פאַרטראַג איז אַרויסגעוואַקסן פון אַ שמועס אָדער פון אַ דיסקוסיע, אזוי לכל הפחות האָט עס אויסגעזעען לויט דער פרייער און לחלוטין צופעליקער גרופירונג פון לערער און זייע-נע שילער: ער איז נישט געזעסן פונדערווייטנס אויף דער פראָפעסאָר-שטול, נאָר אויף איינעם פון די טישן מיט לייכט אַראָפהענגענדיקע פיס, כמעט אויפן סטודענטישן שטייגער, און ארום אים זענען געווען צונויפ-געדרענגט די יונגעלייט אין אומגעצווונגענע פאַזעס, אָבער די דאָזיקע תחילת נאכלעסיקע גרופירונג איז אַפנים דורך דעם פאַראינטערעסירטן צו-הערן זיך פאַרפיקסירט געוואָרן אין אַ פלאַסטישער אומבאַוועגלעכקייט. מען האָט דערקענט, אַז זיי האָבן פריער געמוזט שטיין און שמועסן, דאַן האָט זיך דער לערער פלוצלינג געטון אַ כאַפּ אַרויף אויפן טיש און פון

דאָרט זיי צוגעצויגן צו זיך מיט זיינע ווערטער, ווי מיט אַ ווורד־פעטליע און צוגעשמירט זיי אין אומבאָוועגלעכקייט צו די ערטער. און עס האָט גאָרנישט לאַנג געדויערט, ווי איך אַליין, פאַרגעסנדיק אָן מיין אַרײַנקור מען אומגערופן, האָב אָנגעהויבן פילן די מאַגעטיש ווירקנדיקע קראַפט און כּשוף פון זיינע רײד; איך בין נישט ווילנדיק צוגענאַנגען נענטער, כדי צו זען די מערקווירדיק בויניקע און אַרומנעמענדיקע באַוועגונגען פון זיינע הענט, וועלכע פלעגן טײלמאַל, נאָך אַ שטאַרק וואָרט, זיך אויס־שפּרייטן ווי פליגל, ציטערנדיק זיך אויפהויבן אינדערהױך, כדי דערנאָך מיט אַ רואיקן מוזיקאַלישן זשעסט פון אַ דיריגענט ביסלעכווייז זיך צו ריק אַראָפּצולאָזן. די רעדע זיינע איז דערווייל געוואָרן וואָס אַמאָל הי־ציקער און שטורמישער און בשעת מעשה האָט ער זיך פון דעם האַרטן טיש אונטערגעהוידעט ריטמיש ווי אויפן רוקן פון אַ גאַלאַפּירנדיק פּערד און מיט אַ פאַרכאַפטן אַטעם ווייטער געשטורעמט אין דעם היציקן, מיט בליציקע בילדער דורכגעפלאַכטענעם געדאַנקען־לויה. איך האָב נאָך קײַן־מאָל נישט געהערט אַ מענטש רעדן אזוי באַנייסטערט, אזוי כאַמת מיט־רײסנדיק — צום ערשטן מאַל האָב איך איבערגעלעבט דאָס, וואָס די רױמער רופן אָן „ראַפּטום“, דאָס אויפהויבן זיך פון אַ מענטש איבער זיך אַליין: נישט פאַר זיך, נישט פאַר אַנדערע האָט דאָ גערעדט אַ ברויזנדיק מױל, עס האָט דערפון געשפּריצט ווי פּיער פון אַן אינערלעך אָנגעצונ־דענעם מענטש.

קײַנמאַל האָב איך נאָך אַזעלכעם נישט געהאַט איבערגעלעבט: אַ רעדע, פאַרוואַנדלט אין עקסטאַז, לײדנשאַפטלעכער פאַרטראַג ווי אַן עלע־מענטאַר געשעעניש, און מיטאַמאַל האָט מיך דאָס דאָזיקע אומגעריכטע אַ צי געטון פאַראַויס. נישט פילנדיק, אַז איך האָב מיך געלאָזט גײן, היפ־נאָטיש צוגעצויגן דורך אַ כּח, וואָס איז שטאַרקער געווען ווי נײַגיריקייט, מיט יענע אָנמעכטיקע טרוט, ווי בײַ לונאַטיקער, האָט עס מיך מאַגיש אַ רײס געטון צו יענעם ענגן קרײַז: נישט וויסנדיק ווי אזוי, האָב איך מיך פּלוצלינג געפונען אינעווייניק, צען שפּאַן פון אים און אינמיטן צווישן די אַנדערע, וועלכע זענען אויך געווען צופיל פאַרכשופט, אַז זיי זאָלן אימשטאַנד זײן עמעצן אָדער עפעס צו באַמערקן. איך בין פאַרכאַפט גע־וואָרן דורך דער רעדע, מיטגעריסן דורך איר שטראָם, נישט וויסנדיק אַפילו איר אָנהױב: אײנער פון די סטודענטן האָט משמעות זיך געמוזט

האָבן אויסגעדריקט, אז שעקספיר איז געווען אַ מעטעאָרישע דערשיינונג, דעם מאָן אָבער דאָרט אויבן האָט דווקא גערייצט צו באַווייזן, אז ער איז נאָך געווען דער שטאַרקסטער אויסדרוק, די נשמה־אנטפּלעקונג פון אַ נאָר־צו־דור, דער זינלעכער אויסדרוק פון אַ לייַדנשאַפטלעך געוואָרענער תקופה. מיט אימפעט און שוונג האָט ער געמאַלט יענעם אומגעווענלעכן מאָג־מענט ענגלאַנדס, יענע באַזונדערע רגע פון עקסטאַז, וואָס באַווייזט זיך אומגעריכט אין לעבן פון יעדן פּאָלק, פונקט ווי אין לעבן פון יעדן יחיד, צוואַמעננעמענדיק אלע כוחות אויף אַ ריזיקן שפּאַן אין דעם אייביקן אַרײַן. די ערד איז פּלוצלינג ברייטער געוואָרן, אַ נייער קאָנטינענט איז אַנטדעקט געוואָרן, בעת די עלטסטע מאַכט פון אַלטן קאָנטינענט, דאָס פּויפּסטום, איז געשטאַנען פאַר דער סכנה אונטערצונויין: הינטער די ימים, וואָס געהערן אַצינד צו ענגלאַנד, זינט שפּאַניעס אַרמאַדאַ איז דורך זוינט און כּוואַליעס צעשמעטערט געוואָרן, טויכן־אויף נייע מעגלעכקייטן, די וועלט איז זיך פונאַנדערגעוואַקסן, און אומבאַווסט האָט די מענטש־לעכע נשמה דערפילט אַ דראַנג איר נאָכצוטון — אויך זי וויל זיך פונאַנג־דערוואַקסן, אַרײַנדרײַנגען ביז אין די לעצטע גרענעצן פון גוט און שלעכט; זי שטרעכט צו אַנטדעקן, צו דעראַבערן, פונקט ווי יענע קאָנטינענטאַראַן, זי נויטיקט זיך אין אַ נייער שפּראַך, אין אַ נייער קראַפט. און איבער נאַכט וואַקסן אויף די שעפּער פון דער דאָזיקער שפּראַך, די דיכטער; פּופּציק, הונדערט און איין יאַרצענדליק, אַ ווילדע, אומגעצוימטע כאַליאַס־טרע, וואָס פאַרנעמט זיך נישט אַזוי ווי די הויפּישע פּאָעטלעך פאַר זיי מיט באַאַרבעטן אַרקאַדישע גערטנדלעך און פּערזן־שרייַבערייַ איבער אַ פאַרהערלעכטער מיטאַלאָגיע. — זיי שטורעמען דאָס טעאַטער, פאַר זייער מלחמה־פּלאַץ קלויבן זיי אויס די בינע־ברעטער, וווּ ס'האָט זיך פריער גע־טראָגן דעם ליאַרם פון צערייצטע חיות און פון בלוטיקע שפּילן, דער היי־סער הויך פון בלוט שפּירט זיך נאָך אין זייערע ווערק, זייערע דראַמעס אַפילו זענען אַזאַ מין *circus maximus*, אין וועלכן די ווילדע בעס־טיעס פון געפיל־ווארפן זיך טויט־הונגעריקע איינע אויף דער אַנדערער. מיט אַ לייבן־כּח שטורעמט זיך אויס די אומגעצוימטקייט פון די דאָזיקע לייַדנשאַפטלעכע הערצער, איינער וויל דעם אַנדערן אַריבערייאַגן מיט דער שפּע פון ווילדקייט, אַלץ איז דערלויבט אין דער שילדערונג: בלוט־שאַנד, מאָרד, רשעות, פאַרברעכן, דער גרענעצלאָזער בונט פון אלעם מענטשלעכן

פייערט דאָ זיין פלאַמענדיקע אָרניע; פונקט ווי פריער די הונגעריקע חיות, וואָס מען האָט אַרויסגעלאָזט פון זייער געפענגעניש, אזוי האָבן זיך איצט אַ וואַרף געטון מיט אַ סכנותדיקן געברום די פאַרשכורטע לייַדנשאַפטן אויף דער הילצערנער אַרענע. אַ שטאַרקער אויסברוך עקספלאַדירט ווי אַ פעטאַרדע, פופציק יאָר ציט ער זיך, אַ בלוטשטורץ, און אויסגוס, אַ העפֿ־טיקע ווילדקייט, וואָס קלאַמערט אַרום די גאַנצע וועלט און צערייסט זי: עס שפירן זיך קוים די איינצלענע שטימען, די איינצלענע געשטאַלטן אין דער דאָזיקער אָרגיע פון קראַפט. איינער צינדט זיך אָן פונם אַנדערן, יעדער איינער קעמפט אַריבערצוואַגן דעם אַנדערן, אים איבערצושטייגן, אַלע ווידער צור־זאַמען זענען ווי גייסטיקע גלאַדיאַטאָרן, וואָס געמען אַנטייל אין דערזעל־בער פייערלעכקייט, פרייגעלאָזטע שקלאַפן, וואָס ווערן מיט אַ בייטש געטריבן פאַראַויס דורך דער גאַונות פון דער צייט. זי ברענגט זיי פון איינ־געבוירענע, פאַרהושכטע פאַרשטאַט־שטובן און פון פאַלאַצן, בען דזשאַנ־סאָן, דאָס מויערער־אייניקל, מאַרלאַך, דעם שוסטער־זון, מאַסינדזשער, די קאַמערדינער־גזע, פיליפ סידני, דעם רייכן געלערנטן מלוכה־מאַן. דער הייסער געווירבל קנוילט אָבער אַלע צוזאַמען, היינט הויבט מען זיי ביז אין די הימלען, מאַרגן גייען זיי אויס, די קידס, די הייוודס, אין טיפּסטער נויט, ברעכן זיך צוזאַמען פאַרהונגערטע ווי ספענסער אין קינג סטריט; אַלע זענען זיי אומבירגערלעכע עקזיסטענצן, צעלאָזענע יונגען, הולטאַ־יעס, קאַמערדיאַנטן, שווינדלער, אָבער דיכטער, דיכטער, דיכטער זענען זיי אַלע. שעקספיר איז בלוז דער מיטל־פונקט פון זיי: „the very age and body of the time” אָבער מען האָט גאָרנישט קיין צייט אים אויסצוטיילן, אזוי שטורעמט דאָס דאָזיקע געווירבל, אזוי שפעדיק יאָגט אַריבער אין ווערק דאָס אַנדערע, איין לייַדנשאַפט די אַנדערע. און פלוצ־לינג, פונקט אזוי בליציק, ווי דער דאָזיקער הערלעכער אויסברוך פון דער מענטשהייט איז אַנטשטאַנען, פאַלט ער זיך שפעטער ווידער פונאַנדער. די דראַמע איז געענדיקט, ענגלאַנד איז דערשעפּט, און ווידער טראַגט זיך אין משך פון הונדערטער יאָרן די געפליד־נאַסע גרויקייט פון דער טעמעזע אויך איבערן נייסט: מיט אַ האַסטיקן שטורעם האָט אַ דור דער־

(1) די לעבעדיקע פאַרקערפערונג פון זיין תקופה.

גרויכט דעם העכסטן שפיץ און דעם טיפסטן תהום פון דער ליידנשאפט, היים אויסגעהויכט די איבערפולטע, פארשכורטע נשמה פון דער ברוסט — און אָט ליגט דאָס לאַנד מיד, דערשעפט; אַ קליינלעכער פּוּריטאַניזם פאַרמאַכט די טעאַטערס און דערשטיקט דערמיט דאָס ליידנשאַפט־וואָרט; די ביכל נעמט ווידער דאָס וואָרט, דאָס געטלעכע וואָרט, נאָכדעם ווי דאָס העכסט מענטשלעכע האָט אַרויסגעזאָגט די פייערדיקסטע וודוי פון אַלע צייטן און איין איינציקער גליענדיקער דור האָט איבערגעלעבט פאַר טויזנטער.

און פּלוצלינג האָט דאָס בליץ־פייער פון דער רעדע אומגעריכט זיך אַ קער געטון דירעקט צו אונז: „פאַרשטייט איר אַצינד, פאַרוואָס איך הויב נישט אָן מיין פאַרלעזונג לויט אַ היסטאָרישן סדר, ביים קינג אַרטור און טשאַסער, נאָר להיפּוך צו אַלע כּללים ביי די עליזאַבעטאַנער? און פאַרשטייט איר, פאַרוואָס איך פאַרלאַנג קודם כּל אַ גרינטלעכע באַקאַנט־שאַפט מיט זיי, אַן איינלעבן זיך אין דער דאָזיקער העכסטער לעבנס־קראַפט? וואָרום עס איז נישט פאַרהאַן קיין פּילאָלאָגיש פאַרשטיין אָן איר בערלעבן, נישטאָ קיין בלוזי גראַמאַטיקאַליש וואָרט אָן דער דערקענטעניש פון די ווערטן, און איר יונגע מענטשן באַדאַרפט אַ לאַנד, אַ שפּראַך, וואָס איר ווילט פאַרשטיין און באַהערשן, קודם כּל זענען אין איר העכסטער שיינ־הייט־פאַרעם, אין דער שטאַרקסטער פאַרעם פון זיין יונגט, פון זיין גע־וואַלטיקסטער ליידנשאַפט. קודם מוזט איר די שפּראַך הערן ביי די דיכטער, ביי די יעניקע, וואָס שאַפן און פאַרפּולקאַמען זי, איר מוזט פּריער האָבן געשפּירט אויף אייער האַרץ דעם וואַרעמען אָטעם פון דער דיכטונג, איי־דער מיר הויבן זי אָן צו צעגלידערן. דעריבער הויב איך תמיד אָן ביי די געטער, וואָרום ענגלאַנד — דאָס איז עליזאַבעט, שעקספּיר און די שעקספּיר־יאַנער, דאָס גאַנצע פּריערדיקע איז בלוזי אַ צוגרייטונג, דאָס שפּעטער־דיקע אַ הינקענדיק נאָכלויפן דעם דאָזיקן דרייסטן שפּרונג אין דער אומ־ענדלעכקייט אַרײַן — דאָ אָבער, פּילט עס, פּילט עס אַליין, איר יונגע מענטשן, דאָ איז די לעבעדיקסטע יונגט פון אונזער וועלט. יעדע דערשיי־נונג, יעדן מענטש קאָן מען תמיד דערקענען נאָר אין דער פייער־פאַרעם, נאָר אין דער ליידנשאַפט. וואָרום יעדער גייסט קומט אַרויס פון בלוט, יעדעס דענקען פון דער ליידנשאַפט, יעדע ליידנשאַפט פון דער באַגייס־טערונג — דעריבער קענען קודם כּל שעקספּיר און זיינע בני־הדור אייך

יונגע מענטשן באמת יונג מאכן! צוערשט דער ענטוויאָזם, דערנאָך דער פלייס, צוערשט ער, דער העכסטער, דער דערהויבנסטער, שעקספיר, דאָס דאָזיקע הערלעכסטע רעפעטיטאָריום פון דער וועלט, דערנאָך דער שטור דיום פון וואָרט!

„און אַצינד זאָל גענוג זיין אויף היינט, — זייט געזונט!“ — מיט אַ שאַרפער, אָפהאַקנדיקער האַנט-באַוועגונג האָט ער אומגעריכט פאַרענ-דיקט, גלייכצייטיק אַראָפּשפּרינגענדיק פון טיש. די סטודענטן-גרופע האָט זיך מיטאַמאָל אַ הויב געטון, גלייך ס'וואָלט זיי עמעצער פונאַנדערגע-טרייסלט, אַ קנאַקעריי און רוקעריי פון שטולן און טישן; צוואַנציק ביז אַהער פאַרמאַכטע קעלן האָבן אָנגעהויבן אויף איין מאָל צו רעדן, אָפּצו-הוסטן, ברייט צו אַטעמען — אַצינד ערשט האָט מען געזעען, ווי מאַג נעטיש עס איז געווען די דאָזיקע פאַרכשופּטקייט, וואָס האָט די אַלע מילדער געהאַלטן אזוי לאַנג פאַרשלאָסן. דערפאַר האָט זיך איצט היציר-קער און אומגעצוימטער געטומלט אין דעם ענגן חלל פון זאָל; טייל זענען צוגעגאַנגען צום לערער, כדי אים צו דאַנקען אָדער עפעס צו זאָגן, אַנדערע ווידער מיט פאַרפלאַמטע פנימער האָבן דערווייל זיך נעטיילט מיט די איינ-דריקן; קיינער אָבער איז נישט געשטאַנען רואיק, קיינער איז נישט גע-בליבן אומבאַריירט פון דער עלעקטרישער געשפאַנטקייט, פון וועלכער דער קאָנטאַקט איז אַצינד האַסטיק איבערגעריסן געוואָרן און פון וועלכער עס האָט אָבער אַפנים נאָך געשפּריצט מיט פייער אין דער אָנגעלאָדענער לופט.

איך אליין האָב מיך נישט געקאָנט רירן: איך האָב געהאַט דאָס גע-פיל, ווי מען וואָלט מיר געטראָפן אין האַרץ אַריין. זייענדיק אליין ליידנ-שאַפטלעך און פעאיק צו באַגרייפן זאַכן תמיד נאָר התלהבותדיק, דורך אַ העפּטיקן שטויס פון אַלע חושים, האָב איך מיך איצט צום ערשטן מאָל געפילט מיטגעריסן דורך אַ מענטש, דורך אַ לערער, איך האָב עמפונדן אַן איבערמאַכט, פאַר וועלכער עס מוז זיין אַ חוב און אַ תענוג זיך צו בויגן. דאָס בלוט אין מיינע אָדערן האָט זיך דערוואַרעמט, איך האָב עס געשפּירט, דער אַטעם איז געוואָרן שנעלער, דער דאָזיקער ניכער ריטם איז אַריינגעדונגען ביז אין מין קערפער אַריין און אָנגעפילט מיט אומ-געדולד יעדן אבר. ענדלעך האָב איך מיך באַרוואיקט, פאַמעלעך זיך אַריינ-געשטופּט אין דער פאָדערשטער ריי, כדי אָנצוקוקן דאָס פנים פונם דאָ-

זיין מאן, וואָרום — מאָדנע! כל זמן ער האָט גערעדט, האָב איך זיינע שטריכן נישט געקאָנט אויפכאַפן מיטן אויג, אזוי צעשמאַלצן, אזוי צור-נויפגעגאַסן זענען זיי געוואָרן מיט דער רעדע. אויך אַצינד האָב איך תחילת נישט געקאָנט מער זען, ווי אַן אומדייטלעכען סילענט פון פראָפּיל: ער איז געשטאַנען האַלב אויסגעדרייט צו אַ סטודענט, די האַנט היימיש אָנגעלענט אויף יענעם אַקסל אין דעם בין השמשותדיקן ליכט פון פענסטער. אָבער אַפילו די דאָזיקע אומדייטלעכע באַוועגונג האָט פאַרמאָגט אזוי פיל האַרציקייט און חן, ווי איך וואָלט דאָס קיינמאָל נישט געהאַלטן פאַר מעגלעך ביי אַ פּעדאַגאָג.

דערווייל האָבן מיך באַמערקט עטלעכע סטודענטן; און כדי נישט אויסצוזען ווי איינער, וואָס האָט זיך אַריינגערין אומגעבעטענערהייט, בין איך צוגעגאַנגען נאָך אויף עטלעכע טריט צום פראָפעסאָר און גע-וואַרט, ביז ער וועט פאַרענדיקן זיין שמועס. אַצינד ערשט האָב איך גע-האַט די געלעגנהייט אַריינצוקוקן אים אין פנים: אַ רוימער-קאַפּ, אַ פיין געוועלבער שטערן ווי פון מאַרמאָר, די ציכטיק-גלאַנצנדיקע, ווייסע פּור-כיקע האָר אויפגעשוויבערט ביי די זייטן און כוואַליעדיק אַריבערגעוואַרפן אויף הינטן: אַן אימפּאַנירנדיקע דרייסטקייט און אויסדרוק פון גייסט-קייט אין אויבערשטן טייל פנים — נאָר באַלד אונטער די טיפע אויגן-שאַטנס האָט אַלץ באַקומען אַ ווייכן, כמעט ווייבלעכן אויסזען דורך דער גלאַטיק פאַררונדיקטער גאַמבע, דורך די אומרויאַקע ליפּן, איבער וועלעכע עס האָט גערוועזן אַרומגעפלאַטערט, אַט אַ שמיכל און אַט ווידער אַן אומרויאַקער קוס. אַלץ וואָס דער שטערן אויבן האָט מעגלעך שיינ קאָנגענטרירט, איז אויפגעלייזט געוואָרן אין דער ווייכלעכקייט פון שלאַבע-ריקע באַקן און אַן אומרויאַק מויל. אויפן ערשטן בליק אימפּאַזאַנט און הערשעריש, האָט זיין פנים פון דער נאָענט געמאַכט דעם איינדרוק ווי פיינלעך אָנגעשטרענגט. אויך אין זיין קערפּערלעכער האַלטונג איז קענ-טיק געווען אַן ענלעכע צווייאַקייט. זיין לינקע האַנט האָט נאַכלעסיק גע-רוט אויפן טיש, אָדער לפחות אויסגעזען צו רוען, וואָרום איבער אירע געלענקען זענען כסדר דורכגעלאָפן קליינע ציטערנדיקע פּולסירונגען, און די דינע, פאַר אַ מענער-האַנט אַביסל צו צאַרטע, אַביסל צו ווייכע פינגער האָבן אומגעדולדיק געצייכנט אומגעבאַרע פיגורן איבער דער ליידיקער

הילצערנער טיש־פליטע, בעת זיינע אויגן אונטער די שווערע אויגן־היימל
לעך האָבן פאַראינטערעסירט אַנטייל גענומען אין שמועס. איז ער גע-
ווען אומרואיק, אָדער איז עס געווען אַ נאַכציטער פון די פריער אָנגע-
שטרענגטע נערוון? יעדנפאַלס איז דאָס אומרואיקע ציטערן פון דער האַנט
געשטאנען אין סתירה צו דעם רואיקן און אָפּווארטנדיקן אויסדרוק פון
פנים, וואָס האָט אויסגעזען מיר און דאָך אויפּמערקזאַם פאַרטיפּט אין
דעם שמועס מיט די סטודענטן.

ענדלעך איז אָנגעקומען מיין ריי. איך בין צוגעגאַנגען, געזאָגט מיין
נאָמען און וואָס כ'האָב דאָ בדעה צו טון, און באַלד האָבן זיך אָנגעשטעלט
אויף מיר אַ פּאָר העל־לויכטנדיקע בלויע אויגן. גאַנצע צוויי, דריי סע-
קונדעס האָט דער פינקלדיק־פרעגנדיקער בליק געבלאָנדזשעט איבער מיין
פנים פון דער גאַמבע ביו צו די האַר־שפיצן: איך האָב אַפנים געמוזט
רויט ווערן אונטער דער דאָזיקער מיל־די־אינקווייטאַרישער באַטראַכטונג,
ווייל ער האָט זיך באַלד באַמיט צו באַזייטיקן מיין צעטראַנגיקייט דורך
אַ געשווינדן שמייכל. „אַלזאָ איר ווילט זיך ביי מיר איינשרייבן: דאָן
מוזן מיר נאָך איינער מיטן אַנדערן ברייטער שמועסן. אַנטשולדיקט מיר,
וואָס איך טו דאָס נישט גלייך אויפן אָרט. איך האָב נאָך אַצינד עפעס
צו דערליידיקן; אפשר ווילט איר וואַרטן אויף מיר אונטן פאַרן טויער
און מיך דערנאָך אַהיים באַגלייטן.“ דערביי האָט ער מיר דערלאָנגט די
האַנט, זיין צאַרטע, קליינע האַנט, וועלכע האָט באַרירט מייע פּינגער
לייכטער ווי אַ הענטשקע, און באַלד זיך געווענדט פריינטלעך צו דעם
נאָענטסטן לויט דער ריי, וואָס האָט געוואַרט אויף אים.

צען מינוט האָב איך געוואַרט פאַרן טויער מיט אַ קלאַפּנדיק האַרץ.
וואָס זאָל איך אים זאָגן, אויב ער וועט מיך פרעגן וועגן מייע סטודיען,
ווי אזוי מודה זיין פאַר אים, אַז איך האָב מיך קיינמאָל נישט אָפּגעגעבן
מיט קיין ליטעראַרישע ענינים, נישט ביי מיין אַרבעט און נישט אין
די פרייע שעהן. וועט ער מיך נישט פאַראַכטן, אָדער נאָר אויסשליסן פון
יענעם פייערדיקן קרייז, וואָס האָט מיך היינט מאַניש אַרומגענומען?
אָבער ווי נאָר ער האָט זיך באַוווּזן, דערנענטערנדיק זיך צו מיר מיט גי-
כע טריט און מיט אַ פריינטלעכן שמייכל, איז מיין גאַנצע צעמישטקייט
פאַרשווונדן געוואָרן, און אַן שום דראַנג פון זיין זייט האָב איך מיך

באלד מתודה געווען (נישט זייענדיק בכוח עפעס צו באהאלטן פאר אים), אז איך האָב מיין ערשטן סעמעסטער שטאַרק פאַרנאַכלעסיקט. מיך האָט ווידער אַרומגענומען אַ וואַרעמער מיטפילנדיקער בליק. „די פּויע געהערט אויך צו דער מוזיק“, האָט ער געזאָגט מיט אַ דערמוטיקנדיקן שמייכל, און משמעות כדי מיך נישט ווידער צו שטעלן אין אַ פאַרלענגני הייט פאַר מיין אומוויסנסייט, האָט ער מיך אָנגעהויבן אויסצופרעגן וועגן דיין פּערזענלעכע זאַכן, וועגן מיין היימארט און וועגן דעם, וווּ איך האָב דאָ ברעה צו וווינען. ווען איך האָב אים דערציילט, אז איך האָב ביז אַצינד נאָך נישט געפונען קיין צימער, האָט ער מיר פאַרנעלייגט זיין מיטהילף און געעצהט, אז איך זאָל צוערשט געוויר ווערן אין הויז, וווּ ער וווינט, דאָרט פאַרדינגט תמיד אַן אַלטע, האַלב־טויבע פרוי אַ פיין צימערל, מיט וועלכן יעדער פון זיינע תלמידים, וואָס האָבן דאָרט געווינט, איז געווען צופרידן. און וועגן אַלע אַנדערע זאַכן וועט ער שוין אַליין זאָרגן: אויב איך האָב באמת ברעה זיך ערנסט צו פאַרנעמען מיטן שטודיום, וועט ער עס האַלטן פאַר אַן אַנגענעמען חוב מיר אויף יעדן אופן בייהילפּיט צו זיין.

צוקומענדיק צו זיין וווינונג, האָט ער מיר ווידער דערלאָנגט די האַנט און מיך פאַרבעטן צו זיך אַהיים אויפן אַנדערן אָוונט, כדי מיר זאָלן בשתפות אויסאַרבעטן אַ לערן־פּלאַן. און מיין דאַנקבאַרסייט פאַר דער אומדערוואַרטער גוטסקייט פונם דאָזיקן מענטש איז אַזוי גרויס געווען, אז איך האָב בלויז מיט יראת הכבוד אָנגענומען זיין האַנט, צע־טומלט אַרפּאָגענומען דעם הוט און פאַרנעסן אים מיט עפעס אַ וואָרט צו דאַנקען.

*

עס פאַרשטייט זיך, אז איך האָב באלד געדונגען דאָס צימערל אינם זעלבן הויז. איך וואָלט עס געדונגען אפילו אין פּאַל, ווען עס זאָל פאַר מיר געווען נישט טויגן, בלויז צוליב דעם נאַאיוו דאַנקבאַרן געפיל זיך צו געפינען נאָענט פונם דאָזיקן ווונדערלעכן לערער, וואָס האָט מיר אין איין שעה געגעבן מער, ווי אַלע איבריגע ביז אַהער. אָבער דאָס צימערל איז געווען הערלעך: אַ דאַכשטיבל איבער מיין פּראָפּעסאָרס וווינונג, אַביסל פינסטערלעך צוליב דעם אַרויסשטייננדיקן דאָך־שפיץ, מיט אַ

ברייטן אויסקוק דורכן פענסטער אויף די שכנותדיקע דעכער און דעם קירכע-טורעם; נאך ווייטער האָט זיך שוין געזעען אַ גרין שטיק פעלד און איבער דעם די וואַלקנס, די געליבטע הוימישע וואַלקנס. אַן אלטע טויבע פרוי האָט מיט אַ רירנדיקער מוטערלעכקייט געוואָרנט פאר אירע צייט-ווייליקע קעסטקינדער. אין צוויי מינוט בין איך מיט איר משווה געוואָרן, און אַ שעה שפעטער האָב איך שוין געשלעפט מיין קופערט איבער די סקריפענדיקע הילצערנע שטיגן.

יענעם אַוונט בין איך שוין נישט אַרויסגעגאַנגען פון שטוב, איך האָב פאַרגעסן אַן עסן, און רויכערן. איך האָב האַסטיק געטון אַ צי אַרויס פון קופערט דעם צופעליק אַהין איינגעפאַקטן שעקספיר, שטאַרק אומגע-דולדיק אים (נאָך אַ סך יאָרן ווידער אַמאָל) צו ליינענען; מיין נייגיריקייט איז דורך יענער פאַרלעזונג געוואָרן ליידנשאַפטלעך דערהיצט און איך האָב געשלאָנגען די דיכטערישע ווערטער ווי נאָך קיינמאָל נישט. קאָן מען אַזעלכע פאַרענדערונגען דערקלערן? מיטאַמאָל האָט אין דער שריפט אויפגעטויכט פאַר מיר אַ גאַנצע וועלט, די ווערטער האָבן אַזוי געצאָפלט מיר אַנטקייגן, גלייך ווי זיי וואַלטן מיך שוין געזוכט זינט הונדערטער יאָרן; דער פערז האָט זיך געטראָגן ווי אַ פייער-כוואַליע, מיך מיטגעריסן און אַרײַנגעדראָנגען ביז אין מיין בלוט אַרײַן, אַז איך האָב דערפילט אין די שלײפן יענעם אויסטערלישן שווינדל ווי אין אַ פלייחלום. איך האָב געציטערט, איך האָב געצאָפלט, איך האָב געפילט דאָס בלוט אין מיר וואַרעמער פליסן, ווי אַ פיבער וואַלט מיך באַפאַלן — אַזעלכעס איז מיט מיר קיינמאָל פריער נישט פאַרגעקומען, און איך האָב דאָך קיין זאָך נישט געטון, ווי בלוז אויסגעהערט אַ התלהבותדיקע רעדע. אָבער פון דער דאָ-זיקער רעדע האָט נאָך געמוזט בלייבן אין מיר עפעס אַ שכרות; ווען איך פלעג איבערחזרן אַ שורה אויפן קול, האָב איך געהערט, ווי מיין שטים האָט אומבאַוואוסטזיניק נאָכגעמאַכט זיין שטים, אַז די זאַצן האָבן געשטורעמט אין דעם זעלבן האַסטיקן ריטם, און אז מייע הענט האָבן חשק געהאַט זיך בוינגאַרטיק אויפצוהויבן, פונקט ווי זיינע — ווי דורך אַ כּשוף האָב איך אין משך פון איין שעה דורכגע-בראַכן די וואַנט, וואָס איז ביז אַהער געשטאַנען צווישן מיר און דער גייסטיקער וועלט און איך, דער ליידנשאַפטלעכער, האָב אַנטדעקט אַ נייע

ליידנשאפט, וועלכע איז מיר טריי געבליבן ביזן היינטיקן טאָג: דער חשק צו געניסן פון אלעם ערדישן דורכן מיט גייסט באהויכטן וואָרט. צופעד-ליק האָב איך אָנגעטראַפן אויף „קאריאלאנען“, און עפעס אַ מין שכרות איז מיר באַפאַלן, בעת איך האָב געפונען אין מיר אַלע עלעמענטן פונם דאָזיקן ווונדערלעכן רוימער: שטאַלץ, גאווה, צאָרן, חוּק, שפּאַט, כלער-ליי בליי, כלערליי גאָלד, אַלע מעטאַלן פון געפיל. וואָס פאַר אַ תענוג איז עס דאָס אַלץ מיטאַמאָל מאַגיש צו דערפילן, צו פאַרשטיין! איך האָב גע-לייענט און געלייענט, ביז די אויגן האָבן מיר אָנגעהויבן צו ברענען; ווען איך האָב אַ קוק געטון אויפן זייגער, איז געווען האַלב פיר. כמעט דער-שראַקן פון דער נייער קראַפט, וואָס האָט זעקס שעה נאָכאַנאַנד געהאַלטן מיינע חושים געשפאַנט און גלייכצייטיק באַטויבט, האָב איך פאַרלאָשן דאָס ליכט. אָבער אין מיין מוח האָבן נאָך אַלץ געפלאַמט און געצאַפלט די בילדער, איך האָב קוים געקאַנט איינשלאָפן פאַר אומגעדולד און דער-וואַרטונג אויפן מאַרגנדיקן טאָג, וועלכער האָט מיר געזאָלט ברייטער מאַכן די אַזוי כּשופּדיק אַנטדעקטע וועלט און זי מיר אינגאַנצן מאַכן פאַר-אייגן.

•

אָבער דער קומענדיקער פּרימאַרגן האָט געברענגט אַנטטוישונוג. אַן אומגעדולדיקער בין איך דער ערשטער געקומען אין צוהערער-זאַל, וווּ מיין לערער (אַזוי וועל איך אים פון אַצינד אָן רופן) האָט געזאָלט האַלטן זיין פאַרלעזונג וועגן ענגלישער פּאָנעטיק. שוין ביי זיין אַרײַנקומען, בין איך דערשראַקן געוואָרן: איז דאָס געווען דער זעלבער מענטש וואָס נעכטן, אָדער אפשר האָט בלוז מיין געהויבענע שטימונג און דעראינערונג אים פאַרוואַנדלט אין אַ קאַריאַלאַן, וועלכער שלײדערט אויפן פאַרום ווערטער ווי בליצן, העלדיש דרייסט, אונטעריאָכנדיק און באַצווײַנגענדיק? דער דאָ-זיקער דאָ, וואָס איז אַרײַנגעקומען מיט שטילע שלײכנדיקע טריט, איז געווען אַן אַלטער מידער מאַן. גלייך ווי מען וואָלט פון זיין פנים אַוועק-גענומען אַ לױכטנדיקע שיין, האָב איך אַצינד פון דער באַנס אין דער ער-שטער ריי דערזען זיינע כמעט קרענקלעכע מידע שטריכן, דורכגעאַקערט מיט שאַרפע רונצלען און ברייטע הויט-שפּאַלטן; בליילעכע שאַטנס האָבן אויסגעגראָבן קנייטשן, ווי אויסגעהוילטע רינוועס, אין די מאַט-גרויע

באָקן. די אויגן זענען אים בעתן לייענען געווען באששטאנט מיט צו שווער
רע אויגנהייטלעך און דאָס מויל מיט די שטארק בלאַסע, צו שמאַלע ליר-
פּן האָבן שוין נישט צוגעגעבן זיינע ווערטער קיין מעטאלענעם קלאַנג:
ווי איז אַהינגעקומען זיין הייטערקייט, די מיט זיך אַליין אנטצויקטע
התלהבות? אפילו זיין שטים האָט זיך מיר אויסגעוויזן פרעמד; גלייך ווי
זי וואָלט דורך דער גראַמאַטיסאַלישער טעמע געוואָרן ניכטער, האָט זי
אָפּגעקלונגען שטיל, ווי מאַנאַטאַנע מידע טריט איבער טרוקן קנאַקענדיק
זאָמד.

אַן אומרויאַיקייט איז מיך באַפאַלן. דאָס איז דאָך גאַרנישט געווען
דער זעלבער מענטש, אויף וועלכן איך האָב היינט געוואַרט, זינט איך
בין אויפגעקומען פון שלאָף: ווי איז אַהינגעקומען זיין פנים, דאָס פנים,
וואָס האָט זיך מיר נעכטן אויסגעוויזן ווי באַגאַסן מיט הימלישער שיינ?
איצט האָב איך בלוין געזעען אַן אויסגעמאַטערטן פּראָפעסאָר, וואָס האָט
זאָלעך אַרומגעדרעט זיין טעמע; איך האָב וואָס אַמאָל מיט נייער שרעק
מיך איינגעהאַרטט אין זיינע רייד, אפשר וועט זיך דאָך צוריקערן יע-
נער טאָן פון נעכטן, די וואַרעמע וויבראַציע, וואָס האָט ווי אַ קלינגענ-
דיקע האַנט באַריירט מיין געפיל און אָנגערעגט צו לייַדנשאַפט. וואָס
אַמאָל אומרויאַיקער האָט זיך אויפגעהויבן צו אים מיין בליק און פול מיט
אַנטטוישוניג געבלאָנדזשעט איבער דעם פאַרפּרעמדטן פנים: דאָס דאָזיקע
פנים איז אָן ספּס געווען דאָס זעלבע, אָבער... ווי אָפּגעליידיקט, באַרויבט
פון יעדער באַפּרוכפּערנדיקער קראַפט, מיד, אַלט, אַ פאַרמעטענע מאַסקע
פון אַן אַלטן מאַן. אָבער צי איז אַזעלכעס מעגלעך? קאָן מען אַזוי יונג זיין
אין משך פון איין שעה און באַלד אין דער צווייטער אַזוי פאַרעלטערט
ווערן? צי זענען פאַרהאַן אַזעלכע פּלוצלינגע אויפברויזן פון גייסט, וואָס
זענען כּכה צוזאַמען מיטן וואָרט אויך דאָס פנים איבערצופּורעמען און
אויף יאַרצענדליקער צו פאַריונגערן?

די דאָזיקע פּראַגע האָט מיך געמאַטערט. ווי אַ דורשט האָט עס מיך
אינעווייניק געברענגט, מער צו וויסן וועגן דעם דאָזיקן צווייגעשטאַלטיקן
מאַן. איז ווי נאָר ער האָט פאַרלאָזט די קאַטעדּרע, נישט וואַרפּנדיק אַפילו
קיין בליק אויף אונז, בין איך, פּאָלגנדיק אַ פּלוצלינגן איינפאַל, גיך אַריין
אין דער ביבליאָטעק און פאַרלאַנגט זיינע ווערק. אפשר איז ער נראַד

היינט מיר געווען, אפשר איז זיין שוונג אונטערדריקט געוואָרן צוליב אַ שלעכט פילן זיך פיזיש: דאָ אָבער, אין דער פעסטער אויסגעפורעמט-קייט פון רעיונות מוז זיך דאָך געפינען אַ טיר און אַ שליסל צו זיין פער-זענלעכקייט, וואָס האָט מיך אזוי שטאַרק פאַראינטערעסירט. דער דינער האָט געברענגט די ביכער: איך האָב מיך געחידושט, ווי ווייניק זיי זע-נען געווען. דורך צוואנציק יאָר, הייסט עס, האָט דער שוין עלטערער מענטש נישט פאַרעפנטלעכט מער ווי די דאָזיקע קאַרנע פאַר ביכלעך, וואָס האָבן אַנטהאַלטן איינלייטונגען, פאַררעדעס, אַ באַטראַכטונג וועגן דער אויטענטישקייט פון שעקספירס פעריקלעס, אַ פאַרגלייך צווישן העל-דערלין און שעלי (און דאָס גראַד אין אַ צייט, וואָס קיינער פון זיי ביי-דע איז נישט באַטראַכט געוואָרן דורך זיין פאָלס פאַר אַ זשעני) און חוץ דעם בלויז פילאָלאָגישע קלייניקייטן? אַר, יאָ: אין אַלע שריפטן איז גע-ווען אָנגעמערקט וועגן אַ צוגעגרייט צוויי-בענדיק ווערק: „דאָס גלאַב-טעאַטער, זיין געשיכטע, זיין שילדערונג, זיינע דיכטער“, דאָך נישט געקוקט, וואָס די ערשטע מודעה דערפון האָט זיך באַוווּזן כמעט מיט צוויי יאָרצענדליק צוריק, האָט דער ביבליאָטעקאַר אויף מיין אָנפראַגע באַשטעטיקט, אַז דאָס דאָזיקע ווערק איז קיינמאָל נישט דערשינען. אַביסל פאַרמרה-שחורט און שוין מיט אַ געפאַלענעם מוט האָב איך געבלע-טערט די שריפטן, באַגערנדיק דורך זיי ווידער צו דערהערן יענע רוישנ-דיקע שטים, יענעם בריוונדיקן ריטם. אָבער די דאָזיקע שריפטן האָבן געמאָפּטשעט מיט אַ שווער-ערנסטן טריט, עס האָט אין ערגעץ נישט גע-ציטערט דער הייסטאַקטירטער, איבער זיך אַליין ווי אַ כוואַליע איבער אַ כוואַליע אַריבערשפרינגענדיקער ריטם פון יענער שטורמישער רעדע. „אַר, אַ שאַד!“ האָט עפעס אין מיר געזיפצט! איך האָב חשש געהאַט זיך אַליין צו שלאָגן, אזוי האָב איך געציטערט פאַר צאָרן און אומצוטרוי צו דעם געפיל, וואָס איך האָב אזוי שנעל און לייכטגלויביק אים אַוועקגע-שענקט.

אָבער נאָכמיטאָג אין סעמינאַר האָב איך אים ווידער דערקענט. דאָס מאָל האָט ער תחילת נישט גערעדט אַליין. לויטן מנהג פון די ענגלישע אוניווערזיטעטן זענען דאָס מאָל די עטלעכע און צוואנציק סטודענטן, די אַנטיילנעמער אין דער דיסקוסיע, צעטיילט געוואָרן אויף רעדנער און

אָפּאַנגענטן. די טעמע איז ווידער געווען זיין באַליבטער שעקספיר, נעמד
לעך, אויב טראַילוס און קרעסידא (זיין באַליבט ווערק) דאַרפן באַטראַכט
ווערן פאַר פאַראַדיסטישע פיגורן, דאָס ווערק אַליין פאַר אַ סאַטיר־שפּיל,
אָדער פאַר אַ טראַגעדיע, פאַרבאַרגן הינטער חוזק. באַלד האָט זיך צע-
פּלאַקערט, דורך זיין געניטער האַנט צעבלאָזן, אַן עלעקטרישע געשפּאַנט-
קייט פּונם דאָזיקן ריין אינטעלעקטועלן שמועס — אַרגומענטן האָבן
שאַרף אָפּגעשלאָגן לויזע השּערות, צווישנרופן האָבן אויפגעשרויפט די
דיסקוסיע און זי דערפירט צו אַ היציקייט, ביז די יונגע מענטשן האָבן
אָנגעהויבן כמעט פּינטלעך אָנצופאַלן איינער אויפן אַנדערן. דעמאָלט
ערשט, ווען עס האָבן שוין געשפּריצט פּונקען, האָט ער זיך אַריינגעמישט
צווישן די צדדים, אָפּגעשוואַכט דעם צו פאַרביטערטן קאַמף, געשיקט צו-
ריקגעפירט די דיסקוסיע אין די טעמע־גרעניצן, צוגעבנדיק איר אָבער
גלייכצייטיק דורך אַ געהיימען שטויס אַ פאַרשטאַרקטן גייסטיקן שוונג
אין דעם ענדלאָזן — און אַזוי אַרום האָט ער זיך פּלוצלינג געפונען אין
רעכטן מיטן פּונם דאָזיקן דיאַלעקטישן פייער־שפּיל, אַליין אין אַ מונד-
טער־דערהויבענער שטימונג, אָט פאַרשאַרפּנדיק דעם הענער־קאַמף פּון
מיינונגען און אָט ווידער אים פּונאַנדערייסנדיק, מייסטער און באַצווינג-
גער פּון דער דאָזיקער אויפגעברויזטער כּוואַליע פּון יוגנטלעכן ענטו-
זיאַזם און אַליין פאַרגאַסן פּון איר. אנגעלענט ביים טיש, די הענט פאַר-
לייגט איבער די בריסטן, האָט ער געוואָרפן בליקן פּון איינעם צום אַנד-
ערן, דעם צושמיכלענדיק, אַן אַנדערן ווידער דורך אַ סודותדיקן ווינק
צוגעבנדיק מוט צו אָפּאַנירן, און פּונקט אַזוי ווי נעכטן אַ דערהיצטער מיט
פּינקלענדיקע אויגן: איך האָב געשפּירט, אַז ער מוז זיך אַ כּוח אָנטון,
אַליין נישט צו נעמען פּלוצלינג דאָס וואָרט און אַלעמען שטיל מאַכן.
אָבער ער האָט זיך מיט מי איינגעהאַלטן, איך האָב עס דערקענט אין
זיינע הענט, וועלכע האָבן זיך וואָס אַמאָל פּעסטער געפּרעסט צו זיינע
בריסטן, איך האָב עס דערקענט אָן דעם ציטערן פּון זיינע מויל־ווינקלען,
וואָס האָבן מיט מי אונטערדריקט דאָס שוין־צאַפּלענדיקע וואָרט. און
ענדלעך האָט ער זיך שוין נישט געקאַנט מער באַהערשן; ווי אַ שווימער
האָט ער זיך שטורמיש אַ וואַרף געטון אין דער דיסקוסיע אַריין — מיט
אַן ענערגישער האַנט־באוועגונג האָט ער אָפּגעהאַקט דאָס געפּילדער, ווי
דורך אַ צייכן מיט אַ דיגיט־שטעקעלע: באַלד זענען אַלע שטיל געוואָרן

און ער האָט אַצינד אויף זיין געשיקטן שטייגער צוזאַמענגענומען אַלע אַרגומענטן. און בעת ער האָט גערעדט, האָט ווידער אויפגעטויכט יענץ פנים פון נעכטן, די קנייטשן זענען פאַרשווונדן געוואָרן הינטער דעם צאַפֿלידן גערוון־שפּיל, האַלז און פיגור האָבן אָנגענומען אַ דרייסטע הערשערישע האַלטונג, און פון זיין געבוקט זיך איינהאַרנדדיקער פּאָזע האָט ער זיך אַ וואָרף געטון אין דעם ברויזנדיקן שטראָם פון ווערטער. די אימפּראָזויזאַציע האָט אים מיטגעריסן: איך האָב דאָן אָנגעהויבן צו באַגרייפן, אַז זייענדיק אַ נישטערער מיט זיך אַליין, פעלט אים אין אַ זאַכלעכן פּאַרטראַג אָדער אין איינזאַמען אַרבעט־ציימער יענער צינד־שטאָף, וואָס איז אימשטאַנד דאָ, אין אונזער סביבה פון אָטעם־פאַר־כאַפּנדיקער באַגייסטערונג, אויפצורייסן די וואַנט, וואָס פאַרשטעלט זיין אינערלעך וועזן. ער האָט באַדאַרפט האָבן — אַ, ווי שטאַרק האָב איך דאָס געפילט — אונזער ענטוויאַזם פאַר זיין אייגענעם ענטוויאַזם, אונ־זער גרייטקייט צו נעמען פאַר זיין פאַרשווענדעריש געבן, אונזער יוגנט פאַר דער יוגנטלעכקייט פון זיין באַגייסטערונג. פונקט ווי אַ צימבל־שפּיל־לער ווערט פאַרשכורט פון דעם וואָס אַמאָל ווילדערן ריטם פון זיינע צע־שטורעמטע הענט, אזוי איז זיין רעדע געוואָרן כסדר בעסער, כסדר פּלאַץ מענדיקער, כסדר פאַרביקער — וואָס הייסער עס איז געוואָרן זיין וואָרט. און וואָס טיפּער מיר האָבן געשוויגן (נישט ווילנדיק האָט זיך געפילט אין חלל אונזער פאַרכאַפּטער אָטעם), אַלץ העכער, אַלץ שפּאַנענדיקער, אַלץ הימנישער האָט זיך דערהויבן זיין שילדערונג. און אַלע האָבן מיר אין די דאָזיקע מינוטן געהערט בלויז צו אים, אינגאַנצן אַריינגעטון אין האַרכן, פאַרשכורט דורך דער שפּע פון זיינע רייד.

און בעת ער האָט פּלוצלינג מיט אַ ציטאַט פון געטעם שעקספּיר־רעדע געענדיקט, איז ווידער אונזער שפּאַנונג האַסטיק אויפגעלייזט גע־וואָרן. און ווידער אזוי ווי נעכטן האָט ער זיך אַ דערשעפּטער אנגעלענט אַן טיש, דאָס פנים בלייד, אָבער נאָך דורכגעשלאַנגלט מיט אַ לויכט צי־טערן פון גערוון, אין די אויגן האָט מערקווירדיק געפּינקלט דער ווייטער־פּליסנדיקער תּענוג פון געפּיל־אויסגוס, ווי ביי אַ פּרוי, וואָס האָט זיך נאָר וואָס אַרויסגעקריגן פון אַ שטאַרקער אומאַרמונג. איך האָב מורא גע־האַט מיט אים אַצינד צו רעדן; נאָר צופּעליק האָט מיך באַגענגט זיין

בלויק. און ער האָט משמעות דערפילט מיין באַגייסטערטע דאַנקבאַרקייט, וואָרום ער האָט צו מיר פריינטלעך אַ שמייכל געטון, און לייכט זיך צו-בויגנדיק צו מיר און אַרומגענענדיק מיין אַקסל, האָט ער מיך דערמאַנט, איך זאָל היינט אין אָונט, ווי ס'איז געווען אָפגעשמועסט, קומען צו אים.

פונקט זיבן אַזויגער האָב איך מיך דאַן געפונען ביי אים; מיט וואָס פאַר אַ יינגליש ציטערן האָב איך איבערגעטרעטן די דאָזיקע שוועל צום ערשטן מאָל! נישטאָ קיין ליידנשאַפטלעכערע זאַך ווי די פאַרערונג פון אַ יונגמלעך, נישטאָ קיין אומדרייסטערס, קיין פרויענהאַפטיקערס, ווי די אומרואַיקע שעמעוודיקייט פון דער דאָזיקער פאַרערונג. מען האָט מיך אַריינגעפירט אין זיין אַרבעט-צימער, אין אַ האַלב-פינסטערן הדר, וווּ איך האָב תחילת בלוז געזען הינטער שימערירנדיקע גלאַז-שויבן קאָד לירטע רוקנס פון אַ סך ביכער. איבערן שרייב-טיש איז געהאַנגען ראַד-פאַעלס „שול פון אַטען“, אַ בילד, וואָס איז אים (ווי ער האָט מיר שפּע-טער דערקלערט) באַזונדערס ליב געווען, ווייל אלע אופנים פון לערנען, אלע געשטאַלטונגען פון גייסט זענען דאָ געווען סימבאָליש פאַראייניקט און דערפירט צו אַ פולקאָמענער סינטעזע. איך האָב עס דעמאָלט געזען צום ערשטן מאָל: נישט ווילנדיק האָט זיך מיר אויסגעוויזן צו זען אַן ענלעכקייט צווישן סאַקראַטעסעס שטאַלצן פנים און דעם פראָפּעסאָרס שטערן. אין הינטערגרונט האָט געפינקלט עפעס אַ מאַרמאָרנע ווייסקייט, דער ביוסט פון פאַריזער גאַנימעד אין אַ שיינער פאַרקלענערונג, דער-נעבן דער הייליקער סעבאַסטיאַן פון אַן אַלט-דייטשן מייסטער, טראַגישע שיינקייט נעבן דער געניסערישער — מסתמא נישט צופעליק צונויפנע-פאַרט. איך האָב געוואַרט מיט אַ קלאַפנדיק האַרץ, שטילשווייגנדיק, ווי די אלע אַרומיקע שטילשווייגנדיקע קונסט-געשטאַלטן; די דאָזיקע אלע זאַכן האָבן צו מיר גערעדט אויף אַ סימבאָלישער שפראַך וועגן אַ נייעם פאַר מיר מין פון גייסטיקער שיינקייט, וועגן וועלכער איך האָב קיינמאַל קיין השגה נישט געהאַט און וועלכע איז פאַר מיר נאָך געווען נישט אינ-גאַנצן דייטלעך. עס איז מיר אָבער געבליבן ווייניק צייט אויף אַרומצו-קוקן זיך, וואָרום באלד איז אַריינגעקומען דער פראָפּעסאָר און צוגעגאַנג-גען גאַענט צו מיר; מיך האָט ווידער באַרירט יענער ווייך-אַרומגעמענדי-קער, ווי באַהאַלטן פיער טלוענדיקער בלויק, וועלכער האָט צו מיין איי-

גענער דערשטוינונג צעשמאלצן דאָס געהיימסטע אין מיר. איך האָב באַלד אָנגעהויבן רעדן צו אים גאַנץ פריי, ווי צו אַ פריינט, און ווען ער האָט מיך געפרעגט וועגן פארלויה פון מיין בערלינער שטודיום, האָט זיך מיר פלוצלינג אַרויסגעריסן פון מויל — איך האָב מיך באַלד אַליין דער-שראַקן — די דערצייילונג וועגן מיין פּאַטערס באַזוך, און איך האָב איר בערגעחזרט פאַר אים מיין געהימען נדר, פון אַצינד אָן זיך איבערצורגעבן דעם שטודיום מיט דעם נרעסטן ערנסט. ער האָט מיך אָנגעקוקט געריט: „נישט בלויז מיט ערנסט, מיין יינגל“, האָט ער געזאָגט, „קודם כל מיט ליידנשאַפט. ווער עס פאַרמאָגט נישט קיין התלהבות, קאָן אויפן בעסטן אופן ווערן אַ שולדערער — מיט אַן אינערלעכן ברען מוז מען צוגיין צו זאַכן, תמיד, תמיד נאָר מיט ליידנשאַפט.“

זיין שטים איז געוואָרן וואָס אַמאָל וואַרעמער, דאָס צימער וואָס אַמאָל טונקעלער. ער האָט אַ סך דערצייילט פון זיין אייגענער יוגנט, ווי אזוי אויך ער האָט נאָריש אָנגעהויבן דעם שטודיום און ערשט אין אַ צייט אַרום אַנטדעקט אין זיך די אמתע נייגונג: איך זאָל נאָר האָבן מוט און אויף וויפל עס וועט זיך נאָר ווענדן אָן אים, וועט ער מיר בייהילפיק זיין; איך קאָן גאַנץ דרייסט מיך ווענדן צו אים מיט מיינע אַלע פאַר-לאַנגען און פראַגן. עס האָט נאָך קיינמאָל קיינער נישט גערעדט צו מיר מיט אזוי פיל מיטגעפיל און פאַרשטענדעניש פאַר מיין לעבן; איך האָב געציטערט פאַר דאַנקבאַרקייט און בין געווען צופרידן, וואָס די טונקל-קייט אין צימער האָט באַהאַלטן מיינע פייכטע אויגן.

איך וואָלט אזוי געווען געקאָנט פאַרברענגען שעהן לאַנג און נישט פילן די לויפנדיקע צייט, אָבער מיטאַמאָל האָט זיך דערהערט אַ לייכט אַנקלאַפן. די טיר האָט זיך געעפנט און עס איז שאַטנהאַפטיק אַריין אַ שלאַנקע געשטאַלט. ער איז אויפגעשטאַנען און פאַרגעשטעלט: „מין פרוי.“ דער שלאַנקער שאַטן איז צוגעקומען נענטער, מיר דערלאַנגט אַ קליינע האַנט און דערנאָך, ווענדנדיק זיך צו אים, אַ זאָג געטון: „דאָס אַוונטעסן איז גרייט.“ „יא, יא, איך ווייס“, האָט ער האַסטיק אָפגע-ענטפערט און (אזוי לפחות האָט זיך מיר אויסגעוויזן) אַביסל צערייצט. זיין שטים האָט פלוצלינג באַקומען עפעס אַ קאַלטקייט, און ווען דאָס עלעקטרישע ליכט האָט זיך אָנגעצונדן, האָב איך ווידער דערזעען פאַר

מיר א געעלטערטן ניכטערנעם מאן, וואָס האָט מיט אַ מידן אויסדרוק זיך געזעגנט מיט מיר.

*

די נאָענטסטע צוויי וואָכן האָב איך פאַרברענגט אין אַ ווילדער ליינדשאַפט פון ליינען און לערנען. איך בין כמעט נישט אַרויס פון מיין צימער; כדי קיין איין מינוט צייט נישט צו פאַרלירן, פלעג איך עסן שטייענדיקערהייט. איך האָב שטודירט אָן אויפהער, אָן הפסקה, כמעט נישט שלאָפנדיק. עס איז מיט מיר געווען פונקט ווי מיט יענעם פרינץ אין דעם מזרח־לענדישן מעשהלע, וועלכער האָט, אַראָפּרייסנדיק איין חתימה נאָך דער אַנדערער פון די פאַרשלאָסענע חדרים, געפונען אין יעדן צימער וואָס אַמאָל מער צירונג און טייערע שטיינער און ער האָט דעריבער וואָס אַמאָל גיריקער דורכגענישטערט די דאָזיקע גאַנצע ריי חדרים, זייענדיק אומגעדולדיק צוצוקומען צום לעצטן. פונקט אזוי האָב איך מיך געוואָרפן פון איין בוך צום אַנדערן, יעדעס האָט מיך פאַר-שכורט, אָבער קיין איינציקס נישט געזעטיקט: מיין אומגעצוימטקייט איז אַצינד אַריבערגעטראָגן געוואָרן אויף גייסטיקע ענינים. עס איז מיך באַ-פאַלן צום ערשטן מאָל אַן אַנונג וועגן דער אומגעהויערער רחבות פון דער גייסטיקער וועלט, וועלכע האָט מיך פונקט אזוי גערייצט, ווי אַמאָל די גרויס־שטאַטישע אוואַנטורעס. גלייכצייטיק אָבער האָב איך אויך געפילט אַ יונגלישע מורא, אַז איך וועל די דאָזיקע גייסטיקע וועלט נישט קענען באַהערשן: האָב איך דעריבער אָנגעהויבן צו קאַרגן מיט שלאָף, מיט פאַר-ווילונגען, מיט שמועסן, מיט יעדער פאַרעם פון צעשטרייאונג, נאָר כדי אויסצונוצן די צייט, וועלכע איך האָב צום ערשטן מאָל אָנגעהויבן אָפּצושאַ-צן ווי אַ קאָסטבאַרע זאַך. אָבער אַמשטאַרקסטן איז מיין פלאַם דערהיצט געוואָרן דורך דער אַמביציע געפעלן צו ווערן דעם פראָפעסאָר, נישט צו אַנטטוישן זיין צוטרוי, צו געווינען פון אים אַ הסכמה־שמייכל, געשפירט צו ווערן פון אים פונקט אזוי ווי איך האָב אים געשפירט. יעדע מינדסטע געלעגנהייט האָט געדרינט ווי אַ פראָבע; איך האָב כסדר אָנגעשטערענגט די אומבאַהאַלפּענע, אָבער אַצינד מערקווירדיק פאַרשאַרפטע הוישם, כדי אים צו אַימפּאָנירן, צו איבעראַשן: אויב ער האָט בעת דער פאַרלעזונג דער-מאָנט דעם נאָמען פון אַ דיכטער, וואָס זיינע ווערק זענען מיר געווען

אומבאקאנט, האָב איך שוין יענעם נאָכמיטאָג נישט גערוט, כדי צו קע-
 נען אויף צומאָרנס ביי דער דיסקוסיע גאוועהדיק אַרויסווייזן מינע ידי-
 עות. זיינס אַ צופעליק אַרויסגעזאָנטער פארלאַנג, וועלכן אַנדערע פלעגן
 קוים באַמערקן, פלעגט פאַר מיר גילטן ווי אַ באַפעל: אזוי למשל איז זיינס
 אַ בדרך אגב געמאַכטע באַמערקונג וועגן דעם כסדרדיקן רויכערן פון די
 סטודענטן גענוג געווען, אַז איך זאָל גלייך אוועקוואַרפן דעם ברענענדיקן
 פּאַפּיראַס און מיט איין מאָל זיך אָפּזאָגן פון דער געטאדלעכער רגילות. יעד-
 דעם וואָרט זיינס איז פאַר מיר געווען פונקט ווי פון דער עוואַנגעליע,
 גלייכצייטיק חסד און געזעץ; אומאויפהערלעך אויף דער וואַך, פלעגט
 מיין אָנגעשטרענגטע אויפמערקזאַמקייט גיריק אויפכאַפן יעדע פון זיי-
 נע גלייכגילטיק צוגעוואַרפענע באַמערקונגען. יעדעס וואָרט זיינס, יעדע
 באַוועגונג האָב איך זשערנע אויפגעכאַפט, דערנאָך פלעג איך עס אינ-
 דערהיים ליידנשאַפטלעך מיט אַלע מינע חושים באַטראַכטן און באַ-
 האַלטן אין זכרון. און פונקט ווי איך האָב אים עמפונדן דורכאויס ווי אַ
 פירער, אזוי האָב איך אין מיין אומטאַלעראַנטער ליידנשאַפטלעכקייט עמ-
 פונדן אַלע חברים דורכאויס ווי שונאים, וועלכע מיין אויפערזיכטיקער
 ווילן האָט זיך טאַגטעגלעך אויפסניי באַשווירן צו איבעריאָגן און ארי-
 בערצושטייגן.

צי האָט ער אַרויסגעפילט, וואָס ער איז פאַר מיר געווען, אָדער האָט
 ער דאָס דאָזיקע ברויזן פון מיין וועזן ליב געקריגן — יעדנפאַלס האָט ער
 מיך באַלד גאַנץ באַזונדערס אויסגעטיילט פון צווישן אַלע אַנדערע דורך
 זיין בולטן פאַראינטערעסירן זיך מיט מיר. ער איז מיר באַהילפיק געווען
 מיט עצות בנוגע מיין לייען-מאַטעריאַל, ער האָט מיך, דעם ניי-אָנגעקור-
 מענעם, כמעט אויף כוח אַרויסגערוקט פאַראויס אין די אַלגעמיינע דיס-
 קוסיעס, און אָפּטמאַל איז מיר דערלויבט געווען צו קומען צו אים אין
 אָוונט אויף פאַרטרוילעכע שמועסן. דעמאָלט פלעגט ער ס'רוב אַרויסנע-
 נען אַ בוך פון דער וואַנט-שראַנק און לייענען מיט זיין קלינגענדיקער
 שטים — וועלכע פלעגט בעת דער באַגייסטערונג תמיד ווערן מיט אַ סקאַ-
 לע העלער און קלינגענדיקער — פראַגענטן פון לידער און טראַגעדיעס,
 אָדער ער פלעגט מיר אויפקלערן שווערע פראַבלעמען; אין די דאָזיקע
 ערשטע צוויי וואַכן פון פאַרשכורונג האָב איך מער געלערענט וועגן מהות

פון קונסט, ווי ביו אהער דורך ניינצן יאָר. מיר זענען תמיד געווען אליין
אין דער דאָזיקער פאר מיר צו קורצער שעה. אַרום אַכט אַזוייער פלעגט
זיך דאָן דערהערן אַ שטיל קלאַפן אין טיר: זיין פרוי האָט אים גערופן
צום אָונט-עסן. אָבער זי פלעגט שוין קיינמאָל נישט אַרײַנקומען אין צײַ-
מער, משמעות אויף זײַנס אַן אָנזאָג, נישט איבערצורײסן אונז דעם
שמועס.

*

אַזוי זענען פאראיבער פערצן טעג, געשפאָנטע, דורכגעהיצטע פרוי-
לינג-טעג, פלוצלינג אָבער אין אַ פרימאָרגן איז מיין אַרבעט-קראַפט פאַר-
שווונדן, זי איז אָפגעשפרונגען פון מיר, פונקט ווי אַן איבערגעשפאָנטע
שפרונג-פערדער. מיין לערער האָט מיך נאָך פריער געוואָרנט, איך זאָל נישט
צופיל איבערטרייבן מיט מיין התמדה, אַז איך זאָל פון צײַט צו צײַט מיר
באַשטימען אַ טאָג אויף צו פאַרברענגען אויף דער פרייער לופט—און
אַט איז פלוצלינג מקוים געוואָרן זיין פאַראויסזאָגן: איך האָב טעמפּ
אויפגעוואַכט פון אַ טעמפּן שלאָף, און ווען איך האָב מיך גענומען צום
לייענען, האָבן די אותיות מיר אָנגעהויבן שפרינגען פאַר די אויגן ווי
שפילקע-קעפּלעך. זײַענדיק שקלאַפיש טרײַ אפילו צום מינדסטן וואָרט
פון מיין לערער, האָב איך גלייך באַשלאָסן אים צו פאַלגן און אַרײַנצור-
שמעלן איין פרייען טאָג צווישן די בילדונג-גירדיקע. באַלד צומאָרגנס בין
איך אַרויס פון שטוב, האָב צום ערשטן מאָל באַקוקט די טײַלווייז אַל-
טערטימלעכע שטאָט, זיך געלאָזט גיין, נאָר כּדי דעם קערפּער אָנצור-
שטרענגען, איבער די הונדערטער שטיגן אַרויף צום קירכע-טורעם, און
דאָרט פון דער פלאַטפאָרם אַראָפּ דערזעען אַ קליין טײַכל אַרומגערינגלט
מיט גרינס. דערצױגן בײַ די צפונדיקע ברעגעס, האָב איך לײַדנשאַפט-
לעך ליב געהאַט דעם שווייס-ספּאַרט, און גראַד דאָ אויבן אויפן טורעם,
צו וועלכן עס האָבן אַרויפגעפינגלט די גרין-באַוואַסערטע לאַנקעס, איז
מיך פלוצלינג באַפאַלן אַן אומגעצױמטער פאַרלאַנג, גלייך ווי דער היי-
מאַלעכער ווינט וואָלט אים אַהער אָנגעטראָגן, זיך ווידער אַ וואַרע צו טון
אין דעם געליבטן עלעמענט אַרײַן. און באַלד ווי איך האָב נאָכן עסן
אויפגעזוכט דאָרט די באַד-אַנשטאַלט און אָנגעהויבן אַרומצולויפן אין
וואַסער, האָט מיין קערפּער ווידער דערשפירט אַ חיותדיקייט. די מוס-

קולן פון מיינע אַרעמס האָבן זינט וואָכן ווידער זיך געשפּאַנט מיט עלאַס-טישער קראַפט, זון און ווינט איבער מיין נאַקעטער הויט האָבן אין משך פון אַ האַלבער שעה מיך צוריק פאַרוואַנדלט אין דעם פּריערדיקן אומגע-צוימטן בחור, וואָס פּלעגט זיך ווילד ראַנגלען מיט די חברים און וועל-כער איז צוליב עפעס אַ משוגעתדיקער דרייסטקייט פּעאיק געווען איינ-צושטעלן דאָס לעבן. אויסציענדיק זיך און אַרומצאַפּלענדיק אין וואַסער, האָב איך אינגאַנצן פאַרגעסן אָן ביכער און וויסנשאַפט. איבערגעבנדיק זיך אַצינד מיטן גאַנצן אימפעט, וואָס איז מיר אייגן געווען, צו מיין אַמאָליקער ליידנשאַפט, האָב איך מיך צוויי שעה לאַנג אַרומגעפּליעס-קעט אין דעם ווידער געפונענעם עלעמנט, אפשר דרייסיק מאָל בין איך אַראָפּגעשפּרונגען פון שפּרונג-ברעט, כדי אויסצולאָרן די שפּע פון קראַפט, צוויי מאָל בין איך דורכגעשווומען קווער דעם טייך, און נאָך אַלץ איז מיין צעברויזטקייט נישט געווען געשטילט. שטאַרק אַטעמענדיק און מיט אַנגעשפּאַנטע מוסקלן, האָב איך מיך אַרומגעקוקט נאָך עפעס אַ נייער פּראָבע, אומגעדולדיק צו טון עפעס אַ געוואַלטיקע, דרייסטע, שטאַלצע זאַך.

פּלוצלינג האָט זיך פון דער דאַמען-אַפּטיילונג דערהערט דאָס קנאַקן פונם שפּרונג-ברעט, איך האָב געשפּירט לויטן נאָכוויגן זיך ביז אַרויף צו די באלקנס דעם שטאַרקן שפּרונג. און באלד האָט זיך אַ גליטש געטון אינדערהויך מיטן קאַפּ אַראָפּ אַ שלאַנקער פּרויענקערפּער, אויסגעבויגן דורך דער קרומער ליניע פון שפּרונג ווי אַ טערקישע שווערד דאָס וואָ-סער האָט אַ פּליעסק געטון און אויף אַ רגע אויפגעווירבלט מיט אַ ווייסער שוים, דערנאָך האָט די עלאַסטישע געשטאַלט ווידער אויפגעטויכט און מיט גערוועזע שוים-באַוועגונגען זיך אַ לאַז געטון צו דער טייך-אינזל. „זיך לאַזן נאָך איר!“ „דעריאָגן!“ — דער ספּאַרט-חשק האָט אַ שטויס געטון מיינע מוסקלן, איך האָב מיך האַסטיק אַ וואַרף געטון אין וואַ-סער אַריין און מיט פּאַראַויסגעשטרעקטע אַרעמס זיך אַ לאַז געטון נאָך איר אין אַ פּאַרביסענעם טעמפּאַ. אָבער באַמערקנדיק משמעות דאָס נאָכ-געיעג און אויך וועלנדיק טרייבן ספּאַרט, האָט זי דרייסט אויסגענוצט די דיסטאַנץ און געשיקט פּאַרקירעוועט פּאַרביי דער אינזל, כדי זיך דאַן האַסטיק אַ לאַז צו טון אויף דעם צוריקוועג. איך, באַמערקנדיק איר

כוונה, האָב מיך אויך אַ נעם געטון אויף רעכטס און אָנגעהויבן שווימען מיט אַלע כחות, אזוי אַז מיין האַנט האָט שוין דערגרייכט צום וואַסער־שפור הינטער איר. איין שפּאַן בלויז האָט אונז נאָך פּונאַנדערנעטיילט — דאָן האָט זי זיך פּלוצלינג דרייסט און כיטרע געטון אַ טיפּ אונטער און אין עטלעכע מינוט אַרום אויפגעטויכט האַרט ביי דער באַריערע פּון דער דאַמען־אַפטיילונג, אויסמיידנדיק אזוי אַרום אַ ווייטערדיקע פּאַר־פּאַלגונג. טריפּנדיק מיט וואַסער איז די זיגערין אַרויף אויף די טרעפּ: זי האָט זיך געמוזט אָפּשטעלן אויף אַ רגע און צוליבן די האַנט צו דער ברוסט, עס האָט איר אַפנים פאַרפעלט אָטעם; דערנאָך אָבער האָט זי זיך אויסגעדרייט, און דערזענדיק מיך פאַרהאַלטן ביי דער גרענעץ, האָט זי זיך טראַומפּירנדיק פּונאַנדערגעלאַכט, בלישטשענדיק מיט אירע וויי־סע ציין. די שאַרפע זון־שטראַלן און דאָס שוויס־הייכל אויפן קאָפּ האָבן מיר געשטערט גענוי צו באַטראַכטן איר פנים, בלויז איר געלעכטער האָט חוזקדיק און קלאַר אַראָפּגעגלאַנצט צום באַזיגן.

איך האָב מיך געערגערט און גלייכצייטיק געפרייט: צום ערשטן מאָל פּון בערלין אָן האָב איך ווידער געשפּירט דעם ליבלעכן בליק פּון אַ פּרוי — אפּשר האָט דאָ אַ ווינק געטון עפעס אַן אַוואַנטורע. איך בין שנעל אַריבערגעשווומען אין דער מענער־אַפטיילונג, אויף גיך געטון אַ צי אַרויף די קליידער אויף דעם נאָך נאַסן לייב, כדי צו באַווייזן זי אָפּצוואַרטן ביים אַרויסגאַנג. צען מינוט האָב איך געמוזט וואַרטן, דאָן איז אָנגעקור מען מיין שטאָלצע געגנערין (איך האָב זי דערקענט דורך דער יינגליש שלאַנקער געשטאַלט) מיט לייכטע טריט און זי האָט זיי אָנגעהויבן נאָך צו פּאַרניכערן, ווי נאָר זי האָט מיך דערזען, מיט דער בולטער כּוונה אָפּ־צונעמען ביי מיר די מעגלעכקייט אָנצוקניפּן מיר איר אַ שמועס. זי איז געלאָפּן פּונקט אזוי געשיקט און עלאַסטיש, ווי זי איז פּריער געשווומען, אַלע אברים האָבן זיך אונטערגעוואָרפּן און געפּאַלגט דעם דאָזיקן יינגליש־שלאַנקן, אפּשר שוין אַביסל צו שלאַנקן קערפּער: עס איז מיר באמת נישט לייכט געווען צו דעריאָגן אירע שנעל־צעשפּאַנטע טריט, מוזנדיק זיך דערביי נאָך היטן נישט צו וואַרפּן זיך צופיל אין די אויגן. ענדלעך איז עס מיר געלונגען; ביי אַ וועג־אויסבויגן בין איך איר פלינק פאַרלאָפּן דעם וועג אַנטקייגן, האָב אויפן סטודענטישן שטייגער ברייט אַראָפּגעצויגן דעם

הוט און זי געפרעגט, נאך איידער איך האָב באַוווּן זי רעכט אָנצוקוקן, צי איך מעג זי באַגלייטן. זי האָט מיר מין הצד צוגעוואַרפן אַ שפּאַטישן בליק און נישט מאַכנדיק פּאַמעלעכער דאָס היציקע טעמפּאָ, געענטפּערט מיט אַ כמעט פּראָוואַצירנדיקער איראָניע: „אויב איך גיי נישט פאַר אייך צו שנעל, פאַר וואָס נישט? איך אייל זיך זייער.“ דערמוטיקט דורך דער דאָזיקער פּשוטקייט, בין איך געוואָרן צודרינגלעכער, איך האָב איר גע- שטעלט אַ גאַנצן באַרג נייגיריקע, מערסטנטייל נאַרישע שאלות, אויף וועלכע זי האָט אָבער אַזוי גערן און מיט אַזאַ פּאַרבליפּנדיקער פּרייקייט געענטפּערט, אַז מיינע כוונות זענען אייגנטלעך גיכער געוואָרן פּאַרפּלאַג- טערט, איידער נענטער צום ציל. וואָרום מוין בערלינער קאָדעקס אָנצו- קניפן שמועסן איז גיכער געווען אויסגערעכנט אויף ווידערשטאַנד און שפּאַסערייען, איידער אויף אַ פּשוטן און פּרייען שמועס בשעת אַזאַ שנעלן גיין: איך האָב דעריבער צום צווייטן מאָל געהאַט דאָס געפיל, אַז איך בין זייער אומגעשיקט געווען גענו אַ שטאַרקערער געגנערין.

עס האָט אָבער אויף מיר געוואַרט נאָך ערגערס: בעת איך האָב, ווערנדיק אינדיסקרעטער, אַ פרעג געטון, וווּ זי וווינט — האָבן אויף מיר פּלוצלינג אַ בליץ געטון צוויי ברוינע שטיפּערישע אויגן מיט אַ נישט- באַהאַלטענעם חזק: „אין גאָר נאָענטער שכנות מיט אייך.“ איך האָב זי אָנגעקוקט אַ פּאַרבליפּטער. זי האָט נאָכאַמאָל אַ בליק געוואַרפן מן הצד, צי די כּיטרע קויל האָט געטראַפּן אין ציל. און ווירקלעך, זי איז מיר גע- בליבן שטעקן אין דער קעל. מיט איין מאָל האָט זיך פּון מיר אָפּגעטון דער חוצפּהדיקער בערלינער טאָן, גאַנץ נישט זיכער, שיעור נישט אונ- טערטעניק, האָב איך אַרויסגעשטאַמלט, צי מוין געזעלשאַפט איז איר נישט לעסטיק. „אָבער פּאַרוואָס עפעס“, האָט זי אויפּסניי געשמייכלט, „מיר האָבן בלויז נאָך צוויי גאַסן, קענען מיר זיי שוין דורכגיין צוזאַ- מען.“ דאָס בלוט האָט מיר אַ שלאַג געטון אין קאָפּ אַריין, איך האָב קוים געקאַנט ווייטער גיין, אָבער וואָס האָב איך געקאַנט טון, אַצינד זיך אַוועק- מאַכן וואָלט נאָך געווען מער באַליידיקנדיק: האָב איך שוין געמוזט מיט איר צוגיין צוזאַמען צום הויז, וווּ איך האָב געווינט. דאָ איז זי פּלוצ- לינג שטיין געבליבן, מיר דערלאַנגט די האַנט און לייכט אַ זאָג געטון: „אַ דאַנס פאַר דעם באַגלייטן! איר וועט דאָך היינט אַרום זעקס אַזייגער מסתּמא קומען צו מוין מאָן.“

איך האָב אַוודאי געמוזט אינגאַנצן רויט ווערן פאַר חרפה. אָבער נאָך איידער איך האָב צייט געהאַט מיך צו אַנטשולדיקן, איז זי פלינק אַרויפגעלאָפן אויף די טרעפּ. איך בין געבליבן שטיין און מיט שרעק זיך דערמאַנט אין די נאַרישע, גולמעוואַטע רייד, צו וועלכע איך האָב מיך הוצפהדיק דערווענט. אויף אַ זונטיק־שפּאַציר האָב איך פּוסטער שוטה זי איינגעלאָדן, ווי עפעס אַ נייטאַרין־מיידל; אויף אַ באַנאַלן אופן גע־לויבט איר קערפּער, דערנאָך ווי אויף אַ קאַטאַרינקע אויסגעשפּילט דעם סענטימענטאַלן פּזמון פון אַן איינזאַמען סטודענט — איך האָב געהאַט דאָס געפיל, אַז איך וועל איינגעזונקען ווערן פאַר חרפה, אַזוי האָט מיך געשטיקט פון עפל. און אַט איז זי אַוועק לאַכנדיק און האָפּערדיק צו איר מאַן און וועט אים דערציילן וועגן מיינע שטותים, אים, וואָס זיין מיי־נונג איז מיר טייערער פאַר אַלץ און וואָס אויסצוועען אין זיינע אויגן לעבערלעך איז מיר פאַרגעקומען פּינלעכער, ווי געשמיסן צו ווערן אַ גאַקעטער אויפן מיטן מאַרק.

שרעקלעכע שעהן ביז צום אָוונט: טויזנטער מאָל האָב איך מיר פּאָר־געשטעלט, ווי אַזוי ער וועט מיך אויפנעמען מיט זיין פּינעם איראַנזשן שמייכל — איך האָב דאָך געוויסט, וואָס פאַר אַ מייסטער ער איז אויף שמעך־ווערטלעך און אַז ער קען אַ שפּאַס אַזוי צושאַרפן און אָנגליען, ער זאָל אַ שטאָך טון ביז טיף אין בלוט אַרײַן. אַ פאַרמשפּטער קאַן שוין נישט מיט קיין גרעסערער נידערשלאַנגקייט אַרויפגיין אויפן עשאַפּאַט, ווי איך בין דעמאָלט אַרויף אויף די שטיגן, און ווי נאָר איך האָב מיט אַ פאַרשטיקטער קעל אַריבערגעטרעטן די שוועל פון זיין צימער, בין איך נאָך מער צעטומלט געוואָרן, עס האָט זיך מיר אויסגעדאַכט, אַז איך האָב פון אַ דערנעבנדיקן חדר געהערט אַ שאַרכנדיק רוישן פון אַ פּרויען־קלייד. מסתמא האָט זי זיך אונטערגעהערט, די צעלאָזענע, כדי אויך הנאה צו האָבן פון דעם פּלאַפּלערישן יונגמאַנס בלאַמאַזש. ענדלעך איז אַרײַנגעקור מען מיין לערער. „וואָס איז מיט אייך“, האָט ער געפרעגט באַאומרואַקט, „איר זענט אַזוי בלאַס“. איך האָב עס צו נישט געמאַכט, ריכטנדיק זיך בשעת מעשה אויפן קלאַפּ, אָבער די עקזעקוציע, פאַר וועלכער איך האָב מיך געשראַקן, איז נישט געקומען, ער האָט גערעדט ווי תמיד וועגן וויסנ־שאַפּטלעכע ענינים: אין קיין שום וואָרט, יהגם איך האָב מיט מורא מיך

נוט צוגעהערט צו יעדן איינעם, האָט נישט געשטעקט קיין אַנצוהערעניש
אָדער איראָניע. און איך האָב — צוערשט דערשטוינט און דערנאָך בא-
גליקט — פאַרשטאַנען: זי האָט נאָרנישט אויסגעזאָגט.

אכט אַזיינער האָט זיך ווידער דערהערט אַ קלאַפּן אין טיר. איך
האָב מיך געזענגט: דאָס האַרץ איז מיר ווידער אָפּגעשטאַרבן. ווען איך
בין אַרויס פון צימער, האָב איך זי אָנגעראַפּן: איך האָב געגריסט צו
איר און איר בליק האָט מיר צוגעוואָרפּן אַ לייכטן שמייכל. דאָס בלוט
איז מיר האָט אויפגעברויזט פאַר שמחה און איך האָב דאָס דאָזיקע מוחל
זיין אירס מיר אויסגעטייטשט פאַר אַ צוזאָג, אויך אויף זויטער צו
שווייגן.

פון יענעם מאָמענט אָן האָט זיך אָנגעהויבן פאַר מיר אַ נייער מין
אויפּמערקזאַמקייט. ביז אַהער האָט מיין יינגלישע פרומע פאַרערונג אויף
אזוי ווייט באַטראַכט דעם פאַרגעטערטן לערער פאַר אַ זשעני פון אַן אַנ-
דערער וועלט, אַז איך האָב לחלוטין פאַרגעסן זיך צוצוקוקן צו זיין פרי-
וואַטן, טאַגטעגלעכן לעבן. מיט דעם איבערגעטריבענעם אופן, וואָס איז
איינן יעדן אמתן ענטוואַזום, האָב איך מיר אויסגעמאַלט זיין דאָזיין
אינגאַנצן דערהויבן איבער די כלערליי וואַכעדיקע מעשים פון אונזער
מעטאָדיש איינגעסדרטער וועלט. און פונקט אזוי ווי אַ צום ערשטן מאָל
פאַרליבטער דערווענט זיך נישט אין די געדאַנקען אַפילו צו אַנטבלויזן
דאָס פאַרגעטערטע מיידל און זי צו באַטראַכטן פאַר פונקט אזוי נאַטיר-
לעך ווי די טויזנטער אַנדערע קליידלעך-טראַגנדיקע באַשעפענישן, אזוי
האָב איך מיך נישט דערווענט צו וואַרפן אַ בליק אויף זיין פּריוואַט לעבן:
איך האָב אים תמיד געזעען אַ געלייטערטן, אַן אָפּגעשיידטן פון אַלע גע-
ווענלעכע ענינים, אַ שליח פון וואַרט, אַ לבוש פון שעפּערישן גייסט.
נאָכדעם אָבער, ווי יענע טראַגיקאַמישע אַוואַנטורע האָט מיך פּלוצ-
לינג צונויפּגעפירט מיט זיין פרוי, האָב איך מיר שוין נישט געקאָנט אָפּ-
זאָגן דעם חשק נענטער צו באַטראַכטן זיין פאַמיליאַר, זיין הויזלעך לעבן.
גענן מיין ווילן אַייגנטלעך האָט אַן אומרואיך נאָכלויפּנדיקע נייגריקייט
מיר אויפגעפנט די אויגן. און ווי נאָר דער דאָזיקער נאָכפאַרשנדיקער
בליק איז אין מיר אַנטשטאַנען, איז ער באַלד צעטומלט געוואָרן, וואַרום

די עקויסטענץ פונם דאָזיקן מאַן אין זיין אייגענעם גבול איז געווען אויס-
טערליש און כמעט פּהדימדיק רעטזעלעאַפּטיק. באַלד ביים ערשטן מאָל,
בעת איך בין נישט לאַנג נאָך יענער באַגעגעניש פאַרבעטן געוואָרן צו אַ
מאָלצייט און אים געטראָפּן נישט אַליין, נאָר מיט זיין פּרוי, האָט זיך
אין מיר דערוועקט אַ מערקווירדיקער חשד, אַז אין זייער צוזאַמענלעבן
שטעקט עפעס אַן אייגנאַרטיקע משונהדיקייט, און וואָס מער איך בין
דערנאָך אַריינגעדערונגען אין דעם אינערלעכן קרייז פון הויז, אַלץ פאַר-
פּלאַנטערטער איז מיר געוואָרן דאָס דאָזיקע געפיל. און נישט ווייל עס
זאָל דורך ווערטער אָדער זשעסטן יאָבן געקומען צום אויסדרוק עפעס אַ
געשפּאַנטקייט אָדער שווערע שטימונג צווישן זיי. פאַרקערט, גראד דאָס
גאַרנישט זיין, דאָס פּעלן פון אַ וועלכער ס'איז צוניינגט אָדער אָפּניי-
גונג, האָט זיי ביידע אזוי מאַדנע איינגעהילט אין סודותדיקייט; גראד
דער שווער שטיקנדיקער שטילשטאַנד פון געפיל האָט די אַטמאָספּערע
אַרום זיי מער אָנגעלאַדנט, איידער שטורעם פון מחלוקות אָדער בליצן פון
פאַרבאָרגענעם צאָרן. אויסערלעך האָט זיך נישט אַרויסגעוויזן קיין שום
גערייציגקייט אָדער אָנגעצויגנקייט; דערפאַר אָבער האָט זיך שטאַרק גע-
לאָזט פילן אַ געגנזייטיקע אינערלעכע פרעמדקייט. די פּראַגן און ענט-
פּערס אין זייער גאַנץ קאָרנן שמועס פּלעגן זיך עפעס אזוי ווי האַסטיק
אַנשטויסן מיט די שפיץ פינגער. עס האָט זיך קיינמאָל נישט געפּילט
קיין האַרציק צוזאַמענגיין האַנט ביי האַנט, און אפילו צו מיר פּלעגט ער
בשעת די מאָלצייטן רעדן אָפּגעריסן און זשענירט. און טיילמאָל פּלעגט
דער שמועס, ביז וואַנען מיר זענען נישט ווידער צוריקגעגאַנגען צו דער
אַרבעט, אינגאַנצן איינפּרירן און זיך פאַרוואַנדלען אין איין גרויס שטיק
שטילשווייגן, וואָס קיינער האָט זיך שוין נישט דערוועגט איבערצורייסן
און וואָס פּלעגט מיר דערנאָך מיט זיין קאַלטער משא שעהן לאַנג דריקן
אויף דער נשמה.

קודם כל האָט אויף מיר אַרויפגעוואָרפּן אַ פּחד זיין פּולשטענדיק
אַליינזיין. דער דאָזיקער אָפּגענער, דורכאויס עקספּאַנסיווער מענטש האָט
נישט געהאַט קיין שום פּריינט, חוץ זיינע תּלמידים, מיט וועלכע ער
פּלעגט פאַרברענגען. מיט די קאַלעגן פון דער אוניווערזיטעט האָט אים
נישט געהאַט קיין שום פּריינט, חוץ זיינע תּלמידים, מיט וועלכע ער
קיין געזעלשאַפט האָט ער קיינמאָל נישט באַזוכט; אַפט אין משך פון

טעג פלעגט ער אין ערגעץ נישט גיין, חוץ די צוואנציק טריט פון זיין הויז צו דער אוניווערזיטעט. ער האָט אלץ פאַרגראָבן שטום אין זיך, נישט פאַרטרויענדיק זיך, נישט פאַר קיין מענטשן, נישט דער שריפט. און דאָן האָב איך ערשט פאַרשטאַנען די התלהבות, די פאַנאַטישע שפּע-דיקייט פון זיינע רייד אין קרייז פון די סטודענטן: דאָס פלעגט זיין אן אויסברוך פון דער באַדערפעניש צו טיילן זיך מיט די געדאַנקען נאָך לאַנגע טעג צוריקגעצויגנקייט; אַלע מחשבות, וואָס ער האָט שווייגנדיק געטראָגן אין זיך, האָבן זיך אַ לאַז געטון מיט יענער היציקייט, וואָס דער רייטער רופט אָן ביי פּערד זייער טרעפּלעך שטאַל-פּייער, דורכרייסנדיק די צוים פון שטילשווייגן און לאַזנדיק זיך אין אַ האַסטיקן געיעג פון ווערטער.

אינדערהיים פלעגט ער זייער זעלטן רעדן, און אַמווייניקסטן צו זיין פרוי. און איך, דער דעמאָלט יונגער אומדערפאַרענער בחור, האָב מיט אַ שרעקעוודיקער, כמעט שעמעוודיקער פאַרוואונדערונג פאַרשטאַנען, אַז צווישן די דאָזיקע צוויי מענטשן שוועבט עפעס אַ שאַטן, אַ פלאַטערנדי-קער, תמיד פאַרהאַנדענער שאַטן פון אַ נישט אַנטאַפעוודיקן שטאַף, וועל-כער טיילט אָבער פולשטענדיק אָפּ איינעם פונם אַנדערן; און איך האָב צום ערשטן מאָל משער געווען, וויפל סודותדיקייט דאָס צוזאַמענלעבן פון מאַן און ווייב באַהאַלט פאַר פּרעמדע אויגן. די פרוי האָט זיך קיינ-מאָל נישט דערוועגט אומגערופן צו באַטרעטן זיין אַרבעט-צימער, גלייך ווי עס זאָל זיך דאָרט אויף דער שוועל געפינען דער כּשוף-צייכן קעגן רוחות. דערמיט איז בולט אָנגעצייכנט געוואָרן איר פולשטענדיקע אויס-געשלאַסנקייט פון זיין גייסטיקער וועלט. ער האָט אַפילו נישט געוואָלט ליידן, מען זאָל רעדן אין איר געגנוואַרט וועגן זיינע פלענער און אַרבע-טן, מיר איז פשוט פיינלעך געווען דער אופן, ווי אזוי ער פלעגט נאַנץ מיט אַמאָל איבעררייסן דעם שמועס אינמיטן דעם ליידנשאַפטלעך-אָנגע-הויבענעם זאַץ, ווי נאָר זי איז אַריינגעקומען אין צימער. פון הינטער דער לפּנימדיקער העפלעכקייט פלעגט זיך דאָך אַדורכרייסן אַ כמעט באַ-ליידיקנדיקע און אָפענע פאַראַכטונג, גראָב און אָפּן האָט ער אָפּגעשטוי-סן איר צונויגונג — זי אָבער האָט זיך געדאַכט נישט צו באַמערקן דאָס באַליידיקנדיקע אָדער שוין געווינט צו זיין דערמיט. מיט איר שטי-

פּעריש יינגליש פנים, לייכט און פלינק, מוסקולירט און שלאַנק, פלעגט זי לויפן אַרויף און אַראָפּ איבער די טרעפּ; תמיד פארוואָרפּן מיט אַר-בעט, אָבער תמיד האָבנדיק צו אַלעם גענוג צייט. זי פלעגט גיין אין טע-אַטער, האָט נישט דורכגעלאָזט קיין שום ספּאָרט — דערפאַר אָבער פאַר ביכער, פאַר הויזווירטשאַפט פאַר אַלדינג, וואָס פּאָדערט רואיקייט און ישוב הדעת, האָט די בערך פינף און דרייסיק יעריקע פרוי נישט פאַרמאָגט דעם מינדסטן חוש. זי האָט אַפנים זיך געפילט גוט נאָר דעמאָלט, ווען אירע גלידער האָבן געהאַט אַ מעגלעכקייט זיך אויסצושטורעמען אין טאַנץ, אין שווימען, אין לויפן, אין וואָס נישט איז ברויזנדיקס. תמיד אונטערזינגענדיק, גערן לאָבנדיק און אַלעמאָל גרייט צו אַ פּיקאַנטן שמור-עם. מיט מיר האָט זי קיינמאָל נישט גערעדט ערנסט, זי פלעגט זיך נאָר תמיד מיט מיר רייצן, ווי מיט אַ נישט דערוואַקסענעם בחור, אין בעסטן פאַל האָט זי מיך באַטראַכט פאַר אַ פאַרטנער צו שטיפּערישע קראַפט-פּראָבעס. און די דאָזיקע צאַפּלדיקע לעבנסלוסטקייט אירע איז געשטאַ-נען אין אַזאַ שרייענדיק בולטן קאָנטראַסט צו דעם טריבן, אין זיך צו-ריקענעציוגענעם און בלוזי צו גייסטיקע ענינים איבערגעגעבענעם לעבנס-שטייגער פון מיין לערער, אַז איך האָב מיך כסדר וואָס אַמאָל מער שטוי-נענדיק געפרעגט, וואָס אַזוינס האָט די דאָזיקע צוויי אין תוך פרעמדע נאַטורן געקאָנט אַמאָל צונויפּבינדן. וואָס אַן אמת, פאַר מיר איז דער דאָזיקער מערקווירדיקער קאָנטראַסט אויסגעקומען לטובה: בעת איך פלעג נאָך דער דערשעפּנדיקער אַרבעט זיך אַריינלאָזן מיט איר אין אַ שמועס, האָב איך געהאַט דאָס געפיל, גלייך מ'וואָלט מיר אַראָפּגענומען פון קאַפּ אַ שווערן העלם: אַלע זאַכן, באַפרייט פון דער עקסטאטישער היץ, פלעגן ווידער אָננעמען אַ קלאַרע און ערדישע מראה פון טאַג-טעג-לעכן לעבן, און דאָס געלעכטער, וואָס איך האָב שיעור נישט פאַרגעסן אין זיין אָנגעשפּאַנטער געגנוואַרט, האָט מיר פאַרלייכטערט דעם צו שטאַר-קן דרוק פון גייסטיקע ענינים. צווישן איר און מיר האָט זיך אָנגעקניפּט עפעס אַ מין יינגלישע חבּרשאַפט; דוקא ווייל מיר האָבן תמיד געפלוּ-דערט וועגן גלייכגילטיקע זאַכן, אָדער מיר פלעגן צוזאַמען גיין אין טע-אַטער, האָט זיך אין אונזער צוזאַמענפאַרברענגען נישט געפילט קיין שום שפּאַנונג. איין זאך בלוזי פלעגט פיינלעך איבעררייסן אונזערע פולשטעג-דיק זאָרגלאָזע שמועסן, צעטומלענדיק מיך יעדעס מאל: דאָס פלעגט גע-

שעזן ביים דערמאָנען זיין נאָמען. דעמאָלט פלענט זי מיינע נייגיריקע פראַנג אַנטקיינגשטעלן אַן עקשנותדיק שטילשווייגן אָדער, בעת איך פלעג מיך התלהבותדיק צערעדן, אַ מערקווירדיק פאַרשטעלט שמיכעלע. אירע ליפן אָבער זענען געבליבן פאַרשלאָסן: אויף אַן אַנדערן אופן, נאָר מיט דער זעלבער עקשנות האָט זי דעם דאָזיקן מאַן אויך אַרויסגעשטעלט מהויז פון איר לעבן, אַזוי ווי ער זי פון זיינעם. און פונדעסטוועגן האָבן זיי שוין דעמאָלט געהאַט אַזוי אָפגעלעבט מיט דעם דאָזיקן שטילשווייגן פופצן יאָר אונטער איין דאָך.

אָבער וואָס אומדורכדרינגלעכער עס איז געווען דער דאָזיקער סוד, אַלץ מער נסיון איז ער געוואָרן פאַר מיין ליידנשאַפטלעכער אומגעדולד. עס איז דאָ געווען אַ שאַטן, אַ שליייער, וואָס איך האָב ביי דעם מינדסטן הויך פון אַ וואָרט דערפילט פלאַטערן מאַדנע נאָענט; אַ סך מאָל האָט זיך מיר שוין אַפילו געדאַכט, אַז אַט האָב איך אים אָנגעכאַפט, נאָר ער פלעגט זיך מיר ווידער אַרויסגליטשן, כדי אין אַ רגע אַרום ווידער פאַר-בייצופלאַטערן, אָבער קיינמאָל איז ער נישט פאַרוואַנדלט געוואָרן אין קיין ממשותדיק וואָרט, אין קיין אַנטאַפּעוודיקער פאַרעם. קיין זאָך אָבער ווירקט נישט אַזוי אויפרייצנדיק ביי אַ יונגען מענטש ווי דאָס פאַרמאָ-טערנדיקע שפּיל פון אומקלאַרע השערות. דער ביז דאָן אומטעטיקער פאַנ-טאזיע אַנטפלעקט זיך מיטאַמאָל אַ יעגערישער ציל און עס פלאַקערט זיך פונאַנדער אַ הייסער פאַרלאַנג נאָכצולויערן און נאָכצושפּיאַנירן. נאָנץ נייע חושים זענען מיר, דעם ביז אַהער אומעמפינדלעכן בחור, צוגעקומען אין יענע טעג: אַ פיינפילנדיק געהער, וואָס האָט אויפגעכאַפט דעם מינדסטן טאָן-ניואַנס, אַ נאָכפאַרשנדיקער, נאָכלויערנדיקער חשדיש-שאַרפער יעגער-בליק, און אַרומנישטערנדיקע, אין דער פינסטער זוכנדי-קע נייגיריקייט — די נערוון האָבן זיך עלאַסטיש אָנגעשפאַנט, ביז צום וויי טון, תמיד גערייצט דורך פּלוצלינג אונטערגעקומענע השערות, פון וועלכע אָבער עס האָט זיך קיינמאָל נישט אויסגעשיללט קיין קלאַר געפיל.

אָבער איך דאַרף זי נישט טאַדלען, מיין מיט אַ פאַרכאַפטן אַמעם נאָכלויפנדיקע נייגיריקייט, וואָרום זי איז דאָך געווען ריין. נישט דער גיריקער חשק, די כּיטרעקייט, וואָס האָט ליב צו כאַפּן אַ העכער-שטייענ-דיקן מענטש ביי עפעס אַ געמיינהייט, האָט אַזוי געוואַלטיק אויפגע-ר-

דערט אין מיר אלע חושים — פארקערט, דאָס איז געווען אַ שטילער פחד, אַ הילפלאָזער מיטלייד, וואָס האָט מיט אַן אומקלאָרן צער אַרויסגעפילט אונטער דעם דאָזיקן שטילשווייגן אַ באַהאַלטענעם ווייטיק. וואָס מער איך האָב מיך דערנענטערט צו זיין לעבן, אַלץ ווייטיקדיקער איז מיר געוואָרן דער שוין טיף איינגעקריצטער שאַטן איבער מיין לערערס גע-ליבטן פנים, יענע איידעלע, ווייל איידל באַהערשטע מעלאַנכאָליע, וועל-כע האָט זיך קיינמאָל נישט אַראָפּגעלאָזט צו אַנגעברוגזטער ברומעריי אָדער אומבאַרעכנטן כעס; פונקט ווי ער האָט מיך, דעם פרעמדן, צוגעצויגן צו זיך אין אַנהויב דורך דעם ווילקאַניש אויסברעכנדיקן פלאַם פון זיין וואָרט, אַזוי האָט מיך איצט, דעם היימיש געוואָרענעם, טיפער נאָך דערשיטערט זיין שטילשווייגן און דער וואָלקן פון טרויער, וואָס האָט געשוועבט אי-בער זיין שטערן. קיין זאך באַרירט נישט אַזוי מעכטיק דעם יוגנטלעכן חוש, ווי דערהויבן מענלעך אַריבערגעטראָגענער צער: מיקעל אַנזשע-לאַס דענקער, פאַרקוט אינם אייגענעם אָפּגרונט, בעטהאַווענס מויל, פאַרצויגן אין אַ ביטערער גרימאַסע, די דאָזיקע טראַגישע מאַסקעס פון מענטשלעכע ליידן רירן דאָס נאָך נישט אויסגעפורעמטע געמיט שטאַר-קער, ווי מאַצארטס זילבערענע מעלאָדיע און די שפע פון ליכט אַרום לעאַנאַרדאָס געשטאַלטן. אַליין זייענדיק שיינקייט, נויטיקט זיך נישט די יוגנט אין פאַרהערלעכונג: אין איבערפלוס פון לעבעדיקע כוהות ציט עס זי צו דעם טראַגישן, און זי דערלויבט גערן דער מרה שחורה צו זויגן פון איר נאָך אומדערפאַרענעם בלוט; דערפון נעמט זיך אויך די אייביקע גרייטקייט פון דער יוגנט צו סכנות און איר ברידערלעך אויסגעשטרעק-טע האַנט אין גייסט צו יעדן לייד.

און דאָ האָב איך טאַקע דערזען צום ערשטן מאל אַ פנים פון אַ באַמת ליידנדיקן. געבוירן ביי פשוטע מענטשן, דערצויגן אין בירגערלעכער באַ-קוועמלעכקייט, האָב איך געקענט די זאָרגן בלוז אין די לעבערלעכע מאַס-קעס פון אַלטענגלעכקייט, אַנגעטון אין לבוש פון ערגערניש, אין געלן קלייד פון קנאה, קלינגענדיק מיט גראַשענע מטבעות — דער צער אָבער פונם דאָזיקן פנים, האָב איך געפילט, שטאַמט פון אַ הייליקערן מקור. פון תהומות אַרויס איז געקומען די דאָזיקע מרה-שחורה, פון אַן אינערלעך באַהעלטעניש האָט אַ גרויזאַמער שטיפט אויסגעקריצט קנייטשן און

שפאלטן אין די פריציטיק געעלטערטע באקן. טיילמאָל, ווען איך פלעג אריינקומען צו אים אין צימער (תמיד מיט דער מורא פון א קינד, וואָס קומט צו צו אַ הויז, אין וועלכן ס'געפינען זיך שדים) און ער האָט אין זיין פאַרטראַכטקייט נישט געהערט מיין קלאַפּן; ווען איך פלעג דאָן פּלוצ-לינג, פאַרשעמט און פאַרבליפט, זיך דערנענטערן צו אים, דעם פאַרוונג קענעם אין מחשבות, האָט זיך מיר געדאַכט, ווי עס וואָלט דאָ נאָר גע-זעסן וואַנגער, די קערפּערלעכע מאַסקע, אין פּאַאוסטס קליידער, בעת דער נייסט בלאַנדרזשעט אַרום איבער די סודותדיקע אָפּגרונטן אין די פּחדים-דיקע וואַלפּורגיס נעכט. אין אַזעלכע מינוטן זענען זיינע הושים געווען פּולשטענדיק פאַרמאַכט, ער האָט נישט געהערט, נישט די זיך דערנענטערן-דיקע טריט, נישט די אומדרייסטע באַגריסונג. און אַז ער פלעגט זיך ענדלעך פּלוצלינג אויפּכאַפּן, האָט ער האַסטיק געפּרוּווט מיט ווערטער צו פאַרשטע-לן די פאַרלעגנהייט: ער האָט אָנגעהויבן צו גיין הין און צוריק און זיך באַ-מיט דורך פּראַגן אָפּצוּווענדן פון זיך דעם אָבסערווירנדיקן בליק. אָבער לאַנג נאָך פלעגט דאָן הענגען אַ פינסטערניש איבער זיין שטערן, און ערשט דער צעוואַרעמטער שמועס איז אימשטאַנד געווען צו פאַרטרייבן די אין דער נשמה אָנגעזאַמלטע וואַלקנס.

ער האָט טיילמאָל געמוזט שפּירן, ווי שטאַרק מיך רירט זיין אויס-זעען; פון מיינע אויגן אפשר, פון מיינע אומרואיקע הענט, האָט ער געמוזט אַרויספּילן, ווי אויף מיינע ליפּן שוועכט אומגעזעען אַ בקשה וועגן צוטרוי, אָדער אפשר האָט ער אין מיין אומדרייסטקייט דערקענט דעם הייסן באַ-גער, צו נעמען אויף מיר זיין ווייטיק. יאָ, ער האָט עס געמוזט שפּירן, וואָרום ער פלעגט אומגעריכט איבעררייסן דעם לעבשאַפּטיקן שמועס און מיך אָנקוקן גערימט; מיך האָט דעמאָלט אַרומגענומען אַ מערקווירדיק וואַרעמער, פון זיין אייגענער שפּע פאַרפינסטערטער בליק. אָפט פלעגט ער אָנגעמען מיין האַנט, אומרואיק זי האַלטן אַ לאַנגע צייט, — דאָן האָב איך תמיד געטראַכט: אַצינד, אַצינד וועט ער צו מיר רעדן. נאָר אָנשטאַט דעם, פלעגט זיך ס'רוב באַווייזן אויף זיין פנים אַ רויע גרימאַסע, טיילמאָל פלעגט ער אפילו צוואַרפן אַ קאַלט, אַ בכיוון אויסניכטערנדיק אָדער אי-ראַגניש וואַרט. ער, וואָס איז געווען די פאַרקערפּערונג פון ענטוויאַזם, וואָס האָט אים אין מיר דערוועקט און איינגעפלאַנצט, פלעגט אים מיר

דעמאָלט פֿלוצלינג אויסשטרייבן ווי אַ פעלער אין אַ שלעכט געשריבע־
נער אויפגאַבע, און וואָס מער ער האָט געזען מיין נשמה אפן און לעב־
צנדיק נאָך זיין צוטרוי, אלץ פאַרביסענער פלענט ער מיר צוואַרפן אַ־
זעלכע אייד־קאַלטע ווערטער ווי: „דאָס פאַרשטייט איר נישט“, אָדער
„לאָזט צורו אַזעלכע איבערטרייבונגען“, אלץ ווערטער, וואָס האָבן מיך
צערייצט און דערפירט צו פאַרצווייפלונג. אַך ווי איך האָב געליטן פונם
דאָזיקן פאַרענדערלעכן פון היים צו קאַלט איבערשפרינגענדיקן מענטש,
וואָס האָט מיך אומבאַווסטזיניק דערהיצט, כדי דערנאָך פֿלוצלינג צו
באַניסן מיט פּראָסט; וואָס האָט מיט זיין פייער מיך אָנגעצונדן, כדי
דערנאָך מיר אַ שמיץ צו טון מיט דער בייטש פון אַן איראַנישער באַ־
מערקונג — יא, איך האָב געהאַט דאָס גרויזאַמע געפיל, אַז וואָס מער
איך האָב מיך צו אים געוואָלט דערנענטערן, אלץ האַרטער, אלץ איבער־
געשראַקענער האָט ער מיך אָפּגעשטויסן. קיין זאך האָט נישט באַדאַרפט,
קיין זאך האָט ניט געטאַרט זיך דערנענטערן צו אים, צו זיין סוד.

וואָרום אַ סוד, וואָס אַמאָל שאַרפער האָב איך דאָס דערפילט, אַ
סוד האָט אומהיימלעך און פרעמד געשטעקט אין דאָזיקן מאַניש צוציענ־
דיקן תהום. איך האָב אַרויסגעפילט עפעס אַ פאַרבאַרנגקייט אין זיין
מערקווירדיק בלאַנדזשענדיקן בליק, וואָס האָט זיך היים געריסן פאַראויס
און באַלד דערשראַקן זיך צוריקגעצויגן, ווי נאָר מען האָט זיך אים דאַנק־
באַר אונטערגעגעבן; איך האָב עס געשפירט אין דעם ביטערן קנייטש פון
זיין פרויס ליפּן, אין דער מאַדנע קאַלטער צוריקגעצוינגקייט פון די מענ־
טשן אין שטאָט, אין זייערע כמעט ביזע בליקן, ווען מען פלעגט אים
לויבן, — אין הונדערטער משונהדיקייטן און פֿלוצלינגע צעטומלענישן.
און וואָס פאַר אַ פיין איז דאָס, בעת עס דאַכט זיך אויס, אַז מען געפינט
זיך שוין אין דעם אינערלעכן גבול פון אַ פרעמד לעבן און דאָך זאָל מען
דאָרט אַרומבלאַנדזשען ווי אין אַ לאַבירינט, נישט געפינענדיק דעם וועג
צו זיין מקור און תּוֹך!

אַבער דאָס אומפאַרשטענדלעכסטע, דאָס אומדערקלערלעכסטע זע־
נען פאַר מיר געווען זיינע אויספֿלוגן. אַ געוויסן טאַג, בעת איך בין געקור
מען אין אַוניווערזיטעט, האָב איך דערזען הענגען אַ צעטל, אַז די לעקציעס
זענען איבערגעריסן אויף צוויי טעג. די סטודענטן האָבן גאַרנישט אויס־

געזעען זיך צו חידושן, איך אָבער, וואָס בין ערשט נעכטן ביי אים געווען, האָב געאיילט צו אים אַהיים, געטריבן פֿון שרעק, אַז ער האָט געמוזט קראַנק ווערן. זיין פֿרוי האָט בלוזי טרוקן געשמייכלט, ווען איך בין האַסטיק אַ-ריינגעקומען אַ צעטראָגענער. „דאָס פֿאַסירט עפֿטער“, האָט זי געזאָגט מערקווירדיק קאַלט; „נאָר איר ווייסט נאָך נישט דערפֿון“. און ווירקלעך, איך בין געוויר געוואָרן פֿון די קאַלענן, אַז ער ווערט אָפט אַזוי איבער נאַכט פֿאַרשוונדן, טיילמאַל אַפֿילו אַנטשולדיקט ער זיך בלוזי טעלענ-ראַפֿיש: איינמאַל האָט אים אַ סטודענט געטראָפֿן אַרום פֿיר אַזייגער פֿאַרטאַג אויף אַ גאַס אין בערלין, אַן אַנדערער ווידער האָט אים אַמאַל געזעען אין אַ פֿרעמדער שטאָט אין אַ שענק. ער פֿלעגט טיילמאַל פֿלוצ-לינג אַרויסשפֿרינגען, ווי אַ פֿראָפֿן פֿון אַ פֿלאַש, דערנאָך איז ער ווידער צוריקגעקומען און קיינער האָט נישט געוויסט, וווּ ער איז געווען.

דאָס דאָזיקע פֿלוצלינגע פֿאַרשווינדן האָט מיך צענומען ווי אַ קראַנקהייט: איך בין צוויי טעג אַרומגעגאַנגען צעחושט, אומרואיג און צעטראָגן. דער שטודיום האָט זיך מיר פֿלוצלינג אויסגעוויזן אומזיניק, פֿוסט אָן זיין אַנוועזנהייט, איך האָב מיך געפֿייניקט אין אַ פֿלאַנטער פֿון אייפֿערזיכטיקע השֿערות, עס איז אַפֿילו אַנטשטאַנען אין מיר עפֿעס ווי שנאה און צאָרן. צו אים פֿאַר זיין פֿאַרשלאָסנקייט און וואָס ער האָט מיר, נישט געקוקט אויף מיין וואַרעמקייט צו אים, געלאָזט שטיין מחוץ פֿון זיין ווירקלעך לעבן, אַזוי ווי מ'לאָזט שטיין אַ בעטלער אויף דער גאַס. אומזיסט האָב איך מיר אַליין געגעבן צו פֿאַרשטיין, אַז מיר, דעם יינגל, דעם שילער, קומט נישט קיין רעכט צו פֿאָדערן פֿון אים אַ דין וחשבון, און אַז ער האָט מיט זיין גוטסקייט מיר אַרויסגעוויזן הונדערט מאָל מער צוטרוי, ווי עס פֿאַרפֿליכטעט אים זיין אַמט אַלס אַקאַדעמישער לערער. אָבער דער שכל הישר האָט נישט געהאַט קיין שום מאַכט איבער דער צע-פֿלאַקערטער ליידנשאַפט: צען מאָל אין טאָג בין איך נאַריש יינגל גע-קומען פֿרעגן, צי ער איז שוין צוריקגעקומען, ביז די וואָס אַמאַל רוערע ענטפֿערס פֿון זיין פֿרוי האָבן דערוועקט אין מיר אַ פֿאַרכיטערונג. איך בין אַ האַלבע נאַכט נישט געשלאָפֿן און מיר איינגעהאַרנט, צי ער קומט נישט אַהיים, אינדערפֿרי האָב איך מיר אַרומגעשלייכט פֿאַר זיין טיר, נישט האָבנדיק שוין קיין מוט ווידער צו פֿרעגן. און ווען ער איז שוין

ענדלעך אויפן דריטן טאָג אומגעריכט אַרײַן צו מיר אין צימער, האָט מיר אַזש פאַרפּעלט אָטעם: מײַן דערשרעקן זיך איז מסתּמא געווען גע-
וואַלטיק, אַזױ יעדנפּאָלס האָב איך דאָס געזעען אָפּגעשפּיגלט אין זײַן
פאַרלעגענער דערשטױנונג, וואָס האָט מיר האַסטיק צוגעוואָרפּן עטלע-
כע גלײַכנילטיקע פּראַגן. זײַן בליק האָט מיך אױסגעמיטן. צום ערשטן מאַל
האַט אונזער שמועס זיך כּסדר געדרייט אַרום אײַן וואָרט, אײַן וואָרט
האַט זיך אָנגעשטױסן אָן אַנדערן, און דוקא ווייל מיר האָבן בײדע מיט
אַלע כּחות אױסגעמיטן די מינדסטע אָנצוהערעניש וועגן זײַן אָפּוועז-
הייט, האָט גראד דאָס דאָזיקע נישט אַרױסגעזאָגטע פאַרשטעלט דעם
וועג צו אַ צוזאַמענערדן זיך. ווען ער איז אַוועקגעאַנגען, האָט די ברע-
גענדיקע נײַגיריקייט געטון אַ פּלאַקער אויף אין אַ פּלאַס: ביסלעכווייז
האַט זי מיר אױפּגעפּרעסן דעם שלאָף און דאָס וואַכזײַן.

ױאַכנלאַנג האָט געדויערט דער דאָזיקער קאַמף פאַר אױפּקלערונג
און טיפּער באַגריפּן: איך האָב מיך עקשנותדיק אַרײַנגעגענבערט אין
דעם פּייערדיקן קערן, וועלכן מיר האָט זיך געדאַכט אַרױסצופּילן ווי אַ
וואַלסאָן אונטער דעם פעלזיקן שטילשווייגן. און ענדלעך איז מיר געלאָנ-
גען צו מאַכן דעם ערשטן דורכריס צו זײַן אינערלעכער וועלט. איך בין
זױדער אַמאָל געזעסן בײַ אים אין צימער ביז ס'האַט שוין אָנגעהויבן
טונקל צו ווערן, מיטאַמאָל האָט ער געעפּנט אַ שופּלאַד און אַרױסגענו-
מען עטלעכע שעקספּירישע סאַנעטן. ער האָט זיי צוערשט איבערגעליי-
ענט אין זײַן אײגענער איבערזעצונג, די דאָזיקע ווי אין בראַנז געגאַסע-
נע קורצע שאַפּונגען, און דערנאָך די אין פּלוג אומדורכדרינגלעכע גע-
היימע כּוונה זײערע אַזױ מאַניש באַלױכטן, אַז אינמיטן דעם געפּיל פּון
גליק האָט מיך אַרומגענומען אַ באַדויערן, פאַרוואָס דאָס אַלדינג, וואָס
דער דאָזיקער שעפּערישער מענטש האָט מיר געשענקט, זאָל פאַרלוירן
גײן אין דעם פאַרנעגלעך פּליסנדיקן וואָרט. דעמאָלט האָב איך מיך פּלוצ-
לינג אָנגענומען מיט מוט—איך ווייס אַלײַן נישט, פּוננאַנען איך האָב
אים גענומען—און אים געפּרעגט, פאַרוואָס ער האָט נאָך נישט פאַרענדיקט
זײַן גרויס ווערק „די געשיכטע פּון גלאַב-טעאַטער“. אָבער ווי נאָר איך
האַב אַרױסגעזאָגט די דאָזיקע ווערטער, האָב איך באַלד מיט שרעק אײַנ-

געזעען, אז איך האָב נישט ווילנדיק געמוזט גראָב אָנרירן אַ געהיימע און משמעות ווייטיקדיקע ווונד. ער איז אויפגעשטאַנען, האָט זיך אַוועקגע-
 דרייט און לאַנג געשוויגן. דאָס צימער איז פּלוצלינג ווי פּול געוואָרן מיט
 טונקלקייט און שטילשווייגן. ענדלעך איז ער צוגעקומען צו מיר, מיך אָנ-
 געקוקט ערנסט, און זיינע ליפּן האָבן עטלעכע מאָל געציטערט, איידער
 ער האָט געעפּנט דאָס מויל; דערנאָך האָט ער מיט ווייטיק אַרויסגעערט
 זוי אַ וודוי: „איך קאָן נישט אַרבעטן איבער קיין שום גרויסע זאַך. דאָס
 איז שוין פאַרביי: בלויז די יונגט קאָן מאַכן דרייסטע פּלענער. איך האָב
 שוין נישט קיין אויסדויער. איך בין געוואָרן — צו וואָס עס באַהאַלטן?
 — אַ מענטש פּון קורצע מינוטן, איך קאָן נישט לאַנג אויסהאַלטן. פּריער
 האָב איך געהאַט מער כּוח, אַצינד איז דערמיט אויס. איך קאָן בלויז רעדן:
 דאָ טוט עס מיך טיילמאָל אַ הויב, דאָ טוט מיך עפעס אַ רים איבער מיר
 אַליין אַריבער. אָבער שטיל זיך אַוועקזעצן און אַרבעטן, איינער אַליין,
 אינגאַנצן אַליין, דאָס געלינגט מיר שוין נישט“.

זיין רעזיגנירטע מינע האָט מיך דערשיטערט. און איך האָב מיט
 אויפריכטיקער איבערצייגונג אים אָנגעהויבן צוצורעדן, אז ער זאָל ענד-
 לעך דאָך מיט אַ פּעסטער פּויסט צוזאַמעננעמען דאָס, וואָס ער צעשפּרייט
 פאַר אונז יעדן טאָג מיט אַ פּרייגיביקער האַנט, ער זאָל נישט תּמיד בלויז
 פּונאַנדערטיילן, נאָר דאָס עשירות געשטאַלטיקן און קאָנסערווירן. „איך
 קאָן נישט שרייבן“, האָט ער מיר איבערגעחזרט, „איך קאָן מיך נישט
 געהעריק קאָנצענטרירן“. „טאָ דיקטירט!“ און מיטגעריסן פּונם דאָזיקן
 געדאַנק, בין איך צו אים צוגעשטאַנען כּמעט מיט אַ הייס געבעט: „טאָ
 דיקטירט מיר. פּרוּווט נאָר. מאַכט מינדסטנס דעם אָנהויב — איר וועט
 דאָן אַליין שוין נישט קענען אויפהערן. פּרוּווט דיקטירן, איך בעט איך,
 טוט עס מיר צוליב!“

ער האָט אויפגעהויבן אויף מיר דעם בליק, צוערשט פאַרבליפט און
 דערנאָך פאַרטראַכטנדיק זיך. דער געדאַנק אפנים איז אים אַריין אין
 קאָפּ. „איך צוליב?“ האָט ער איבערגעחזרט. מיינט איר באַמת, אז עס
 קאָן נאָך עמעצן פאַרשאַפּן פאַרגעניגן, אויב איך אַלטער מאַן וועל מיך
 נעמען צו עפעס אַן אַרבעט?“ איך האָב געשפּירט, אז דאָ הויבט זיך שוין
 אַן אומאַנטשלאַסן נאָכגעבן, איך האָב עס דערקענט אין זיין בליק,

וועלכער איז ביז אהער געווען פארוואַלקנט און אין זיך אַרײַן פאַרנאַבן, אַצינד אָבער האָט ער זיך אָנגעהויבן אויסצולײטערן און זיך צו פאַרצײען מיט אַ גלאַנץ פֿון האָפֿענונג. „מײנט איר אַזוי באַמת?“ האָט ער אײבער געזאָרט; אײך האָב שוין געשפּירט אַ גרײטשאַפֿט אין זײַן ווײלן, און דאַן האָט ער האַסטיק אַ זאַג געטון: „אַלזאָ לאָמיר פֿרווון! די יונגט איז תּמיד גערעכט. ווער עס גײט איר נאָך, איז אַ חכם.“ מײן ווײלד-אױפֿברױזנדיקע שמחה, מײן טרױאָמף האָט אים ווײזט אױס אַרײַנגעבראַכט אין אַ לעב-האַפֿטיקער שטײמונג: ער האָט אָנגעהויבן אַרומצוגײן הײן און צוריק, כּמעט מיט אַ יוגנטלעכער אױפֿגעהײטערקײט, און מיר האָבן אָפֿגערעדט: יעדן אָונט אַרום נײן אַזײנער, באַלד נאָכן אָונט-מאַלצײט, וועלן מיר תּחילת פֿרווון אַרבעטן צו אײן שעה טעגלעך. און דעם קומענדיקן אָונט האָבן מיר אָנגעהויבן מיטן דיסטירן.

די דאָזיקע שעהן, ווי אַזוי זאָל אײך זײ שילדערן! אײך פֿלעג אױף זײ וואַרטן דעם נאַנצן טאָג. באַלד נאָכמיטאָג האָט מײך אַרומגענומען אַ שווער דריקנדיקע, נערוועזע אומרואיקײט, אײך האָב מײך קױם געקאָנט דערוואַר-טן דעם אָונט. מיר פֿלעגן דאַן גלײך נאָכן עסן אַרײַנגײן אין זײן אַרבעט-צײמער, אײך האָב מײך אַנדערגעזעצט בײם שרײב-טיש, מיטן רוקן צו אים, ער ווידער פֿלעגט אָנהױבן אַרומצוגײן מיט אומרואיקע טריט הײן און צוריק אײבערן צײמער, ביז עס האָט זיך עפעס אַזוי ווי קאַנצענטרירט אין אים דער רײטס, און באַלד מיטן ערשטן וואָרט האָט אָפֿגעקלונגען דער פֿאַרטאַקט. וואָרום דער דאָזיקער מערקווירדיקער מענטש פֿלעגט אַל-דינג פֿאַרמירן לױט אַ געוויסער מוזיקאַלישקײט פֿון געפֿיל: ער האָט תּמיד באַדאַרפֿט האָבן עפעס אַ שמויס, כּדי זײנע רעיונות אַ ריר צו טון פֿון אָרט. ער פּי רוב פֿלעגט דאָס זײן אַ בילד, אַ דרײסטע מעטאַפֿאָרע, אַ פֿלאַסטישע סיטואַציע, וועלכע ער פֿלעגט, נישט ווײלנדיק זיך אָנצײנדנדיק דורכן שנעלן אַרומגײן, אַנטוויקלען צו אַ דראַמאַטישער סצענע. אין די דאָזיקע אײמפֿראַווײזאַציעס פֿלעגט אָפֿט דורכבליצן עפעס פֿון דעם הערלעך נאַטורהאַפֿטיקן, וואָס שטעקט אין יעדן שעפֿערישן: אײך דער-מאָן מײך אָן די שורות, וואָס האָבן געקלונגען ווי סטראָפֿן פֿון אַ יאַמביש גע-דיכט, און אַן אַזעלכע, וואָס האָבן שטורמיש זיך צעגאַסן אין פֿרעכטיק געדערענגטע אױסרעכענונגען, ווי האָמערס שיפֿן-רשימה און די באַרבאַ-

דישע הימנען פון וואלט וויטמאן. צום ערשטן מאל איז מיר, דעם יונגן, ערשט זיך אנטוויקלענדיקן מענטש, באשערט געווען אריינצודרינגען אינם סוד פון שאפונג-פראצעס: איך האב געזעען, ווי דער געדאנק, תחילת פארבלאז און גלייך צו א הייסער פליסיקייט, האט ארויסגעשטראמט ווי גלאקן-מעטאל פונם קעסל פון אימפולסיוון אויפברויז, דערנאך, ביסלעכער ווייז זיך אפפילנדיק, אָנגענומען זיין פאָרעם און ווי די דאָזיקע פאָרעם האָט זיך דערנאָך אויסגעשטאַלטיקט, פאַרפּולקאָמט, ביז עס האָט פון איר ענדלעך קלאָר אויסגעקלונגען דאָס וואָרט און, ווי דאָס צינגל מאַכט קלינגען דעם גלאַק, אָנגעקליידט דאָס דיכטערישע געפיל אין דער מענטשלעכער שפראַך. און פונקט ווי יעדער איינצלנער אַפּאָזיט איז געווען געבויט איף ריטם, יעדע שילדערונג אויף אַ סצעניש געפורעמט בילד, אזוי איז דאָס גאַנצע, ברייט פאַרמאָסטענע ווערק אַרויסגעוואַקסן לחלוטין אומ-פילאָגיש פון אַ הימן, פון אַ הימן צום ים, ווי צו דער ערדיש זעבארער, ערדיש פילבארער פאָרעם פון דער אומענדלעכקייט, וואָס וויגט די כּוואַל-ליעס פון ווייטקייט צו ווייטקייט, וואָס דערהויבט זיך צו די העכסטע הויכקייטן און נידערט אַראָפּ אין די טיפּסטע תּהומות, שפּילנדיק בעת מעשה אומזיניק-שכלדיק מיט דעם ערדישן גורל, מיט די מענטשנס וואַקל-דיקע שפּילעך: פון דאָזיקן געמעל פון ים איז אַרויסגעוואַקסן אין אַ פּרעכטיק געפורעמטן פאַרגלייך אַ שילדערונג פון טראַגישן אַלס עלע-מענטארע מאַכט, וואָס טראַגט זיך דורך מיט שטורעם און צעשטערונג דורך אונזער בלוט. דערנאָך האָט זיך די שעפּערישע כּוואַליע אַ קער געטון צו אַן איינצל לאַנד: עס האָט אויפגעטויכט ענגלאַנד, די אינזל, אָן וועל-כּער עס שלאַגט זיך אייביק אָן דער אומרויאיקער עלעמענט, וואָס רינגלט אַרום מיט סכּנה אַלע ברעגן פון דער ערד, אַלע ברייטקייטן און שטרייפּן פונם ערד-באַל. דאָרט, אין ענגלאַנד פּורעמט ער דעם שטאַט: דער קאַל-טער און קלאָרער בליק פונם עלעמענט דרינגט דאָרט אַריין אומעטום, איז אויף אַלדינג משפּיע, ביז אפילו אויף דער גרויער, אויף דער בלויער פאַרפאַרבונג פון די אויגן. יעדער יחיד איז דאָרט ים-מענטש און אינזל, פונקט ווי זיין לאַנד, און פון די שטורעמס און סכּנות זענען שטורמישע ליידיגשאַפטן אַנטשטאַנען אין דער דאָזיקער אומה, וואָס האָט אין משך פון הונדערטער יאָרן וויקינגען-רייזעס כּסדר אויסגעפרווט אירע כּחות.

אָבער אַט פאַרשפּרייט זיך דער הויך פון מנוחה איבער דעם דורך וואַסער אַרומגעשווענקטן לאַנד: דאָך, זיינע איינוווינער, צוגעוויינט צו שטור-רעמס, ווילן ווייטער דעם ים, דעם הארטן אָנגריף פון געשעענישן מיט די טאָג - טעגלעכע סכנות, און אזוי אַרום שאַפן זיי זיך אויפסניי די אויפברויזנדיקע שפּאַנונג דורך בלוטיקע שפּילן. צוערשט ווערט אויפגעשמעלט דאָס הילצערנע געלענדער פאַר היות - קאמף און צווייגעראַנגל. בערן גייען אָפּ אין בלוט, הענער-קאמפן רייצן בעסטיאליש די תאוה צו שוידערלעכקייט, באַלד אָבער באַגערט דער אויסגעפיינערטער זין א ריינערע עמאַציע אין מענטשלעך-העראַאישע קאָנפליקטן. און דער מאַלט אַנטשטייט פון פרומע פאַרשטעלונגען, פון קירכלעכע מיסטעריעס יענץ אַנדערע גרויסע שטורמישע שפּיל פון מענטשן, אן איבערהזונג פון אַלע יענע אוואַנטורעס און ים-רייזעס, אַצינד אָבער אויסגעפירט אויף די אינערלעכע ימים פונם הארץ; א נייע אומענדלעכקייט, אן אַנדערער ים, אויף וועלכן עס בושעווען שטורעמדיקע כוואליעס פון ליידנשאפט און אויפברויזן פון גייסט; אויף אַט דעם ים עמאַציאָנירט אַרומצושווימען, סכנותדיק אין אים אַרומגעשליידערט צו ווערן, איז דאָס נייע פאַרגעניגן פון דעם דאָזיקן שפעטערן און נאָך אַליז שטאַרקן אַנגלאַ-זאַקסישן געש-לעכט: אזוי אַרום אַנטשטייט די דראַמע פון דער ענגלישער נאַציע, די דראַמע פון די עליזאַבעטאַנער.

און בעת ער האָט זיך אזוי פאַנאַטיש אַריינגעוואָרפן אין דער שילד-דערונג פון דעם דאָזיקן באַרבאַרישן פאַרצייטישן אָנהויב, האָט זיין פלאַס-טיש וואָרט באַקומען א פולן קלאַנג. זיין שטים, תחילת פליסטערנדיק גיך, האָט אָנגעשפּאַנט קלינגענדיקע מוסקולן און בענדער; ווי אַ מעטאַלן שיר מערינדיקער אַעראַפּלאַן זיך אַ לאַז געטון אינדערהויך וואָס אַמאָל פריי-ער און העכער: צו ענג איז פאַר איר געוואָרן דאָס צימער, צו ענג צוויי-שן די צונויפגעדרענגטע ווענט, אזוי שטאַרק האָט זי באַדאַרפט פרייען רוים. איך האָב געפילט שטורעם זיך טראַגן איבער מיר, די צעברויזטע ליפּן פון ים האָבן מעכטיק אויסגעשריגן זייער בריילנדיק וואָרט: איינגעבויר-גן ביים שרייבטיש, האָט זיך מיר געדאַכט, ווי איך וואָלט ווידער געש-טאַנען אין מיין היימאַט ביים וואַסער-ברעג, און דאָס גערויש פון טויזנט כוואליעס און שטורעמדיקן ווינט קומט אָן וואָס אַמאָל נענטער. דער

נאנצער ווייטיקלעכער שוידער, וואָס רינגלט אַרום די געבורט, אזוי פון אַ מענטש, ווי פון אַ וואָרט, איז דעמאָלט צום ערשטן מאָל אַריינגעדונגען אין מיין דערשטוינט און באַגליקט געמיט.

ווען מיין לערער פלעגט ענדיקן דעם דיקטאַט, אין וועלכן די מעכ-טיקע באַגייסטערונג האָט תמיד געפונען דאָס וואָרט פאַרן וויסנשאַפטלעך-כן אויסדרוק און וווּ דאָס דענקען איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין דיכטונג, בין איך תמיד אויפגעשטאַנען אַ באַרוישטער. מיך פלעגט דאָן אַרומנע-מען אַ שווערע מידיקייט, אָבער גאַנץ נישט ענלעך צו זיינער, וועלכע איז גע-ווען אַ דערשעפונג, אַן אויסלאָדן זיך, בשעת איך פלעג נאָך אַלץ ציטערן פון יענער אַריינגעפלאָסענער שפע. ביידע אָבער פלעגן מיר דאָן תמיד זיך נאָך נויטיקן אין אַ שמועס, כדי צו קענען גיין שלאָפן אָדער אויף אָפרו: געווענלעך פלעג איך נאָך איבערהערן די סטענאַגראַם; און מאַדנע, ווי נאָר די צייכנס האָבן זיך אָנגעהויבן צו פאַרוואַנדלען אין ווערטער, איז מיין שטים פאַרענדערט געוואָרן, גלייך ווי ס'וואָלט עמעצער דאָס לשון אין מיין מויל פאַרטוישט. און איך האָב לסוף דערקענט: איבערהערנדיק האָב איך סקאַנדירט און נאָכגעאַמט זיין אינטאַנאַציע מיט אַזאַ טריי-שאַפט, אַז עס האָט זיך געקאַנט אויסדאַכטן, אַז ער רעדט אַרויס פון מיר און נישט איך אַליין — אויף אזוי ווייט בין איך שוין געוואָרן אַ רעזאַנאַנס פון אים, אַ ווידערקלאַנג פון זיין וואָרט. זינט דאָן איז שוין פערציק יאָר: און פונדעסטוועגן היינט נאָך, בשעת איך האַלט אַ פאַרלעזונג און מיינע רייד הויבן אָן צו באַקומען שוונג, דערפיל איך פלוצלינג פאַרבליפט, אַז נישט איך אַליין רעד, נאָר ווי ס'וואָלט עפעס אַן אַנדערער גערעדט מיט מיין מויל. איך דערקען דעמאָלט דאָס קול פון אַ מיר טייערן טויטן, אַ טויטן, וואָס לעבט נאָך בלויז דורך מיינע ליפן: תמיד, ווען איך ווער באַפליגלט דורך התלהבות, בין איך ער. און איך ווייס: יענע שעהן האָבן אויף מיר אויסגעקריצט אַ חותם.

די אַרבעט איז געוואַקסן. זי איז געוואַקסן אַרום מיר ווי אַ וואָרט, ביסלעכעווייז פאַרשטעלנדיק דעם נאַנצן אויסבליק צו דער אויסנווייניקס-טער וועלט. איך האָב געלעבט בלויז אינעווייניק, אין דער טונקלקייט פון היז, צווישן די רוישנדיקע, וואָס אַמאָל שטאַרקער בריוונדיקע צווייגן פון

דעם אלץ ברייטער ווערנדיקן ווערק, אין דער ארומטוליענדיקער, ווארע
מענדיקער גענווארט פונם דאזיקן מענטש.

חויז די עטלעכע לערן־שעהן אין דער אוניווערזיטעט, האָב איך אים
אוועקגעגעבן מיין גאנצע צייט. איך האָב געגעסן ביי זייער טיש; ביינאכט
און בייטאָג זענען דורך די שטיגן געגאנגען ידיעות פון זייער ווינונג צו
מיינער ארויף און אַראָפּ: איך האָב געהאַט דעם שליסל פון זייער טיר און
ער פון מיינער, אזוי אז ער האָט געקאָנט קומען צו מיר צו יעדער צייט,
נישט דאָרפנדיק מטריח זיין מיין אַלטע, האַלב־טויבע ווירטין. אָבער וואָס
מער איך האָב מיך פאַרבונדן מיט דער דאָזיקער נייער געזעלשאַפט, אלץ
דערווייטערטער בין איך געוואָרן פון דער אויסנווייניקסטער וועלט; צוזאָ-
מען מיט דער וואַרעמקייט פון דער אינערלעכער ספּערע האָב איך גלייב-
צייטיק אויך געטיילט מיט זיי די פּראָסטיקע אָפּגעשלאָסנקייט פון זייער
אָפּגעזונדערטער עקזיסטענץ. די קאַלעגן האָבן אַלע ווי איין מענטש מיר
אַרויסגעוויזן אַ געוויסע קאַלטקייט און פאַראַכטונג. איך ווייס נישט, צי
דאָס איז געווען אַ געהיימע פאַרשווערונג, אָדער אפשר בלויז צערייצטע
אייפּערזוכט צוליב מיין זכות ביים פּראָפּעסאָר — יעדנפאַלס האָבן זיי
מיך איזאָלירט פון זייער געזעלשאַפט און ביי די דיסקוסיעס אין סעמינאַר
האַט מען אויסגעמיטן — משמעות איז עס געווען אָפּגערעדט — מיך צו
באַגריסן און צו רעדן מיט מיר. אפילו די פּראָפּעסאָרן האָבן נישט באַהאַל-
טן זייער אַנטיפּאַטיע. איינמאַל, ווען איך האָב ביים דאָצענט פון דער ראָ-
מאַנישער פּילאָלאָגיע געבעטן עפעס אַן אומבאַדייטנדיקע אינפּאַרמאַציע,
האַט ער מיך איראַניש אָפּגעפּטרט. „איר, אזאַ מקורב פונם פּראָפּעסאָר...
דאַרפּט דאָס אַליין וויסן.“ כּחנם האָב איך נאָכגעזוכט די סבה פון אזא
נישט פאַרדינטער אָפּשטויסונג, איך האָב ביי קיינעם נישט געפונען קיין
דערקלערונג, מען האָט מיך אויסגעמיטן סיי מיטן בליק, סיי מיטן וואָרט.
זינט איך האָב געלעבט צוזאַמען מיט די צוויי איינוואַמע מענטשן, בין
איך אַליין געוואָרן אינגאַנצן פאַראיינזאַמט.

דער דאָזיקער געזעלשאַפטלעכער חרם וואָלט מיר נישט געווען פאַר-
שאַפט קיין איבעריקע עגמת נפש, מיין גאַנצע אויפּמערקזאַמקייט איז דאָך
געווען געווענדט אויף גייסטיקע ענינים, אָבער די נערוון האָבן דעם שטענ-
דיק גערייצטן צושטאַנד סוף כל סוף נישט אויסגעהאַלטן. מען קאָן נישט

אומבאשטראָפּט לעבן וואָכן-לאַנג אין אַ כסדרדיקער גייסטיקער איבער-
געלאָדנטקייט, דערצו נאָך האָב איך טאַקע צו פּלוצלינג געהאַט געענדערט
מיין לעבנס-שטייגער, איך בין צו ווילד אַריבערגעשפרונגען פון איין עקסט-
רעם צום אנדערן, אז ס'האָט נישט געזאָלט נישט שאָדן יענער פון דער נאַטור
אונז סודותדיק צוגעטיילטער גלייכגעוויכט. וואָרום בעת דאָס לייכטזיני-
קע פּוסטעפּאַסטעווען אין בערלין פּלעגט מייע מוסקולן אָנגענעם אָפּ-
שפּאַנען און די אוואנטורעס מיט פּרויען פּלעגן שפּילעוודיק אויפלייזן די
גאַנצע אָנגעזאַמלטע אומרואיקייט אין מיר, זענען דאָ מייע גערייזטע גער-
וון אָן אויפהער געדריקט געוואָרן דורך אַ שווערער שטיקנדיקער אַטמאָס-
פּערע, אז זיי האָבן אין מיר ארומגעצאָפּלט ווי עלעקטריזירט. איך האָב
פאַרנעסן, וואָס עס הייסט אַ טיפּער געזונטער שלאָף, הגם אָדער אפּשר ווייל
איך פּלעג צוליב מיין אייגענעם פאַרגעניגן זיצן ביז אינדערפרי און איבער-
שרייבן דעם דיסטאַט פון יעדן אָונט (ציטערנדיק פאַר אַמביציעזער אומ-
געדולד, וואָס פּריער דעם געליבטן לערער צו ברענגען די איבערגעשריבע-
נע בלעטער). הויז דעם האָט די אוניווערזיטעט און די אין איילעניש גע-
מאַכטע לעקטורן מיך געצווונגען צו אַ פאַרשטאַרקטער אַנשטרענגונג, און
נישט ווייניק פּלעגט מיך אויך אַנשטרענגען דער אופן פון שמועסן מיט
מיין לערער, ווייל יעדער נערוו אין מיר פּלעגט זיך דאַן געוואַלטיק אָנשפּאַ-
נען, כדי זיך קיינמאָל נישט אַרויסצוווייזן פאַר אים גלייכגילטיק. דער באַ-
ליידיקטער גוף האָט נישט לאַנג געלאָזט וואַרטן אויף זיין נקמה פאַר די
דאָזיקע איבערגעטריבנקייטן. אַ סך מאָל פּלעג איך אַריינפאַלן אין אַ
לייכט חלשות - געפיל, וואָס איז געווען ווי וואַרענונג - סיגנאַלן פון
דער באַדראַעטער נאַטור, וועלכע איך האָב אזוי אומבאַרעכנט
נישט געשווינט — אָבער די היפּנאָטישע מידיטיטן זענען געוואָרן
וואָס אַמאָל אָפּטער, יעדער אויסדרוק פון געפיל איז פאַרוואַנדלט געוואָ-
רן אין היציקייט, און די פאַרשאַרפטע נערוון זענען מיט די שפּיצן געוואַק-
סן אויף אינגעווייניק אַרײן, צערייסנדיק מיר דעם שלאָף און אַרויסרופנדיק
אַ ביז אַצינד אומבאַקאַנטן פּלאַנטער פון מחשבות.

די ערשטע, וואָס האָט באַמערקט אַ בולטע פאַרענדערונג פון מיין צו-
שטאַנד, איז געווען מיין לערערס פּרוי. פון אַ געוויסער צייט אָן האָט זי
אָנגעהויבן אָפּט אַנצושטעלן אויף מיר אַן אומרואיקן בליק, אין אונזערע

שמועסן פלעגט זי וואָס אַמאָל עפּטער פּרוּווּן אַרײַנוואַרפֿן אַזעלכע באַ-
 מערקונגען ווי למשל, אז איך זאָל נישט וועלן אין איין סעמעסטער אײַננע-
 מען די גאַנצע וועלט אויף איין מאָל. ענדלעך האָט זי זיך אָנגעהויבן אויס-
 צודריקן דײַטלעכער. „גענוג“, האָט זי אויף מיר אָנגעשריגן אײַנמאָל אין
 אַ זונטיק, בעת איך בין אין מיטן העלן טאָג געזעסן און געזרט גראַמאַ-
 טיק, און זי האָט מיר געטון אַ רײַם אַרויס דאָס בוך: „ווי אזוי קאָן אַ יונג-
 גער לעבעדיקער מענטש זיך אויף אזוי פיל לאָזן פאַרשקלאַפֿן דורך אַמבי-
 ציע? נעמט אײך נישט פאַר אַ בײַשפּיל מיין מאַן: ער איז אַלט, און איר
 זענט יונג. איר באַדאַרפט זיך אַנדערש פירן.“ בעת זי האָט גערעדט וועגן
 אים, האָט זיך שטענדיק געהערט אין איר טאָן אַ מײַן נישטניחאָדיקייט,
 וואָס פלעגט מיך תמיד אויפקאַכן. איך האָב געשפּירט, אז זי באַמײַט זיך
 בכױון, אָדער אפשר צוליב עפעס אַ מײַן אומנאַטירלעכער אײַפּערזוכט, מיך
 צו דערווייטערן פון אים און מיט איראַנישע שטעכעווערטלעך אויסצולאַכן
 מײַן צו גרויסע התמדה. אויב מיר זענען אין אַזעלכע צו לאַנג געזעסן ביים
 דיקטאַט, פלעגט זי שטאַרק אַנקלאַפֿן אין טיר און פּאָדערן אײַבערצורײַסן
 די אַרבעט, נישט קוקנדיק אויף זײַן צאָרנדיק פּראָטעסטירן. „ער וועט אײך
 נאָך אײַערע נערוון פּטרן, ער וועט פון אײך אײַנגאַנצן אַ תל מאַכן“, האָט
 זי מיר אַמאָל געזאָגט פאַרביטערט, זעענדיק מיך אַ נידערשלאָגענעם. וואָס
 ער האָט שוין געמאַכט פון אײך דורך די עטלעכע וואָכן! איך קאָן שוין
 נישט צוקוקן לענגער, ווי איר אַליין ברענגט זיך אום. און דערצו נאָך...“
 זי האָט אָפּגעהאַקט און נישט פאַרענדיקט דעם זאַץ. אָבער אירע בלאַסע
 לײַפן האָבן געציטערט פון פאַרשטיקטן צאָרן.

און אין דער אמת, מײַן לערער האָט מיר נישט לײַכט געמאַכט: וואָס
 לײַדנשאַפטלעכער איך האָב אים געדינט, אַלץ גלײַכגילטיקער אַפּנים האָט
 ער אָפּגעשאַצט מײַן הילף־גרייטקייט און מײַן פאַרערונג. עס האָט זעלטן
 געטראָפֿן, ער זאָל מיר דאַנקען; ווען איך פלעג אים ברענגען אינדערפרי די
 ביז אין דער טיפּער נאַכט אַרײַן געמאַכטע אַרבעט, האָט ער בלױז טרוקן אַ
 זאַג געטון: „ס'וואָלט דערמיט צײַט געווען ביז מאָרגן.“ אויב איך האָב אים
 אַמאָל פאַרגעשלאָגן אומגעבעטענערהײַט עפעס אַ געפעליקייט, פלעגט ער
 פלוצלינג אײַנמיטן שמועס פאַרציען די לײַפן און אָפּוואַרפֿן מיט אַן איראַך
 ניש וואָרט. אמת, אויב ער האָט מיך דעמאָלט געזעען צוריקציען געקערענט

און צעטומלט, פלענט מיך ווידער ארומנעמען זיין ווארעמער טרייסטנדי-
 קער בליק, אָבער ווי זעלטן האָט זיך דאָס געטראָפֿן, ווי זעלטן! און די דאָ-
 זיקע היץ און קעלט, דאָס דאָזיקע אָט דערנענטערן זיך, אָט ווידער אָפֿ-
 שטויסן פון זיך האָט שוין אינגאַנצן צעטומלט מיין צעשטורעמט געפיל,
 וואָס האָט געבענקט—ניין, איך האָב גאָר דעמאָלט נישט געקאָנט אפֿ-
 לו דייטלעך אָנרופן נאָך וואָס אייגנטלעך איך האָב געבענקט, וואָס איך
 האָב פארלאָנגט, געפאָדערט, באַגערט, וואָס פאַר אַ צייכן פון זיין צוניי-
 גונג איך האָב דערוואַרט אין מיין ענטוואַסטישער איבערגעגעבנקייט.
 וואָרום ווען מען פילט אזא פאַרערנדיקע לייַדנשאַפט, אפילו פון ריינסטן
 מין, צו אַ פרוי, איז דאָך אונטער דעם באַהאַלטן אַן אומבאַווסטזיניקער
 באַגער צו אַ קערפערלעכן ציל, צוליב אים האָט די נאַטור אויסגעפורעמט אַ
 העכסטע פאַראייניקונג דורכן באַזיץ פון קערפער—אָבער לייַדנשאַפט פון
 גייסט, פון מאַן צו מאַן, ווי אזוי קאָן אזא אומדערפילבאַרע דערגרייכן אַ
 דערפילונג? זי וואַנדערט אָן אַפֿרו אַרום דער פאַרערטער געשטאַלט, פלאַ-
 קערט זיך פונאַנדער וואָס אַמאָל אין אַ נייעם עקסטאַז און ווערט קיינמאָל
 נישט באַרואיקט דורך אַ לעצטער מדרגה פון איבערגעבן זיך. זי שטראָמט
 אָן אויפהער און קאָן זיך דאָך קיינמאָל נישט אויסשעפֿן, תמיד אומגעזע-
 טיקט ווי דער גייסט אַליין. אזוי האָט מיך זיין נאָענטקייט קיינמאָל נישט
 געקאָנט זעטיקן, די לאַנגע שמועסן זענען תמיד געווען צו קנאַפֿן אפילו
 ווען ער פלעגט אַמאָל אַראָפּוואַרפֿן פון זיך די גאַנצע פרעמדקייט, האָב
 איך דאָך געפילט, אז אין אַ רגע אַרום קאָן ער ווידער מיט אַ שאַרפֿן
 זשעסט צעשניידן די דאָזיקע גאָר נאָענטע צוגעבונדנקייט. זיין אומבאַ-
 שטענדיקייט האָט תמיד אויפסניי צעטומלט מיין געפיל, און עס וועט נישט
 זיין איבערגעטריבן, ווען איך וועל זאָגן, אז איך בין אין מיין צערייצט-
 קייט אָפט שוין נאָענט געווען צו אַן אומזיניקע טאַט, בלוז ווייל ער האָט
 מיט אַ נאַכלעסיקער האַנט־באַוועגונג גלייכגילטיק אָפּגערוקט אָן אַ זייט
 אַ בוך, אויף וועלכן איך האָב אים אויפּמערקזאַם געמאַכט, אָדער גאָר
 דערפאַר, ווייל בעת מיר זענען אַמאָל אין אַוונט געזעסן פארטיפט אין אַ
 שמועס, איך אינגאַנצן דורכגעדרונגען מיט זיינע געדאַנקען, איז ער פלוץ-
 לינג אויפגעשטאַנען — נאָכדעם ווי ער האָט מיר ערשט מיט אַ רגע
 פריער ארויפגעלייגט צערטלעך די האַנט אויף די אַקסעלען — און רוי אַ

זאָג געטון: „איצט אָבער גייט שוין אַוועק! עס איז שפעט. א נוטע נאַכט.“
אַזעלכע קלייניקייטן פלעגן שוין גענוג זיין, כדי מיר צו פאַרביטערן גאַנ-
צע שעהן, גאַנצע טעג. אפשר האָט מיין תמיד אָנגעשטרענגט און איבער-
געשפּאַנט געפיל אַויסגעפונען באַליידיקונגען אויך דאָרט, וווּ מיין לע-
רער איז גאַרנישט אַויסן געווען — דאָך, וואָס העלפט דאָס וועלן זיך אַ-
ליין באַרואיקן, בעת דאָס געמיט איז אַזוי צעטרייסלט? און אַזוי האָט זיך
דאָס איבערגעחזרט יעדן טאָג אַויפּסניי: איך האָב ברענענדיק געליטן, ווען
מיר זענען געווען צוזאַמען און געפּירט, ווען מיר זענען געווען דערוויי-
טערט, תמיד אַנטטוישט פון זיין פאַרבאַרגנקייט, דורך קיין שום צייכן
נישט באַרואיקט, פון יעדער צופעליקייט צעטומלט.

און מאַדנע: תמיד ווען מיין עמפּינדלעכקייט איז פון אים באַליידיקט
געוואָרן, האָב איך מיך דערנענטערט צו זיין פרוי. אפשר איז דאָס געווען
אַן אומבאַווסטזיניקער באַגער צו געפינען אַ מענטש, וואָס האָט אויך
אַזוי געליטן פון דער דאָזיקער שטומער צוריקגעצויגנקייט, און אפשר
איז עס בלויז געווען אַ באַדערפעניש צו קענען רעדן מיט עמעצן און צו
געפינען, אַויב נישט הילף, איז כאַטש פאַרשטענדעניש, — יעדנפאַלס
האָב איך מיך צו איר דערנענטערט ווי צו אַ געהיימען פאַרבינדן. גע-
ווענלעך פלעגט זי חוזק מאַכן פון מיין צו גרויסער עמפּינדלעכקייט, אָדער
קאַלט הויבנדיק די אַקסלען דערקלערן, אַז איך וואָלט שוין געמעגט זיין
צוגעוויינט צו די דאָזיקע פאַרדריסלעכע משונהדיקייטן. טיילמאַל אָבער,
ווען איך פלעג פלוצלינג אַ פאַרצווייפלטער אַויסגיסן פאַר איר אַ גאַנצן
מבול פון תרעומות, אָנגעזאַמלטע טרערן און פאַרשטיקטע ווערטער,
פלעגט זי מיך אָנקוקן מאַדנע ערנסט, שיעור נישט מיט אַ פאַרווונדערטן
בליק, אָבער זי פלעגט נישט זאָגן קיין אַיינציק וואָרט; בלויז אַרום אירע
ליפּן פלעגט דאָן ציטערן אַן אַיינגעהאַלטענער כעס, און איך האָב געש-
פּירט, אַז זי מוז צונויפנעמען אַלע כוחות, כדי נישט אַ שללידער צו טון
עפעס אַ צאָרנדיק, אומבאַטראַכט וואָרט. אויך זי האָט בליי ספק מיר גע-
האַט עפעס צו זאָגן, אויך זי האָט באַהאַלטן אַ סוד, אפשר דעם זעלבן
וואָס ער; אָבער אין דער צייט, וואָס ער פלעגט מיך רוי אָפּפּטרן, ווי-
באַלד מיינע ווערטער האָבן אים אָנגעהויבן אָנצורירן צו נאָענט, פלעגט
זי דאַגען מיינסטנס מיט אַ שפּאַס אָדער מיט עפעס אַ חכמהלע אַויסמיי-
דן אַ ווייטערדיקן שמועס.

בלויז איין איינציק מאָל האָט שוין געהאַלטן דערביי, איך זאָל אַרויסקריגן פון איר אַ וואָרט. איינמאָל אין אַ פּרימאָרגן, צוריקברענגענע־דיק דעם דיקטאַט, האָב איך נישט געקאָנט גובר זיין מיין באַנייטערונג און אָנגעהויבן דערציילן דעם לערער, ווי שטאַרק מיך האָט גראָד יענע שילדערונג (עס איז געווען אַ שילדערונג פון מאַרלאָ) דערשימערט. און דערוואַרעמט פון מיין התלהבות, האָב איך נאָך מיט באַוונדערונג צוגעגע־בן, אַז קיינער וואָלט נישט אימשטאַנד געווען אָנצושרייבן נאָך אַזאַ מיס־טערהאַפטע שילדערונג. ער האָט דאָן, שאַרף זיך אַוועקדרייענדיק, פאַרביסן די ליפּן, אַ וואָרף געטון דאָס בלאַט אָן אַ זייט און אַ ברום געטון מיט פאַר־אַכטונג: „רעדט נישט אַזעלכע שטותים! וואָס פאַרשטייט איר דען פון מיסטערשאַפט“. דאָס דאָזיקע האַרבע וואָרט (וואָס איז מסתמא געווען בלויז אַ אויף ניך אָנגעטוענע מאַסקע, צו פאַרשטעלן אַן אומגעדולדיקע שעמעוודיקייט) איז גענוג געווען מיר דעם גאַנצן טאָג צו פאַרפינסטערן. און בלייבנדיק נאָכמיטאָג אליין מיט זיין פרוי, בין איך זי פּלוצלינג באַ־פּאַלן מיט אַ מין היסטערישן אויסברוך און זי אָנגענומען פאַר די הענט: „זאָגט מיר, פאַרוואָס האָט ער מיך אַזוי פיינט? פאַרוואָס פאַראַכט ער מיך אַזוי? וואָס האָב איך אים געטון. פאַרוואָס רייצט אים אַזוי אויף מיין יעדעס וואָרט? וואָס זאָל איך טון, העלפט מיר! פאַרוואָס קאָן ער מיך נישט לייזן — זאָגט עס מיר, איך בעט אייך“.

דאָן האָט זי, אומגעריכט באַפּאַלן פונם דאָזיקן ווילדן אויסברוך, אַ וואָרף געטון אויף מיר אַ שאַרפן בליק. „ער קאָן אייך נישט לייזן?“ — און אַ געלעכטער האָט זיך אַ ריס געטון פון צווישן די ציין, אָבער אַזאַ בייזן, שאַרף־שמעכיק געלעכטער, אַז איך האָב מיך נישט ווילנדיק געטון אַ צי צוריק. „ער קאָן אייך נישט לייזן?“ האָט זי ווידער איבערנעהזרט און צאָרנדיק מיר אַריינגעקוקט אין די צעטומלטע אויגן. דערנאָך אָבער האָט זי זיך צוגעבויגן צו מיר נענטער — איר בליק איז ביסלעכווייז געוואָרן וואָס אַמאָל ווייכער, כמעט רחמנותדיק איז ער געוואָרן—און פּלוצלינג מיר אַ גלעט געטון (צום ערשטן מאָל) איבערן קאָפּ. „איר זענט באַמת אַ קינד, אַ נאַריש קינד, וואָס באַמערקט גאָרנישט און ווייס גאָרנישט. אָבער ס'איז גלייכער אַזוי, — ווען נישט וואָלט איר געווען נאָך אומרואיקער“.

און זי האָט זיך האַסטיק געטון אַ דריי אַוועק. בחנם האָב איך גע־

זוכט א באַרואיקונג: ווי פאַרבונדן אין א שוואַרצן זאַק און חלומנדיק אַ פּינסטערן חלום, האָב איך מיך געריסן נאָך א פּתרון, נאָך אן אויפּוואַכן פּונם סודותדיקן פּלאַנטער פּון די דאָזיקע סתירהדיקע געפילן.

*

אזוי זענען פאַרבוי פיר חדשים, וואָכן פון אויסטערלישער געשפּאַנט־ קייט און טראַנספּאַרמאַציע. דער סעמעסטער האָט געהאַלטן ביים פאַרענדי־ קן זיך, מיט אַ געפיל פון שרעק האָב איך אָפּגעוואַרט די נאָענטע וואַקאַציעס, וואָרום איך האָב ליב געקריגן מיינע יסורים, און די נייכטערנע וואַקאַציע סביבה אין מיין היים האָט זיך מיר אויסגעוויזן ווי אַ גלות אָפּריכטן. איך האָב שוין אין דער שטיל צוזאַמענגעשטעלט פּלענער אָפּצונאַרן מיינע על־ טערן, אַז מיך פאַרהאַלט דאָ אַ וויכטיקע אַרבעט, איך האָב שוין געשיקט צוזאַמענגעפּלאַכטן ליגנט מיט פּאַלשע תּירוצים, כדי צו קענען דאָ לענגער פאַרבלייבן אין דער דאָזיקער מיך פאַרצערנדיקער סביבה. עס איז מיר אָבער באַשערט געווען אַ שווערע שעה פון נסיון. און די דאָזיקע שעה איז אומ־ געזעען געהאַנגען איבער מיר, ווי מיטאַנצייט דער גלאַקנקלאַנג אינם קור פּער, איידער ער הילכט אָפּ אומגעריכט און ערנסט, רופּנדיק די ליידיק־א־ רומניענדיקע צו דער אַרבעט אָדער צום אויפהערן.

ווי שוין האָט זיך אָנגעהויבן יענער פּאַטאַלער אָוונט, ווי פאַררעטע־ ריש שוין! איך בין צוזאַמען מיט ביידע געזעסן ביים טיש—די פענסטער זענען געשטאַנען אָפּ, און דורך זייערע פּאַרטונקלטע ראַמען איז פּאַמעלעך אַריינגעדראַנגען דער בין השמשותדיקער הימל, פּאַרצויגן מיט ווייסע וואַלקנס. אַ ווייכקייט און לויטערקייט האָט זיך אַרויסגעשיילט פון זייער אָפּשין, וואָס האָט מאַיעסטעטיש אוועקגעשוועבט אין דער ווייטקייט א־ ריין. ביז טיר אין דער נשמה האָט מען דאָס געמוזט פּילן. מיר האָבן דאָס־ מאַל, די פּרוי און איך, געפּלוידערט פּרייער און רואיקער ווי תּמיד. מיין לערער האָט געשוויגן; אָבער זיין שטילשווייגן האָט זיך פאַרשפּרייט א־ בער אונזער שמועס ווי שטיל צונויפגעלייגטע פּליגל. איך האָב כּננבה אַ קוק געטון אויף אים פון דער זייט: עפעס אַ מערקווירדיקע העלקייט איז היינט געווען אויסגעשפּרייט איבער זיין וועזן, עפעס אן אומרואיקייט, אָבער אָן צעטראַנגקייט, פּונקט אזוי ווי ביי יענע זומערדיקע וואַלקנס. פון צייט צו צייט האָט ער אויפּגעהויבן דאָס גלאַז וויין און עס געהאַלטן אַנט־

קייגן לייכט, אָנקוועלנדיק פון דער קאָליר; און בעת ער האָט געזעען, ווי מײן
 בליק באַגלייט מיט פרייד די דאָזיקע באַוועגונג זיינע, האָט ער לייכט גע-
 שמייכלט און אויסגעשטרעקט צו מיר דאָס גלאַז אלס גרום. זעלטן־ווען
 האָב איך געזעען ביי אים דאָס פנים אַזוי קלאַר, זיינע באַוועגונגען אַזוי
 בנעימותדיק און רואיק. ער איז געזעסן נעבן אונז מיט אַ כמעט פייער-
 לעכן אויסדרוק פון פרייד, גלייך ער וואָלט זיך צוגעהערט צו מוזיק פון
 דרויסן, אָדער זיך איינגעהאַרעכט אין אַ נישט־זעבארן שמועס. זיינע ליפן,
 אַרום וועלכע עס פלעגן תמיד פלאַטערן לייכטע קנייטשן, זענען אַצינד גע-
 לעגן שטיף און ווייך, ווי אַן אָפגעשיילטע פרי, און דער שטערן, וואָס ער
 האָט גראַד אַצינד לייכט צוגעבויגן צום פענסטער, איז געווען באַלויכטן
 פון יענער ווייכער לויטערקייט און האָט זיך מיר אויסגעוויזן שענער ווי
 תמיד. ווי ווונדערלעך, אים צו זעען אַזאַ באַרואיקטן: צי איז דאָס געווען
 אַן אָפשיין פון דעם ריינעם זומער־אָוונט, צי די ווייכקייט פון דער לופט
 איז אַזוי חיותדיק אַריינגעדונגען אין אים, אָדער אפשר האָט אַרויסגע-
 שטראַלט פון אים אַן אינערלעכע פרייד, — איך האָב עס נישט געוואוסט.
 אָבער געוויינט צו לייענען אין זיין פנים ווי פון אַן אָפן בוך, האָב איך
 בלוז געשפירט: אַ מילדער גאָט האָט אים היינט די רונצלען און קנייטשן
 פון זיין האַרץ אויסגעגלייכט.

און מאַדנע פייערלעך איז אויך געווען דער אופן, ווי ער איז אויפגע-
 שטאַנען און מיט זיין געווענלעכער קאָפּ־באַוועגונג מיך פאַרבעטן, אים
 נאָכצוגיין אין זיין אַרבעט־צימער. און אויך זיין גאַנג, דער תמיד האַסטי-
 קער, איז געווען מאַדנע געלאַסן. ער האָט זיך נאָכאַמאָל צוריקגעקערט,
 אַרויסגענומען — אויך דאָס פלעגט קיינמאָל נישט טרעפן — פון שאַנס
 אַ פאַרמאַכטע פלאַש וויין און איז מיט איר פאַמעלעך צוריק אַרײן אין
 אַרבעט־צימער. זיין פרוי האָט אַ פנים פונקט אַזוי ווי איך געמוזט באַ-
 מערקן זיין מערקווירדיקע האַלטונג, און בעת מיר זענען ביידע אַריינגע-
 גאַנגען צו אונזער אַרבעט, האָט זי אויפגעהויבן דעם קאָפּ פון איר נײ-
 אַרבעט און שטילשוויינגנדיק אים נאָכגעקוקט מיט אַ דערשטוינטן נייגיריקן
 בליק.

דאָס צימער ווי תמיד אינגאַנצן פאַרוונקען אין טונקלקייט, האָט
 אונז אויפגענומען מיט דער היימישער בין השמשותדיקייט; בלוז דער

לאמפ האט געוואָרפן אַ גאַלדענעם קרייז אַרום דעם הויפן ווי אויף שריפט-
 וואַרטנדיקע ווייסע בלעטער. איך האָב מיך אַנידערגעזעצט אויף מײַן
 שטענדיקן פּלאַץ און איבערגעזען די לעצטע זאַצן פון דעם כתב־יד; כדי
 צו קאַנצענטרירן די מחשבות, האָט ער תמיד באַדאַרפט דעם ריטם, וואָס
 איז פאַר אים געווען ווי אַ קאַמערטאָן צום ווייטערדיקן דיסטאַט. אָבער
 אַנשטאַט דעם, וואָס ער פלעגט תמיד אָנהויבן דאָס ווייטערדיקע דיסט־
 רן דירעקט נאָכן לעצטן זאַץ, איז ער דאָס מאָל געבליבן שטיל. דאָס שטיל־
 שווייגן האט זיך פאַרשפּרייט איבערן גאַנצן צימער און שוין אָנגעהויבן צו
 דריקן מיט זיין שווערקייט. ער האָט אַפּנים נאָך אַלץ נישט געהאַט צונויפ־
 גענומען די געדאַנקען, וואָרום איך האָב אונטער מיינע פלייצעס געהערט
 זיין נערוועז אַרומגיין הין און צוריק. „לייענט עס איבער נאָכאַמאָל!“ —
 מאַנדע, ווי אומרויאיק עס איז פּלוצלינג געוואָרן זיין שטימ. איך האָב איר
 בערגעזען די לעצטע אָפּזאַצן: איצט האָט ער דירעקט אָנגעקניפט אָן מײַ-
 נע ווערטער און אָנגעהויבן צו דיסטירן האַסטיקער, שנעלער און זיכערער
 ווי תמיד. אין פינף זאַצן איז דאָס בילד געווען אויפגעשטעלט. דאָס גאַנ-
 צע, ביז אַהער געשילדערטע, האָט אַנטהאַלטן די קולטורעלע פּאַרבאַדינג-
 גונגען פון דער דראַמע, אַ געמעל פון דער תקופה, אַ געשיכטלעכער איבער-
 בליק. אַצינד איז ער מיטאַמאָל צוגעטרעטן צום טעאַטער גופא, ווי אַזוי
 עס הויבט אָן נאָך דעם אַרומשלעפּן זיך און אַרומוואַנדערן אויף וועגענער
 ענדלעך זיך צו באַזעצן אויף אַן אָרט און אויסצובויען פאַר זיך אַ שטענדי-
 קע הויב, געזיכערט מיט רעכט און פּריווילעגיעס; צוערשט דאָס „ראַזע-
 טעאַטער“ און שפּעטער די „פּאַרטונאַ“, הילצערנע בודעס פון ברעטער פאַר
 פּונקט אזאָ הילצערן שפּיל. שפּעטער אָבער, אין דער מאָס ווי עס וואַקסט
 זיך מענלעך פּונאַנדער די ברוסט פון דער דיכטונג, בויען איר די בעלי-
 מלאכות אַ ניי הילצערן לבוש: אויפן ברעג פון דער טעמווע, אויף אַריינגע-
 שלאָגענע פלעקער אין דעם פּייכטן, ווערטלאָזן שליימיקן באַדן, אַנטשטייט
 דער אומגעלומפערטער הילצערנער בנין מיט דעם אומגעשיקטן זעקס־קאַנ-
 טיקן טורעם, דאָס גלאַב־טעאַטער, וואָס אויף זיין בינע האָט זיך באַוווּזן
 דער מייסטער שעקספּיר. ווי אַ משונהדיקע שיף אַרויסגעוואָרפן פון ים,
 די פּיראַטיש רויטע פּאַן אויפן אויבערשטן מאַסטבוים, האָט עס זיך דאָרט
 פעסט פאַראַנקערט אין דעם שליימיקן באַדן. אין פאַרטער שטופּט זיך

דער נידריקער המון טומלענדיק ווי אין א האפן, פון די גאלערעם שמייכלט
און פלוידערט דער פיינערער עולם גאוהדיק אראפ צו די אקטיארן. מען
פאָדערט אומגעדולדיק אַנצוהויבן דאָס שפּילן. זיי טופּען און קנאַסן, טראַס-
קען מיט די הענטלעך פון די שווערדן איבער די ברעטער, ביז די נידעריקע
בינע ווערט ענדלעך צום ערשטן מאָל באַלויכטן דורך עטלעכע דאָרט אַוועק-
געשטעלטע אָנגעצונדענע ליכט און עס באַווייזן זיך נאַכלעסיק-פאַרקלייד-
טע געשטאַלטן, וואָס הויבן אָן אַ כלומרשט אימפּראָוויזירטע קאָמעדיע.
און דעמאָלט, איך דערמאָן מיך נאָך היינט זיינע ווערטער, „ברויזט זיך
פלוצלינג פונאַנדער אַ שטורעם פון ווערטער, אַ ים, אַן אומענדלעכער ים
פון ליידנשאַפט, וואָס שטראַמט אַראָפּ פון די דאָזיקע ברעטער ווי אַ בלוט-
כוואַליע צו די מענטשלעכע הערצער פאַר אַלע צייטן און צו אַלע ווינקלען
פון דער ערד, אומדערשעפלעך, נישט דערנרינטלעך, אויסגעלייטערט און
טראַגיש, פּילגעשטאַלטיק און אנטהאַלטנדיק דאָס אייביקסטע בילד פון די
מענטשן — דאָס טעאַטער פון ענגלאַנד, די דראַמע פון שעקספּיר.“

נאָך די דאָזיקע הויכע ווערטער האָט ער פּלוצלינג איבערגעריסן דאָס
רעדן. עס איז נאָכגעקומען אַ לאַנג, שווער שטילשווייגן. איך האָב באַאומר-
איקט מיך אויסגעדרייט: מיינ לערער איז געשטאַנען, מיט איין האַנט קלאַ-
מערנדיק זיך אין טיש, מיט יענעם אויסדרוק פון דערשעפטקייט, וואָס
איז מיר אין אים געווען גוט באַקאַנט. נאָר דאָסמאָל האָט די דאָזיקע פאַר-
גליווערטקייט געהאַט אין זיך עפעס דערשרעקנדיקס. איך בין אויפגעשפרונ-
גען אין דער מורא, אַז עס איז אים עפעס געשען, און איך האָב אים
דערשראַקן געפרעגט, צי איך זאָל אויפהערן. ער האָט מיך בלויז אָנגעקוקט,
אַן אַן אַטעם, שאַרף און פאַרגליווערט. באַלד אָבער האָבן זיינע אויגן-אפ-
לען אויפגעשיינט מיט אַ בלויען גלאַנץ און ער איז ווידער אַ באַרואיקטער
צוגעגאַנגען נאָענט צו מיר — „נו, האָט איר גאַרנישט באַמערקט?“ —
ער האָט מיך שאַרף אָנגעקוקט. „וואָס אַזוינס?“ האָב איך נישט זיכער
אַרויסגעשטאַמלט. דאָן האָט ער טיף אָפּגעאַטעמט און אַ לייכטן שמייכל
געטון; זינט דרשים שוין האָב איך ווידער דערפילט יענעם אַרומנעמענ-
דיקן, ווייכן, צערטלעכן בליק: „דער ערשטער טייל איז פאַרטיק.“

איך האָב מיך געמוזט אַנשטרענגען, כדי נישט אַרויסצולאָזן אַ
פרייד-אויסגעשריי, אַזאַ הייסער שטראָם איז מיר דורך איבערן לייב פון

דער דאָזיקער איבערראַשונג. ווי אזוי האָב איך דאָס געקאָנט פאַרזען, יאָ, דאָס איז געווען דער גאַנצער בנין, הערלעך אויפגעבויט בהדרגהדיק פון דער ווייטסטער פאַרגאַנגענהייט ביז צו דער שוועל פון אויספאַרמי-
 רונג: אַצינד קאָנען זיי שוין קומען, מערלא, בען דזשאָנסאָן, שעקספיר, כדי זיגנעריש אַריבערצוטערען די דאָזיקע שוועל. דאָס ווערק האָט געפיי-
 ערט זיין ערשטן געבורטאָג: איך בין האַסטיק צונעלאָפן איבערצוציילן די בלעטער. הונדערט און זיבעציק געדיכט געשריבענע זייטן האָט גע-
 האַלטן דער דאָזיקער ערשטער טייל, דער שווערסטער; וואָרום דאָס, וואָס באַדאַרף נאָך דעם קומען, קאָן שוין פריי פאַרמירט און געשטאַל-
 טיקט ווערן, בעת די ביז איצטיקע שילדערונג איז געווען ענג געבונדן צו היסטאָרישער דאָקומענטאַציע. אָן שום ספק, ער וועט עס פאַרענדיקן, זיין ווערק, אונזער ווערק!

צי האָב איך געליאַרעמט, צי בין איך אַרומגעשפּרונגען פאַר שמחה, פאַר שטאַלץ, פאַר גליק — איך ווייס עס נישט. נאָר מיין באַנייסטערונג האָט געמוזט אָננעמען אומגעריכטע פאַרמען, וואָרום ער האָט מיר נאָכ-
 געקוקט מיט אַ שמייכלענדיקן בליק, בעת איך האָב אָט געלייענט די לעצטע ווערטער, אָט ווידער שנעל אָנגעהויבן ציילן די בלעטער, זיי גענומען
 אין דער האַנט אַריין, געוויגן און פאַרליכט געגלעט און שוין אין פריי-
 צייטיקע אויסרעכענונגען פאַנטאַזירט, ווען מיר וועלן קענען האָבן פאַר-
 ענדיקט דאָס גאַנצע ווערק. זיין איינגעהאַלטענער, טיף פאַרבאָרגענער
 שטאַלץ האָט זיך געזעען אָפגעשפיגלט אין מיין פרייד; ער האָט אויף
 מיר אָנגעשטעלט אַ גערירטן, שמייכלענדיקן בליק. דערנאָך איז ער פאַמע-
 לעך מיט אויסגעשטרעקטע הענט צוגעקומען צו מיר גאַנץ נאָענט און
 אָנגענומען מיינע; ער האָט מיך אָנגעקוקט אומבאוועגלעך. זיינע אויג-
 אַפּלען, אין וועלכע די קאָליר האָט תמיד געפלאַטערט ווי אַ ציטער-פיי-
 ערל, זענען ביסלעכווייז פול געוואָרן מיט יענער קלאָרער באַהאַרצטער
 בלויקייט, וואָס פון צווישן אַלע עלעמענטן זענען עס אימשטאַנד אַרויס-
 צוברענגען בלוויז די טיפקייט פון וואסער און די טיפקייט פונם מענטש-
 לעכן געפיל. און די דאָזיקע שימערירנדיקע בלויקייט איז אויפגעגאַנגען
 פון זיינע אויגאַפּלען, זיך דערנענטערט און אַריינגעדורנגען אין מיר.
 איך האָב געפילט ווי די דאָזיקע וואַרעמע כוואַליע פון זיי איז ווייך אַריינ-

געפלאָסן טיף אין מיין וועזן, זיך אויסגעברייטערט און אָנגעפולט מיין געמיט מיט ווונדערלעכער פרייד. מיין גאַנצע ברוסט איז מיטאַמאָל פונ-
 אַנדערגעוואקסן דורך דער אַרויסשטראָמענדיקער קראַפט, און איך האָב
 געפילט אַ גרויסע זוניקייט אין מיר אויפגיין. „איך ווייס“, האָט זיין
 שטים אַ שוועב געטון איבערן דאָזיקן גלאַנץ, „אז איך וואָלט קיינמאָל
 נישט געווען אָנגעהויבן די דאָזיקע אַרבעט, ווען נישט איר. איך וועל
 דאָס אייך קיינמאָל נישט פאַרגעסן. איר האָט מיין מידקייט ווידער גע-
 געבן שוונג, און דאָס, וואָס איז נאָך פאַרבליבן פון מיין צעזייט און צע-
 שפרייט לעבן, האָט איר אָפגעראַטעוועט, איר אַליין! קיינער האָט נישט
 געטון פאַר מיר מער, קיינער האָט מיר נישט אַזוי טריי געהאַלפן. און
 דעריבער זאָג איך נישט, אייך האָב איך דאָס צו פאַרדאַנקען, נאָר...
 דיר האָב איך דאָס צו פאַרדאַנקען. קום! לאָמיר אַצינד פאַרברענגען אַ
 שעה אַזוי ווי ברידער!“

ער האָט מיך ווייך צוגעצויגן צום טיש און גענומען די צוגעגרייטע
 פלאַש. עס זענען אויך געשטאַנען צוויי גלעזער: ער האָט פאַר מיר צו-
 געטראַכט דעם דאָזיקן סימבאָלישן טרונק ווי אַן אויסדרוק פון אמתן
 דאַנק. איך האָב געציטערט פאַר פרייד, ווארום קיין שום זאך צעטומלט
 נישט אַזוי געוואַלטיק אונזערע חושים, ווי אַ פלוצלינגע דערפילונג פון
 אַ הייס-באַגערטן פאַרלאַנג. זיין דאַנקבאַרקייט האָט אויסגעפונען דעם
 שַענסטן צייכן, דעם בולטסטן סימן פון צוטרוי, דעם צייכן,
 נאָך וועלכן איך האָב אומבאַווסט געבענקט: דאָס ברידער-
 לעכע דו, אַריבערגעוואָרפן צו מיר דורכן תהום פון יאָרן, איז צוליבן דאָ-
 זיקן אומגעהויערן מרחק געוואָרן זיבנפאַך ווערטפולער. אַט האָט זיך שוין
 דערהערט דאָס קלינגען פון דער פלאַש, די נאָך שטומע טויפערין, וואָס
 האָט געזאָלט מיין צווייפלענדיק געפיל אויף אייביק באַרוואַקן מיט גלוי-
 בן; אַט האָט שוין אויך אין מיר לויטער אָפגעקלונגען פונקט אַזאַ ציר-
 טערנדיקער קלאָרער טאָן, — דאן האָט אַ קליינע מניעה נאָך אָפגעהאַל-
 טן דעם פייערלעכן מאַמענט: די פלאַש איז געווען פאַרמאַכט און עס
 האָט זיך נישט געפונען אונטער דער האַנט קיין פראָפנציער. ער האָט
 געוואָלט אויפשטיין און אים ברענגען. אָבער פאַרשטייענדיק זיין כוונה,
 האָב איך מיך שטורמיש אַ לאַז געטון אין עסציער אַריין — איך האָב

דאך שוין געלעכצט נאך דער דאזיקער רנע, וואָס זאָל ענדלעך באַר-
איקן מײן האַרץ, וואָס זאָל זײן אַ באַשיינפערלעכער באַווײז פאַר זײן
צוגענייגטקײט צו מיר.

בעת איך בין אזוי שטורמיש אַרויס פון צימער און אַרײנגעפאַלן
אין דעם נישט־באַלויבטענעם קאַרירדאַר, האָב איך מיך אין דער פינסט־
טער אָנגעשטויסן אן עפעס אַ ווײכע זאַך, וואָס איז האַסטיק אָפּגע־
שפּרונגען: עס איז געווען מײן לערערס פּרוי, וועלכע האָט משמעות זיך
אונטערגעהערט הינטער דער טיר. אָבער מאָדנע; נישט געקוקט וואָס
איך האָב איר אַ האַסטיקן שטויס געטון, האָט זי נישט אַרויסגעלאָזט
קיין שום קלאַנג, זי איז בלויז שטילשווייגנדיק אָפּגעטרעטן, און אויך
איך, נישט אימשטאַנד זיך אַ ריר צו טון, האָב געשוויגן דערשראָקן.
דאָס האָט געדויערט אַ רגע; מיר זענען ביידע געשטאַנען שטום, אײנער
פאַרשעמט פאַרן אַנדערן, זי געפאַקט ביים אונטערהערן זיך, איך פאַר־
גליווערט פון דער דאָזיקער אומגעריכטער אַנטדעקונג. באַלד אָבער האָ־
בן זיך דערהערט שטילע טריט אין דער פינסטער, ס'איז געוואָרן ליכ־
טיק, און איך האָב זי דערזען שטײן אַ בלאַסע און אַן אַרויספאַדערנדי־
קע מיטן רוקן אָנגעשפאַרט אַן דער שאַנק; זי האָט מיך ערנסט אָנגעמאַס־
טן מיטן בליק און אין איר אומבאַוועגלעכער פּאָזע האָט געשמעקט עפעס
אַ פינסטערקײט, אַ וואָרענונג און דראָאונג. אָבער זי האָט נישט געזאָגט
קיין אײנציק וואָרט.

מײנע הענט האָבן געציטערט, בעת איך האָב נאָך אַ לענגערער צײט
נערווען און בלינד אַרומטאַפּן ענדלעך געפונען דעם פּראָפּנציער. איך
האָב געמוזט צוויי מאָל פאַרבייגיין פאַר איר, און יעדעס מאָל האָב איך
מיך אָנגעטראַפּן מיט איר פאַרגליווערטן בליק, וועלכער האָט געפונקלט מיט
אַ האַרטן טונקלען גלאַנץ, ווי פּאַלירט האַלץ. זי האָט שוין לחלוטין נישט
אַרויסגעוויזן קיין פאַרשעמטקײט, וואָס זי איז געכאַפט געוואָרן ביים
אײנהאַרבן זיך הינטער דער טיר; פאַרקערט, אירע אויגן האָבן אַצינד
האַרט און אַנטשלאָסן געפונקלט מיט אַ פאַר מיר אומפאַרשטענדלעכער
דראָאונג, און פון איר עקשנותדיקער גרימאַסע איז ניכר געווען, אַז זי
האָט בדעה נישט אָפּצוטערעטן פונם דאָזיקן אומבכבודיקן פּלאַץ אירן און
ווייטער אונטערוועהרן. און די דאָזיקע איבערגעוויכט פון ווילן האָט

מיד צעטומלט; נישט ווילנדיק האָב איך מיד געבוין אונטער דעם דאָ-
זיק אנטשלאָסענעם און וואָרענענדיקן בליק. און ווען איך האָב מיד
ענדלעך מיט אומזיכערע טריט צוריק אַרײַנגעשלייכט אין צימער, וווּ
מיין לערער האָט אומגערולדיק געוואָרט מיט דער פֿלאַש אין האַנט, איז
די נאָרוואַס גרענעצלאָזע פֿרייד מיינע שוין געווען אינגאַנצן אויסגע-
קילט און פֿאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ משונהדיקער שרעק.

ער אָבער, ווי זאָרגלאָז האָט ער אויף מיר געוואָרט, ווי לויטער האָט זיין
בליק מיד באַגענגט: איך האָב תמיד געהלומט צו זעען אים אַמאָל אין
אַזאַ מצב, אָן דער פֿאַרוואַלקנטקייט אויפן מרה־שחורדיקן שטערן! און
אַזינד, בעת איך האָב אים צום ערשטן מאָל געזען אַזאַ באַרואיקטן,
בעת ער האָט מיר אַרויסגעוויזן אַזוי פיל האַרציקייט, איז מיר גאָר אַפֿ-
גענומען געוואָרן דאָס לשון; עפעס ווי ס'וואָלט דורך אומגעזעענע הויט-
עפענונגען מיר אויסגערונען די גאַנצע פֿרייד. אַ צעטומלטער, שווער אַ
פֿאַרשעמטער האָב איך געהערט, ווי ער האָט מיר גאָכאַמאָל געדאַנקט,
אינטים מיר זאָגנדיק דו, די גלעזער האָבן זיך אָנגעקלאַפט מיט אַ זיל-
בערנעם קלאַנג. ער האָט מיד פֿריינטלעך אַרומגענומען מיטן אַרעם, מיד
צוגעפירט צום פֿאַטעל; מיר האָבן זיך געזעצט איינער קיינאייבער דעם
אַנדערן, זיין האַנט איז לייכט געלעגן אין מיין האַנט: צום ערשטן מאָל
האָב איך געשפירט אַ פֿרייקייט און אויפֿריכטיקייט אין זיין געפיל.
אַבער איך האָב נישט געקאָנט אַרויסברענגען קיין איינציק וואָרט; נישט
ווילנדיק האָט זיך מיין בליק כסדר געווענרט צו דער טיר, פֿול מיט שרעק,
אַז זי שטייט נאָך דאָרט און הערט זיך צו. זי הערט, האָב איך געטראַכט
אַן אויפהער, זי הערט זיך צו צו יעדן וואָרט, וואָס ער רעדט צו מיר, צו
יעדן וואָרט, וואָס איך רעד: פֿאַרוואָס גראָד היינט, פֿאַרוואָס גראָד
היינט? און בעת ער האָט, אַרומגעמערקט מיד מיט אַ וואַרעמען בליק,
פֿלוצלינג אַ זאָג געטון: „איך וויל דיר היינט פֿון מיר, פֿון מיין אייגענער
יונגט דערציילן“, בין איך מיט אַזאַ שרעק און מיט אַ בעטנדיק אַפֿ-
ווערנדיקער האַנט־באַוועגונג אויפגעשפרונגען, אַז ער האָט אויפֿגעהויבן
אויף מיר אַ פֿאַרהיודשטן בליק. „נישט היינט“, האָב איך געשטאַמלט,
„נישט היינט.... זייט מיר מוחל“. צו מוראדיק איז פֿאַר מיר געווען דער
געדאַנק, אַז ער קאָן זיך פֿאַרראַטן פֿאַר אַן אונטערהערער, וועמענס אַנ-

וועזנהייט איך האָב געמוזט פאַרשווייגן.

מיין לערער האָט מיך אָנגעקוקט מיט אַ נישט זיכערן בליק: „וואָס איז דען מיט דיר?“ האָט ער געפרעגט, אַביסל אַראָפּפאַלנדיק פון טאָן. „איך בין מיר.... זייט מיר מוחל.... עס איז מיך עפעס אַזוי באַפאַלן... איך מיין“, און דערביי בין איך ציטערנדיק אויפגעשטאַנען—„איך מיין, עס איז גלייכער, איך זאָל אַוועקגיין“. נישט ווילנדיק האָט זיך מיין בליק ווידער אַ קער געטון צו דער טיר, הינטער וועלכער איך האָב נאָך אַלץ געשפירט לויערן יענע פאַרבאָרגענע, אייפערזיכטיקע נייגירוקייט. אויך ער האָט זיך שווער אויפגעהויבן פון פאַטעל. אַ שאַטן האָט זיך פאַרצויגן איבער זיין מיטאַמאָל מיר געוואָרענעם פנים. „ווילסטו טאָד קע שוין אַוועקגיין.... היינט... גראד היינט?“ ער האָט געהאַלטן מיין האַנט: עפעס אומבאַמערקטערהייט איז זי שווער געוואָרן. און פּלוצלינג האָט ער זי רוי אָפּגעלאָזט און געלאָזט פאַלן ווי אַ שטיין: „אַ שאַד“, האָט ער אַנטטוישט אַ זאָג געטון, „איך האָב מיך אַזוי געפרייט, וואָס איך וועל מיט דיר אַמאָל קענען רעדן אָפּגעהאַרציק! אַ שאַד!“ אַ טיפער זיפּץ האָט אַ רנע לאָנג זיך דורכגעטראָגן איבערן צימער, ווי אַ שוואַרצער שמעטערלינג. איך בין געווען פול מיט בושע און מיט אַן אומבאַהאַלפן נישט־דערקלער־לעכן פּחד; מיט נישט זיכערע טריט האָב איך פאַרלאָזט דאָס צימער און שטיל פאַרמאַכט הינטער מיר די טיר.

איך האָב מיך מיט גרויס מי דערשלעפט אין מיין צימער אַריין און מיך אַ וואָרף געטון אויפן בעט. אָבער איך האָב נישט געקאָנט שלאָפן. איך האָב נאָך קיינמאָל נישט געשפירט אַזוי שטאַרק, אַז בלוזי דורך אַ דינער מויער־וואַנט פאַראייניקט, געפינט זיך מיין דירה איבער זייערער, אָפּגעטיילט בלוזי דורך דעם אומדורכ־דרינגלעכן געהילץ פון די באַלקנס, און איך האָב מאַניש דערפילט מיט אָנגעשאַרפטע חושים, אַז אויך זיי ביידע דאָרט אונטן זענען אַצינד וואַך, איך האָב געזעען נישט זעענדיק, איך האָב געהערט נישט איינהאַרענדיק זיך, ווי ער גייט איצט דאָרט אַרום אין זיין צימער היז און צוריק, בעת זי זיצט שטום ערגעצווו, אָדער לויערט אים נאָך אונטערהאַרענדיק. אַ בער איך האָב געשפירט, אַז זייערע ביידנס אויגן זענען אָפּן, און זייער

וואכזיין האָט מיך אַרומגענומען מיט אַ שוידער: דורך אַ קאָשמאַר האָב איך פּלוצלינג דערפּילט אויף מיר די משא פּון דעם גאַנצן שווערן שטיל-שווינגנדיקן הויז מיט זיינע שאַטנעס און פינסטערניש.

איך האָב אַראָפּגעוואָרפּן פּון מיר די דעקע. מיינע הענט האָבן גע-גליט. וווּ בין איך? גאַנץ נאָענט האָב איך שוין געהאַט געשפּירט דעם סוד, איך האָב שוין געפּילט זיין הייסן אָטעם אויף מיין פנים, און אָט האָט ער זיך ווידער דערווייטערט, נאָר זיין שאַטן, זיין שווינגנדיקער נישט-דורכ-זיכטיקער שאַטן, האָט זיך נאָך פּליסטערנדיק אַרומגעטראָגן איבערן הויז, שטיל שלייכנדיק זיך ווי אַ קאַז אויף די שפּיץ נעגל, אָט דערנענטערנדיק זיך און אָט ווידער אָפּשפּרינגענדיק, כסדר מיך באַרירנדיק מיט זיין עלעקטרוזירטער פעל און מיך צעטומלענדיק, לעבעדיק וואַרעם און גלייכ-צייטיק געשפענסטערדיק. און כסדר האָב איך געשפּירט אין דער פינסטערניש, אָט זיין ווייבן, אַרומגעמענדיקן בליק, און אָט ווידער יענעם אַנ-דערן, דעם שאַרפּן, ברענענדיקן און דערשרעקנדיקן פּון זיין פּרוי. אָבער ווי קום איך צו זייער סוד, וואָס האָבן זיי מיך אוועקגעשטעלט מיט פאַר-בונדענע אויגן אינמיטן פּון זייער ליידנשאַפט, וואָס האָבן זיי מיך אַ-ריינגעצויגן אין זייער אומבאַגרייפּלעכער מחלוקה און וואַרפּן מיר יעדער זיין ברענענדיקע קנויל פּון צאָרן און שנאה אין מיינע רעיונות אַריין?

*

דער שטער! האָט מיר נאָך אַלץ געגליט. איך האָב מיך אויפגע-כאַפט און אן עפּן געטון דאָס פענסטער. אינדרויסן האָט זיך געווען די שטאַט, פּרידלעך רוענדיק אונטער אַ זומערדיק פּאַרוואַלקטן הימל. טייל פענסטער זענען נאָך געווען באַלויכטן, אָבער די, וואָס זענען דאָרט הינטער זיי געזעסן, האָט פּאַראַייניקט אַ שטילער שמועס, האָט דער-וואַרעמט אַ בוך אָדער היימישע מוזיק. און דאָרט, וווּ הינטער די ווייסע פענסטער-ראַמען איז שוין געווען פינסטער, דאָרט האָט מסתמא געאַ-טעמט אַ רואיקער שלאָף. איבער די דאָזיקע אַלע פּרידלעכע דעכער האָט געשוועבט, פונקט ווי די לבנה אין איר זילבערנעם נעפּל, אַ מילדע רוד-איסקייט, אַ ווייכע צאַרטע שטילקייט, און די עלף קלעפּ פּון דעם טורעם-זייגער זענען אן שווערקייט אַריינגעפאַלן אין דעם צופעליק האַרעכנדיקן אָדער אין חלום פּאַרזונקענעם אויער. נאָר איך דאָ אין הויז בין נאָך אַלץ געווען וואַך, ביז אַרומגערינגלט מיט פרעמדע מחשבות. מין מוח האָט

זיך פיבערהאפטטיק אָנגעשמערענט צו באַגרייפן דעם דאָזיקן שטיין פּלאַנ-
טער.

פּלוצלינג בין איך דערשראָקן געוואָרן. צי זענען דאָס נישט געווען
קיין טריט אויף די שטייגן? איך האָב איינהאַרענדיק זיך מיך אויפגע-
זעצט. און ווירקלעך, עס האָט זיך געהערט אַ טאָפּן ווי אין דער פינס-
טער, אַן אַרויפגיין אויף שטייגן מיט פּאַרזיכטיק צוריקגעהאַלטענע און
אומזיכערע טריט: איך האָב גוט געקענט דאָס דאָזיקע אָכצן און קרעכ-
צן פון אויסגעטרעטן האַלץ. נאָר צו מיר קענען קומען די דאָזיקע טריט,
נאָר צו מיר, עס האָט דאָך דאָ אויבן אין דאָך-שטיבל קיינער נישט גע-
וויינט הויז דער טויבער אַלטער פרוי, וואָס איז שוין לאַנג געשלאָפּן און
פּלעגט קיינעם נישט אויפנעמען. איז דאָס נישט געווען מיין לערער?
ניין, דאָס איז נישט געווען זיין טומלדיק האַסטיקער גאַנג, די דאָזיקע
טריט דאָ האָבן זיך געזוימט און געשלייכט פּחדנותדיק, — אָט ווידער
אַמאָל! — ביי יעדער טרעפּ: אַ גנב, אַ פּאַרברעכער קאָן זיך אזוי דער-
נענטערן, נישט קיין פּריינט. איך האָב מיך איינגעהאַרעט אזוי אָנגע-
שטרענגט, אַז עס האָט מיר געקלונגען אין די אוערן. און מיטאַמאָל איז
מיר ווי אַ פּראָסט אַריבער איבערן לייב.

דאָס שלאָס האָט שטיף אַ קנאַק געטון: דער אומהיימלעכער גאַסט
האָט שוין געמוזט זיין ביי דער טיר. אַ לייכטער לופט-צוג, וואָס האָט אַ
בלאָז געטון אויף מיינע נאַקטע פּיס-פינגער, האָט געגעבן צו דערקענען,
אַז מען האָט געעפנט די דרויסנדיקע טיר. דעם שליסל אָבער האָט קיי-
נער נישט געהאַט נאָר ער, בלויז ער, מיין לערער. אָבער, אויב ס'זאָל
זיין ער — פאַרוואָס אזוי שרעקעוודיק, אזוי פּרעמד? צי איז ער באַ-
אומרואיקט געווען, צי האָט ער געוואָלט אַ קוק טון צו מיר? און פאַרוואָס
זוימט ער זיך דאָרט איצט, דער דאָזיקער אומהיימלעכער גאַסט, אינ-
דרויסן אין פּאָדערצימער, וואָרום די גנביש זיך שלייכנדיקע טריט זע-
נען מיטאַמאָל ווי פּאַרגליווערט געוואָרן. און אויך איך בין פונקט אזוי
פּאַרגליווערט געבליבן פאַר שרעק. איך האָב געוואָלט שרייען, אָבער די
קעל איז מיר געווען פאַרשטאַפּט. איך האָב געוואָלט צוויי עפענען די
טיר, נאָר די פּיס זענען געווען ווי צוגעשמידט צו דער ערד. בלויז אַ דינע
וואַנט האָט זיך נאָך אַצינד געפונען צווישן אונז ביידע, צווישן מיר און
דעם אומהיימלעכן גאַסט, אָבער קיינער פון אונז האָט נישט געמאַכט

קײן טריט איינער אנטקײגן דעם אנדערן.
דאן האָט אַ קלונג געטון דער גלאַס אויפן טורעם: איין קלונג בלױז,
אַ פּערטל אויף צוועלף. דאָס האָט מיך אויפגעוועקט פון דער פּאַרגלי-
ווערטקײט. איך האָב געמון אַ רײס־אויף די טיר.

און אין דער אמת, דאָרט איז געשטאַנען מיין לערער, מיט אַ
ליכט אין דער האַנט. דער לופט־צוג פון דער האַסטיק אויפגעפראַלטעד
טיר האָט אַ בלאָז געטון אויפן ליכט, אזוי אז דער בלויער פלאם איז אונ-
טערגעשפּרונגען אינדערהױך, און הינטער אים האָט זיך ווי אַ שכור אַ
וואַקל געטון אַ לאַנגער שאַטן קווער איבער דער וואַנט. אָבער אויך ער
האַט, דערזענדיק מיך, געמאַכט אַ באַוועגונג; ער האָט זיך צוזאַמענגע-
קורטשעט ווי אַ מענטש, וואָס כאַפט זיך דערשראַקן אויף פון שלאָף דורך
אַ פּלוצלינגן לופט־צוג און וויקלט זיך נישט ווילנדיק אַרום מיט דער
דעקע. דערנאָך האָט ער זיך האַסטיק צוריקגעצויגן, דאָס ליכט האָט זיך
טריפּנדיק אַ טרייסל געטון אין זיין האַנט.

איך האָב געציטערט טױט דערשראַקן: „וואָס איז אײך?“ האָב
איך בלױז געקאַנט אַרויסשטאַמלען. ער האָט מיך אָנגעקוקט שטילשווײ-
גנדיק, אויך אים אַפנים איז דאָס וואָרט געבליבן שטעקן אין דער קעל.
ענדלעך האָט ער אַנידערגעשטעלט דאָס ליכט אויף דער קאַמאַדע, און
דאָס פּלעדערמוזיש אַרומפלאַטערנדיקע שאַטנשפּיל איבערן צימער איז
באַלד אײנגעשטילט געוואָרן. לכוּף האָט ער אַרויסגעשטאַמלט: „איך
האַב געוואַלט.... איך האָב געוואַלט.....“

דאָס קול איז אים ווידער געבליבן שטעקן אין דער קעל. ער איז
געשטאַנען מיט אַראָפּגעלאָזטע אויגן ווי אַ גנב, וועלכן מ'האַט געכאַפט
ביי דער האַנט. אומדערטרענלעך איז עס געווען, דאָס דאָזיקע שמיין, איך
אין העמד, ציטערנדיק פאַר קעלט, ער אַ צוזאַמענגעקורטשעטער, אַ צע-
טומלטער פאַר חרפּה.

פּלוצלינג אָבער האָט זיך די שוואַכע געשטאַלט אַ טרייסל געטון.
ער איז צוגענאַנגען צו מיר: אַ שמייכל, אַ בייזער, כיטערע, אַ שמייכל,
וואָס האָט בלױז אין די אויגן ווילד געפונקלט, בעת די ליפּן האָבן זיך
פּעסט צונויפגעשנירט, אַ שמייכל, ווי אַן אויסגעשטירעטע פּרעמדע
מאַסקע, האָט פּאַרגליווערט געגלאַצט אויף מיר אַ ווילע — דערנאָך
האַט זיך געלאָזט הערן זיין שטים, שטעכיק ווי אַ שלאַנגענצונג: „איך

האָב אייך בלויז געוואָלט זאָגן... מיר וועלן ליבער געמאָך לאָזן מיטן דו... דאָס... דאָס... פאָסט זיך נישט צווישן אַ שילער און זיין לערער... איר פארשטייט? ס'מוז זיין אַ דיסטאַנץ... דיסטאַנץ... דיסטאַנץ."

און בשעת מעשה האָט ער מיך אָנגעקוקט מיט אַזוי פיל שנאה, מיט אַזאַ באַליידיקנדיקער, פנים־שפייערישער רשעות, אַז זיין האַנט האָט זיך אים נישט ווילנדיק צונויפגעבויילט. איך בין וואַקלענדיק זיך אָפּגעטרעטן אויף צוריק. איז ער משוגע געוואָרן? איז ער געווען שכור? ער איז געשטאַנען מיט אַ געביילטער פויסט, גלייך ווי ער וואָלט זיך געוואָלט וואַרפן אויף מיר אָדער מיך אויספאַטשן.

אָבער די דאָזיקע פחדים האָבן געדויערט בלויז אַ רגע, דערנאָך האָט זיך דער ווילדער בליק קרום צונויפגעקניילט אין זיך. ער האָט זיך אויסגעדרייט, אַ מורמל געטון עפעס אַ וואָרט, וואָס האָט געקלונגען ווי אַן אַנטשולדיקונג, און ווידער גענומען דאָס ליכט. דער אויף דער ערד אויסגעצויגענער שאַטן האָט זיך ווי אַ שוואַרצער, דינסטגרייטער טייוול ווידער אויפגעכאַפט און אָנגעהויבן צו פלאַטערן אים פאַראַויס צו דער טיר. און ער איז אַרויסגעגאַנגען, נאָך איידער איך בין אימשטאַנד גע- ווען אויסצוגעפינען עפעס אַ וואָרט. די טיר האָט זיך צוריק פאַרהאַקט; און ווידער האָבן זיך די שטיגן צעקערעכצט אונטער זיינע שווערע טריט.

*

איך וועל די דאָזיקע נאַכט נישט פאַרגעסן; אַ קאַלטער צאָרן האָט זיך ווילד געביטן מיט אַן אומבאַהאַלפענער, גליענדיקער פאַרצווייפלונג. ווי ראַקעטן האָבן זיך דורכגעטראָגן אין מיר די געדאַנקען, פאַרפלאַנץ טערנדיק זיך איינער מיטן אַנדערן. פאַרוואָס פייניקט ער מיך, האָט דער ווייטיק אין מיר הונדערטער מאָל געפרעגט, פאַרוואָס האַסט ער מיך אַזוי, אַז ער האָט זיך אינמיטן דער נאַכט ספּעציעל אַרויפגעשלייכט אַ- בער די שטיגן, בלויז כדי מיר צו וואַרפן אַזאַ באַליידיקונג אין פנים אַ- ריין? וואָס האָב איך אים געטון, וואָס זאָל איך טון? ווי אַזוי זאָל איך אים איינשטיילן, וויבאַלד איך ווייס נישט, מיט וואָס איך האָב אים דער- צערנט. איך האָב מיך גליענדיק געוואַרפן אויפן געלענער, בין אויפגעשטאַ- גען, מיך ווידער איינגעגראָבן אונטער דער דעקע: עס איז אָבער כסדר מיר געשטאַנען פאַר די אויגן יענץ געשפּענסטיקע בילד, ווי מיין לערער שליכט זיך ארויף און ווערט צעטומלט מיך דערוענדיק, און הינטער

אים דער דאזיקער אויסטערלישער, פרעמדער ריזיקער שאַטן אַרומטאַג-
צנדיק אויף דער וואַנט.

בעת איך האָב צומאָרגנס אויפגעוואַכט פון אַ קורצן שוואַכן דרימל,
האָב איך מיר תחילת געוואַלט איינרעדן, אַז דאָס איז געווען אַ חלום.
אַבער אויף דער קאָמאָדע האָבן נאָך געקלעבט די קיילעכיקע און געלע
סטעאָרין פלעקן, וואָס האָבן אַראָפגעטריפט פונם ליכט. און ביי דער
שאַרפער שייך פונם העל-באַלויכטענעם צימער האָט אין מיין זכרון כסדר
אויפגעטויכט דאָס פחדדיקע בילד פון דעם גנביש זיך אַרויפשלייכנ-
דיקן גאַסט אין דער פאַרגאַנגענער נאַכט.

איך בין דעם גאַנצן פאַרמיטאַג נישט אַרויס פון שטוב. דער גע-
דאַנק, אַז איך קאָן מיך מיט אים באַגעגענען, האָט מיר צוגענומען אַלע
כחות. איך האָב געפרוווט צו שרייבן, צו לייענען; ס'האָט זיך גאַרנישט
געלאָזט טון. מיינע נערוון זענען געווען אונטערמינירט, יעדע רגע האָבן
זיי געקאַנט אויסברעכן אין אַ טרייסלענדיקן קראַמפּ, אין אַ שלוכצן, אין
אַ געברום — האָב איך דאָך מיינע אייגענע פינגער געזעען ציטערן, ווי
פרעמדע בלעטער אויף אַ בוים און נישט אימשטאַנד געווען זיי איינצו-
האַלטן, און די קניען האָבן זיך אונטערגעבראַכן, גלייך ווי זייערע אַדערן
וואַלטן געווען דורכגעשניטן. וואָס טון? וואָס טון? ביז צום פאַרמאַטערט
ווערן, האָב איך מיר געשטעלט די דאָזיקע פראַגע; דאָס בלוט האָט מיר
שוין געזשומעט אין די שלייפן און פאַר די אויגן זענען געפלוויגן בלויע
פונקען. אָבער נאָר נישט אַרויס פון שטוב, נישט אַרויס, נאָר נישט באַ-
געגענען אים פּלוצלינג, איידער די נערוון זענען ווידער באַרויאיקט. אויפס-
ניי האָב איך מיך אַ וואָרף געטון אויפן בעט, הונגערדיק, צעטומלט, נישט
געוואַשן, פאַרהושכט, און ווידער האָבן מיינע חושים געפרוווט דורכצו-
בליקן דורך דער דינער מויער-וואַנט: וווּ זיצט ער אַצינד, וואָס טוט ער,
איז ער אויך נישט געשלאָפן פונקט ווי איך, איז ער אויך אַזו פאַרצוויי-
פלט ווי איך?

עס איז שוין געוואָרן מיטאַנצייט און איך בין נאָך אַלץ אַ צעטומל-
טער געלעגן אויף מיין הייסן געלענער, ביז איך האָב מיטאַמאָל דער-
הערט טריט אויף די טרעפּ. אַלע מיינע נערוון האָבן אָנגעהויבן צו קלינ-
גען אויף אַליאַרם. די טריט דערווייל האָבן זיך דערנענטערט לייכט און
פריי, שפּריינדיק איבער צוויי שטיגן אויף אַמאָל — אַט האָט שוין אַ

האנט אָנגעקלאַפט אין טיר. איך בין אויפגעשפרונגען, אָבער נישט גע-
עפנט: „ווער איז עס?“ האָב איך געפרעגט. „פאַרוואָס קומט איר נישט
צום עסן?“ האָט זיך געלאָזט הערן די לייכט ברונזע שטים פון זיין פרוי.
„זענט איר קראַנק?“ — „ניין, ניין, האָב איך אַ צעטומלמער געשטאַמלט,
איך וועל באַלד קומען, איך וועל באַלד קומען.“ און איך האָב שוין נישט
געהאַט קיין אַנדער ברידה, ווי שנעל זיך אָנצוטון און אַראָפּצוגיין. אָבער
איך האָב מיך געמוזט אָנהאַלטן ביים אָנלען פון די שטיגן, אזוי האָבן
זיך די פיס געוואַקלט אונטער מיר.

איך בין אַריינגעקומען אין עסציער. פאַר איינעם פון די צוויי
צום טיש געגרייטע פלעצער האָט געוואַרט מיין לערערס פרוי און מיך
באַגריסט מיט אַ לייכטן פאַרווורף, וואָס איך וואַרט, ביז מען וועט מיך
רופן. דעם פראַפעסאָרס פלאַץ איז געווען ליידיק. איך האָב געפילט ווי
דאָס בלוט קומט מיר אין קאָפּ אַריין. וואָס זאָל באַטייטן די דאָזיקע אומ-
געריכטע אָפּוועזנהייט? צי האָט ער מורא פאַר דער באַגעגעניש מיט מיר
נאָך מער ווי איך אַליין? שעמט ער זיך, אָדער זייל ער שוין פון היינט
אָן נישט זיצן מיט מיר ביי איין טיש? ענדלעך האָב איך מיך אַנטשלאָ-
סן צו פּרעגן, אויב דער פראַפעסאָר וועט נישט קומען צום עסן.

זי האָט מיך אָנגעקוקט דערשטוינט: „ווייסט איר נישט, אז ער
איז היינט אינדערפרי אַוועקגעפאַרן?“ — „אַוועקגעפאַרן“, האָב איך אַ-
רויסגעשטאַמלט, „וווּהין?“, איר פנים איז באַלד געוואָרן אָנגעשפּאַנט:
„דאָס האָט מיר מיין מאַן נישט באַוויליקט צו זאָגן, מסתמא — ווידער
אויף איינעם פון זיינע געווענלעכע אויספלאַגן.“ דערנאָך האָט זי זיך
פּלוצלינג שאַרף אַ קער געטון צו מיר און געזאָגט: „אָבער אז איר זאָלט
דערפון נישט וויסן? ער איז דאָך נעכטן ביינאַכט ספעציעל אַרויפגע-
באַנגען צו אייך — איך האָב גערעכנט, כדי זיך צו געזעגענען.... מאַדנע,
באַמת מאַדנע.... אז ער האָט אייך אויך גאַרנישט געזאָגט.“

„מיר“ — האָב איך בלוז געקאָנט אויסשרייען. און דער דאָזיקער
געשריי האָט צו מיין גרויסער שאַנד מיטגעשעלעפט אַלדינג, וואָס די לעצ-
טע שעהן האָבן מיר אזוי אומרחמנותדיק צוגעוואָרפן. פּלוצלינג האָט זיך
ביי מיר פון אינעווייניק אַרויס עפעס אַ ריס געטון, אַ שלוכצן, אַ יא-
מערדיק ברומענדיקער קראַמף — פון דער קעל האָט זיך אַ שיט געטון

א מכול פון אויסגעמישטע ווערטער און געשרייען און זיך צונויפגע-
שמאלצן אין אן איינציקער צוזאמענגעפלאכטענער מאסע פון פארצווייפ-
לונג; איך האָב אַרויסגעוויינט, ניין, אַרויסגעטרייסלט, אַרויסגעשווענסט
מיט דעם היסטערישן שלוכצן אַלע ביז איצט אָנגעזאמלטע יסורים. מיט
די פּוּיסטן ווילד קלאַפּנדיק אן טיש, ווי אַ צערייצט, דערצערנט קינד,
דאָס פנים באַגאַסן מיט טרערן, האָב איך אַרויסגעשריגן פון מיר אַלץ,
וואָס האָט שוין וואַכנלאַנג געהאַנגען איבער מיר ווי אַ בייזער שטורעם.
און הגם איך האָב דערפילט אַ דערלייכטערונג נאָכן דאָזיקן ליאַרמענדיקן
אויסברוך, האָב איך אין דערזעלבער צייט אויך געשפּירט גרענעצלאָזע
חרפה, וואָס איך האָב מיך פאַר איר אַזוי פאַרראַטן.

„וואָס איז מיט אייך! אום גאַטס ווילן!“ זי איז אויפגעשפרונגען,
אויסער זיך. באַלד אָבער איז זי שנעל צו צו מיר און מיך אַוועקגעפירט
פון טיש צו דער סאָפּע. „לייגט זיך אַנידער! באַרוואַיקט אייך.“ זי האָט
מיר געגלעט די הענט, דעם קאָפּ, בעת מיין לייב פלעגט נאָך כסדר אויפ-
צאַפלען פון אַ געהעשעריי. „פּייניקט זיך נישט, ראַלאַנד, — לאַזט זיך
נישט פּייניקן. איך קען דאָס אַלץ, איך האָב עס פאַראַויסגעזען.“ זי
האַט נאָך אַלץ געגלעט מיניע האָר. אָבער מיטאַמאָל איז איר שטים גע-
וואָרן האַרט. „איך ווייס אַליין, ווי ער קאָן צעטומלען, קיינער ווייסט
עס נישט אַזוי גוט. און גלויבט מיר, איך האָב אייך תמיד געוואָלט וואָר-
גען. בעת איך האָב געזעען, ווי איר האַלט זיך אַזוי אָן אים, אָן אים,
וואָס האָט אַליין נישט אן וואָס זיך אַנצוהאַלטן. — איר קענט אים נישט,
איר זענט בלינד, איר זענט אַ קינד — איר פילט גאַרנישט, אפילו היינט,
אפילו היינט נאָך אַלץ נישט. אָדער אפשר האָט איר שוין היינט ענדלעך
אָנגעהויבן עפעס צו פאַרשטיין — דאָס וואָלט געווען בעסער פאַר אים
און פאַר אייך.“

זי איז געבליבן זיצן וואַרעם איינגעבויגן איבער מיר; ווי פון אַ טר-
פעניש אַרויס האָב איך געפילט אירע ווערטער און דאָס ווייטיק-איינשטי-
לנדיקע גלעטן פון באַרוואַיקנדיקע הענט. עס איז געווען אַ דערלייכטערונג,
ענדלעך, ענדלעך ווידער צו פילן אַ הויך פון מיטלייד, און הויז דעם ענ-
לעך אויך ווידער צו שפירן נאָענט נעבן זיך אַ צערטלעכע, כמעט מוטער-
לעכע פרויען-האַנט. אפשר האָט מיר אויך דאָס געפעלט אַ צו לאַנגע צייט,
און בעת איך האָב אַצינד דורכן שליער פון צער אויפגענומען דאָס מיט-

געפיל פון א צערטלענדיקער פרוי, האָט מיך אַרומגענומען אַ ליב געפיל
 אינמיטן דעם ווייטיס. אָבער ווי האָב איך מיך געשעמט, ווי האָב איך
 מיך געשעמט מיטן דאָזיקן פאַררעטערישן אויסברוך, מיטן דאָזיקן אונ-
 טערגעבן זיך דער פאַרצווייפלונג! און געגן מיין ווילן האָב איך ווידער
 אָנגעהויבן יאָמערנדיק אַרויסצושרייען פון מיר, וואָס ער האָט מיר אַלץ
 געטון — ווי ער האָט מיך אָפגעשטויסן פון זיך און פאַרפאָלגט און ווי-
 דער צוגעצויגן צו זיך, ווי ער איז שלעכט געווען צו מיר אָן אַ סיבה —
 אַ פייניקער, צו וועלכן איך בין דאָך געווען צוגעבונדן מיט ליבשאַפט,
 וועלכן איך האָב ליבנדיק געהאַסט און האַסנדיק ליב געהאַט. איך האָב
 מיך ווידער אָנגעהויבן אזוי צו צעהיצן, אַז זי האָט אויפסניי מיך גע-
 מוזט באַרואיקן. און ווידער האָבן מיך ווייכע הענט געלאָסן צוגעפירט צו
 דער סאָפּע, פּוננאָנען איך בין אַ צעקאַכטער צוריק אויפגעשפּרונגען.
 ענדלעך האָב איך מיך באַרואיקט. זי האָט געשוויגן מאָדנע פאַרטראַכט:
 איך האָב געשפּירט, אַז זי האָט אַלדינג פאַרשטאַנען און אַפּשר נאָך מער
 ווי איך אַליין.... עטלעכע מינוט האָט געדויערט דאָס דאָזיקע שטילשוויי-
 גן. דאָן איז די פרוי אויפגעשטאַנען. „נו — גענוג זיך געמאַכט קינדיש,
 אַצינד זייט ווידער אַ מאָן. זעצט זיך אַהער צום טיש און עסט. עס איז
 קיין אומגליק נישט געשען — בלויז אַ מיספאַרשטענדעניש, וואָס וועט
 זיך אויפקלערן“, און אַז איך האָב מיך נאָך אַלץ אַנטקיינגעשטעלט,
 האָט זי שאַרף צוגעגעבן: „עס וועט זיך אויפקלערן, וואָרום איך וועל
 שוין נישט לענגער דערלאָזן, מען זאָל אייך אזוי אַרומפירן און צעטומ-
 לען. דערצו מוז אַ סוף נעמען. ער מוז זיך ענדלעך אויסלערנען אַביסל
 זיך צו באַהערשן. איר זענט צו גוט פאַר זיינע אַוואַנטוריסטישע שפּילן.
 איך וועל מיט אים רעדן, פאַרלאָזט זיך אויף מיר. אַצינד אָבער קומט צום
 טיש“

אַ פאַרשעמטער און אָן ווילן האָב איך מיך געלאָזט צוריקפירן צום
 טיש. זי האָט גערעדט מיט אַ בכיוונדיקער האַסטיקייט און לייכט-
 קייט וועגן גלייכנילטיקע זאַכן, און איך בין איר דאַנקבאַר געווען, וואָס
 זי האָט געמאַכט דעם אַנשטעל, גלייך ווי זי וואָלט מיין אומבאַהערשטן
 אויסברוך פאַרהערט און שוין פאַרגעסן. מאָרגן איז זונטיק, האָט זי
 מיך צוגערעדט, מאַכט זי צוזאַמען מיטן דאָצענט וו. און זיין כלה אן
 אויספּלוג צו אַ שכנותדיקער אַזערע, איך זאָל אויך קומען, מיך אַביסל

אויפהייטערן, פון די ביכער זיך באפרייען. מיין גאנצע שלעכטע שטימונג ווייזט נאָר אויף אַן איבערגעארבעטקייט און אָנגעשטרענגטקייט פון די נערוון; וויבאלד איך וועל מיך נאָר אַביסל אויסבאָדן אָדער אַ שפּאַציר מאַכן, וועט דער קערפּער גלייך צוריקגעווינען זיין גלייכגעוויכט.

איך האָב צוגעזאָגט צו קומען. אַלץ טון, נאָר נישט קיין איינזאַם קייט, נאָר נישט זיין אַליין אין מיין צימער, נאָר פריי ווערן פון די דאָ-זיקע פינסטער אַרוימפּוויזענדיקע מחשבות. „און היינט נאָכמיטאָג בלייבט אויך נישט אינדערהיים! גייט שפּאַצירן, לופטערט זיך דורך, וויילט זיך אַביסל!“ האָט זי מיך צוגערעדט. „מאָדנע“, האָב איך מיר געטראַכט, „ווי זי טרעפט אזוי מיינע אינערלעכסטע געפילן, ווי זי, וועלכע איז מיר סוף כל סוף אַ פרעמדע, ווייט, וואָס מיך קוועלט און וואָס איך באַדאַרף, בעת ער, דער מיר נענטערער, פאַרשטייט מיך נישט און פייניקט מיך.“

איך האָב איר דאָס אויך צוגעזאָגט. און אויפהויבנדיק צו איר מיין דאַנק באַרן בליק, האָב איך דערזען אַ ניי פנים: דאָס תמיד שפּאַטישע און שטיפּערישע, וואָס פלעגט זי ענלעך מאַכן צו אַ הוצפּהדיק, פאַרשייט יינגל, איז אַצינד צעשמאַלצן געוואָרן אין אַ ווייכן מיטפילנדיקן בליק.

איך האָב זי נאָך קיינמאָל נישט געזען אַזאַ ערנסטע. „פאַרוואָס קוקט ער קיינמאָל נישט אויף מיר מיט אַזאַ גוטסקייט?“ האָב איך געטראַכט מיט בענקשאַפט, „פאַרוואָס פילט ער נישט קיינמאָל, אַז ער פאַרשאַפט מיר ווייטיק? פאַרוואָס האָט ער קיינמאָל נישט באַרירט מיט אַזאַ צערט לעכקייט מיינע האָר, מיינע הענט?“ מיט דאַנקבאַרקייט האָב איך גע-קושט אירע הענט, וועלכע זי האָט אומרואיס כמעט מיט כוח צוריקגע-צויגן. „פייניקט זיך נישט“, האָט זי נאָכאַמאָל איבערגעזאָגט מיט אַ פאַרטרוילעכער שטימ.

באלד אָבער האָבן אירע ליפּן ווידער באַקומען אַ האַרטן אויסדרוק; שטרענג אויסגלייכנדיק זיך, האָט זי שטיל אַ זאָג געטון: „גלויבט מיר, ער פאַרדינט עס גאָרנישט.“

און דאָס דאָזיקע וואָרט, וואָס איז קוים הערבאַר אַרויסגעפליסטערט געוואָרן, האָט ווידער דערוועקט אַ ווייטיק אין דעם כמעט שוין באַרר-איסטן האַרץ.

*

דאָס, וואָס איך האָב אין יענעם נאָכמיטאָג און אין אָונט אָפּגעטון,

זעט אויס אזוי לעכערלעך און קינדיש, אז איך האָב מיך יאָרנלאַנג גע-
שעמט צו טראַכטן דערפון — עפעס ווי אַן אינערלעכע צענזור וואָלט
נישט דערלאָזט קיין שום דעראינערונג וועגן דעם. היינט אָבער שעם איך
מיך שוין נישט מיט יענע אומגעשיקטע שטותים — פארקערט, איך
פאַרשטיי אַצינד זייער גוט דעם אומגעצוימטן, צעטומלטן ליידנשאַפט-
לעכן בחור, וואָס האָט מיט אַלע כחות געוואָלט פאַרטויבן אין זיך די
אייגענע אומזיכערקייט פון זיין געפיל.

איך זע מיך אַליין ווי ביים סוף פון אַן אומגעהויער לאַנגן קאַרידאָר,
ווי דורך אַ טעלעסקאָפּ: דעם צעטראַגענעם, פאַרצווייפלטן יונגמאַן,
וואָס קומט אַרויף אין זיין צימער און ווייסט נישט, וואָס ער זאָל מיט
זיך מאַכן. ווי ער טוט זיך פּלוצלינג אָן דעם מאַנטל, באַמיט זיך אַרויס-
צוברענגען פעסטע, אַנטשלאַסענע באַוועגונגען און לאָזט זיך ענדלעך מיט
האַסטיקע, ענערגישע טריט אויף דער גאַס אַרויס. יאָ, דאָס בין איך,
איך דערקען מיך, איך געדענק יעדן געדאַנק פון דעם דאָזיקן נאַרישן,
צעווייטיקטן יונגמאַן פון דעמאָלט, איך געדענק: איך האָב מיך פּלוצ-
לינג געטון אַ גלייך אויס, זיך געשטעלט אַפילו פאַרן שפיגל, און גע-
זאָגט: „איך פייף אויף אים! כאַפט אים דער טיוול! וואָס פייניק איך
מיך צוליב דעם אַלטן נאַר! זי איז גערעכט: לוסטיק זיין, זיך פאַרוויי-
לן! גענאַנגען!“

אַט אזוי בין איך דעמאָלט אַרויס אויף דער גאַס. דאָס איז געווען
אַ האַסטיקער שטויס, כדי מיך צו באַפרייען — און אויך אַ לויפן, אַ
פּחדניש אַנטלויפן פאַרן באַווסטזיין, אַז די דאָזיקע פּריילעכע אַנטשלאַסנ-
קייט איז נאַרנישט אזוי פּריילעך און אַז דאָס שווערע שטיק אייז דריקט
מיר נאָך דאָס האַרץ פונקט אזוי ווי פּריער. איך געדענק נאָך ווי אזוי איך
בין געגאַנגען, דעם שווערן שטעקן פעסט האַלטנדיק אין דער האַנט,
שאַרף אָנקוקנדיק יעדן פאַרבייגייענדיקן סטודענט. עס האָט אין מיר גע-
בושעוועט אַ געפערלעכער חשק אָנצוהויבן מיט עמעצן אַ מחלוקה, אויס-
צולאָזן צום ערשטן בעסטן, וואָס וועט מיר קומען אין וועג אַרײַן, דעם
כעס, וואָס האָט אין מיר אַרומגעברויזט אָן אַן אויסגאַנג. אָבער צום גליק
האַט זיך קיינער נישט אומגעקוקט אויף מיר. האָב איך מיך דעריבער גע-
לאָזט גיין צום קאַפּע-הויז, וווּ עס פּלעגן על פי רוב יוצן מיינע חברים
פון סעמינאַר, מיט דער כּוונה זיך אַנידערצוזעצן אומגעבעטענערהייט ביי

זייער טיש און דאָס מינדסטע שטאַכוואָרט אָננעמען פאַר אַן אויסרייד
צו אַ פּראָוואַקאַציע. נאָר ווידער האָבן זיך מיינע קריגערישע פּלענער
אויסגעלאָזט מיט גאַרנישט — צוליבן שיינעם וועטער האָבן זיך ס'רוב
חברים אוועקגעלאָזט אויף אויספּלוגן, און די צוויי אָדער דריי, וואָס זע-
נען געזעסן צוזאַמען, האָבן מיך העפּלעך באַגריסט און נישט געגעבן מייַן
פיבערהאַפטיקער צערייצטקייט קיין מינדסטע סיבה צו אַ קריגעריי. אַן
אומצופרידענער בין איך באַלד אויפגעשטאַנען און אוועק אין אַן אומ-
צוויידייטיקן לאַקאַל אין דער פּאַרשטאַט, וווּ עס איז געווען אַן אָנגעלויף
פון דעם קליינשטעטלדיקן פעבל, וואָס האָט זיך געוויילט ביי דער שריי-
ענדיקער מוזיק בון אַ דאַמען-אַרקעסטער, צווישן ביר און רויך. איך האָב
האַסטיק אויסגעטרונקען אַ צוויי, דריי גלעזער, איינגעלאָדן צו מייַן
טיש אַ פרויענצימער פון לייכטער אויפפירונג און איר פריינדיק, אויך אַ
געשמיינקטע און אויסגעדאַרטע קאַקאַטע, און האָב געהאַט אַ קרענקלע-
כע הנאה, וואָס איך וואַרף מיך אזוי אין די אויגן מיט מייַן משונהדיקער
אויפפירונג. יעדער אין דער דאָזיקער קליינער שטאַט האָט מיך געקענט,
יעדער האָט געווסט, אַז איך בין דעם פּראָפּעסאָרס תּלמיד; יענע פרוי-
ען ווידער האָבן מיט זייער פאַרשייטער קליידונג און אויפפירונג נישט
איבערגעלאָזט וועגן זיך קיין צווייפל — האָב איך מיך אַלזאָ געקוויקט
מיט דער נאַרישער און פאַלשער הנאה, וואָס איך קאַמפּראַמעטיר מיך
און דערמיט אויך (ווי איך האָב אין מייַן שטות געמיינט) אים; זאָל מען
זען, האָב איך מיר געטראַכט, אַז איך פייף אויף אים, אַז איך מאַך מיר
גאַרנישט פון אים — און פאַר אַלעמען אין די אויגן האָב איך מיך גע-
הנדלֶט צו דער דיק-ביוסטיקער פרויענצימער אויפן טאַקטלאָזסטן, אומ-
פאַרשעמטטן אופן. עס איז געווען אַ מין שכרות פון ווילדן כעס און
באַלד טאַקע אַן אַמתע שכרות, וואָרום מיר האָבן ווילד געטרונקען אַלץ
אויסגעמישט מיטאַנאַנדער, וויין, שנאַפּס, ביר און מיר האָבן אזוי צע-
לאָזן אַרומגעצאַפּלט, אַז די שטולן האָבן זיך איבערגעקערט און די
שכנים האָבן זיך פּאַרזיכטיק אָפּגערוקט. אָבער איך האָב מיך גאַרנישט
געשעמט, פאַרקערט: זאָל ער זיך דערוויסן, האָב איך נאָר געטראַכט מיט
כעס, זאָל ער זען, אַז ער גייט מיך גאַרנישט אָן, הע, איך בין גאַרנישט
טרויעריק, נישט צעווייטקט — פאַרקערט: „וויין אַהער, וויין!“ האָב
איך אַ זעץ געטון מיט דער פויסט איבערן טיש, אַז די גלעזער האָבן גע-

ציטערט. דערנאך האָב איך מיך געלאָזט ניין מיט ביידע, איינע ביי דער רעכטער זייט, די אנדערע ביי דער לינקער, קווער דורך דער הויפט־גאַס, וווּ עס פלעגן זיך אלעמאָל אַרום ניין אַזויגער אַרויסלאָזן סטודענטן מיט מיידלעך, בירגער און מיליטערלייט אויף אַ שטילן שפּאַצירגאַנג. אַ זיך וואַקלענדיק, פאַרשמוציקט טריא האָבן מיר אזוי הויך געליאַרעמט אויך פּן סאַמע מיטן פּאַרוועג, אַז אַ דערבייזערטער פּאַליציימאַן איז ענדלעך צוגעקומען און ענערגיש געפּאָדערט, מיר זאָלן זיך פאַרהאַלטן רואיק. וואָס עס איז דערנאָך געשעען, בין איך שוין נישט אימשטאַנד גענוי צו שילדערן — אַ שארפּער טשאַד פאַרנעפּלט מיר די ווייטערדיקע דער־אינערונג, איך געדענק בלויו, אַז דערפילנדיק ענדלעך אַן עקל צו די ביי־דע שכורע פּרויעציעמער און קוים וויסנדיק, וואָס מיט מיר טוט זיך, האָב איך מיך פּון זיי אויסגעקויפט. דערנאָך האָב איך נאָך געטרונקען ערגעץ קאווע מיט קאַניאַק און געהאַלטן פאַר דעם אוניווערזיטעט־בנין אַ פייר ערדיקע דרשה געגן די פּראָפּעסאָרן צו דער גרויסער שמחה פּון די פּון אלע זייטן אָנגעלאָפּענע יונגעלייט. דערנאָך, געפירט פּון אַ טעמפּן אינ־סטינקט מיך נאָך מער צו באַשמוצן און אים — אַן אומזיניקער געדאַנק פּון אַ ווילד ליידנשאַפטלעכן צאָרן! — אָנצוטון אַ צולאָכעיס, האָב איך געוואָלט גיין אין אַן עפּנטלעך הויז, אָבער איך האָב שוין נישט געקאָנט טרעפּן דעם וועג און בין ענדלעך וואַקלענדיק זיך אַהיימגעגאַנגען אַן אומצופּרידענער. דאָס טויער אויפצושליסן איז פאַר מיינע ציטערנדיקע הענט געווען אַ זייער שווערע אַרבעט, מיט גרויס מי האָב איך מיך אַרויפ־געשלעפּט אויף די ערשטע טרעפּ.

אָבער פאַרבייגייענדיק פאַר זיין טיר, האָט זיך פּון מיר מיטאַמאָל אָפּגעטון די גאַנצע שכרות, גלייך ווי איך וואָלט פּלוצלינג אַריינגע־שטעקט דעם קאַפּ אין אייז־קאַלטן וואַסער. מיטאַמאָל אויסגעניכטערט, האָב איך מיין אייגענער אָנמעכטיק צעוויילדעוועטער שטותעריי אַריינגעקוקט אינם אויסגעקרימטן פּנים אַריין. איך האָב מיך צוזאַמענגעקור־משעט פאַר חרפּה. און שטיל, קריכעריש ווי אַ געשלאָגענער הונט, אזוי אַז עס זאָל מיך קיינער נישט דערהערן, האָב איך מיך אַרויפּגע־שאַרט צו מיר אין צימער אַריין.

*

איך בין געשלאָפּן ווי אַ דערהרגעטער; ווען איך בין אויפגעקומען,

ההאָבן די ווּן־שטראַלן שוין געהאַט פאַרנאָסן דעם נאַנצן באָרן אין צימער און זיך פאַמעלעך אויפגעהויבן ביז צום בעט־ראַנד. איך בין האַסטיק אראָפּגעשפרונגען פון געלעגער. אינם ווייטיקדיקן קאַפּ איז ביסלעכווייז אויפגעשווומען אַ דעראינערונג וועגן דעם נעכטיקן אַוונט; אָבער איך האָב פאַריאַנט די כוּשה, איך האָב מיך נישט געוואַלט שעמען. דאָס איז ער דאָך שולדיק געווען, האָב איך מיר באַמיט איינצורעדן, נאָר ער אַליין איז דערין שולדיק, וואָס איך האָב מיך אַזוי צעהוליעט. איך האָב מיך באַ־רואיקט, אַז דאָס, וואָס איך האָב נעכטן אָפּגעטון, איז בלויז אַ מין סט־דענטישער שפּאַס, אויף וועלכן עס מעג זיך דערלויבן איינער, וואָס האָט וואַכנלאַנג נישט געוואָס פון קיין אַנדערער זאַך, אויסער אַרבעט און אַר־בעט; אָבער עס איז מיר נאָרנישט לייכטער געוואָרן פונם דאָזיקן פאַרענט־פערן זיך פאַר מיר אַליין, און שטאַרק נידערשלאָגן בין איך אַראָפּגענאַנגען צו מיין לערערס פרוי, האַלטנדיק דעם געגעבענעם צוזאַג אַנטייל צו נע־מען אין דעם אויספלוג.

מאָדנע: ווי נאָר איך האָב באַדירט די קליאַמקע פון זיין טיר, איז זיידער אויפגעשווומען פאַר מיר זיין נעגנוואַרט, און צוזאַמען דערמיט אויך יענער ברענענדיקער, אומזיניק כויערנדיקער ווייטיק, יענע ווילדע פאַרצווייפלונג. איך האָב שטיל אָנגעקלאַפּט, זיין פרוי איז מיר אַנטקיי־נגעקומען מיט אַ מערקווירדיק ווייכן בליק: „וואָס טוט איר עס אָפּ פאַר אַ נאַרישקייטן, ראָלאַנד?“ האָט זי געזאָגט, אָבער גיכער מיט מיטלייך ווי מיט אַ פאַרווורף. „פאַרוואָס פייניקט איר זיך אַזוי!“ איך בין געבליבן שטיין פאַרבליפט: הייסט עס, זי האָט שוין אויך געהערט פון מיינע שטותע־דייען. נאָר זי האָט מיך באַלד אַרויסגעפירט פון דער פאַרלעגנהייט: „גו, היינט וועלן מיר זיך שוין אויפפירן אָרנטלעך. צען אַזייגער קומט דער דאַצענט וו. מיט זיין כלה, וועלן מיר אַרויספאַרן און זיך שיפן און שווי־מען און זיך אַרויסשלאָגן די נאַרישקייטן פון קאַפּ.“ איך האָב מיך נאָך איינגעשטעלט אומדרייסט צו פרעגן די נישט נויטיקע שאַלה, צי דער פּראָפעסאָר איז שוין צוריקגעקומען. זי האָט מיך אָנגעקוקט און נאָר־נישט געענטפערט, איך האָב דאָך אַליין געוואָס, אַז די פּראָגע איז אַן אומזיסטע.

פינקטלעך צען אַזייגער איז אָנגעקומען דער דאַצענט, אַ יונגער פּו־זיקער, אַ ייד, וועלכע איז צוליב זיין יידישקייט אינגאַנצן געווען אי־

זאָלירט פון דער אַקאַדעמישער געזעלשאַפט, אייננטלעך דער איינציגער וואָס פלעגט מיט אונז אָפגעזונדערטע פאַרקערן; מיט אים איז מיטגע-
 קומען זיין כלה, אָדער גיכער אַפנים זיין געליבטע, אַ יונג מיידל, וואָס
 האָט נישט צוגעמאַכט דאָס מויל פון לאַכן, תמימותדיק און אַביסל נישט
 איבערנעשפיצט, און דעריבער טאַקע די בעסטע געזעלשאַפט פאַר אַזעל-
 כע אימפּראַווזירטע עקסקורסיעס. מיר זענען, כסדר עסנדיק, פלוידערנד
 דיק און לאַכנדיק, געפאָרן צוערשט מיט דער באַן צו אַ נאָענטער נישט
 גרויסער אָזערע, און די וואַכנלאַנגע אָנגעשטרענגטע ערנסטקייט האָט מיך
 אַזוי געהאַט אָפגעוויינט פון פּריוילעכער באַרעדעוודיקייט, אַז שוין די
 דאָזיקע איינע שעה האָט מיך פאַרשכורט ווי אַ לייכטער רייצנדיקער
 וויין. באַמת, דורך זייער סינדיש-שטיפּערישן פאַרהאַלטן זיך איז זיי גע-
 לונגען צו פאַרטרייבן מינע מחשבות פון דער פינסטער זיך ראַיענדיקער
 נעסט, אַרום וועלכער זיי פלעגן זשומענדיק תמיד זיך אַרומדרייען. און
 ווי נאָר איך האָב, אַרויסקומענדיק הינטער דער שטאַט, ביי אַ צופעליקן
 וועט-לויה מיט דעם יונגן מיידל ווידער דערשפּירט מינע מוסקולן, בין
 איך ווידער געוואָרן דער פּלינסער, זאָרגלאַזער בחור ווי פּריער.

ביי דער אָזערע האָבן מיר גענומען צוויי רודער-שיפלעך, מיין לע-
 רערס פּרוי האָט געשטייערט מיין שיפל, אין דעם אַנדערן איז דער דאָ-
 צענט מיט זיין פּריינדין געזעסן ביים רודער. און ווי נאָר מיר זענען אָפ-
 געשוומען פון ברעג, איז אונז באַפאַלן דער חשק אַריבערצויאָגן איינער
 דעם אַנדערן, וואָס דאָס איז גראַד אויסגעפאַלן נישט גינסטיק פאַר מיר,
 ווייל בעת יענע האָבן גערודערט זאַלבע צווייט, האָב איך געמוזט איינער
 אַליין קעמפן געגן זיי ביידע; אָבער אַראַפּוואַרפנדיק פון מיר דאָס רעקל,
 האָב איך, אַ געלערנטער אַטלעט אינם דאָזיקן ספּאָרט, מיט אַזאַ כוח
 מיך אַ נעם געטון צו די רודערס, אַז איך האָב דורך שטאַרקע קלעפּ כסדר
 זיך געגלימט פאַראוים פאַרן שכנישן שיפל. עס האָט אָן אויפהער גע-
 האַנגט הין און צוריק מיט אויפהיצנדיקע שפּאַט-ווערטלעך, איינער האָט
 זיך גערייצט מיטן אַנדערן, און נישט קוקנדיק אויף דער גליענדיקער יולי-
 היץ, גלייכגילטיק צו דעם שווייס, וואָס האָט זיך פון אונז שרעקלעך גע-
 נאַסן, האָבן מיר געהאַרעוועט, ווי קאַטאַרגע-פאַרברעכער, וועלנדיק אַרי-
 בעריאָגן איינער דעם אַנדערן. ענדלעך האָבן מיר זיך אָנגעהויבן דערנענ-
 טערן צום ציל, אַ קליינער וואַלדיקער ערד-פּאַס ביי דער אָזערע: מיר

האָבן זיך נאָך מיט מער ברען א נעם געטון צו דער אַרבעט, און צו דער גרויסער שמחה פון מיין מיטפאָרערין, וועלכע איז אַליין אויך מיטנע-ריסן געוואָרן פונם וועט-שפּיל, האָט אונזער שיפּל צוערשט זיך אָנגע-שלאָגן אָן ברענ.

אויך בין אַרויס פון שיפּל, א דערהיצטער, באַגאַסן מיט שווייס, פאַר-שכורט פון דער זון, פון דעם צעברויזטן בלוט, פון דער שמחה צוליבן דערפאַנג: דאָס האַרץ האָט מיר געקלאַפּט ווי מיט האַמערס, די מלבושים האָבן פאַרשוויצט געקלעבט צום לייב. דער דאַצענט האָט אויך נישט אויס-געזעען בעסער, און אנשטאַט מען זאָל אונז פאַרביסענע קעמפּער, לויבן, האָבן די שטיפּערישע פרויען חוזק געמאַכט פון אונז צוליב אונזער סאָפּען און צעיאַכמערטן אויסזעען. ענדלעך האָבן זיי אונז געגעבן צייט זיך אָפּ-צוקילן; מיט שפּאַסיקע ווערטלעך זענען אימפּראָוויזירט געוואָרן צוויי אָפּטיילונגען, א מענער און א דאַמענבאָד — רעכטס און לינקס פונם געשטרייך. מיר האָבן שנעל אָנגעטון די שווייס-קליידער, הינטערן גע-שטרייך האָבן א פינקל געטון ווייסע וועש און נאַקטעט אַרעמס, און בעת מיר האָבן זיך אַלץ געגרייט, זענען שוין די ביידע פרויען געווען אין וואַסער און זיך הנאהדיק געפליעסקעט. דער דאַצענט, וואָס איז געווען זויניקעך פאַרמאַטערט פאַר מיר, איז זיי באַלד נאַכגעשפּרונגען, ביי מיר אָבער האָט נאָך דאָס האַרץ האַסטיק געקלאַפּט, האָב איך מיך דעריבער באַקוועם אויסגעצויגן אין שאַטן און מיט הנאה אַרויפגעקוקט צו די פאַר-בייצענדיקע וואַלסנס, קוויקנדיק זיך מיטן זיסן זשומען פון מידיקייט אינם אַרומברויזנדיקן בלוט.

אָבער אין עטלעכע מינוט אַרום האָט זיך דערהערט א שטורמיש רופן פון וואַסער אַרויס: „ראַלאַנד, אַהער! א שווייס-געוועט! א שווייס-פרעמיע! א טויכער-פרעמיע!“ איך האָב מיך נישט גערירט פון אַרט: איך האָב געהאַט דאָס געפּיל, אז איך וואַלט אימשטאַנד געווען אזוי אָפּצו-ליגן טויזנט יאָר, די הויט אנגענעם בראַטנדיק אונטער די אַראַפּטריפּנדי-קע זון-שטראַלן און גלייכצייטיק געקילט דורך דער צאַרט-גלעטנדיקער לופט. אָבער עס האָט זיך ווידער דערטראָגן אַהער מיט א געלעכטער די שטים פונם דאַצענט: „ער שטרייקט! מיר האָבן אים אינגאַנצן געפּטרט! ברענגט אים דאָ אַהער דעם פּוילענצער!“ און ווירקלעך, איך האָב באַלד דערהערט א דערנענטערנדיק זיך פליעסקען און דערנאָך נאַנץ נאַענט איר

שטים: „ראָלאַנד“ אָהער! אַ שוויס־געוועט! מיר מוזן זיי בייִדע ווייזן!“
איך האָב נישט געענטפערט, עס האָט מיר הנאה געטון מיך צו לאָזן זוכן.
„ווי זענט איר ערגעץ?“ באַלד האָבן די זאַמד־שטיינדלעך אָנגעהויבן צו
קריצן, איך האָב געהערט נאָענטע טריט זוכנדיק אַרומלויפן איבערן ברעג,
און פּלוצלינג איז זי געבליבן שטיין פאַר מיר, דאָס נאַסע שוויס־קלייד
שטייף אָנגעצויגן אַרום דעם יינגליש־שלאַנקן קערפער. „דאָ זענט איר.
אָ, ווי פּויל! אָבער אַצינד — געגאַנגען, פּוילענצער, יענע דאָרט זענען
שוין כמעט אויף דער צווייטער זייט ביי דער אינזל.“ איך בין הנאהדיק
געלעגן אויפן רוקן און פּויל מיך אויסגעצויגן: „דאָ איז אַ סך בעסער.
איך וועל שפעטער צוקומען.“

„ער וויל נישט“, האָט זי לאַכנדיק טראָמייטערט דורך דער אויס־
געהוילטער האַנט אין דער ריכטונג צום וואַסער. „אָהער דאָ מיט דעם
באַרימער!“ האָט צוריק געהילכט פונדערווייטנס דעם דאָצענטס שטים.
„אַלזאָ קומט“, איז זי צו מיר צוגעשטאַנען אומגעדולדיק, „בלאַמירט מיך
נישט.“ אָבער איך האָב בלוז פּויל אַ גענעץ געטון. דאָ האָט זי שפּאַסן
דיק און צוגלייכער צייט דערבייזערט אָפּגעריסן אַ רוט פונם געשטרייך.
„געגאַנגען!“ האָט זי ענערגיש איבערגעזערט און מיר אַ שמיץ געטון אי־
בערן אָרעם. איך בין אויפגעשפרונגען: דער שמיץ איז געווען שאַרף, אַ
דינער צייכן ווי פון בלוט איז רויט אויפגעלאָפּן איבער מיין אָרעם. „אַצינד
ערשט דוקא נישט“, האָב איך אַ זאָג געטון, אויך אין שפּאַס און גלייכ־
צייטיק אַביסל דערבייזערט. אָבער זי האָט שוין אויף אַן אמת אין כעס
באַפוילן: „קומט! די מינוט!“ און אַז איך האָב אויס עקשנות מיך נישט
געריירט פון אָרט, האָט זי נאָכאַמאַל אַ שמיץ געטון און אַצינד שוין שאַרף
פער און ברענענדיקער. איך בין האַסטיק אויפגעשפרונגען אַ דערצאָרנט
טער, כדי איר די רוט אַרויסצורייסן, זי האָט זיך צוריקגעצויגן, איך האָב
זי אָנגעכאַפּט ביים אָרעם. נישט ווילנדיק האָבן זיך בשעתן געראַנגל אי־
בער דער רוט אונזערע האַלב נאַקטע קערפערס נאָענט אָנגערירט איינער
אַן אַנדערן. און בעת איך האָב אַ כאַפּ געטון איר אָרעם און אַרונטער־
געדרייט דאָס געלענק, כדי זי צו צווינגען אַרויסצולאָזן די רוט, און זי
האַט אין אָפווער ווייט זיך צוריקגעבויגן, האָט עפעס פּלוצלינג אַ קנאַק
געטון — דער אַסל־באַנד פון איר שוויס־קלייד האָט זיך איבערגעריסן,
דער לינסער צודעק האָט זיך אַראָפּגעגליטשט פון איר אַנטבליזטן בוי־

זעם, פארשטייפט און רויט האָט מיר אַ שימער געטון פאר די אויגן דער וורצל פון איר ברוסט. נישט ווילנדיק האָב איך געוואָרפן אַהין אַ בליק, איין רגע בלויז, אָבער איך בין צעטומלט געוואָרן: ציטערנדיק און פאַר-שעמט האָב איך אָפּגעלאָזט איר אַרומגעקלעמטע האַנט. זי האָט אַ פאַר-רויטלטע זיך אויסגעדרייט, כדי מיט אַ האַרנאָדל צו פאַרריכטן אויף דערווייַל די צעריסענע אַקסל-באַנד. איך בין געבליבן שטיין און נישט געווסט, וואָס צו זאָגן. זי האָט אויך געשוויגן. און פון דער דאָזיקער רגע אָן איז אַנטשטאַנען אַ שווערע, שטיקנדיקע אומרויאַקייט צווישן אונז ביידע.

*

„דאָלאָאָ... האַלאָאָ... וווּ זענט איר?“ — שוין פון גאָר נאָענט ביי דער קלוינער אינזל האָבן אַריבערגעהילכט אַהער די קולות. „איך קום באַלד“, האָב איך האַסטיק אָפּגעענטפערט, און צופרידן מיט דער גע-לעגנהייט אויסצומיידן אַ נוי צעטומלעניש, האָב איך מיך מיט איין שפרונג אַ וואַרף געטון אין וואַסער אַרײַן. אַ פאַר מאָל זיך אונטערטיקן, דאָס הנאהדיקע געפיל פון זיך-אַליין-פאַראַויס באַוועגן, די לויטערקייט און קילקייט פון דעם עלעמענט איז גענוג געווען, אַז דאָס געפערלעכע ברויזן און צישן אין מיין בלוט זאָל האַסטיק אַוועקגעשווענקט ווערן דורך אַ שטאַרקערער, לויטערער הנאה. איך האָב יענע ביידע באַלד דעריאָגט און אַרויסגערופן דעם שוואַכלעכן דאָצענט אויף אַ געוועט, אין וועלכן איך האָב ווידער געזיגט. מיר זענען צוריקגעשווומען צום שמאַלן ערד-פאַס, וווּ דעם פּראָפעסאָרס פרוי האָט אויף אונז געוואַרט שוין אַן אָנגע-טוענע און מיר האָבן לוסטיק זיך אַ נעם געטון אַרויסצולייגן דאָס מיט-געבראַכטע עסנוואַרג פון די קערבלעך און אַיינצוואַרדנען אַ פיקניק אויף דער פרייער לופט. נאָר הנם דער שמועס צווישן אונז פיר איז געווען שטיפעריש דורכגעפלאַכטן מיט הלצהלעך, האָבן מיר ביידע נישט ווילנ-דיק דאָך אויסגעמיטן דירעקט זיך צו ווענדן אַיינער צום אַנדערן מיט אַ וואַרט: מיר האָבן גערעדט, מיר האָבן געלאַכט עפעס אַזוי ווי מן הצד. און אַז אונזערע בליקן פלעגן זיך באַגעגענען, האָבן זיי זיך, ווי גלייכציי-טיק באַפאַלן פונם זעלבן געפיל, האַסטיק אויסגעמיטן: די פיינלעכקייט פון יענער פאַסירונג איז נאָך נישט געווען פאַרביי, און יעדער פון אונז

האָט געשפּירט דעם אַנדערנס דעראינערונג מיט אַ פאַרשעמטער אומרוי-
איסײַט.

דער נאַכמיטאָג איז דערנאָך שנעל אַריבער מיט אַ נייעם אַרויספאַר
אויף די שיפּלעך. אָבער די היציקייט פון דער ספּאַרטלעכער לייַדנשאַפט
האָט וואָס אַמאָל מער זיך אונטערגעגעבן אָן אנגענעמער מידקייט: דער
וויין, די היץ, די איינגעזויגענע זון־שטראַלן האָבן זיך וואָס אַמאָל טיפּער
אַריינגעפּילטערט אין בלוט און אים צוגעגעבן אַ האַסטיקערן לויף. דער
דאָצענט און זיין פּרייַנדין האָבן זיך שוין אָנגעהויבן צו דערלויבן קליינע
אינטימלעכקייטן, וואָס האָבן ביי אונז אַרויסגערופּן אַ געוויסע פּיינלעכ־
קייט, זיי האָבן זיך צוגערוקט וואָס אַמאָל נענטער צוזאַנדרע, בעת מיר
האָבן וואָס אַמאָל שרעקעוודיקער אָפּגעהיטן די דיסטאַנץ צווישן אונז;
אָבער דער פּאַרלעך־כאַראַקטער האָט זיך נאָך בולטער אויסגעפאַרעמט
דורך דעם, וואָס יענע צוויי האָפּערדיקע יונגע מענטשן האָבן זיך באַ-
מיט צו בלייבן הינטערשטעליק אויפן וואַלד־וועג, משמעות כּדי זיך אומ-
געשטערט צו קושן, און בעת מיר זענען געבליבן אַליין, האָט ווידער
עפעס אַ זשענטיקייט כּסדר פאַרהאַלטן אונזער שמועס. ענדלעך זענען
מיר אַלע פּיר געווען צופּרידן, וואָס מיר געפינען זיך ווידער אין צוג, יעד
נע אין פּאַרגעפּיל פּונם. התּוֹכּלָה אָוונט, מיר, כּדי פּטור צו ווערן פּון דער
פּיינלעכער סיטואַציע.

דער דאָצענט און זיין פּרייַנדין האָבן אונז באַגלייט אַהיים. איבער
די שטיין זענען מיר אַרויף אַליין; ווי נאָר איך בין אַריין אין הויז, האָב
איך ווידער באַלד דערשפּירט אַ פּיינלעכן, כּענסשאַפּטלעכן באַגער נאָך
זיין געגנוואַרט. „הלוואי זאָל ער שוין זיין צוריק!“ איז מיר דורך אַן אומד
געדולדיקער געדאַנק. און פּונקט ווי זי וואָלט דעם דאָזיקן שטומען זיפּץ
מיר אַראָפּגעלייענט פּון די ליפּן, האָט זי אַ זאָג געטון: „לאָמיר נאָר זעען,
צי ער איז שוין צוריקגעקומען.“

מיר זענען אַריין אין שטוב. אין דער וווינונג האָט געהערשט אַ
שטיקלייט. אין זיין צימער איז אַלץ געשטאַנען ווי פּאַריתומט: נישט
ווילנדיק האָט מיר מיין צעברויזט געפּיל אויסגעמאַלט אין דער ליידיקער
שטוב זיין איינגעבויעגענע, טראַגישע געשטאַלט. אָבער די בלעטער זענען
געלעגן נישט באַרירטע, וואַרטנדיק פּונקט ווי איך. און דאַן איז מיך ווי-
דער באַפּאַלן אַ כּעס: פּאַרוואָס איז ער אַנטלאָפּן, פּאַרוואָס האָט ער מיך

איבערגעלאזט אליין? וואָס אמאָל שאַרפער האָט דער אייפערזיכטיקער צאָרן מיר צונויפגעפרעסט די קעל, ווידער האָט מטושטשדיק געברויזט אין מיר יענער נאַריש פאַרפלאַנטערטער חשק אים אָפצוטון עפעס אַ ביזע, פיינטלעכע זאַך.

די פרוי איז מיר נאָכגעגאַנגען. „איר וועט דאָך דאָ פאַרבלייבן צום אַוונטעסן? איר דאַרפט היינט נישט זיין אליין.“ פּונוואָנען האָט זי נע-ווסט, אַז איך שרעק מיך פאַר מיין ליידיקן צימער, פאַר דעם סקריפען פון די שטיגן, פאַר דעם גריבלערישן נאָכטראַכטן: זי האָט תמיד אַלץ משער געווען אין מיר, יעדן נישט אַרויסגעזאַגטן געדאַנק, יעדע ביזע תאוּה.

מיך איז באַפאַלן עפעס אַ מורא, אַ מורא פאַר מיר אליין און פאַר דעם פאַרנעפּלט אַרומברויזנדיקן האַס אין מיר. איך האָב געוואָלט אָפּזאָגן. אָבער מיר האָט פאַרעפּלט מוט צו זאָגן: ניין.

*

איך האָב פון תמיד אָן געפילט אַן עקל צו פאַרראַט צווישן מאַן און ווייב, אָבער נישט איבער די טעמים פון אַ פאַרעקשנטער מאַראַל, נישט צוליב דער כלומרשטער צניעות און גוטע מידות, נישט אזוי דערפאַר, ווייל דאָס איז ווי אַ גנבה אין דער פינסטער, אַן אוועקרויבן אַ פּרעמדן קערפּער, נאָר ווייל כמעט יעדע פרוי פאַרראַט אין אַזעלכע מאָמענטן די פאַרבאָרגנסטע זאַכן פון איר מאַן — יעדע איינע איז דעמאָלט אַ דליילה, וואָס גנבעט אוועק ביים אָפּגענאַרטן דאָס פאַרבאָרגנסטע אין אים און וואַרפט עס צו אַ פּרעמדן, דעם סוד פון זיין גבורה אָדער פון זיין שוואַכ-קייט. נישט וואָס פרויען ניבן זיך אליין אָפּ, האַלט איך פאַר פאַרראַט, נאָר וואָס זיי, כדי זיך צו רעכטפאַרטיקן, הויבן כמעט תמיד אויף אין אַזעל-כע פּאַלן דעם שליער פון זייער מאַנס חרפה און שטעלן אים אויס אָן זיין וויסן, גלייך ווי אין שלאָף, פאַר אַ פּרעמדער נייגיריקייט, פאַר אַ פּרעמדנס הנאהדיק הוּז-געלעכטער.

אַלזאָ נישט דאָס, וואָס איך האָב דעמאָלט, צעטומלט פון אַ בלינד-צאָרנדיקער פאַרצווייפּלונג, נעזוכט אַ באַהעלטעניש אין דער תחילת בלוין מיטליידיקער און שפעטער שוין צערטלעכער אומאַרמונג פון זיין פרוי — מיט אַ פאַטאַלער שנעלקייט איז איין געפיל איבערגעגאַנגען אין אַנ-דערן — נישט דאָס דאָזיקע פיל איך נאָך היינט ווי די נעבעכדיקסטע

נידריקייט אין מיין לעבן (וואָרום דאָס איז געשען נישט ווילנדיק, האַלב
 באַוווסטזיניק זענען מיר ביידע אַריינגעפאַלן אינם דאָזיקן ברענענדיקן
 תהום), נאָר דאָס, וואָס איך האָב אויפן הייסן קישן מיר נאָך געלאָזט
 דערציילן אינטימלעכקייטן וועגן אים, וואָס איך האָב דער צערייצטער
 פרוי דערלויבט צו פאַרראַטן סודותפולע זאַכן פון זייער צוזאַמענלעבן.
 פאַרוואָס האָב איך זי נישט אָפּגעשטויסן, נאָר טאַלערירט, זי זאָל מיר
 דערציילן, אז שוין פון יאָרן אָן מיינט ער זי אויס קערפערלעך, פאַרוואָס
 האָב איך איר געלאָזט זיך פונאַנדעררעדן מיט טונקלע רמזים, פאַרוואָס
 האָב איך איר נישט באַפוילן געביטעריש צו שווייגן וועגן דעם
 דאָזיקן פאַרבאָרגנסטן סוד פון זיין געשלעכט? אָבער איך האָב אזוי גע-
 ברענט פאַר נייגיריקייט צו דערגיין זיין סוד, איך האָב אזוי שטאַרק
 געלעכצט, צו פילן אים אַ שולדיקן לגבי מיר, לגבי איר, לגבי אַלעמען, אז
 איך האָב פאַרשכורט אויפגענומען די דאָזיקע צאָרנדיקע וודוי פון איר
 פאַרלאָזנקייט — עס איז דאָך אזוי ענלעך געווען צו מיין אייגן געפיל
 פון אָפּגעשטויסן זיין! און אזוי האָט פאַסירט, אז מיר ביידע האָבן אין
 ווילדער, געמיינזאַמער שנאה זיך פאַרהאַלטן אזוי, גלייך ווי דאָס וואָלט
 אַרויסגעשטראָמט פון ליבע: אָבער אין דער צייט, וואָס אונזערע קערפער
 האָבן זיך געזוכט און זיך איינגעקלאַמערט איינער אין אַנדערן, האָבן
 מיר ביידע געטראַכט, האָבן מיר ביידע גערעדט כסדר בלויז וועגן אים.
 טיילמאָל האָבן אירע ווערטער מיר פאַרשאַפט אַ ווייטיק, און איך האָב
 מיך געשעמט, וואָס איך בין אַריינגעפלאַנטערט געוואָרן אין אַ זאַך, וואָס
 האָט ביי מיר אַרויסגערופן פאַראַכטונג. אָבער דער קערפער אין מיר איז
 שוין נישט אונטערטעניק געווען דעם ווילן, ער האָט ווילד געצאָפלט אין
 זיין אייגענער תאוה. און איך האָב מיט שוידער געקושט די ליפן, וואָס
 האָבן מיין ליבסטן מענטש פאַרראַטן.

*

צומאָרגנס אינדערפרי האָב איך מיך מיט אַן אויסטעם פון עסל און
 בושה אַרויפגעשלייכט צו מיר אין צימער אַרײן. מיט דעם מאַמענט, וואָס
 די וואַרעמקייט פון איר ליב האָט שוין נישט מער פאַרטונקלט מייע
 חושים, האָב איך דערפילט די שאַרפע ווירקלעכקייט און די זאַנצע
 מאַסקייט פון מיין פאַרראַט. קיינמאָל אין לעבן, האָב איך באַלד דער-

פילט, וועל איך שוין נישט אימשטאנד זיין אים צו קומען פאר די אויגן, זיין האנט אָנצונעמען: נישט אים, נאָר מיר אַליין האָב איך אוועקגע-
גנבעט דאָס טייערסטע.

אַצינד איז געווען בלויז איין אויסוועג: אַנטלויפן. איך האָב פיבער-
דיק איינגעפאַקט מיינע זאַכן, צונויפגעלייגט די ביכער און באַצאָלט דער
ווירטין: ער טאָר מיך שוין נישט מער טרעפן, אויך איך באַדאַרף פון
אים פאַרשוונדן ווערן אן א סיבה און סודותפול, פונקט אזוי ווי ער
פון מיר.

אַבער אינמיטן דער פאַרהאַוועטקייט איז מיר די האַנט פלוצלינג
פאַרגליווערט געוואָרן. איך האָב דערהערט דאָס סקריפען פון די טרעפּ,
האַסטיקע טריט האָבן זיך דערנענטערט אויף די שטיגן — זיינע טריט.
איך האָב געמוזט ווערן טויט-בלאַס. ווארום ווי נאָר ער איז אַריין,
האָט ער דערשראַקן אויפגעציטערט. „וואָס איז דיר, יינגל? ביסטו
קראַנק?“

איך האָב מיך אַ וואָרף געטון אויף צוריק. איך האָב אים אויסגע-
מיטן, בעת ער האָט זיך געוואָלט דערנענטערן און מיך העלפּנדיק אונ-
טערהאַלטן.

„וואָס איז מיט דיר?“ האָט ער געפרעגט מיט שרעק. „האָט מיט
דיר עפעס געטראָפּן? אָדער... אָדער... דו ביסט נאָך אפשר אין כּעס אויף
מיר?“

איך האָב מיך קראַמפהאַפטיק צוגעשאַרט צום פענסטער. איך האָב
אים נישט געקאָנט קוקן אין פנים אַריין. זיין מיטפילנדיקע וואַרעמע
שטים האָט אויפגעריסן אין מיר עפעס ווי אַ ווונד: נאָענט צו הלשן,
האָב איך געפילט אויפזינדן אין מיר, הייס, גאַנץ הייס, ברענענדיק און
פאַרברענענדיק, אַ גליענדיקן שטראָם פון חרפה.

אַבער אויך ער איז געשטאַנען פאַרווונדערט, צעטומלט. און פלוצ-
לונג — מיט אַ נידעריקער, נידערגעשלאָגענער שטים — האָט ער ארויס-
געפליסטערט אַ מאַדנע פראַגע: „צי האָט דיר... האָט דיר עמעצער...
עפעס דערציילט וועגן מיר?“

נישט אויסדרייענדיק זיך צו אים, האָב איך געמאַכט אַן אפּלענענ-
דיקן זשעסט, אָבער ער איז אַפנים געווען באַהערשט פון עפעס אַ פּחדים-
דיקן געדאַנק, ער האָט עקשנותדיק איבערגעחזרט:

„זאג מיר.... זיי עס מיר מודה.... האָט עמעצער עפעס דערציילט וועגן מיר.... עמעצער, איך פרעג נישט ווער“.

איך האָב ווידער אָפגעלענט. ער איז געשטאַנען אומבאַהאַלפן. אָבער מיטאַמאָל האָט ער באַמערקט, אַז מיינע קופערס זענען פאַרפאַקט, די ביכער צונויפגערוימט און אַז זיין אָנקומען האָט גראַד איבערגעריסן מיינע לעצטע רייזע־הכנות. אַ צעטראָגענער איז ער צוגעגאַנגען נענטער: „דו ווילסט אַוועק, ראָלאַנד, איך זע עס... זאָג מיר דעם אמת“.

דאָ האָב איך מיך צוזאַמענגענומען. „איך מוז אַוועק.... זייט מיר מוחל.... אָבער איך קאָן וועגן דעם נישט רעדן.... איך וועל איך שרייבן“.

מער האָב איך נישט געקאָנט אַרויסבאַקומען פון דער פאַרקלעמטער קעל, און ביי יעדן וואָרט האָט זיך מיר אָפגעריסן אַ שטיק האַרץ.

ער איז געבליבן ווי פאַרגליווערט. דערנאָך איז אים ווידער באַפאַלן לן יענער מין מידיקייט. „עס איז אפשר בעסער אַזוי, ראָלאַנד.... יאָ, אַוודאי, עס איז בעסער אַזוי.... פאַר דיר און פאַר אַלע. אָבער איידער דו פאַרסט אַוועק, וואָלט איך נאָך געוואָלט מיט דיר איין מאָל רעדן. קום זיבן אַזייגער, אַזוי ווי תמיד.... וועלן מיר זיך געזעגענען, אַזוי ווי אַ מאַן מיט אַ מאַן.... נאָך נישט אַנטלויפן פון זיך אַליין, נאָך נישט קיין בריוו.... דאָס וואָלט געווען קינדיש און נישט פאַסיק פאַר אונז.... און הויז דעם, דאָס, וואָס איך וואָלט דיר וועלן זאָגן, לאָזט זיך נישט אַרויס־ברענגען מיט קיין פּעדער... אַלזאָ, דו וועסט קומען, נישט אמת?“

איך האָב בלויז צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ. איך האָב מיך נאָך אַלץ נישט דערוועגט אַוועקצוגעמען דעם בליק פון פענסטער. אָבער איך האָב שוין נישט געזעען מער די העלע שיין פונם פרימאַרגן, אַ געדיכטער, טונקעלער שליוער האָט זיך אַויסגעשפּרייט צווישן מיר און דער וועלט.

*

זיבן אַזייגער האָב איך צום לעצטן מאָל באַטרעטן דאָס געליבטע צימער: אַ פּריציטיקע בין השמשותדיקע טונקלקייט איז אַריינגעדורנגען דורך די פּאַרטיערן, אין הינטערגרונט האָט זיך קוים געזעען דער שטיי־נערנער גלאַנץ פון די מאַרמאַרנע געשטאַלטן, און די ביכער זענען ווי שלאָפּנדיקע געשטאַנען שוואַרץ הינטער זייערע פּערלמוטערדיק פינק־לענדיקע שויבן. אַ סודותפול ארט פון מיינע זכרונות, וווּ איך האָב דערפילט דעם כּשוף פון וואָרט און וווּ איך האָב איבערגעלעבט ריחניות־

דיקע שכרות און באנייטערונג, ווי אין קיין שום אָרט נישט — תמיד זע איך דײך אין דער דאָזיקער געזעגענונגס־שעה און תמיד אויך די פאַר־ערטע געשטאַלט, ווי זי הויבט זיך פאַמעלעך, פאַמעלעך אויף פון דעם שטול־אַנלען און גייט שאַטנהאַפטיק מיר אַנטקייגן: בלויז דער שטערן גלאַנצט רונדיק, ווי אַן אַלאַבאַסטענער לאַמפּ אין דער פינסטער, און איבער אים פלאַטערן, ווי אַ שוועבנדיקער רויך, דעם אַלטן מאַנס ווייסע האָר. אַט דערהויבט זיך שווער פון אונטן אַ האַנט, זי זוכט מיינע, איך דערקען איצט די אויגן, וואָס קוקן מיך אָן ערנסט, און באַלד דערפיל איך ווי מײן אָרעם ווערט ווייך אַרומגענומען און איך ווער אַראָפּגעזעצט אויף אַ שטול.

„זעז דײך אַנדער, ראָלאַנד, און לאָמיר רעדן קלאָר. מיר זענען מע־נער און מיר מוזן זײן אויפריכטיק. איך וויל נישט זײן צודרינגלעך — אָבער וואָלט נישט בעסער געווען, אז די לעצטע שעה זאָל אַריינברענגען פולשטענדיקע קלאָרקייט צווישן אונז? אלזא זאָג, פאַרוואָס ווילסטו אַוועק? ביסטו בײז אויף מיר צוליב יענער אומזיניקער באַליידיקונג?“ איך האָב געמאַכט אַ באַוועגונג אויף נײן. שרעקלעך אַ טראַכט צו טון, אז ער, דער אָפּגענאַרטער, דער פאַרראַטענער, וויל נאָך נעמען אויף זיך די שולד!

„האָב איך דיר אפּשר באַוווטזיניק אָדער אומבאַוווטזיניק פאַר־שאַפט עפעס אַן עגמת נפשׁ? איך בין טיילמאַל אַ מאַדנער, איך ווייס עס. און איך האָב דײך גערייצט, געקוועלט געגן מײן אייגענעם ווילן. איך האָב דיר קיינמאַל נישט גענוג אָפּגעדאַנקט פאַר דיין אינטערעסירן זיך מיט מיר — איך ווייס עס, איך ווייס עס, איך האָב עס תמיד געוווטט, אפילו אין די מינוטן, ווען איך האָב דיר וויי געטון. איז דאָס די סבה — זאָג מיר, ראָלאַנד, — ווארום איך וואָלט וועלן, אז מיר זאָלן זיך ערלעך געזעגענען איינער מיטן אַנדערן.“

איך האָב ווידער געשאַקלט מיטן קאַפּ: איך האָב נישט געקאַנט רעדן. זײן קול האָט נאָך בײז אַהער געקלונגען פעסט; אַצינד אָבער האָט עס זיך אָנגעהויבן אַכײסל צו וואַקלען.

„אָבער... איך פרעג דײך נאָך אַ מאָל... האָט דיר עמעצער עפעס דערציילט וועגן מיר... עפעס אַזעלכעס, וואָס דו באַטראַכסט פאַר ניד־ריק, פאַר... אַפּשטויסנדיק... עפעס אַזעלכעס, וואָס צווינגט דײך, מיך צו פאַראַכטן?“

„ניין! ניין!... ניין!...“ ווי א שלוכץ האָט זיך מיר אַרויסגעריסן
דער פּראָטעסט: איך אים פּאַראַכטן! איך אים!
זיין קול איז אַצינד געוואָרן אומגעדרודיק. „וואָסזשע איז עס, אויב
אַזוי?... וואָס קאָן עס דען זיין?... ביסטו מיר פון דער אַרבעט?... אָדער
ציט דיך אפשר עפעס אַוועק פּונדאַנען?... אַ פּרוי... איז עס אַ פּרוי?“
איך האָב געשוויגן. און דאָס דאָזיקע שווייגן איז געווען אויף עפעס
אַ מין אופן אַנדערש, אַז ער האָט אַרויסגעפילט די באַשטעטיקונג. ער
האָט זיך צוגעבויגן נענטער און געפליסטערט גאַנץ שטיל, אָבער אָן צע-
רייצטקייט, לחלוטין אָן צערייצטקייט און צאָרן:
„איז עס מיין פּרוי?... מיין פּרוי?“

איך האָב נאָך אַלץ געשוויגן. און ער האָט פּאַרשטאַנען. אַ ציטער
איז מיר דורך איבערן לייב: אַצינד, אַצינד, אַצינד וועט ער זיך אויפ-
קאָכן, אָנפאַלן אויף מיר, מיך שלאָגן, מיך ממיתן.... און... איך האָב
כמעט באַגערט, אַז ער זאָל מיך שלאָגן, מיך, דעם גנב, דעם פּאַררעטער,
אַז ער זאָל מיך ווי אַ קרעציקן הונט פּאַריאָגן פון זיין פּאַרשוועכט הויז.
אָבער מאַדנע.... ער איז געבליבן פּולשטענדיק שטיל... און ס'האָט
געקלונגען ביי אים כמעט ווי אַ דערלייכטערונג, בעת ער האָט פּאַר-
טראַכטערהייט געמורמלט ווי צו זיך אַליין: „דאָס האָט מיר איינגעטלעך
באַדאַרפט אַליין איינפאַלן“. צוויי מאָל איז ער דורכגעגאַנגען איבערן
צימער הין און צוריק. דערנאָך איז ער שטיין געבליבן פאַר מיר און גע-
זאָגט, מיר האָט זיך כמעט אויסגעוויזן, מיט פּאַראַכטונג:
„און דאָס... האַלטסטו פאַר אַזוי שרעקלעך? האָט זי דען נישט גע-
זאָגט, אַז זי מעג טון, אַז זי מעג נעמען, וואָס איר געפעלט, אַז איך האָב
נישט איבער איר קיין שום רעכט?... קיין שום רעכט, איר עפעס צו
פּאַרווערן, און אויך נישט דעם מינדסטן חשק דערצו.... און צו וואָס
האָט זי זיך דען געזאָלט באַהערשן, צוליב וועמען און גראַד בנוגע דיר...
דו ביסט יונג, דו ביסט לויטער און שייך... דו ביסט אונז געווען נאָענט...
ווי אַזוי האָט זי דיך געזאָלט נישט ליב האָבן... איך...“ זיין קול האָט
פּלוצלינג אָנגעהויבן צו ציטערן. און ער האָט זיך צוגעבויגן נאָענט, אַזוי
נאָענט, אַז איך האָב געשפּירט זיין אַטעם. איך האָב ווידער דערפילט די
וואַרעמקייט פון זיין אַרומנעמענדיקן בליק, ווידער דעם דאָזיקן מאַדנעם
גלאַנץ, אַזוי.... אַזוי ווי אין יענע זעלטענע מאַדנע סעקונדעס צווישן אים

און מיר. ער האָט זיך צוגעבויגן וואָס אַמאָל נענטער.
און דאָן האָט ער אַרויסגעפּליסטערט שטיל, קוים וואָס די ליפּן
האַבן זיך באַוועגט. „איך... אויך איך האָב דאָך דיך ליב“.

*
בין איך אויפגעשפרונגען? האָב איך מיך נישט ווילנדיק צוריקגע-
צויגן אין שרעק? עפעס אַ באַוועגונג פון איבערראַשונג האָט זיך נעמוזט
האַבן אַרויסגעריסן פון מיין קערפּער, וואָרום ער האָט זיך אַ וואַקל גע-
טון, ווי אַ צוריקגעשטויסענער. אַ שאַטן האָט זיך פאַרשפּרייט איבער
זיין פנים. „פאַראַכטסטו מיך אַצינד?“ האָט ער געפרעגט גאַנץ שטיל.
בין איך דיר אַצינד אָפּשטויסנדיק?”

פאַרוואָס האָב איך דעמאָלט נישט געפונען קיין וואָרט? פאַרוואָס
בין איך געבליבן זיצן שטום, אָנגעכמורעט, פאַרלעגן און צעטומלט,
אָנשטאַט צוצוגיין צו דעם ליבנדיקן און אים באַפרייען פון זיין עגמת
נפש. אָבער אין מיר האָבן ווילד געברויזט אַלע דעראַינערונגען; גלייך ווי
עס וואַלטן מיטאַמאָל דעשיפּירט און אויפגעקלערט געוואָרן אַלע יענע
אומבאַגרייפלעכע זאַכן, אַזוי איז מיר אַצינד אַלץ געוואָרן מוראדיק
קלאַר, זיין צערטלעך קומען און זיין ברוטאַל פאַרטיידיקן זיך, איך האָב
אַ דערשיטערטער פאַרשטאַנען יענעם באַזוך אינמיטן דער נאַכט און די
פאַרביסענע צוריקגעהאַלטנקייט פאַר מיין צודרינגלעכער ליידנשאַפט. לוי-
בע, איך האָב זי דאָך תמיד ביי אים געפילט, צערטלעך און שרעקעווי-
דיק, אָט אויפברויזנדיק, אָט ווידער געוואַלטיק איינגעצוימט, איך האָב זי
געפילט און הנאה געהאַט פון איר יעדן מיר צוגעוואָרפענעם שטראַל —
דאָך אָבער, פון דער ליבע, אויף דעם אופן, ווי די מענערישע ליפּן האָבן
אַרויסגעברענגט דאָס דאָזיקע וואָרט, מיט אַ זינלעך-צערטלעכן קלאַנג,
האַט מיר אַ האַמער געטון אַ זיסער און צוגלייכער צייט פּהדימדיקער
גרויל אין די שלייפּן. און הגם איך האָב געברענגט אין הכּנעהדיקער מיט-
לייד צו אים, האָב איך דאָך אַ צעטומלטער, אַ ציטערנדיקער, אַן איבער-
ראַשטער, נישט געקאָנט געפינען קיין איינציק וואָרט פאַר זיין אומגע-
דיכט מיר אַנטפּלעקטער ליידנשאַפט.

ער איז געזעסן אַ דערשלאָגענער און גענלאַצט אויף מיין שטיל-
שווייגן. „אַזוי מוראדיק איז עס אַלזאָ פאַר דיר, אַזוי מוראדיק“, האָט
ער געמורמלט, „אויך דו... אויך דו, הייסט עס, ביסט עס מיר נישט

מוחל, אויך דו, פאר וועלכן איך האָב פארשלאָסן מיין מויל שיעור נישט צום דערשטיקט ווערן... פאר וועלכן איך האָב מיד פארבאָרגן, אזוי ווי איך האָב מיד נאָך פאר קיינעם נישט פארבאָרגן... אָבער עס איז בעסער, וואָס דו ווייסט עס שוין, אַצינד וועט עס מיד שוין נישט שטיקן... וואָד רום דאָס איז שוין געווען פאר מיר צופיל... אָ, מוראדיק צופיל... בער-סער, בעסער אַ סוף, איידער דאָס דאָזיקע שווייגן און פארשווייגן".... וויפיל טרויער ס'האָט דערין געשטעקט, וויפיל צערטלעכקייט און בושח; ביז טיף אינעווייניק איז מיר אַריינגעדונגען דער ציטערנדיקער טאָן. איך האָב מיד געשעמט, וואָס איך שווייג אזוי סאַלט, אזוי געפיל-לאָז פראָסטיק פאר דעם דאָזיקן מאַן, פון וועלכן איך האָב באַקומען מער, ווי פון וועלכן ס'איז מענטש און וועלכער האָט זיך פאר מיר אזוי אומד-זיניק דערנדיקט. דאָס האַרץ איז מיר שיעור אַרויסגעפאַלן, אים צו זאָגן עפעס אַ טרייסט-וואָרט, אָבער די ליפּן, די ציטערנדיקע ליפּן, האָבן נישט געפאַלגט. און אזוי פאַרלעגן, אזוי געבעכדיק קליין בין איך גע-בליבן שטעקן אין דער שטול און זיך געדרייט אין אַלע זייטן, אַז ער האָט, כמעט נישט ווילנדיק, מיד אָנגעהויבן אויפצומונטערן.

„זיך דאָך נישט אזוי, ראָלאַנד, אזוי מוראדיק שטום... קום צו זיך... איז עס דיר באַמת אזוי שרעקלעך? שעמסטו דיר פאר מיר אזוי שטאַרק? ... איצט איז דאָך שוין אַלץ געענדיקט, איך האָב דיר אַלץ גע-זאָגט... לאָמיר לבל הפחות זיך אַנשטענדיק געזעגענען, ווי עס פאַסט פאר צוויי מענער, פאר צוויי גוטע פריינט“.

אָבער איך האָב נאָך אַלץ נישט געהאַט קיין שליטה איבער מיר. האָט ער אָנגערירט מיין אָרעם: „קום, ראָלאַנד, זעץ זיך צו מיר!... עס איז מיר לייכטער, זינט דו ווייסט עס, זינט עס איז ענדלעך אַריינגע-טרעטן קלאַרקייט צווישן אונז... פריער האָב איך תמיד מורא געהאַט, אַז דו קאַנסט געוויר ווערן, ווי ליב דו ביסט מיר... דערנאָך האָב איך ווידער געהאַפּט, אַז דו אַליין וועסט עס דערשפירן און איך וועל מיר איינשפאַרן זיך מודה צו זיין פאר דיר... אָבער אַט איז עס געשען, אַצינד בין איך פריי... אַצינד קאָן איך צו דיר רעדן, ווי איך האָב נאָך קיינמאַל נישט גערעדט צו וועלכן ס'איז מענטש. וואָרום דו ביסט מיר געווען נענטער, ווי קיין שום מענטש אין פאַרלויה פון אַלע יאָרן... איך האָב דיר געליבט, ווי נאָך קיינעם נישט... קיינער האָט נישט אזוי ווי

דו, קינד, דערוועקט אין מיר דאָס טיפּסטע פון מיין וועזן... זאָלסטו דע-
ריבער צום געזענענען אויך געוויר ווערן מער, ווי ווער ס'איז אַנדערער,
איך האָב דאָך דורך דעך גאַנצער צייט דייטלעך געשפּירט דיין שטום
פרעגן... דו אַליין זאָלסט קענען מיין גאַנץ לעבן. ווילסטו, איך זאָל עס
דיר דערציילן?"

אין מיין בליק, אין מיין צעטומלטן און דערשיטערטן בליק האָט ער
דערקענט מיין צושטימונג.

"טאָ קום אַהער נענטער... אַהער צו מיר... איך קאָן נישט די דאָך-
זיקע זאכן רעדן הויך אויפן קול". איך האָב מיך צוגעבויגן — פּרוּב, מוז
איך עס אָנרופן. אָבער בעת איך האָב מיך געפונען אַנטקייגן אים וואָר-
טנדיק און איינהאַרענדיק זיך, איז ער ווידער אויפגעשטאַנען. „ניין, אזוי
לאָזט עס זיך נישט... דו באַדאַרפסט מיך נישט אַנקוקן דערביי... אז
נישט... אז נישט וועל איך נישט קאָנען רעדן".

אַ פינסטערניש האָט אונז אַרומגענומען. איך האָב געפילט, אז ער
געפינט זיך נאָענט פון מיר, איך האָב עס געפילט אָזיין אַטעם, וועלכער
האַט שווער און ווי כאַרבּלענדיק זיך געהויבן אינם אומזעבאַרן חלל. און
פּלוצלינג איז אויסגעוואקסן צווישן אונז אַ קול און מיר דערציילט זיין
גאַנץ לעבן.

•

פון יענעם אָונט אָן, זינט דער דאָזיקער צום מיינסטן פאַרערטער
מאַן האָט פאַר מיר אויפגעפנט ווי אַ האַרטע מושלע דעם גורל פון זיין
לעבן, זינט יענעם אָונט מיט פּערציק יאָר צוריק, ווייזט זיך מיר נאָך
עד היום אויס אָן באַדייטונג אלץ, וואָס אונזערע שריפטשמעלער און
דיכטער ניבן אָן אין זייערע ביכער פאַר אויסערגעווענלעך, וואָס פאַר-
שמעלונגען אויף די בינעס שילדערן פאַר טראַגיש. צי איז עס צוליב באַ-
קוועמלעכקייט, צוליב פּחדנות אָדער צוליב קורצזיכטיקייט, וואָס אַלע
צייכענען זיי תמיד נאָר די אויבערשטע, העל-באַשטראַלעטע זייט פונם
לעבן, וווּ די הושים האַנדלען אפן און געזעצמעסיק, בשעת אונטן אין די
קעלערס, אין די היילן און מיסט-גריבער פון דער נשמה בושעווען אַרום
פאַספאַריש בליצנדיק די אמתע, די געפערלעכע בעסטעס פון דער ליי-
דנשאַפט, באַהאַלטענערהייט זיך צונויפפאַרנדיק און צערייסנדיק זיך אויף
שטיקער דורך כלערליי פאַנטאַסטישע פאַרמען פון פאַרפירונג? שרעקט

זיי דער הייסער און פארצערנדיקער אַטעם פון דעמאָנישע נייגונגען, דער ריה פון גליענדיק בלוט, האָבן זיי מורא איינצורייכטן די צופיל צארטע הענט אין די געשווירן פון דער מענטשהייט, אָדער קאָן אפשר זייער בליק, צוגעוויינט צו העלער שוין, נישט אַראָפּנידערן דורך די דאָזיקע גליטשיקע סכנותדיקע, פון פוילעניש אַרומגענומענע שטאַפלען? און דאָך איז פאַר דעם וויסנדיקן קיין שום תענוג נישט גלייך צו יענעם, וואָס גע- פינט זיך אין דעם פאַרבאַרגענעם, קיין שום אויפציטערן נישט אזוי גע- וואַלטיק שטאַרק, ווי דער פּראָסטיקער ציטער פון סכנות, און קיין שום יסורים נישט הייליקער, ווי יענע, וועלכע מען איז פאַר בושה נישט אימ- שטאַנד אויפצודעקן.

דאָ אָבער האָט אַ מענטש זיך אַנטפּלעקט פאַר מיר אין זיין גאַנ- צער נאַקעטקייט, דאָ האָט זיך איינער אויפגעריסן די ברוסט, כדי דאָס צעשלאָגענע, פאַרסמטע, פאַרבּרענטע, פאַראייטערטע האַרץ צו אַנט- בלוזן. דאָ האָט אַ זינט יאָרן פאַרשטיקטע וודוי מיט אַ ווילדער תאוּוה זיך אַליין מלקות געשלאָגן. נאָר אַזעלכער, וואָס האָט דאָס גאַנצע לעבן זיך געשעמט, זיך געבוין און באַהאַלטן, קאָן אזוי שטורעמדיק אויסברעכן אין אַזאַ אומרחמנותדיקער וודוי. שטיקערווייז האָט זיך דאָ אַ מענטש אַרויסגעריסן זיין לעבן פון דער ברוסט, און אין יענער שעה האָב איך יונגער בחור צום ערשטן מאָל אַריינגעבליקט אין די אומבאַגרייפּלעכע תהומות פונם מענטשלעכן געפיל.

תחילת האָט זיך זיין שטים ווי קערפּערלאָז געוויגט אין חלל, מיט אַן אומקלאָרער, נעפּלהאַפטיקער גערייציגקייט, מיט אומזיכערע רמזים וועגן סודותדיקע פאַסירונגען, און דאָך האָט זיך גראָד אין דעם דאָזיקן אָנגעשטרענגטן באַהערשן די ליידנשאַפט געפילט דער נאָכקומענדיקער אויסברוך, פונקט ווי אין געוויסע מיט מי פאַרפאַמעלעכטע טאַקטן, וואָס קומען פאַר אַ שנעלן ריטם, שפירט מען שוין טיילמאָל פאַראוים אין די גערוון דעם נאָכקומענדיקן אויפברויז. און דערנאָך האָבן אָנגעהויבן אויפ- צופלאַקערן בילדער, צוערשט צאַפּלענדיקע פון אינערלעכן ליידנשאַפט- שטורעם און דערנאָך ביסלעכווייז זיך אויסלייטערנדיק. צוערשט האָב איך געזען אַ יינגל, אַ שרעקעוודיק, אין זיך באַהאַלטן יינגל, וואָס וואַנט נישט זיך צו ווערן מיט אַ וואָרט צו די חברים, אָבער אַ מטושטשדיקער קערפּערלעך-רייצנדיקער באַגער ציט אים ליידנשאַפטלעך גראָד צו די

שענסטע אין דער שול. אָבער ביי אַ צופיל צערטלעכער דערנענטערונג פאַרטרייבט אים איינער פון זיך מיט אַ פאַרביטערטן צוריקשטויס, אַ צווייטער לאַכט אים אויס מיט עקלדיק דייטלעכע ווערטער, און נאָך ערגער: ביידע האָבן אים פאַרשעמט פאַר אַנדערע מיט זיין פאַרקערטער תאוּוה. און באַלד האָט אַן איינשטימיקער משפּט פון חוּק און דערנידער-דונג אויסגעשלאָסן דעם צעטומלטן ווי אַ מצורע פון זייער פריילעכער סביבה. דער וועג אין דער שול אַריין ווערט פאַר אים ווי אַ טאָגטעגלעך גיין צום קרייץ, און די נעכט ווערן אים מיט זעלבסט-עקל פאַרשטערט: דער פאַרשטויסענער דערפילט זיין פאַרקערטע און ערשט דורך חלומות קלאָר געוואָרענע תאוּוה ווי אַן אומזיניקע און שענדלעכע מידה.

די דערציילנדיקע שטים האָט געקלונגען נישט זיכער: אַ רגע האָט זיך אויסגעדאַכט, ווי זי וואָלט געהאַלטן ביים צערונען ווערן אין דער פינסטערניש. אָבער אַ זיפּץ האָט זי ווידער אָנגעצונדן, און פון דעם טרי-בן נעפּל האָבן אויפגעפלאַקערט נייע בילדער, שאַטנאהאַפטיק און געש-פענסטערדיק געסדרט. דאָס יונגל איז געוואָרן סטודענט אין בערלין, צום ערשטן מאָל דערלויבט אים די אונטערערדישע שטאַט צו דערפילן די לאַנג-באַהערשטע נייגונג, אָבער ווי באַשמוצט פון עקל, ווי פאַרסמט דורך מורא זענען עס געווען די דאָזיקע גנביש ווינקענדיקע באַגעגעניש-שן אויף פינסטערע גאַסעקן, אין שאַטן פון באַנהויפּן און בריקן, ווי אַרים אין תענוגים און ווי שוידערהאַפט דורך סכנות, על פי רוב נעבעכ-דיק זיך ענדיקנדיק מיט אַרויספּרעסונגען און איבערלאָזנדיק הינטער זיך אויף לאַנגע וואַכן אַרויס שליימיק קלעפיקע שפורן פון קאַלטן פּחד! גיהנום-שטעגן צווישן שאַטן און ליכט: בעת דער קריסטאַלענער עלע-מענט פון רוחניות פלעגט בייטאָג דעם פאַרשנדיקן דורכלייטערן, האָט דער אָוונט דעם ליידנשאַפטלעכן תמיד ווידער אַראַפּגעשטויסן צו דעם אַפּפאַל פון די פאַרשטעט, אין דער סביבה פון פינסטערע, פאַר יעדן פּאַ-ליצייאישן העלם אַנטלויפנדיקע פאַרשויונען, אין די דעמפיקע בירקע-לערס, וווּ די חשד-פולע טיר עפנט זיך נאָר פאַר אַ באַשטימט שמייכע-לע. און אַן אייזערנע אָנשטרענגונג פון ווילן איז נויטיק געווען, כדי פאַר-זיכטיק צו באַהאַלטן די דאָזיקע צווייפנימדיקייט אינם טאָגטעגלעכן לעבן, צו פאַרדעקן פאַר אַ פרעמד אויג דעם דאָזיקן שרעקלעכן סוד, ביי-טאָג פינקטלעך אַפּצוהיטן די ערנסט-כבבדדיקע האַלטונג פון אַ דאַצענט,

כדי דערנאך ביינאכט דורכצוואנדערן ווי אן אומבאקאנטער די אונ-
טערוועלט פון יענע שענדלעכע אוואנטורעס, וואס שפילן זיך אָפּ אין
שאַטן פון טונקל לויכטנדיקע לאַמטערנעס. דער געפייניקטער נעמט אַלע
מאָל אויפסניי צוזאַמען די כוחות, כדי מיט דער בייטש פון אַליינבא-
הערשונג צוריקצוטרייבן אויפן גלייכן וועג די ליידנשאַפט, וואָס האָט
זיך אַרויסגעריסן פון איר גבול. אָבער אַלעמאָל שלעפט אים ווידער די
נייגונג צום פינסטער־סכנותדיקן. צען, צוועלף, פופצן יאָר פון נערוון-
פטרנדיק געראַנגל געגן דער אומזעבארער מאַגעטישער קראַפט פון אומ-
היילבאַרער נייגונג זענען אָנגעשפּאַנט ווי אן איינציקער קראַמף, אַ
תענוג און הנאה, אַ שטיקנדיקע בושא און אַ וואָס אַמאָל פאַרפינסטער-
טער, שרעקעוודיק אין זיך פאַרבאַרגענער בליק פון מורא פאַר דער איי-
גענער ליידנשאַפט.

ענדלעך, שפעט שוין, נאָכן דרייסיקסטן לעבנס־יאָר, אַ געוואַלט־
קער פרוּוו אַ רים צו טון דעם וואָגן אויפן גלייכן וועג. ביי אַ קרובה האָט
ער זיך באַקענט מיט זיין שפעטערדיקער פרוי, אַ יונג מיידל, ביי וועל-
כער זיין סודותפול וועזן האָט אַרויסגערוּפן עפעס אַן אומקלאַרן רייז
און וועלכע האָט אים אַרויסגעוויזן אַן אויפריכטיקע נייגונג. און צום
ערשטן מאָל טרעפט, אַז דער דאָזיקער יינגלישער קערפער און איר יוגנט-
לעך שטייפערישע האַלטונג איז בכוח אויף אַ קורצע צייט אָפּצונאַרן זיין
ליידנשאַפט. אַ פאַרביילויפיק פאַרהעלטעניש געלינגט גובר צו זיין די
אָפּנייגונג צום ווייבלעכן; צום ערשטן מאָל איז זי באַהערשט, און אין
דער האַפנונג, דורך דער דאָזיקער גלייכער באַציאונג בייצוקומען זיין
בלאָנדזשענדיקע נייגונג, אין דער אומגעדרולד זיך אָנצוקלאַמערן דאָרט,
ווי ער האָט צום ערשטן מאָל געפונען אַן אַנלען געגן דעם דאָזיקן אינער-
לעכן דראַנג צו סכנות, האָט ער חתונה מיטן יונגן מיידל. און אַט דאַכט
זיך אים שוין, אַז דער צוריקוועג צו די פּהדימדיקע מקומות איז פאַר-
שטעלט. אין משך פון קאַרגע עטלעכע וואָכן האָט ער מנוחה; אָבער באַלד
פאַרלירט דער נייער רייז זיין ווירקונג, דער לאַנגאַניקער באַגער ווייזט
זיך ווידער אַרויס פאַר עקשנותדיק שטאַרק. און פון דעמאָלט אָן דינט
אים די אַנטטוישנדיקע אַנטטוישטע בלוין ווי אַ פאַרבלינדעניש, כדי גע-
זעלשאַפטלעך צו פאַרדעקן די צוריקגעקומענע נייגונגען. ווידער ניט דער
וועג האַלזברעכעריש פאַרכיי דעם ראַנד פון דעם געזעץ און דער געזעל-

שאפט אראָפּ אין פינסטערן תהום פון סכנות.
און נאָר באַזונדערע יסורים צו דער אינערלעכער צעריסנקייט: א
געזעלשאַפטלעכע פּאַזיציע איז אים באַשערט, וווּ אַזאַ מין נייגונג ווערט
אַן אמתע קללה. דעם דאָזענט און באַלד דערנאָך דעם פּראָפעסאָר איז
די שטענדיקע מגעזומשאַ מיט יונגע לייט אַן אַמטלעכער חוב, דער נסיון
רוקט אים כסדר אונטער וואָס אַמאָל אַלץ נייע בליאונג פון יוגנט. אין
אַלע — א נייע קללה! נייע סכנות! — האָבן אים ליידנשאַפטלעך ליב,
נישט באַמערקנדיק דערביי הינטער דער פּראָפעסאָרישער מאַסקע דאָס
פנים פון עראָס; זיי פילן זיך גליקלעך, ווען זיין האַנט (וואָס ציטערט
אין דער שטיף) רירט זיי פריינטלעך אָן, זיי פאַרשווענדן זייער התלהבות
פאַר איינעם, וואָס מוז זיך תמיד קיינן זיי באַהערשן. טאַנטאַלוס-יסורים:
זיך צו ווייזן האַרט לגבי צודרינגלעכע סימפּאַטיעס, כסדר פירן אַן אומד
ענדלעכע מלחמה מיט דער אייגענער שוואַכקייט! און תמיד, ווען ער האָט
דערפילט אַ סכנה זיך צו מוזן אונטערנעבן דעם נסיון, פלעגט ער פּלוצ-
לינג אַנטלויפן. דערפון האָבן געשטאַמט יענע עסקאפּאָרן, וואָס זייער
פּלוצלינג אַנקומען און איבערהוזן זיך האָט מיך דעמאָלט אזוי צעטומלט:
אַצינד האָב איך באַנומען דאָס דאָזיקע שוידערלעכע אַנטלויפן פאַר זיך
אַליין, דאָס אַנטלויפן אינם גרויל פון פינסטערע וועגן און אַפּגרינטן. ער
פלעגט דאָן תמיד אוועקפאַרן אין אַ גרויסע שטאַט, וווּ ער האָט אין פאַר-
זוואַרפענע ווינקלען געפונען פאַרבינדטע מענטשן פון נידריקן שטאַנד,
וואָס די באַגעגעניש מיט זיי פאַרשאַפט אומכבוד, זנותהאַפטע יוגנט,
אַנשטאַט דער ריין-איבערגעגעבענער; אַכער דער דאָזיקער עקל, דער דאָ-
זיקער זומפ, די דאָזיקע נידריקייט, דער דאָזיקער שאַרפער סם פון אַנט-
טוישונג איז אים נויטיק געווען, כדי דערנאָך אינדערהיים, אינם פאַר-
טרוילעך פאַרזאַמלטן קרייז פון די סטודענטן, זיך ווידער צו קענען פילן
זיכער מיט זיינע באַגערן. אַ, וואָס פאַר אַ באַגעגענישן — וואָס פאַר אַ
געשפּענסטערישע און דאָך שטינקענדיק ערדישע געשטאַלטן האָט זיין וודוי
מיר אַנטפלעקט! וואָרום דער דאָזיקער הויך-נייסטיקער מענטש, וועמען די
שיינקייט-פאַרמען זענען געווען אַנגעבוירן און נויטיק ווי לופט צו אָטעמען,
דער דאָזיקער לויטערער מייסטער פון אַלע געפילן, ער האָט געמוזט אויס-
שטיין די ערגסטע דערנידערונגען פון דער וועלט אין יענע שמוציקע, אַנגע-
רויכערטע קנייפעס, אין וועלכע מען האָט נאָר היימישע אַריינגעלאָזט: אים

זענען באקאנט געווען די הוצפהדיקע פאָדערונגען פון גאָסניונגען, די זיס-
לעכע אינטימלעכקייט פון פארפומירטע פריזירגעהילפן, דאָס צערייציג-
פארשטיקטע געלעכטער פון די איבערגעטוענע אין ווייבערישע קליידער,
די ווילדע געלט-ניריקייט פון אַרבעטלאָזע שוישפילער, די אומגעלומד-
פערטע צערטלעכקייט פון טאבאק-קייענדיקע מאַטראָסן, — אַלע דאָזי-
קע פאַרקרימטע, צעווייטיקטע, פאַרדרייטע און פאַנטאַסטישע פאַרמען,
אין וועלכע דאָס בלאַנדזשענדיקע געשלעכט זוכט זיך און דערקענט זיך
אויפן סאַמע דעק פון די גרויסע שטעט. אַלע דערנידערונגען, כלערליי
בזיונות און עוולות איז ער אויסגעשטאַנען אויף די דאָזיקע גליטשיקע
וועגן: אַ סך מאָל האָט מען אים אַלדינג צוגעגנבט (זייענדיק צו שוואַך,
צו איידל זיך צו ראַנגלען מיט אַ פערד-יונג) און ער פלעגט אהיימקומען
אַן זייגער, אָן מאַנטל און דערצו נאָך אויסגעהוּקט פון דער שכורער
חברותא אין יענע געמיינע פאַרשטאַט-האַטעלן. אויספּרעסער פלעגן אים
נאָכשפּיאַנירן, חדשים-לאַנג האָט אים איינער פאַרפאַלגט אויף שריט
און טריט ביז אין אוניווערזיטעט אַרײַן, הוצפהדיק זיך אַנדערגעזעצט
אויף דער ערשטער באַנק פון די צוהערער און מיט אַ וויליונגעריש שמייד-
כעלע אַלעמאָל אַרויפגעקוקט צו דעם אין דער גאַנצער שטאָט באַקאַנטן
פּראָפּעסאָר, וועלכער האָט אַ ציטערנדיקער אונטער דעם דאָזיקן אינטי-
מען ווינקען מיט די אויגן מיט די לעצטע כחות אַרויסגעברענגט פון זיך
די פאַרלעזונג. איינמאָל — דאָס האַרץ איז מיר שטיין געבליבן, בעת ער
האַט אויך דערין זיך מתוודה געווען פאַר מיר — איז ער אין בערלין אַ-
רויסגענומען געוואָרן דורך פּאָליציי אינמיטן דער נאַכט צוזאַמען מיט
אַ גאַנצער חברותא פון אַ פאַרדעכטיקן באַר; מיט דעם אָנגעבלאָזענעם
חוקש-שמייעלע פון אַן אונטערגעאַרדנטן, וועלכן ס'מאַכט זיך אַמאָל אַ
געלעגנהייט אַרויסצוווייזן גרויסקייט פאַר אַן אינטעלעקטועלן, האָט אַ
פּעט-לייביקער, רויט-באַסיקער וואַכמיסטער פאַרנאַטירט דעם נאָמען
און שטאַנד פונם ציטערנדיקן פּראָפּעסאָר, באַמערקנדיק ענדלעך גנעדיק,
אַז דאָסמאָל לאָזט מען אים נאָך אָפּ אַן אַ שטראָף, אָבער דער נאָמען
זיינער בלייבט פון איצט אָן אויף דער געוויסער ליסטע. און פונקט ווי די
קליידער פון אַ מענטש, וועלכער איז אַ לאַנגע צייט געועסן אין אַן אָנ-
געטשאַדעטער שטוב, ווערן אָנגעזאַפט מיטן דאָזיקן ריח, אזוי האָט שוין
אַפנים ביסלעכווייז געמוזט דורכלויפן אין זיין אייגענער שטאָט, נישט

וויסנדיק פונוואנען דאָס האָט זיך אָנגעהויבן, א שטיל געמורמל; וואָרום פונקט ווי אמאָל אין דער שול-קלאַס, אזוי איז איצט אין קרייז פון די קאָלעגן וואָס אמאָל בולטער געוואָרן די קאָלטקייט צו אים ביים רעדן און באַגריסן, ביז יענע גלעזערנע, דורכזיכטיקע מחיצה פון פרעמדקייט האָט ענדלעך אויך דאָ דעם תמיד איינזאמען אָפגעזונדערט פון אַלעמען. און ביי זיין גאַנצער פאַרבאָרגנקייט אין דעם אויף זיבן שלעסער פאַר- מאַכטן הויז האָט ער זיך נאָך אַלץ געפילט נאָכשפיאָנירט און דעמאַס- קירט.

קייןמאָל איז אָבער דעם דאָזיקן געפייניקטן, צעווייטיקטן האַרץ נישט באַשערט געווען דער נחת-רוח פון ריינער פריינטשאַפט, פון איידע- לער, מענלעך-שטאַרקער צערטלעכקייט: ער האָט תמיד געמוזט פונאַנ- דערטיילן זיין געפיל אין אַן אונטן און אויבן, אין דעם צאַרט-בענקשאַפט- לעבן פאַרקער מיט די יונגע אינטעלעקטועלע חברים פון דער אוניווערזי- טעט און יענע אין דער פינסטערניש אויפגעזוכטע פאַרבינדטע, וועגן וועלכע ער פלעגט זיך דערנאָך צומאָרגנס דערמאָנען מיט שוידער. קיין- מאָל איז דעם דאָזיקן שוין אַלט ווערנדיקן מאַן נישט באַשערט געווען איבערצולעבן די פרייד פון ריינער, האַרציקער יונגטלעכער סימפאַטיע, און נידערגעשלאָגן פון אַנטטוישונגען, די נערוון צעפטרט דורך דעם דאָזיקן שווערן געיעג אין אַ וואַלד-געריכטעניש, האָט ער אַ רעזיגנירטער זיך שוין באַטראַכט פאַר אַן אָפגעלעבטן — מיטאַמאָל אָבער באַווייזט זיך ווידער אין זיין לעבן אַ יונגער מענטש און דערנענטערט זיך ליידנשאַפטלעך צו אים, דעם שוין געעלטערטן מאַן, מיט זיין וואָרט, מיט זיין וועזן שענקט ער זיך פריידיק און התלהבותדיק אוועק דעם אַנונגלאַז באַצווונגענעם, וועל- כער בלייבט שטיין דערשראָקן פאַרן דאָזיקן שוין נישט דערוואַרטן ווונ- דער, נישט פילנדיק זיך שוין מער ראוי צו אַזאַ ריינער, אומגעריכטער מתנה. נאָכאַמאָל איז צו אים אַ שליח פון דער יונגט געקומען, אַ שוין געשטאַלט מיט ליידנשאַפטלעכע חושים, גליענדיק פאַר אים אין אַ גייסטיק פייער, צערטלעך צוגעבונדן צו אים דורך אַ באַנד פון סימפאַ- טיע, לעכצנדיק נאָך זיין פריינטשאַפט און נישט פילנדיק די סכנה, וואָס שטעקט אין איר. מיט דעם פאַקעל פון עראָס אין דער תמימותדיקער נשמה, דרייסט און אַנונגלאַז ווי פאַרציפאל, האָט ער זיך נאָענט אַראָפּ- געבויגן איבער דער פאַרסמטער ווונד, נישט וויסנדיק פון זיין כּשוף און

אז שוין דאָס בלויוזע קומען זיינס ברענגט מיט זיך היילונג — דער, אויף וועלכן מען האָט אַ לעבן לאַנג געוואַרט, איז, צו שפעט שוין, אין דער לעצטער שעה פון שקיעה, אַרײַנגערעטן אין הויז.

און בעת דעם שילדערן די דאָזיקע געשטאַלט, האָט זיין שטים זיך ווי דערהויבן איבער דער פינסטערניש. עס האָט זיך אויסגעדאַכט, גלייך ווי עפעס אַ העלקייט וואָלט זי דורכגעלייטערט, גלייך ווי אַ טיפע וויב־רירנדיקע צערטלעכקייט וואָלט איר צוגעגעבן אַ מזויקלאַנג, בעת דאָס דאָזיקע שפּראַך־באַהערשנדיקע מויל האָט גערעדט וועגן יענעם יונגן מאַן, דעם שפּעט־געליבטן. איך האָב מיטגעציטערט פאַר געשפּאַנטקייט און מיטפילנדיקער באַגליקטקייט, אָבער פּלוצלינג — עס האָט מיר אַ זעץ געטון ווי מיט אַ האַמער אין האַרץ אַרײַן. וואָרום דער דאָזיקער יונגער גליענדיקער מענטש, וועגן וועלכן מײן לערער האָט גערעדט, דאָס איז דאָך געווען — דאָס איז דאָך געווען... — אַ שטראָם פון בושה האָט מיר פאַרגאַסן די באַסן... דאָס בין איך דאָך אַליין געווען: איך האָב מיך דערזעען ווי אין אַ ברענענדיקן שפיגל, אַרומגענומען מיט אַזאַ גלאַנץ פון נישט־געאַנטער ליבע, אַז איר אָפּשיין אַפילו האָט מיך נאָך געברענט. יא, דאָס בין איך געווען — איך האָב מיך דערקענט זואַס אַמאָל נענטער, מײן שטייגער פון צודרינגלעכקייט און באַגייסטערונג, מײן פאַנאַטישן באַגער זיך צו דערנענטערן צו אים, דעם לײדנשאַפטלעכן עקסטאַז, וואָס האָט זיך נישט באַניגנט מיט בלויוז גייסטקייט; איך האָב מיך דערקענט, דעם נאַרישן, ווילדן יונגמאַן, וואָס האָט, גאַרנישט וויסנדיק פון זיין כוח, אויפּסניי דערוועקט אַ שפּראַצונג פון שעפּערישע זוּמען אין דעם שוין פאַרוועלקטן, נאָכאַמאָל אָנגעצונדן דעם שוין פאַר־לאַשענעם פאַקעל פון עראַס אין זיין נשמה. איך האָב שטוינענדיק מיך אַצינד דערוויסט, וואָס איך, דער אומדרייסטער, האָב פאַר אים באַטייט, אַז ער האָט מײן התלהבות ליב געהאַט, ווי אַ הייליקע איבערראַשונג פון זיין עלטער — און שוידערנדיק האָב איך זיך אויך דערוויסט, מיט וויפיל אָנשטרענגונג זיין ווילן האָט זיך געמוזט ראַנגלען צוליב מיר: וואָר־רום גראַד פון מיר, וועמען ער האָט ליב געהאַט מיט רײנער ליבשאַפט, האָט ער נישט געוואָלט ווערן אויסגעחזקט און אָפּגעשטויסן, ער האָט נישט געוואָלט זעען אין מיר דאָס אויפּציטערן פון באַליידיקטער קער־פערלעכקייט, נראַד די דאָזיקע לעצטע מתנה פונם שלעכטן גורל האָט ער

נישט געוואָלט אוועקגעבן פאַרן תאוהדיקן שפּיל פון די חושים. דערי-
בער האָט ער מיין צודרינגלעכקייט געשמעלט אזא פאַרביטערטן ווידער-
שטאַנד, דעריבער פלעגט ער מיין שטראָמענדיק געפיל פאַרטרייבן מיט
אַ פלוצלינגען גום פון אייזקאלטער איראָניע, דעריבער פלעגט ער דאָס
מילדע פריינטשאַפטלעכע וואָרט פאַרשארפן צו אַ קאָנווענציאָנעלער
האַרטקייט און צוימען די צערטלעך-אַרומגעמענדיקע האַנט — נאָר צו-
ליב מיר האָט ער אַרויסגעצווונגען פון זיך די דאָזיקע שטרענגקייט, וואָס
האַט מיך געזאָלט אויסניכטערן און אים פאַרהיטן, און וועלכע האָט מיר
וואַכנלאָנג די נשמה פאַרביטערט. שוידערהאַפט קלאָר איז מיר אַצינד
געוואָרן דער וויססער פלָאָנטער פון יענער נאַכט, בעת ער איז ווי אַ
שלאָף-וואַנדלער אַרויפגעקומען איבער די סקרופענדיקע שטיגן, כדי מיט
יענעם באַליידיקנדיקן וואָרט זיך און אונזער פריינטשאַפט צו ראַטעווען.
און שוידערנדיק, גערירט, אויפגעברויזט ווי אין פיבער, צעגייענדיק
פאַר מיטלייד, האָב איך פאַרשטאַנען, ווי שטאַרק ער האָט צוליב מיר
געליטן, ווי העלדיש ער האָט זיך צוליב מיר באַהערשט.

די דאָזיקע שטים אין דער פינסטער, די דאָזיקע שטים אין דער
פינסטער, אַך, ווי איך האָב זי געפילט אַריינדרינגען צו מיר טיה אין דער
ברוסט! עס האָט געקלונגען אין איר אַ טאָן, וואָס איך האָב קיינמאָל פריער
נישט געהערט, קיינמאָל נישט פריער און קיינמאָל נישט נאָכדעם — אַ
טאָן פון אָפּגרינטן, פון וועלכע דער געווענלעכער גורל ווייסט נישט. אזוי
רעדט אַ מענטש בלויז איין מאָל אין זיין לעבן צו אַ מענטש, כדי דערנאָך
אייביק צו שווייגן, אזוי ווי עס דערציילט זיך אין דעם מעשהלע וועגן
שוואַן, אַז נאָר נאָענט פאַרן טויט קאָן ער בלויז איינמאָל אויפהויבן זיין
רויע שטים אין אַ געזאַנג. און איך האָב אויפגענומען אין מיר די דאָזיקע
הייס-שטראָמענדיקע, די דאָזיקע גליענדיק אַריינדרינגענדיקע שטים, שוין-
דערנדיק און צעווייטיקט, אזוי ווי אַ פרוי נעמט אויף אין זיך דעם מאַן...

און מיטאַמאָל איז די שטים אַנטשוויגן געוואָרן, און אַ בלויזע
פינסטערניש איז געבליבן הענגען צווישן אונז. איך האָב אים געפילט
נאָענט. איך האָב נאָר באַדאַרפט די האַנט אויפהויבן, און אויסשטרעקן-
דיק זי, וואָלט איך אים באַרירט. און מיך איז באַפאַלן אַ שטאַרקער באַ-
גער, דעם געפייניקטן מיט עפעס צו טרויסטן.

אָבער מיטאַמאָל האָט ער געמאַכט אַ באַוועגונג. ליכט האָט אויפֿ-
געפלאַמט. מיד, אַלט, צעווייטיקט האָט זיך אַ געשטאַלט אויפגעהויבן
פֿון דער שטול — אַן אַלטער, דערשעפטער מאַן איז פאַמעלעך צוגעגאַנג-
גען צו מיר.

„זיי געזונט, ראָלאַנד... אַצינד קיין איין וואָרט נישט צווישן אונז!
עס איז געווען גוט, וואָס דו ביסט געקומען.... און עס איז גוט פאַר אונז
ביידע, וואָס דו גייסט אַצינד אַוועק... זיי געזונט... און לאָז... דיר אַ קוש
געבן צום אָפשייד!“

ווי פֿון אַ מאַגישער מאַכט געשטויסן, האָב איך מיך אַ וואַקסל געטון
צו אים אַנטקייגן. יענץ טליענדיקע, תמיד ווי אין אַ טונקעלן רויך-וואַקסן
איינגעהילטע ליכט, האָט איצט אָפֿן אַ פֿלאַקער געטון אין זיינע אויגן:
עס האָט זיך אַ הויב געטון פֿון זיי אַ ברענענדיקער פֿלאַם. ער האָט מיך
צוגעצויגן צו זיך נאָענט, זיינע ליפֿן האָבן זיך דורשטיק געדריקט צו מיי-
נע, שטאַרק, אין אַ ציטערנדיקן קראַמף האָט ער געדריקט מײַן קערפֿער
צו זיך.

עס איז געווען אַ קוש, ווי איך האָב נאָך אַזעלכן קיינמאָל נישט באַ-
קומען פֿון קיין שום פֿרוי, אַ קוש, ווילד און פאַרצווייפֿלט ווי אַ טויט-
געשריי. דער ציטערנדיקער קראַמף פֿון זיין לייב איז אַריבערגעגאַנגען
אויף מיר. עס האָט מיך געשוידערט פֿון אַ פרעמד און שרעקלעך טאָפֿלט-
געפיל — אים איבערגעגעבן מיט מײַן נשמה און דאָך טיף דערשאַקן
פֿון ווידערווילן צו דער באַרירונג פֿון מענלעכן קערפֿער — אַן אומהיימ-
לעכער פֿלאַנטער פֿון געפיל, וואָס האָט מיר די דאָזיקע קליינע סעקונדע
אויסגעצויגן אין אַ מטושטשדיקער אייביקייט.

מיטאַמאָל האָט ער מיך אָפֿגעלאָזט — עס איז געשען אַזוי האַסטיק,
גלייך ווי אַ קערפֿער וואַקסל זיך פֿלוצלינג פֿונאַנדערגעריסן, — ער האָט
זיך שווער אַוועקגעדרייט און זיך אַ וואָרף געטון אין אַ שטול אַרײַן, מיטן
רוקן צו מיר געווענדט: עטלעכע מינוט האָט ער אינגאַנצן אַ פאַרגליווער-
טער גענלאַצט פאַר זיך אין לײדיקן חלל אַרײַן. ביסלעכווייז אָבער איז
אים דער קאָפֿ געוואָרן שווער, ער האָט זיך אַראָפֿגעבויגן וואָס אַמאָל מיר-
דער און מידער, און ענדלעך, ווי אַ שווערע משאַ, וואָס זינקט אַ לאַנגע
צייט פאַמעלעך און פאַלט פֿלוצלינג אַראָפֿ אין תהום אַרײַן, אַזוי איז אים

דער געבויגענער קאָפּ מיט אַ פאַרטויבטן טרוקענעם קלאנג שווער אַראָפּ-
געפאַלן איבערן שרייביטיש.

מיך האָט אַרומגעכאַפּט אַן אומענדלעך מיטלייד. נישט ווילנדיק בין
איך צוגענאַנגען צו אים. מיטאַמאָל אָבער האָט דער איינגעבויגענער
רוקן פּלוצלינג זיך נאַכאַמאָל אַ הויב געטון ווי אין קראַמף, און זיך
אויסדרייענדיק, האָט ער דורך די פאַרקלאַמערטע הענט, וואָס האָבן אים
פאַרשטעלט דאָס פנים, הייזעריק און פאַרטויבט געקרעכצט דראָענדיק:
„אוועק!... אוועק!... נישט!.. נישט צוגיין נאָענט!... אום גאָטס ווילן...
פאַר אונזער ביידנס טובה... ניי אַצינד!... ניי!“
איך האָב פאַרשטאַנען. און שוידערנדיק בין איך צוריק אָפּגעטרעטן:
זוי איינער, וואָס אַנטלויפט, האָב איך פאַרלאָזט דאָס געליבטע צימער.

*

איך האָב אים שוין קיינמאָל נישט מער געזעען. קיינמאָל קיין
בריוו נישט דערהאַלטן פון אים אָדער וועלכע ס'איז ידיעה. זיין ווערק
איז קיינמאָל נישט דערשינען, זיין נאָמען איז פאַרגעסן געוואָרן, קיינער
געדענקט שוין נישט אָן אים, חוץ איך אליין. אָבער היינט נאָך פיל איך,
פונקט ווי אַמאָל דאָס אומזיכערע יינגל: פאָטער און מוטער פאַר אים,
פרוי און סינדער נאָך אים, קיינעם האָב איך נישט מער צו פאַרראַנקען.
קיינעם האָב איך נישט מער ליב געהאַט.

א י נ ה א ל ט :

- 5 פיר און צוואנציק שעה פון א פרוים לעבן — — —
83 דער חורבן פון א הארץ — — — — —
123 דער פלאַנמער פון געפילן — — — — —

Este libro se acabó de imprimir en los Talleres Gráficos de Julio Glassman, Corrientes N° 1976, Buenos Aires, el día 25 de Octubre del año 1942.